

ISSN 1686-0632 (Print)
ISSN 2697-3855 (Online)

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารราย 3 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 80 มกราคม - มีนาคม 2564

Volume 18 No.80 January - March 2021

Journal
of Graduate School
Sakon Nakhon Rajabhat University

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารราย 3 เดือน

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

ปีที่ 18 ฉบับที่ 80 มกราคม - มีนาคม 2564

Volume 18 No.80 January - March 2021

ISSN 1686-0632 (Print)

ISSN 2697-3855 (Online)

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา เป็นวารสารผ่านที่เกณฑ์การพิจารณาเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล TCI ฐานที่ 2
กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขตของวารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้จัดทำวารสารฉบับภาษาไทยขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความงานวิจัยและบทความวิชาการในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กล่าวคือ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นวารสารราย 3 เดือน โดยเริ่มเผยแพร่บทความในขอบข่ายข้างต้นตั้งแต่ฉบับปีที่ 17 เล่มที่ 77 เมษายน - มิถุนายน 2563 เป็นต้นไป จัดพิมพ์เผยแพร่โดยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกปีละ 4 เล่ม ในการพิจารณาบทความ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรกแล้วจัดให้มีการการภายนอกกรรมการ (peer review) อย่างน้อย 2 ท่าน ประเมินตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนด ในลักษณะเป็น blind review คือ ปกปิดรายชื่อผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้อง

กำหนดออก ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม	เผยแพร่ เมษายน
- ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน	เผยแพร่ กรกฎาคม
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน	เผยแพร่ ตุลาคม
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม	เผยแพร่ มกราคม

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์

กองบรรณาธิการ

บุคคลภายนอก

ศาสตราจารย์สุธรรม อารีกุล
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภมาศ พนิชศักดิ์พัฒนา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ เอกะกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กนกเมธากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จักรพิมพ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพงษ์ อินทวงศ์

ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุคคลภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วโร เฟิงส์วีสดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต บัญไบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ภาวิณี แสนชนม์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพสิฐ บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ศรีพระจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ภคพล คดีวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยจัดการ

นางสาวงามวิไล คนไฉ นายอนุสิทธิ์ นนตระกูลธร นางสาวภัสนิทร โคตรพันธ์ นางสาววรรณภา เอกพันธ์

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.กรกมล สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพงษ์ อินทรวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ สกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ยศคำลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถาดทอง ปานสุขวัชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย ไพไธล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ขาวชายโขง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ศรีพระจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด ม่วงจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ สมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ วงษ์ชาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.วรุฒิ อินทนนท์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ดร.อุษา ปราบหงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ภคพล คดีวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ออกแบบปก

นายอนุสิทธิ์ นนตระกูลธร

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
1773/30 ถนนรัฐพัฒนา ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000
โทรศัพท์ 0-4271-1896, 0-4273-6277 โทรสาร 0-4271-3552
E-mail : somsak_prs@yahoo.com, somsak.pr@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 18 ฉบับที่ 80 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม 2564 นี้ ได้รวบรวมบทความทางวิชาการและงานวิจัย จากนักการศึกษา นักบริหาร นักวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต เพื่อเผยแพร่ในวงการศึกษาและวงการวิชาการเพื่อแสดงศักยภาพทางวิชาการของนักการศึกษาและนักบริหารระดับท้องถิ่น ออกสู่สังคมการศึกษาของไทย โดยเฉพาะการเผยแพร่ไปยังมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

สาระที่น่าสนใจในฉบับประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพงานเขียนโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ: กรณีศึกษาแบบทดสอบอัตนัยระดับชาติ, การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพง จังหวัดสมุทรสาคร, การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, การพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสวงรู้บนเว็บ (WebQuest) ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 27, การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 23, การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2, ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1, การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร, วัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต, คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม, การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต O-NET เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นต้น

กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือส่งบทความและงานวิจัยมาร่วมเผยแพร่หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประจำปีที่ 18 ฉบับที่ 80 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม 2564 นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เป็นใจเป็นอย่างดี

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

• การพัฒนาคุณภาพงานเขียนโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ: กรณีศึกษาแบบทดสอบอัตนัยระดับชาติ สง่า วงศ์ไชย.....	1
• การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อุกฤษฏ์ ขาวแพรกน้อย.....	15
• การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ศุภรัตน์ จิระโสภณ โสภณ เพ็ชรพวง และ นัญจรีย์ เจริญสุข.....	23
• สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน เต็มศิริ สองเมือง วิชัย นภาพงศ์ เกสรี ลัดเลีย และ โอภาส เกาไศยาภรณ์.....	33
• การพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest) ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภัทรจาริน บำรุงกุล ธนะวัฒน์ วรณประภา และ อาจนรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์.....	45
• แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ชนินทร์ ศรีส่อง และ ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ.....	55
• การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23 ศราวุธ สายตาพรเทพ เสถียรนพเก้า และ วาโร เฟื่องสวัสดิ์.....	68
• การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2 อิสระ ขอนบุรี วาโร เฟื่องสวัสดิ์ และ อภิสิทธิ์ สมศรีสุข	80
• ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 นราธิป โชคขยสุนทร วาโร เฟื่องสวัสดิ์ และ เอกลักษณ์ เพียสา.....	90
• การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความเป็นไปได้ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทิวาพร แก้วคำสอน.....	96
• อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร รัศมี แสนเสน สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และ ละมัย รมเย็น.....	105

- วัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต
สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง พิศดาร แสนชาติ และ ชาติชัย อุดมกิจมงคล..... 116
- คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
สิทธิกร สมบูรณ์พร้อม สามารถ อัยกร และ ชาติชัย อุดมกิจมงคล..... 127
- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอน
แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ณัดกิจ บุตรวงศ์ ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ และ สาวิตรี เถาว์โท.....135
- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กองแก้ว คำภิบาล และ อุดม จำรัสพันธุ์.....145
- ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต O-NET เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
อัญญาณี สุนน สมคิด อินเทพ และอรณพ แก้วขาว.....154
- ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย มุกดาหาร
โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)
อาภรทิพย์ ศรีประเสริฐ* เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม วรรณกร ศรีรอด และ ประสิทธิ์ นิมจินดา.....162
- แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร..... 172

การพัฒนาคุณภาพงานเขียนโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ: กรณีศึกษาแบบทดสอบอัตนัยระดับชาติ DEVELOPMENT OF WRITING QUALITY BY GIVING FEEDBACK: A CASE STUDY OF NATIONAL ESSAY TEST

สง่า วงศ์ไชย

Sa-nga Wongchai

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok,

*Corresponding author: E-mail: Wongchai41@gmail.com

รับบทความ 7 พฤศจิกายน 2562 แก้ไขบทความ 2 มกราคม 2563 ตอบรับบทความ 29 มกราคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) จำเป็นต้องใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อวินิจฉัยปัญหาและปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ การเขียนเป็นทักษะที่ครูต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเองและนำไปปรับปรุงแก้ไขงานเขียนให้มีคุณภาพ การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง องค์ประกอบสำคัญของการให้ข้อมูลย้อนกลับมี 3 ประการ คือ 1) การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ 2) การให้ข้อมูลย้อนกลับ 3) การให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด ขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ 2) การตรวจสอบความเข้าใจ 3) การให้ข้อมูลย้อนกลับ 4) การให้คำแนะนำต่อยอด การพัฒนาคุณภาพงานเขียนโดยใช้กระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการเขียนได้จากการได้รับคำแนะนำจากเพื่อนร่วมชั้นและครูสอน ช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นในการแก้ไขปรับปรุงงานเขียนให้ดียิ่งขึ้น อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การให้ข้อมูลย้อนกลับ, การประเมินเพื่อการเรียนรู้

ABSTRACT

Assessment for learning is essential part in teaching practice to provide quality feedback to learners to diagnose problems and improve effective learning approaches. Giving feedback is a tool for positive communication to help learners in improving learning experiences and inspire them for self-improvement. Three key elements of feedback consist of: 1) providing learners with information to stimulate learning, 2) providing feedback, 3) providing learners with information for further learning. The four steps in providing feedback are: 1) feed up, 2) checking for understanding, 3) feedback, 4) feed-forward. The development of writing quality using feedback process from peer and teacher feedback help learners to understand the writing process, to acknowledge individuals' strength and weakness, and to foster motivation and stimulation for improving learners' piece of writing, which lead to learners' development in terms of knowledge, skills and learning competencies effectively.

Keywords: Feedback, Assessment for Learning

บทนำ

การสื่อสารเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม ประโยชน์ในแง่บุคคลคือใช้เป็นเครื่องมือในการรับรู้ความคิด ความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น และทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ส่วนประโยชน์ในแง่สังคมคือใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในยุคโลกาภิวัตน์ และนำมาพัฒนาศักยภาพของตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ฉะนั้นการสื่อสารจึงสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์ เพราะสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการสื่อสาร เรียนรู้และรับรู้วัฒนธรรมของสังคมอันอย่างไม่รู้จักสิ้น หากสังคมมนุษย์ปราศจากการสื่อสารแล้ว ก็จะไม่สามารถพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้จนถึงทุกวันนี้

การเขียนเป็นทักษะสำคัญในการสื่อสารที่ผู้เขียนใช้เป็นช่องทางส่งสารไปยังผู้อ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ การสื่อสารด้วยการเขียนจะมีประสิทธิภาพ หากได้รับการฝึกฝนเป็นประจำ ตลอดจนได้รับคำแนะนำและการสะท้อน

ผลกลับทุกครั้ง เพื่อให้สามารถนำมาทบทวนแก้ไข อันจะช่วยให้ผู้เขียนมองเห็นข้อผิดพลาดและแนวทางการแก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

การสะท้อนผลกลับ (feedback) หลังจากการเขียนจึงเป็นกระบวนการสุดท้ายของกระบวนการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้เขียนได้รับรู้ข้อผิดพลาดของตนเองว่าจะต้องแก้ไขปรับปรุงประเด็นใดบ้าง การที่ผู้เขียนได้รับทราบข้อผิดพลาดจะช่วยแก้ไขงานเขียนให้สมบูรณ์ หากเปรียบเทียบกับโรงงานผลิตสินค้าแล้ว การสะท้อนผลก็เสมือนเป็นพนักงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้าก่อนออกจากโรงงาน โรงงานทุกแห่งจำเป็นต้องมีหน่วยงานดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพของสินค้าว่าได้มาตรฐานการผลิตหรือไม่ อย่างไร หากไม่ผ่านจะมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร กระบวนการดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการผลิตสินค้าเช่นเดียวกับการเขียนที่จำเป็นต้องให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยเช่นกัน

ผู้เขียนได้สัมภาษณ์ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการสอนเสริมพัฒนาวิชาการ สำหรับเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสภิตมหารวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) พบประเด็นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ครูทำให้หนูรู้ว่า หนูผิดตรงไหนบ้าง ทำไมต้องผิด และหนูจะแก้ไขอย่างไร”

“หนูได้ทบทวนงานเขียนและทำให้เข้าใจงานเขียนของตนเองมากขึ้น”

“ทำให้ผมแก้ไขงานเขียนของตนเองให้ถูกต้องตามคำสั่งครับ”

“มีกำลังใจอยากจะทำแก้ไขงานของตนเอง แม้ว่าจะต้องแก้ไขเยอะก็ตามค่ะ”

ขณะเดียวกันผู้เขียนก็ได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์วิชาภาษาไทยของโรงเรียนดังกล่าวที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเขียนในระดับประถมศึกษา พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เวลาในการสอนมีน้อย จึงทำให้ดิฉันตรวจงานเขียนของผู้เรียนได้ไม่ครบทุกคน และบางครั้งใช้การขีดถูก โดยไม่ได้เขียนข้อเสนอแนะและข้อผิดพลาดทุกครั้ง”

“ดิฉันคิดว่า การสอนเขียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกพิจารณางานเขียนของเพื่อนคนอื่น ๆ ด้วย เพราะการฝึกให้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและมองเห็นสิ่งที่ผิดพลาดของผู้อื่นและนำมาปรับแก้ไขงานของตนเองได้อีกด้วย”

“ดิฉันคิดว่า ในการตรวจงานเขียนทุกครั้ง ควรเขียนข้อเสนอแนะโดยเริ่มจากการกล่าวชมภาพรวมก่อน ตามด้วยข้อผิดพลาด และจบด้วยแนวทางการแก้ไขให้งานชิ้นนั้นสมบูรณ์”

จากเสียงสะท้อนความรู้สึของผู้เรียน และความคิดเห็นผู้สอนภาษาไทยที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเขียนระดับประถมศึกษา ทำให้ทราบว่า ปัญหาสำคัญและยากยิ่งในการจัดการเรียนการสอนเขียนระดับประถมศึกษามี ดังนี้

1) ผู้สอนมีเวลาน้อย จึงไม่ได้ตรวจงานเขียนของผู้เรียน

2) การสอนเขียนควรให้ข้อเสนอแนะต่องานเขียนของผู้เรียนทุกคน ทุกชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

3) การให้ข้อมูลย้อนกลับต่องานเขียนช่วยให้ผู้เรียนมีกำลังใจอยากแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น

4) ควรเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะงานเขียนของเพื่อนคนอื่น เพราะขยายองค์ความรู้และเข้าใจกระบวนการเขียน

5) การให้ข้อมูลย้อนกลับควรเขียนเสนอแนะโดยให้มีทั้ง 3 ประเด็น คือ กล่าวชม ข้อผิดพลาด และแนวทางแก้ไข

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนการเขียนระดับประถมศึกษาข้างต้น เป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้ทราบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพงานเขียนในการเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ทุกปี ผู้เขียนจึงเกิดแรงบันดาลใจในการเขียนบทความนี้ เพื่อมุ่งนำเสนอแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) อันเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนเขียนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ในปีถัดไป ทั้งนี้ผู้เขียนจึงนำเสนอตัวอย่างที่เคยทดลองใช้กับผู้เรียน และสามารถทำให้ผู้เรียนสร้างชิ้นงานเขียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ

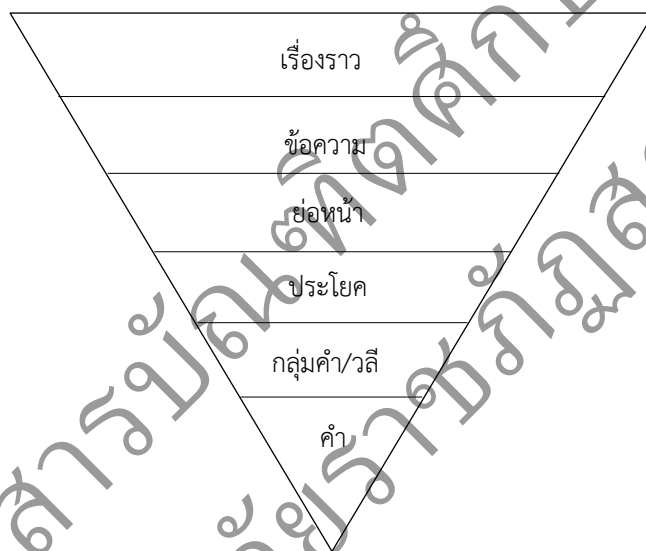
ความฉลาดรู้การเขียน: สมรรถนะสำคัญที่ควรพัฒนา

หากคำว่า ความฉลาดรู้ (literacy) หมายถึง คุณสมบัติของบุคคลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการศึกษาและเรียนรู้เนื้อหาสาระและฝึกปฏิบัติจนเข้าใจ ใช้เป็น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชีวิตได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562, หน้า 79) ฉะนั้น ความฉลาด

รู้การเขียน (writing literacy) จึงเป็นคุณสมบัติของบุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้กระบวนการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ และฝึกฝนด้วยการลงมือปฏิบัติจนเข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนนำไปใช้ในการเขียนสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ความฉลาดรู้การเขียน (writing literacy) ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความรู้ คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการเขียนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการฝึกทักษะการเขียน คือ หลักการ วิธีการ หรือ ขั้นตอนการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ และนำไปสู่สมรรถนะการเขียน คือ การนำความรู้ด้านการเขียนและกระบวนการเขียนไปฝึกเขียนสื่อสารให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทจริง เช่น การเขียนบรรยาย การเขียนจดหมาย การเขียนสรุปความ เป็นต้น คุณสมบัติดังกล่าวควรได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน จึงสามารถเขียนสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียนเป็นทักษะสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษาควรได้รับการส่งเสริมและฝึกฝนตั้งแต่จากการประสมคำ สะกดคำ แต่งประโยค ข้อความ ย่อหน้า จนไปสู่การเขียนเรื่องราว การเขียนในระดับเริ่มต้นจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเขียนบันทึกความรู้ อธิบายเรื่องราว สรุปความรู้จากการเล่าเรื่อง ทำแบบฝึกหัด และทำข้อสอบ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของการเขียนทุกประเด็น หากผู้เขียนขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปเสียแล้ว ก็จะทำให้งานเขียนที่ผลิตขึ้นขาดคุณภาพ คุณภาพของงานเขียนจึงสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์เขียน

ภาพประกอบ 1 การลำดับเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเขียนที่มีคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพงานเขียนควรเริ่มให้ผู้เรียนสร้างผลงานเขียนในรูปแบบอิสระที่มีการกำหนดรูปแบบตายตัว เช่น การเขียนจดหมาย การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความ เป็นต้น เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่รูปแบบการเขียนแบบไม่อิสระ คือ ไม่มีรูปแบบตายตัว เช่น การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเขียนเรื่องสั้น เป็นต้น การเขียนทั้งสองประเภทนี้ล้วนแต่เป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพของงานเขียนเพื่อตัดสินว่างานเขียนที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพหรือไม่ อย่างไร

การผลิตงานเขียนให้มีคุณภาพนั้น ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ผู้เขียนเป็นหลัก เพราะผู้เขียนจะต้องนำเสนอความรู้ ความคิด และประสบการณ์มาเป็นจุดกำเนิดและทำให้เกิดเป็นงานเขียนขึ้น แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนจะต้องมีพื้นฐานความรู้และกระบวนการเขียนเป็นอย่างดี ซึ่งจะต้องประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1) ความคิดของผู้เขียน หมายถึง ความรู้ หรือเนื้อหา หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนึกคิดหรือรู้สึกหลังจากการได้สัมผัสหรือรับรู้จากประสบการณ์ของตนเอง สำหรับความคิดในการนำเสนอเนื้อหาในการเขียนจึงเป็นความรู้ ความเห็น ความรู้สึก จินตนาการ อารมณ์ และอื่น ๆ ที่สามารถนำเสนอเป็นเนื้อหา เรื่องราว ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้เขียน

2) ภาษา หมายถึง สัญลักษณ์ที่มนุษย์ใช้สื่อสาร สำหรับภาษาในงานเขียนก็คือเครื่องมือที่ผู้เขียนใช้นำเสนอถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนให้ผู้อ่านได้รับรู้ โดยผู้เขียนจะเลือกใช้ภาษาอย่างพิถีพิถัน ส่วนใหญ่งานเขียนมุ่งเน้น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1) การใช้ภาษาระดับคำ ควรคำนึงถึงการใช้คำให้ถูกต้องตรงตามความหมาย ใช้คำให้ถูกต้องตามชนิดของคำในประโยค การใช้คำให้ชัดเจนกำกวม การใช้ภาษาพูด การใช้คำแสดง การเขียนตัวสะกด สะกดการันต์ การใช้คำย่อ การใช้คำภาษาต่างประเทศ ประเด็นทั้งหมดนี้เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการใช้ภาษาในงานเขียนขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถในการเลือกสรรได้อย่างชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม

2.2) การใช้ภาษาระดับประโยค ควรคำนึงการผูกประโยคให้สมบูรณ์ การใช้ประโยคหรือสำนวนภาษาต่างประเทศ การวางส่วนขยายในประโยคให้ถูกต้อง การเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง การเขียนประโยคจบกระแสความ การผูกประโยคให้กะทัดรัด กระชับ สละสลวย

คุณภาพงานเขียนทั้ง 2 ประการนี้จึงควรปลูกฝังโดยการให้ความรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและสร้างความเข้าใจ อันเป็นฐานสำคัญในการนำเสนอความคิดและภาษาให้เกิดเป็นงานเขียนที่มีคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

การที่ผู้เรียนจะต้องนำเสนอความคิดและภาษาเพื่อทำให้เกิดเป็นงานเขียนที่มีคุณภาพนั้น จึงเป็นสมรรถนะสำคัญที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้กำหนดไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) ของข้อสอบอัตนัย วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลคะแนนการทดสอบในทุกปีมิได้ช่วยพัฒนาคุณภาพงานเขียนได้เลย หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนให้เห็นก็คือ ผลคะแนนเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการเขียนตอบอัตนัยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งประเทศมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 0 คะแนน เป็นจำนวนมาก (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม), 2561, หน้า 32-33) ข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่า ผลคะแนนอัตนัยที่เป็นเช่นนี้อาจจะมาจากผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานเขียนแต่ละรูปแบบ ขาดกระบวนการเขียน หรือขาดการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเขียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การพัฒนาความฉลาดรู้การเขียนจึงเปรียบเสมือนการพัฒนาความรู้ด้านการออกแบบบ้านที่จำเป็นจะต้องมีความรู้ด้านการออกแบบ ได้แก่ การวางผังบ้าน การเลือกไม้ที่มีคุณภาพ เพื่อมาสร้างบ้านตามรูปแบบที่กำหนดตามผังบ้านที่กำหนดไว้ บ้านจะเสร็จสมบูรณ์ตามผังที่กำหนดไว้ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของผู้ออกแบบ เช่นเดียวกับการเขียนที่จะประสบผลสำเร็จและทำให้งานเขียนมีคุณภาพได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับกรนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษา อันแสดงให้เห็นถึงฉลาดรู้การเขียนของผู้เรียนแต่ละคนนั่นเอง

การให้ข้อมูลย้อนกลับ: แนวทางการพัฒนาคุณภาพงานเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

“หากผู้สอนได้สะท้อนผลกลับหลังจากเขียนแต่ละครั้งจะช่วยให้ผู้เรียน
ทราบข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงงานเขียนให้ดีขึ้น”

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2553, หน้า 290)

คำกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่า การพัฒนางานเขียนให้แก่ผู้เรียนจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเกี่ยวกับข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดจากการงานเขียนทุกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนทราบและนำไปปรับปรุงและพัฒนางานเขียนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คุณภาพของผลงาน พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ในระหว่างและภายหลังที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้หรือการทำงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบและประเมินผลงานที่ผู้สอนแจ้งผลคืนแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดกำลังใจหรือปรับปรุงแก้ไข (ราชบัณฑิตยสถาน, 2561, หน้า 10) ขณะที่ Brookhart (2017, p. 76) และ Sacksteinr (2017, p. 3) มีความเห็นตรงกันว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นกระบวนการดำเนินการเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถตรวจสอบและประเมินผลภาระงาน หรือชิ้นงาน หรือกิจกรรมที่ผู้เรียนสร้างขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่รับกลับไปแก้ไขปรับปรุงในสิ่งดังกล่าวให้ดีขึ้นต่อไป

การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะข้อมูลดังกล่าวสามารถวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนหรือการทำงานของผู้เรียน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สำหรับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ผู้สอนได้เขียนบอกไว้ในงานเขียน ทำให้ผู้เรียนทราบประเด็นที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง สร้างเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับผู้สอนทำได้หลายวิธี เช่น การทำเครื่องหมาย การพูดคุยตัวต่อตัว หรือเขียนบันทึกไว้ในงานเขียนเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นได้ชัดเจนและเป็นหลักฐาน ส่วนการให้ข้อมูลโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจใช้การแลกเปลี่ยนงานกันตรวจ การทำงานเป็นคู่ หรือการส่งงานเขียนรอบวง โดยวิธีการให้ข้อมูลทั้งสองวิธีนี้ช่วยทำให้ผู้เรียนได้สนทนาและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนในชั้นเรียนเอง

การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning: AFL) ซึ่งผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการประเมินผล การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2561, หน้า 9-10) ดังนี้

1) การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (feed up) เป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานของการเรียนรู้ ได้แก่ จุดประสงค์ วิธีการ กระบวนการ สื่อ แหล่งการเรียนรู้และภาระงาน ตลอดจนวิธีการการวัดและประเมินผล ผู้สอนจะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบว่าก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผู้สอนยังต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่เน้นแรงจูงใจภายใน ชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่จะเรียนรู้ การให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญมากของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะผู้เรียนได้ทราบข้อมูลที่สำคัญก่อนที่จะเริ่มเรียน มีแรงจูงใจและอยากเรียนรู้ เห็นเป้าหมายการเรียนรู้ภาระงานที่ต้องปฏิบัติ และการประเมินผล

2) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คุณภาพของผลงาน พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ในระหว่างและภายหลังที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้หรือการทำงานต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดแข็งและจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดี ผู้สอนควรใช้การสื่อสารเชิงบวกที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนานตนเอง มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

3) การให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (feed forward) เป็นการให้ข้อมูลหลังจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) เพิ่มเติม มุ่งเน้นการชี้แนะแนวทางและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล เพิ่มแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ให้กำลังใจผู้เรียน และเสริมพลังของการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนตนเองและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ประการเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การออกแบบขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่ง Fisher and Frey (2011) ได้ดำเนินการออกแบบขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับและเสนอขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยปรับปรุงจาก Hattie and Timperley และเสนอขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

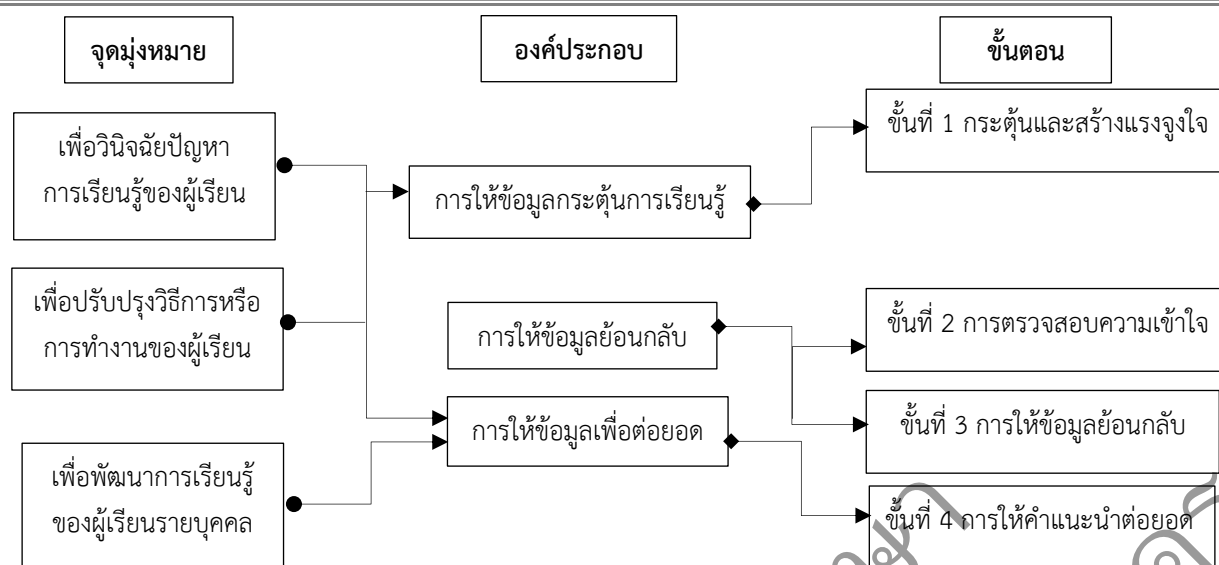
ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (feed up) เป็นขั้นการแจ้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินที่ชัดเจนให้ผู้เรียนทราบ เพื่อให้เห็นคุณค่าในการเรียนรู้ ในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้สอนมั่นใจในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ สำคัญ/ความถี่รอบยอด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ ภาระงาน และการประเมินผล

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความเข้าใจ (checking for understanding) เป็นขั้นการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ เช่น เนื้อหาสาระ สำคัญ กระบวน หรือวิธีการ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด การสนทนา การตอบคำถาม การนำเสนอ หรือการเขียน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นขั้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการกระทำ หรือผลของความสำเร็จ ประเด็นในการแก้ไขปรับปรุง อันเป็นข้อมูลสำคัญให้ผู้เรียนนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ขั้นที่ 4 การให้คำแนะนำต่อยอด (feed-forward) เป็นขั้นการชี้แนะ ให้คำแนะนำ หรือแนวทางจากหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อกระตุ้นและสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลงานหรือชิ้นงาน อันนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับและขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่นำเสนอมานั้น ผู้เขียนจึงสรุปเป็นแผนภูมิแสดงแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ ดังแสดงในภาพ 2

ภาพประกอบ 2 แนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดี ผู้สอนควรดำเนินการใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1) การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยผู้สอน (feedback by teacher) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ผู้สอนเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินผลงานของผู้เรียน เมื่อดำเนินการหรือกระทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอน เช่น

1.1) การทำเครื่องหมายและให้คะแนน เป็นวิธีการดั้งเดิมของการตรวจงานเขียน โดยผู้สอนจะใช้ปากกาหรือดินสอขีดเส้นใต้ หรือทำสัญลักษณ์ให้ผู้เรียนทราบว่า คำหรือประโยคนั้นมีการใช้ผิด วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนทราบผลการตรวจโดยเร็ว แต่ไม่สามารถทราบได้ว่าผิดอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร

1.2) การพูดคุยกับผู้เรียน เป็นวิธีการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนคุยกันสองคน เพื่อแจ้งผลการตรวจให้ผู้เรียนทราบถึงข้อผิดพลาดในประเด็นใดบ้าง และควรแก้ไขอย่างไร วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจมากกว่าวิธีแรก แต่การพูดอาจช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ในขณะนั้นแต่หลังจากพูดคุยแล้ว ผู้เรียนจะจำประเด็นที่จะต้องแก้ไขได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการจดจำของผู้เรียน

1.3) การวิจารณ์รายบุคคล เป็นวิธีที่ผู้สอนเขียนข้อเสนอแนะหรือวิจารณ์งานเขียนของผู้เรียนรายบุคคล วิธีนี้ควรปลูกฝังให้กับผู้สอนภาษาไทยทุกคนนำมาใช้ในการตรวจแก้ไขงานเขียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ทราบถึงข้อผิดพลาดของตนเอง และพัฒนาคุณภาพงานเขียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น แม้ว่าวิธีนี้ผู้สอนอาจจะต้องใช้เวลาทำงานเขียนและเขียนข้อวิจารณ์ลงในงานเขียนของผู้เรียนทุกคนก็ตาม แต่เชื่อได้ว่า วิธีนี้จะทำให้นักเรียนพัฒนาคุณภาพงานเขียนได้

1.4) การรวบรวมข้อมูลย้อนกลับ เป็นวิธีการที่ผู้สอนรวบรวมข้อผิดพลาดจากการตรวจงานเขียนของผู้เรียนทั้งชั้นเรียนมาสรุปเป็นประเด็น และนำเสนอผู้เรียนเป็นภาพรวมของข้อผิดพลาดทั้งชั้น ซึ่งวิธีนี้ผู้เรียนแต่ละคนไม่ทราบว่างานเขียนของตนเองจะต้องแก้ไขในประเด็นใดบ้าง และยากสำหรับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการเขียนน้อย ย่อมไม่สามารถมองเห็นปัญหาหรือข้อผิดพลาดของตนเองได้ ผู้เขียนจึงไม่แนะนำให้ใช้วิธีการดังกล่าว แต่ควรนำไปใช้ร่วมกับวิธีอื่นด้วย

นอกจากนี้ ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกคำและประโยคที่แสดงให้เห็นทางออกของการแก้ไขปรับปรุงงานเขียนผู้เรียน เพราะข้อมูลดังกล่าวจะเป็นแรงผลักดันและกระตุ้นให้ผู้เรียนปรับปรุงงานเขียนของตนเอง วิธีการใช้ภาษาที่ดีในการเขียนข้อมูลย้อนกลับมี ดังนี้

1) ควรใช้ปากกาสีน้ำเงิน หรือดำ เขียนข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าการงานของตนเองมีประเด็นที่จะต้องแก้ไขน้อย หากใช้ปากกาสีแดง ผู้เรียนอาจเข้าใจว่างานของตนเองมีข้อผิดพลาดเยอะและทำให้ไม่ยอมแก้ไข

2) เขียนด้วยลายมืออ่านง่าย เพราะข้อเสนอแนะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องอ่านให้เข้าใจและนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามประเด็นข้อผิดพลาด

3) เขียนเสนอแนะควรเริ่มจากการกล่าวชมเชย โดยจะกล่าวถึงข้อดีของงานก่อน จากนั้นเขียนประเด็นหรือสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขตามด้วยผลจากการปรับปรุงแก้ไข กล่าวได้ว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับควรเขียนให้มี 3 ประเด็น คือ กล่าวชมประเด็นปรับปรุง และผลจากการปรับปรุง

การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยพัฒนาศักยภาพและคุณภาพงานของผู้เรียน เพราะว่า 1) การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยกระตุ้นและเสริมใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานเขียนให้มีคุณภาพ 2) การให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหา 3) การให้ข้อมูลย้อนกลับหลายวิธีช่วยตรวจสอบข้อผิดพลาดของผู้เรียนได้ครบและแก้ไขได้ทันเวลา 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เข้าข้างตนเองมากเกินไป และ 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

2) การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียน (peer feedback) เป็นวิธีการที่เน้นให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลงานเขียนของตนเอง โดยวิธีนี้ผู้สอนจำเป็นต้องอธิบายเกณฑ์ในการตรวจสอบและประเมินให้ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนได้เข้าใจอย่างกระจ่าง เพื่อให้สามารถหาข้อผิดพลาดและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานเขียนของผู้อื่นได้ วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่พบมาก ได้แก่

2.1) การแลกเปลี่ยนงานเขียนแบบจับคู่ เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลงานของตนเองให้เพื่อนร่วมคนใดก็ได้ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.2) การแลกเปลี่ยนงานเขียนภายในกลุ่ม เป็นวิธีการคล้ายกับข้อ 2.1 แต่จะแตกต่างตรงที่วิธีนี้จะเน้นให้นางานของตนเองให้เพื่อนภายในกลุ่มของตนเองตรวจสอบทุกคน เช่น สมาชิกในกลุ่มมี 5 คน ก็จะต้องให้ผู้เรียนทั้ง 5 คนได้ตรวจงานทุกคน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะหรือเสนอแนะที่ถูกต้อง

2.3) การอ่าน ฟัง และสะท้อนกลับ เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนอ่านงานของตนเองให้เพื่อนฟังจากนั้นเพื่อนร่วมชั้นให้ข้อเสนอแนะและจดบันทึกเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปแก้ไขและปรับปรุงต่อไป

3) การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง (self-feedback) เป็นวิธีการให้เจ้าของผลงานอ่านทบทวนงานเขียนอีกครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนว่ามีประเด็นใดบ้างที่จะต้องแก้ไขและปรับปรุง ข้อสังเกต วิธีนี้เจ้าของงานมักจะเข้าข้างงานเขียนของตนเอง และอาจจะไม่มีการแก้ไขงานเขียนเลย หรืออาจจะมีการเพิ่มเติมบางประเด็นให้สมบูรณ์ได้หากผู้เรียนเข้าใจเกณฑ์การประเมินอย่างกระจ่างและชัดเจน

การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยพัฒนาศักยภาพและคุณภาพงานของผู้เรียน เพราะว่า 1) การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยกระตุ้นและเสริมใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานเขียนให้มีคุณภาพ 2) การให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหา 3) การให้ข้อมูลย้อนกลับหลายวิธีช่วยตรวจสอบข้อผิดพลาดของผู้เรียนได้ครบและแก้ไขได้ทันเวลา 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เข้าข้างตนเองมากเกินไป และ 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเป็นแนวทางสำคัญแสดงให้เห็นว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นปัจจัยสำคัญของผู้สอนที่จำเป็น สำคัญ และควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพงานเขียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ผู้สอนควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่องานเขียนของตนเอง เพื่อทบทวนกระบวนการหรือชิ้นงานที่สร้างขึ้นอีกครั้งก่อนให้เพื่อนร่วมชั้นช่วยแสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานเขียนอีกครั้ง และที่สำคัญผู้สอนควรให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง ทำให้น้ำหนักและเน้นเชื่อถือ เพื่อให้ผู้เรียนเปิดใจยอมรับข้อผิดพลาด และมีกำลังใจที่จะแก้ไขและปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

กรณีศึกษา: การเขียนตอบข้อสอบ O-Net วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรณีศึกษาที่ผู้เขียนได้นำมาอธิบายในบทความนี้เป็นการศึกษาโครงการสอนเสริมพัฒนาวิชาการ สำหรับเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ปัจจุบันหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) ที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัยและประถมศึกษาในทุก ๆ ปีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องเข้ารับการทดสอบวัดความรู้จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ดำเนินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) เพื่อวัดความรู้ ความคิดรวบยอดตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน โดยโครงสร้างและรูปแบบของแบบทดสอบ (test structure and test format) จะมุ่งวัดด้านพุทธิสัย (cognitive domain) ตามตัวชี้วัดแกนกลาง ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบข้อสอบ (item test) 2 รูปแบบ คือ 1) ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ (ร้อยละ 80) 2) ข้อสอบอัตนัยแบบเขียนตอบ (ร้อยละ 20) คะแนนเต็ม 100 คะแนน

ในปีการศึกษา 2559 ทางสถาบันฯ ได้เริ่มใช้รูปแบบข้อสอบอัตนัยในวิชาภาษาไทย เพื่อวัดความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเป้าหมายของมาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานทางการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยรูปแบบข้อสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 เป็นการเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ส่วนข้อที่ 2 เป็นการเขียนสรุปใจความสำคัญจากการอ่าน ข้อสอบทั้งสองข้อเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการเขียนผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าสอดคล้องกับเป้าหมายของมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือไม่ อย่างไร

ทางสถาบันฯ จึงกำหนดเกณฑ์การประเมินผลข้อสอบทั้งสองข้อ โดยมุ่งเน้นการประเมินประสิทธิภาพของการเขียนตามจุดประสงค์ โดยข้อแรกเน้นการประเมินความสามารถในการเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การใช้ความสามารถเล่าเรื่องราวจากภาพที่กำหนดให้ผู้เรียนจะใช้ความสามารถในการใช้คำและประโยคได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม ในขณะที่ข้อสอบที่สองเน้นการประเมินการเขียนเพื่อบันทึกความรู้ คือ การใช้ความสามารถสรุปความสำคัญจากการอ่าน ผู้เรียนจะใช้ความสามารถในการย่อความ สรุปใจความสำคัญจากบทอ่านโดยมีประเด็นสำคัญของเรื่อง มีกลวิธีการสรุปความ เขียนสื่อสารประโยค และสะกดถูกต้อง

จากประเด็นที่ผู้เขียนได้กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ทราบว่า เป้าหมายของข้อสอบอัตนัยที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ (Ordinary National Educational Test: O-Net) มุ่งเน้นการวัดและประเมินผลด้านความสามารถในการนำเสนอเนื้อหา และการใช้ภาษาเพื่อผลิตงานเขียนตามจุดประสงค์ที่กำหนด ผู้เขียนจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้แนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (feed up)

ผู้เขียนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 โดยนำเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการสอนเสริมพัฒนาวิชาการ สำหรับเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2561 วิชาภาษาไทย มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์และการประเมินผล จากนั้นจึงได้แจ้งวัตถุประสงค์และแนวทางการวัดประเมินผลให้ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการสอนเสริมพัฒนาวิชาการ สำหรับเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2561 วิชาภาษาไทยได้รับทราบ ตลอดจนแจ้งเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรื่องจากภาพ ผู้เขียนสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างที่แจ้งวัตถุประสงค์ให้ทราบได้ว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟัง และรับรู้ถึงเป้าหมายของการเข้าร่วมโครงการ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผู้สอนจึงแจ้งเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนแก่ผู้เรียนทราบเป้าหมายและแนวทางการประเมินผลของข้อสอบอัตนัย วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยยึดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เกณฑ์การตรวจกระดาษคำตอบการเขียนเรื่องจากภาพ (10 คะแนน)

1) เขียนตรงตามคำสั่ง (1 คะแนน)

ที่	เกณฑ์	รายละเอียดเกณฑ์	การให้คะแนน
1.1	การเขียนตรงตามเกณฑ์คำสั่ง	เขียนความยาว 4-7 บรรทัด ไม่ตั้งชื่อเรื่อง ไม่เขียนเป็นบท ร้อยกรอง ไม่ใช่คำย่อ	0.5
		มีชื่อเรื่อง เขียนเป็นบทร้อยกรอง ใช้คำย่อ ใช้คำทับศัพท์ เขียนน้อยกว่า 4 บรรทัด หรือมากกว่า 7 บรรทัด	0
1.2	การเขียน/เล่าเรื่อง	เล่าเรื่อง (มีตัวละครหรือใช้ตัวเองเป็นตัวละคร) เล่าเรื่องเพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบาย เขียน/เล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับภาพ	0.5
		เขียน/เล่าเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับภาพ เขียน/เล่าไม่เป็นเรื่อง เขียนบรรยายภาพเท่านั้น	0

2) เนื้อหา (4 คะแนน)

ที่	เกณฑ์	รายละเอียดเกณฑ์	การให้คะแนน
2.1	การนำเสนอความคิดสำคัญของภาพ	นำเสนอความคิดสำคัญในการเขียน/เล่าเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งให้ข้อมูลสนับสนุนความคิด เขียน/เล่าเรื่องจากภาพ นำเสนอความคิดที่แสดงความคิดสำคัญ โดยมีตัวอย่างจากภาพประกอบการอธิบาย	2
		เขียน/เล่าเรื่อง โดยไม่กล่าวถึงความคิดสำคัญของภาพ เนื้อเรื่องไม่เกี่ยวข้องกับภาพ	0
2.2	การเรียงลำดับความคิดและการเชื่อมโยงความคิด	การเรียบเรียงความคิด และเชื่อมโยงความคิดได้ดีตลอดทั้งบท เขียนไม่วกวน	2
		ไม่เรียงลำดับความคิด และไม่เชื่อมโยงความคิด	0

3) ภาษา (5 คะแนน)

ที่	เกณฑ์	รายละเอียดเกณฑ์	การให้คะแนน
3.1	การสะกดคำและการใช้ไวยากรณ์	สะกดคำ และใช้ไวยากรณ์ถูกต้อง	1.5
		ผิดตั้งแต่ 5 คำขึ้นไป	0
3.2	การใช้คำ/ถ้อยคำสำนวน	ใช้คำ/ถ้อยคำสำนวนถูกต้องตามความหมายทั้งความหมายตรง และความหมายแฝง ไม่ใช้คำภาษาถิ่น	1.5
		ผิดตั้งแต่ 5 คำขึ้นไป	0
3.3	ประโยค	เขียนประโยคที่สมบูรณ์ สื่อความได้ เรียงลำดับคำ/วางส่วนขยายในประโยคถูกต้อง	1.5
		ผิดตั้งแต่ 3 แห่งขึ้นไป	0
3.4	วรรคตอน	เว้นวรรคได้โดยไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด/ไม่ทำให้ต้องอ่านทวนหลายครั้ง	0.5
		ไม่เว้นวรรคหรือเว้นวรรคทุกคำ	0

เกณฑ์การตรวจกระดาษคำตอบการเขียนเรื่องจากภาพ (10 คะแนน)

1) เนื้อหา (7 คะแนน)

ที่	เกณฑ์	รายละเอียดเกณฑ์	การให้คะแนน
1.1	คำสำคัญ/ประเด็นที่ต้องการสรุป	สรุปใจความสำคัญได้ครบทุกประเด็น	4
		ไม่มีประเด็นสำคัญ	0
1.2	การเรียงลำดับความคิดและการเชื่อมโยงความคิด	เรียงลำดับความคิดและเชื่อมโยงความคิดได้ดีตลอดทั้งบท เขียนไม่วกวน	1
		ไม่เรียงลำดับความคิดและไม่เชื่อมโยงความคิด, ลอกข้อความจากบทอ่านทั้งหมด	0
1.3	รู้กลวิธีสรุปความ	-สรุปใจความสำคัญโดยไม่มีกรยกตัวอย่าง -ไม่มีการอธิบายเพิ่มเติม/ ไม่เขียนเนื้อความซ้ำ -ไม่ระบุข้อความที่เป็นรายละเอียด ไม่มีข้อความในเครื่องหมายอัญประกาศ ข้อความที่เป็นภาษาพูด หรือคำย่อ เช่น มีค่าลงท้าย ค่ะ ครับ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ	

ที่	เกณฑ์	รายละเอียดเกณฑ์	การให้คะแนน
		คำย่อ ทั้งนี้ไม่รวมการเน้นคำ โดยใช้เครื่องหมาย อัญประกาศกำกับ -ไม่มีข้อความที่สับสนผิดไปจากเรื่องที่อ่าน มีข้อบกพร่องตั้งแต่ 2 แบบขึ้นไป	2 0

2) ภาษา (3 คะแนน)

ที่	เกณฑ์	รายละเอียดเกณฑ์	การให้คะแนน
2.1	การสะกดคำ การใช้ไม้ยมก และการใช้คำย่อ	สะกดคำ ใช้เครื่องหมายไม้ยมกถูกต้อง และไม่ใช้คำย่อ ยกเว้น พ.ศ. หรือ ค.ศ.	1
		ผิดตั้งแต่ 3 คำขึ้นไป	0
2.2	การใช้คำ	ใช้คำถูกต้องตรงตามความหมาย ทั้งความหมายโดยตรง และความหมายแฝง ไม่ใช้คำภาษาถิ่น	1
		ผิดตั้งแต่ 3 คำขึ้นไป	0
2.3	ประโยค	การใช้ประโยคที่สมบูรณ์ สื่อความได้ ชัดเจน เรียงลำดับ วางส่วนขยายในประโยคถูกต้อง	1
		ผิดตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป	0

เมื่อผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ของข้อสอบอันทันทีแล้ว ผู้สอนจึงให้ผู้เรียนลงมือเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ภายในเวลา 30 นาที ตามเวลาที่ใช้ในการสอบจริง เริ่มด้วยการอ่านคำสั่งของข้อสอบ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามคำถามในประเด็นคำสั่งที่ไม่เข้าใจ จากนั้นให้ผู้เรียนลงมือเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ในระหว่างเขียนผู้เขียนจัดบรรยากาศโดยดำเนินการตามวิธีการสอนเขียน โดยการชี้แนะ (guide writing) กล่าวคือ ให้ผู้เรียนได้ลงมือสร้างงานเขียน ขณะที่ผู้สอนติดตามและดูแลอย่างใกล้ชิด และให้คำแนะนำระหว่างเขียนผู้สอนจะสังเกตและประเมินการเขียน และแนะนำทักษะการเขียนให้แก่ของผู้เรียน ผู้สอนจะใช้คำถามกระตุ้นความคิดด้วยรูปแบบปลายเปิด เพื่อขยายความคิดและประสบการณ์ของนักเรียน ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำกิจกรรม คือ ผู้เรียนจะได้ลงมือสร้างงานเขียนด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 3 บรรยากาศระหว่างทำแบบสอบอันทันที

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความเข้าใจ (checking for understanding)

เมื่อผู้เรียนได้รับรู้จุดประสงค์ของการสอบของการจัดโครงการสอนเสริมพัฒนาวิชาการ สำหรับเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2561 วิชาภาษาไทย และวัตถุประสงค์และเกณฑ์การให้คะแนนข้อสอบอันทันที (การเขียนเรื่องจากภาพ) แล้ว ในขั้นนี้ ผู้สอนเลือกใช้วิธีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ 3 วิธี ได้แก่

วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยตนเอง (self-feedback) วิธีนี้ผู้สอนจัดกิจกรรมโดยให้ลงมือเขียนเรื่องจากภาพให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ได้นำเสนอไว้ในขั้นที่ 1 จากนั้นให้ผู้เรียนทบทวนงานเขียนอีกครั้ง โดยให้ผู้เรียนสะท้อนข้อมูลย้อนกลับต่องานเขียนของตนเองตามเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรื่องจากภาพ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาสาระกระบวนการ จากนั้นให้ผู้เรียนนำงานเขียนของตนเองแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น (peer feedback) แบบจับคู่คนใดก็ได้ เพื่อตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานเขียนที่เป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไปให้ดียิ่งขึ้น ก่อนนำไปให้ผู้สอน (feedback by teacher) ตรวจงานเขียนอีกครั้ง โดยใช้การเขียนอธิบายลงในงานเขียนของผู้เรียนแต่ละบุคคล

ผลจากการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้ง 3 ลักษณะ คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยตนเอง (self-feedback) โดยให้ผู้เรียนสังเกตและพิจารณางานเขียนของตนเองอีกครั้ง เพื่อทบทวนและตรวจสอบข้อผิดพลาดจากการเขียน จากนั้นจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนนำงานเขียนของตนเองแลกเปลี่ยนงานให้เพื่อนร่วมชั้นเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนร่วมชั้น (peer feedback) โดยใช้วิธีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเพื่อนร่วมชั้น การถามตอบ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับต่องานเขียนของเพื่อนร่วมชั้นเรียน และสอบถามประเด็นสงสัย อันจะทำให้งานเขียนของตนเองสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Salamone (2019) ที่พบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยใช้การเขียนและการพูดสนทนาช่วยพัฒนาคุณภาพของงานเขียนผู้เรียนได้ เพราะผู้เรียนได้รับข้อเสนอแนะโดยตรง มีการสนทนาแลกเปลี่ยนซักถาม ถือว่าเป็นการประเมินผลระหว่างเรียน (formative) จึงทำให้งานเขียนมีคุณภาพ ผู้เขียนจึงสรุปข้อผิดพลาดที่ส่งผลต่อคุณภาพงานเขียนของผู้เรียนทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปได้ ดังนี้

1) การสะกดคำ ผู้เรียนส่วนใหญ่เขียนสะกดคำโดยวางพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวการันต์ ตัวสะกดผิดตำแหน่ง และผิดรูป ได้แก่

- 1.1) การวางวรรณยุกต์ผิด เช่น “ซื้อ” เขียนเป็น “ซื่อ”
- 1.2) การวางสระผิด เช่น กรรมพันธุ์ เขียนเป็น กรรมพันธุ์ รองลงมา คือ การใช้ตัวทับศัพท์ เช่น แบงค์ แทนคำว่าเงิน
- 1.3) ใช้รูปยมกผิด เช่น “ๆ” เป็น “ๆ”
- 1.4) เขียนคำผิด เช่น “กะเพรา” เขียนเป็น “กระเพรา” “กฎ” เขียนเป็น “กฎ”

2) ประโยค ผู้เรียนผูกประโยคโดยสื่อความไม่ชัดเจน เช่น “กระผมได้ปิดภาคเรียนแล้ว” ควรแก้เป็น “โรงเรียนของกระผมปิดภาคเรียนแล้ว” ส่วนการวางส่วนขยายผิด “ที่เป็นเด็กเรียนเก่งขยัน” ควรเขียนเป็น “ที่เป็นเด็กขยันเรียนเก่ง” รองลงมาเป็นด้านการเขียนตรงตามคำสั่ง ผู้เรียนได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็น ดังนี้

3) เขียนตรงตามคำสั่ง ผู้เรียนได้สะท้อนผลว่ายังใช้คำทับศัพท์ เช่น “แบงค์” ควรแก้ไขเป็น “ธนบัตร” และบางคนไม่ตั้งชื่อเรื่อง และเขียนเรื่องที่มีขนาดยาว จนทำให้เกินเส้นบรรทัดที่กำหนดไว้

4) เขียนเล่าเรื่อง ผู้เรียนบางคนตั้งชื่อว่า “ค” เป็นชื่อตัวละคร และไม่ตั้งชื่อตัวอย่างใช้คำว่า “เด็กชาย”

ส่วนด้านเนื้อหา ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังนำเสนอเฉพาะความคิดของตนเอง และขาดการยกตัวอย่าง ส่วนการลำดับความคิด มีผู้เรียนบางคนยังให้ข้อเสนอแนะว่า ควรลำดับความคิดตามลำดับเหตุการณ์

ผลจากการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้เรียนเอง (self-feedback) และข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนร่วมชั้น (peer feedback) เป็นสิ่งที่ผู้เขียนได้ตรวจพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีข้อผิดพลาดในการเขียนเรื่องจากภาพ การจัดกิจกรรมการให้ข้อมูลย้อนกลับจากงานเขียนโดยตนเอง (self-feedback) และให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียน (peer feedback) ช่วยตรวจสอบความเข้าใจในคำสั่งของข้อสอบนอกจากนี้ผู้สอนเลือกใช้วิธีการโดยให้ผู้เรียนพิจารณาและสังเกตในประเด็นที่ตนเองมีความรู้ความเข้าใจพอจะสามารถสังเกตได้ หากมีประเด็นที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจสามารถเปิดโอกาสให้ถามคำถามได้ และช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและฝึกฝนทักษะการสังเกตอีกด้วย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับผลงานเขียนของตนเองนั้นจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และกระบวนการเขียน ดังที่ Davis (2009, p. 307) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้ทบทวนงานเขียนของตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการสร้างชิ้นงานมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (hands-on learning) โดยการเชื่อมโยงการคิด เพื่อสร้างผลงานเขียนของตนเอง สำหรับกิจกรรมในขั้นตอนที่ 2 ผู้เรียนจะได้งานเขียนขั้นที่ 1 ที่ผ่านการปรับแก้ไขจากข้อมูลย้อนกลับโดยตนเอง (self-feedback) และการให้ข้อมูลโดยเพื่อนร่วมชั้น (peer feedback)

ภาพประกอบ 4 การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยตนเอง
(self-feedback)

ภาพประกอบ 5 การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนร่วมชั้น
(peer feedback) โดยการอภิปราย

ขั้นที่ 3 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

ผู้เรียนได้ใช้เวลาผู้เรียนได้ลงมือแก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองโดยนำข้อมูลหรือข้อเสนอแนะจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนมาแก้ไขและปรับปรุงงานเขียนให้มีคุณภาพ โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที หลังจากนั้น ผู้เขียนได้ลงมือตรวจแก้ไขงานเขียนของผู้เรียนอีกครั้ง โดยใช้วิธีการเขียนแสดงความคิดเห็นในงานเขียน เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ทราบถึงข้อผิดพลาดของตนเอง และนำไปแก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น หลังจากที่ได้ตรวจผลงานและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอนะของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้เขียนสังเกตจากงานเขียนขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นงานเขียนที่แก้ไขมาแล้ว

ตอนที่ 2 : แบบอัตรัย จำนวน 2 ข้อ (ข้อ 33-34)

33. จงเขียนเรื่องจากภาพ

วันหนึ่งน้องเอมไปตลาดกับคุณแม่ที่ตลาดมีร้านขายผลไม้สด
ทางร้านน้องเอมก็ไปสนใจร้านขายผลไม้สดร้านหนึ่ง น้องเอม
ซื้อกล้วย และ ซื้อไข่เจียว โดยที่น้องเอมไม่รู้ตัวเลยว่าได้ทำเงินตก
ในขณะที่เด็กชายคนหนึ่งได้เก็บเงินที่ตกได้ เลยจะเอามาคืน
ซึ่งสิ่งที่เด็กชายคนนั้นทำ ลือถึงว่า มีคนมาซื้อสัตย์ สุจริตและไม่ลักขโมย
เด็กชายคนนั้นก็ได้ขอบคุณคุณแม่ เป็น สิ่งตอบแทน ความซื่อสัตย์

ภาพประกอบ 6 การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยผู้สอน (feedback by teacher)

นอกจากนี้ข้อผิดพลาดที่พบบ่อยที่สุดจากเดิมซึ่ง พบว่า มีหลายประเด็น และมีข้อผิดพลาดค่อนข้างเยอะ สำหรับงานขั้นที่ 2 นี้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพื่อนำมาตรวจสอบงานเขียนของเพื่อนและนำมาปรับแก้ไขงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้งานเขียนขั้นที่ 2 มีคุณภาพดีกว่างานเขียนขั้นที่ 1 ข้อผิดพลาดที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในงานขั้นที่ 2 ได้แก่ การสะกดคำ ยังพบมากแต่ก็นับว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับในขั้นที่ 2 การตรวจสอบความเข้าใจนั้นช่วยให้ข้อผิดพลาดในงานเขียนของผู้เรียนลดลง และทำให้งานเขียนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เพราะผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากคำแนะนำของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ดังผลงานวิจัยของ Wahyuni (2017) ที่พบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับที่แตกต่างกันทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างงานเขียนให้มีคุณภาพได้ เพราะผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับในมุมมองที่ต่างกัน จึงทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของข้อผิดพลาดได้ทุกประเด็น และปรับแก้ไขงานเขียนให้มีคุณภาพได้

กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้น 3 ทำให้ผู้เขียนทราบว่า การกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เสนอแนะข้อมูลย้อนกลับต่องานเขียนของตนเอง และให้เพื่อนร่วมชั้นมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรับรู้ข้อผิดพลาดจากงานเขียนของตนเองมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การให้คำแนะนำต่อยอด (feed-forward)

ผู้สอนให้ผู้เรียนนำข้อมูลจากขั้นที่ 3 ซึ่งได้จากการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้สอน (feedback by teacher) มาปรับแก้ไขงานเขียนให้สมบูรณ์อีกครั้ง กิจกรรมในขั้นนี้ ผู้สอนใช้เวลากับผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้อ่านข้อเสนอแนะจากงานเขียนของตนเอง และทำความเข้าใจในประเด็นที่จะแก้ไขก่อนจะแก้ไขงานเขียนให้สมบูรณ์ การให้ข้อมูลเชิงบวกในงานเขียนของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจ และสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนอยากแก้ไขงานเขียนของตนเองให้มีคุณภาพ

ตอนที่ 2 : แบบวัดนัย จำนวน 2 ข้อ (ข้อ 33-34)

33. จงเขียนเรื่องจากภาพ

➤ เงินหมดตัวแล้ว

จากภาพจะเป็นเหล่าเด็กชายคนหนึ่งทำงานเงินตกเอาได้นั้นมันไม่พอใช้
และก็ยังรู้สึกจากแล้วคือแบบ ล้มลุกโชนแล้วเด็กชายก็เลยไปง้อได้นั้น
เงินที่ออกจากรบนั้นแล้วเขาก็รู้สึกเสียใจที่ทำงานเงินตกเอาได้นั้นมันไม่พอใช้
นั้นจึงคิดว่าเงินที่ตกนั้นก็เป็นความผิดที่ดีและคงจะได้ออกมาและให้เด็กชาย
รู้สึกและไปเอาของของคนอื่นมาเป็นของเขา

ตอนที่ 2 : แบบวัดนัย จำนวน 2 ข้อ (ข้อ 33-34)

33. จงเขียนเรื่องจากภาพ

วันหนึ่ง แก้ว เดินไปตลาด เพื่อไปซื้อผัก ผลไม้ที่ตนเองได้ฝาก เอาไว้แก่แก้ว
โดยแก้วได้เงิน เงินติดตัวไป สอรวงขบาท แต่ในระหว่างที่ แก้วกำลังซื้อ
ของอยู่นั้น แก้วได้ทำ เงินตก ได้จึงรีบวิ่งไปง้อขอ และทันใดนั้น
ก็มี เด็กผู้ชายคนหนึ่งวิ่งเข้ามาขวางแก้ว ที่โรงเรียน มาเก็บ
เงินไปให้ แก้ว แล้วแก้วก็ได้ คบกับของผดข กัน แล้วนำ
จากนั้นมา หวังสอรวงก็ได้ รับกับแก้วตั้งแต่บัดนั้นไป

ภาพประกอบ 7 การเปรียบเทียบงานเขียนที่ได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนตามแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ นับเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนให้สามารถนำข้อมูลไปแก้ไขปรับปรุงคุณภาพงานเขียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นข้อค้นพบและข้อพิสูจน์ว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยพัฒนาคุณภาพของงานเขียน (Klimova, 2015) ให้กำลังใจและแรงจูงใจ (Hamidun, Md-Hashim, and Othman, 2012) ตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ (Zellner, 2017) ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ข้อมูลดังกล่าวนับเป็นข้อมูลสนับสนุนที่ช่วยแก้ปัญหาการพัฒนาคุณภาพงานเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เกิดปัญหาด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้สอนเป็นอย่างดี และผลของการดำเนินการที่ผู้วิจัยเลือกให้การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานเขียนให้แก่ผู้เรียน และทำให้ผลคะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) วิชาภาษาไทยสูงกว่าระดับสังกัด ระดับเขตพื้นที่ ระดับภาค และระดับประเทศอย่างภาคภูมิใจในฐานะผู้สอนที่จะต้องดำเนินการต่อไป

บทสรุป

การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นแนวทางการประเมินระหว่างเรียนที่สำคัญและจำเป็นที่ครูต้องปฏิบัติเป็นประจำ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพงานเขียน ผู้สอนควรนำแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเชิงบวกและเสริมแรงใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปปรับแก้ในงานเขียนให้มีคุณภาพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่า การได้รับคำแนะนำหรือข้อมูลย้อนกลับที่ดียิ่งจะช่วยพัฒนางานเขียนได้ตรงตามเป้าหมายและทำให้งานเขียนมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2553). *วรรณศิลป์ในดวงใจ ภาษาไทยที่รัก*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2561). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (2562). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดฉลาดรู้ (literacy)*. กรุงเทพฯ: สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม). *รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Brookhart, S. M. (2017). *How to give effective feedback to your students*. Virginia: ASCD.
- Davis, B. G. (2009). *Tool for teaching*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Fisher, D and Frey, N. (2011). *The formative assessment action plan*. Alexandria, VA: ASCD.
- Hamidun, N. Md-Hashim, S. H. and Othman, N. F. (2012). Enhancing students' motivation by providing feedback on writing: the case of international students from Thailand. *International Journal of Social Science and Humanity (JSSH)*, 2(6), 591-594.
- Sackstein, S. (2017). *Peer feedback in the classroom: empowering students to be the experts*. Virginia: ASCD
- Saiful, M and Yusoff, B. (2013). *Using feedback to enhance learning and teaching*. Lorong Cahaya: Centre for Academic Excellence & Student Advisory and Development (CDAE).
- Salamone, M. (2019). *Using written and verbal feedback to improve students' writing outcomes*. A Dissertation in partial fulfillment of the requirements for the degree doctor of Education, College of Education, University of Massachusetts Lowell.
- Wahyuni, S. (2017). The effect of different feedback on writing quality of college students with different cognitive styles. *Dinamika ilmu*, 17(1), 39-58.
- Zellner, A. L. (2017). *The influence of peer feedback on writing achievement and individual writing self-efficacy*. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Educational Psychology and Educational Technology, Doctor of Philosophy Michigan State University.

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า

อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

PARTICIPATION OF ELDERLY PEOPLE TOWARD ACTIVITIES FOR DEVELOPING QUALITY OF LIFE
AT LAK HA SUBDISTRICT MUNICIPALITY, BAN PHAEO DISTRICT, SAMUTSAKHON PROVINCE

อุกฤษฏ์ ชาวแพรกน้อย

Urkit Chaopraeknoi

สาขาวิชาการบริหารการจัดการภาครัฐ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร 10600

Program in Public Management, Siam Technology College, Bangkok 10600, Thailand

*Corresponding author: E-mail: drurkit@hotmail.com

รับบทความ 27 เมษายน 2563 แก้ไขบทความ 8 กรกฎาคม 2563 ตอรับบทความ 12 กรกฎาคม 2563 เผยแพรบทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า 2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้า และ 3) พัฒนาข้อเสนอแนะในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สูงขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนของเทศบาลตำบลหลักห้า ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามจำนวน 385 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์คือ กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ข้อเสนอแนะในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สูงขึ้น คือ ควรมีการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับการพัฒนาในแต่ละด้านเพื่อนำมากำหนดโครงการที่มีงบประมาณสนับสนุน รวมถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้สูงอายุให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the level of elderly participation in Lak Ha Subdistrict Municipality, 2) examine the effects after the implementation of the developed activities, and (3) develop suggestions to upgrade the level of elderly's quality of life. The samples of 385 registered elderly of Lak Ha Subdistrict Municipality, obtained through multi-stage sampling, were administrated using a set of questionnaires. The samples of seven participants, including elderly people, administrators and officers of Lak Ha Subdistrict Municipality, selected by a purposive sampling, were interviewed for qualitative data collection.

The results revealed that 1) the level of elderly participation in Lak Ha Subdistrict Municipality, as a whole was at a high level, 2) the effects of the implementation of the developed activities, as a whole was at a high level and 3) the suggestions for upgrading the level of quality of life for elderly people should include policies which are defined in accordance with the development in each aspect to determine the projects attached to budget support and public relations for encouraging elderly people to participate in the activities regularly.

Keywords: Elderly Participation, Elderly Quality of Life

บทนำ

สังคมสูงวัยเป็นสถานการณ์ที่โลกและหลายประเทศกำลังเผชิญ โดยประมาณการว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 16 และจะเป็น “สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 (อนันต์ อนันตกุล, 2561, หน้า 1) ซึ่งประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในอนาคต โดยได้มีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 5 ข้อ คือ (1) เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม (2) เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (3) เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตและมีหลักประกัน (4) เพื่อให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกิจด้านผู้สูงอายุ และ (5) เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชน องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่างประสานและสอดคล้องกัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีภารกิจมากมายหลายด้าน และภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมีการจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแนวทางพระราชบัญญัติ ซึ่งมุ่งหวังให้มืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกอำเภอ ข้อเสนอการดังกล่าวได้ทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศมีการดำเนินกิจกรรมตามมาตรการที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องที่ภาครัฐให้ความสำคัญ โดยปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต คือ การมีส่วนร่วมในสังคม ชุมชน และครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตัวเอง รวมถึงรายได้ (สมพร โพธิ์นาม และคณะ, 2550)

เทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีเขตการปกครองครอบคลุม 4 ตำบล รวม 41 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลยกกระบัตร 12 หมู่บ้าน ตำบลหนองบัว 9 หมู่บ้าน ตำบลหนองสองห้อง 10 หมู่บ้าน และตำบลโรงเข้ 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 41,602 คน โดยประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมีมากถึง 7,775 คน (เทศบาลตำบลหลักห้า, 2562, หน้า 49) ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ เนื่องจากต้องมีการนำงบประมาณมาใช้ในการดูแลผู้สูงอายุทั้งระบบ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงวัยอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมให้มีรายได้หลังเกษียณเพื่อไม่ให้เป็นการให้ลูกหลานการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความภูมิใจในตนเอง รวมถึงการดูแลสุขภาพทั้งในเชิงป้องกัน และการบำรุงรักษา เป็นต้น เห็นได้ว่าเทศบาลตำบลหลักห้ามีการกิจด้านการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นตามนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแผนพัฒนาท้องถิ่นมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลายโครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โครงการผู้สูงวัยใส่ใจสุขภาพ โครงการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ โครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาให้เทศบาลตำบลหลักห้าก้าวเข้าสู่การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอนาคต ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงกับโครงการ ดังนั้น การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนงาน โครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเชื่อมโยงกับส่วนราชการอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้า
3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สูงขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ไว้ดังนี้

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
การมีส่วนร่วมของประชาชน 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ 2) ด้านส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ 3) ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4) ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ 5) ด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยปรับปรุงจากแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981, p. 213) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยปรับปรุงมาจกแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2561, 3) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ (2) ด้านส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ (3) ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (4) ด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ และ (5) ด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนของเทศบาลตำบลหลักห้า ในปีงบประมาณ 2562 จำนวน 7,775 คน (เทศบาลตำบลหลักห้าหลักห้า, 2562)

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนของเทศบาลตำบลหลักห้า จำนวน 380 คน โดยการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p.727)

2.1.3 ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) (Thompson, Steven K, 2002, p. 1,050) เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุในแต่ละตำบล

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2.1 กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน

2.2.2 ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า จำนวน 4 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

เดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์วัดของ Likert Scale โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด สำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) หรือ การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

- 1.1 สร้างแบบสอบถาม ให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย
- 1.2 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษา เพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไข
- 1.3 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.834

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

- 2.1 นำผลวิจัยเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ โดยพิจารณาจากทิศทางของข้อมูลที่ได้
- 2.2 ยกร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

- 1.1 จัดตั้งทีมงานวิจัย จำนวน 3 ทีม โดยมีการชี้แจงขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูล เพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มเป้าหมาย
- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งทีมงานลงพื้นที่ไป ประชุมตามหมู่บ้าน เพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการโดยไม่มีหลักเกณฑ์
- 1.3 ให้ทีมงานเก็บข้อมูลคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถตอบคำถามได้จริงเพื่อตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้การให้ข้อมูลเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด
- 1.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด หากแบบสอบถามชุดใดไม่สมบูรณ์ จะมอบหมายให้ทีมงานวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

- 2.1 จัดเตรียมคำถามสัมภาษณ์ นัดหมายเวลา และจัดเตรียมสถานที่สำหรับสัมภาษณ์
- 2.2 แนะนำตัว พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และผลลัพธ์เชิงบวกที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย
- 2.3 เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลเสนอความเห็นอย่างอิสระ
- 2.4 สรุปประเด็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่างรับฟัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

- 2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
- 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแยกแยะรายละเอียดและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- 2.3 นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น และทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล
- 2.4 ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ตาราง 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.04	0.23	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.91	0.40	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.84	0.27	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.79	0.30	มาก
รวม		3.89	0.22	มาก

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องท่านได้เข้าร่วมค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องท่านได้เข้าร่วมบริหารโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องโครงการของเทศบาลมีความยุติธรรมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุในทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องท่านเห็นว่าการประเมินผลโครงการมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สรุปได้ว่า เทศบาลหลักห้ามีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมให้ข้อมูลผ่านการสอบถามความเห็นของผู้สูงอายุโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้สูงอายุก่อนนำมาจัดทำโครงการ จึงทำให้การแก้ไขปัญหาของผู้สูงอายุในชุมชนทำได้มีประสิทธิภาพ และทำให้โครงการที่เกิดขึ้นเป็นไปตามความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งช่วยให้การแก้ไขปัญหาทำได้ตรงประเด็น

1.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ สรุปได้ว่า เทศบาลหลักห้าสามารถจัดทำโครงการได้ตรงกับความต้องการส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้สูงอายุ จึงทำให้ประชาชนชมรม และแกนนำผู้สูงอายุชักชวนสมาชิกเข้าร่วม และให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการที่สนใจเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ

1.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สรุปได้ว่า เทศบาลหลักห้าสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการด้วยความยุติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงกันทุกกลุ่ม ซึ่งเป็นผลมาจากการกำหนดภาพใหญ่ของการพัฒนาท้องถิ่นและสื่อสารให้ผู้สูงอายุเข้าใจ

1.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สรุปได้ว่า เทศบาลหลักห้ามีการประเมินผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการต่อยอดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการ รวมถึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ซึ่งช่วยลดความขัดแย้ง และความไม่เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

2. ผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้า

2.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ตาราง 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้า

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ		X	S.D.	แปลผล
1.	การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุ	4.00	0.57	มาก
2.	การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ	3.81	0.50	มาก
3.	ส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุ	3.74	0.45	มาก
4.	การคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	3.66	0.47	มาก
5.	การบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ	3.54	0.39	มาก
รวม		3.75	0.26	มาก

ผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเทศบาลมีกิจกรรมรณรงค์ให้สังคมหรือชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเป็นผู้สูงอายุ เช่น อบรมให้ความรู้เรื่องโภชนาการ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเทศบาลมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเทศบาลมีการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเทศบาลมีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรับสวัสดิการด้านรายได้พื้นฐาน เช่น เบี้ยยังชีพ ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ และด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเทศบาลมีกิจกรรมอบรมบุคลากรเพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ

2.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

เทศบาลหลักห้าได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประชาชนในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในด้านสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงมีการรณรงค์ให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ และมีการสนับสนุนให้ดำเนินการพัฒนาระบบงานผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สูงขึ้น

3.1 กลุ่มผู้สูงอายุเสนอแนะว่า เทศบาลตำบลหลักห้าควรมีกิจกรรมประชาคมในแต่ละชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ ดังนั้น เทศบาลตำบลหลักห้าต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้สูงอายุให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าต่อชุมชน โดยช่วยเหลือชุมชนในฐานะเป็นคลังสมอง มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3.2 ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหลักห้า เสนอแนะว่า

3.2.1 เทศบาลตำบลหลักห้าให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับการพัฒนาในแต่ละระดับเพื่อนำมากำหนดโครงการที่มีงบประมาณสนับสนุน รวมถึงให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมที่มาจากความต้องการของประชาชนอีกด้วย โดยสรุปคือเทศบาลตำบลหลักห้าจะทำการเชื่อมโยงความต้องการจากพื้นที่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงนโยบายของจังหวัด และรัฐบาล

3.2.2 เทศบาลตำบลหลักห้าต้องสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดกิจกรรม โดยแจ้งเวียนให้ทราบโดยทั่วถึงผ่านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของผู้นำชุมชน และส่วนราชการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีข้อคำถามเรื่องท่านได้เข้าร่วมค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากเทศบาลตำบลหลักห้าสนับสนุนให้มีการจัดประชาคมอย่างต่อเนื่องเพื่อขอความเห็นจากประชาชน และผู้ที่ได้รับผลกระทบก่อนดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ จึงทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า เทศบาลหลักห้ามีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมให้ข้อมูลผ่านการสอบถามความเห็นของผู้สูงอายุโดยเจ้าหน้าที่เทศบาลหลักห้ามีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมให้ข้อมูลผ่านการสอบถามความเห็นของผู้สูงอายุโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งผลวิจัยเป็นไปตามแนวคิดของ นิรมล กุลศรีสมบัติ และพรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์ (2560, หน้า 3-4) ได้ให้ความเห็นว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความต้องการ เพื่อเจรจาหาข้อตกลงร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ของชุมชน ซึ่งเป็นการลดข้อขัดแย้งจากความแตกต่างของความคิดและการให้คุณค่าเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981, p. 213) ได้ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะทำให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เพื่อประเมินเบื้องต้นในการหาทางเลือกที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีข้อคำถามเรื่องท่านได้เข้าร่วมบริหารโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เทศบาลตำบลหลักห้าสนับสนุนให้มีการสื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยให้ประชาชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อกิจกรรมของเทศบาลตำบลหลักห้า และเกิดความร่วมมือดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้อง

กับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า เทศบาลหลักห้าสามารถจัดทำโครงการได้ตรงกับความต้องการส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้สูงอายุ จึงทำให้ประชาชนชมและแกนนำผู้สูงอายุชักชวนสมาชิกเข้าร่วม และให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการที่สนใจเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมมือร่วมใจ สละเวลาเข้าร่วมกิจกรรม เห็นได้ว่า ผลวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ คะเน็งนิง ศิริบัวเอี่ยม และคณะ (2545, หน้า 3-5) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนมีโอกาสร่วมกันดำเนินโครงการอย่างเป็นขั้นตอนในการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกัน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553, 10) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผลวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981, p. 213) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่เกิดขึ้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีข้อคำถามเรื่องโครงการของเทศบาลมีความยุติธรรมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุในทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เทศบาลตำบลหลักห้าให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อช่วยให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบรับรู้ และเข้าใจถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า เทศบาลหลักห้าสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการด้วยความยุติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงกันทุกกลุ่ม ซึ่งเป็นผลมาจากการกำหนดภาพใหญ่ของการพัฒนาท้องถิ่นและสื่อสารให้ผู้สูงอายุเข้าใจ เห็นได้ว่าผลวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อรทัย ก๊กผล (2552) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นแนวทางที่ช่วยให้ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานร่วมกัน และเป็นไปตามที่ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981, p. 213) ได้กล่าวว่า ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการได้ช่วยให้ประชาชนที่เข้าร่วมได้รับผลกระทบเชิงบวกจากการดำเนินโครงการในด้านผลผลิตที่เป็นรูปธรรม และผลลัพธ์ที่ส่งผลในระยะยาว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีข้อคำถามเรื่องท่านเห็นว่าประเด็นประเมินผลโครงการมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เทศบาลหลักห้าได้จัดให้มีการประเมินผลโครงการโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาวัดผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาต่อยอดโครงการในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า เทศบาลหลักห้ามีการประเมินผลโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการต่อยอดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการ รวมถึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ซึ่งช่วยลดความขัดแย้ง และความไม่เข้าใจในการดำเนินกิจกรรมได้เป็นอย่างดี เห็นได้ว่า ผลวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Fagence (1977, pp. 122-125) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อประชาชนในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนของการพัฒนา และมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981, p. 213) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดการวัดผลในการดำเนินงาน เพื่อค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องสำหรับนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้ประโยชน์ และกำหนดเป็นแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. ผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหลักห้าในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่เทศบาลตำบลหลักห้าให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการตามแนวทางของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยผลวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อรทัย ก๊กผล และคณะ (2552, หน้า 3-6) ที่เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสามารถจัดทำได้ในรูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมหรือการให้โอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ และผลวิจัยยังสอดคล้องแนวทางของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2561, ออนไลน์) ที่กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแนวทางพระราชบัญญัติกิจกรรมรณรงค์ให้สังคมหรือชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเป็นผู้สูงอายุ และมีจิตสำนึก และตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เทศบาลตำบลหลักห้าควรจัดทำกิจกรรมลงพื้นที่เพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหามหาชนทุกเดือน

1.2 เทศบาลตำบลหลักห้าสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านการสื่อสาร และทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานกับผู้สูงอายุ

1.3 เทศบาลตำบลหลักห้ามีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แกนนำกลุ่มผู้สูงอายุได้เข้าร่วมเสนอแนวทางการพัฒนางานเพื่อช่วยให้การจัดทำโครงการเกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 เทศบาลตำบลหลักห้าดำเนินการสื่อสารให้ผู้สูงอายุเข้าใจถึงข้อจำกัดของโครงการ เพื่อสร้างการยอมรับจากผู้สูงอายุทุกกลุ่ม และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่แนะนำ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลหลักห้า

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อนำมาสู่การพัฒนาตัวแบบการสร้างการมีส่วนร่วมในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). *โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแนวทางพระราชัฐ*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กัญญา ชื่นอารมย์ และวลัยนารี พรหมลา. (2561). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี*. ปทุมธานี: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา

ถวิลวดี บุรีกุล. (2558). *โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

เทศบาลตำบลบ้านใหม่. (2562). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านใหม่*. ปทุมธานี: เทศบาลตำบลบ้านใหม่.

นิรมล กุลศรีสมบัติ และพรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์. (2560). *กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการชุมชนของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สายทิพย์ สุคติพันธ์. (2534). *ปัญหาผู้นำกับกระบวนการกำหนดนโยบายแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนันต์ อนันตกุล. (2521). *กรมการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรรถัย กักพล และคณะ. (2552). *เคล็ดลับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น: บทเรียนจากรางวัลพระปกเกล้า 2551*. กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.

Cohen, J. M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row.

การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

DEVELOPMENT OF AN INTERNAL SUPERVISION MANUAL FOR SCHOOLS IN THACHANG NETWORK UNDER
THE SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ศุภรัตน์ จิระโสภะ* โสภณ เพ็ชรพวง และ นัจจรีย์ เจริญสุข

Suparat Chirasopha*, Sopon Pechrpuang and Natjaree Jaroensuk

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100

Program in Educational Administration, Graduate School, Suratthani Rajabhat University,

Suratthani 84100, Thailand

*Corresponding author: E-mail: believegait@gmail.com

รับบทความ 7 กุมภาพันธ์ 2563 แก้ไขบทความ 12 พฤษภาคม 2563 ตอรับบทความ 14 พฤษภาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาคู่มือการนิเทศภายในและ 3) ทดลองใช้คู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 134 คนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาคู่มือการนิเทศภายใน ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้คู่มือการนิเทศภายใน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนละ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 17 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการนิเทศภายในด้านแนวทางการนิเทศภายใน ด้านเครื่องมือการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน 2) สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วิธีการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาสมอง 3) ผลการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายใน ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 การนิเทศภายในโรงเรียน บทที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และบทที่ 4 บทสรุป ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ ทุกองค์ประกอบ มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 4) ผลการทดลองใช้ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายใน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการใช้ภาษา ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการจัดการในเนื้อหา

คำสำคัญ: คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน, การนิเทศภายใน, การจัดการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine the problems of internal supervision and learning management, 2) to develop an internal supervision manual, and 3) to implement the developed internal supervision manual for schools in Thachang Network under the Suratthani Primary Educational Service Area Office 2. The research procedure consisted of three steps as follows: Step 1: Investigation on problems of internal supervision and learning management. The samples were 134 respondents, including school administrators and teachers, selected by simple random sampling. The research instrument was a set of questionnaires with a reliability of 0.91. Data were analyzed by using basic statistical tools including mean and standard deviation; Step 2: Development of the internal supervision manual in terms of content validity with five experts; Step 3:

Implementation of the internal supervision manual. The key informants included a teacher as a head of academic affairs from each school, yielding a total of 17 respondents. The instrument was an assessment form for the consistency of the developed manual, which yielded a reliability of 0.89. Data were analyzed by using basic statistical tools, including mean and standard deviation. The research findings were as follows: 1) The problems of school internal supervisions were at a moderate level which were ranked in descending order: internal supervision activities, internal supervision guidelines, internal supervision tools, and internal supervision evaluation. 2) The problems of learning management as a whole were at a moderate level which were ranked in descending order: various teaching methods, learning management according to the 21st century, active learning approach, creativity-based learning management, problem-based learning management, and brain-based learning management. 3) The developed manual consisted of Chapter 1 Introduction; Chapter 2 School Internal Supervision; Chapter 3, Learning Management Models; and Chapter 4 Summary. The results regarding the consistency of the manual evaluated by the experts revealed that all components showed the consistency index of 0.50 or above. 4) The results after the implementation showed that the appropriateness of the manual was at the highest level in overall ranking in descending order: design, language use, book format, contents, and content management.

Keywords: School Internal Supervision Manual, Internal Supervision, Learning Management

บทนำ

ในปัจจุบันเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการศึกษา และด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ทำให้การสื่อสารด้วยข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว โลกเหมือนไร้พรมแดน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับตัวและสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขัน ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่มีอย่างหลากหลายสามารถแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วประกอบกับการแข่งขันที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้นการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในระบบ ส่วนใหญ่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่ตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ปลูกฝังทักษะความรู้และค่านิยมแก่ผู้เรียนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นเรื่องที่สังคมและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน วิธีการดำเนินการมีทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ทั้งนี้ผลผลิตของการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษา ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนคือการมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และสังคมมีสภาพที่พึงประสงค์ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2561)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษานั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบการศึกษามีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญอย่างน้อย 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการบริหาร 2) กระบวนการเรียนการสอน และ 3) กระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการจะมีความสัมพันธ์กันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะกระบวนการนิเทศการศึกษาก็เป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่จะต้องมีความร่วมมือกันในการปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนของครูภายในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อีกทั้งการนิเทศการศึกษายังเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศซึ่งผลลัพธ์อยู่ที่คุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนผู้นิเทศจะเป็นผู้ร่วมพัฒนาแผนการนิเทศจากการสังเกต ค้นหาปัญหาการวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการนิเทศ เพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนการนิเทศในรูปแบบใหม่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนการสอนผู้นิเทศจึงเป็นส่วนสำคัญในการนิเทศภายในที่จะเป็นสิ่งขับเคลื่อนให้สถานศึกษาเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันโลกยุคศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) การนิเทศภายในเป็นการจัดการภายในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลักรวมถึงการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ตลอดจนสภาพบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมในโรงเรียน ดังนั้น การนิเทศภายในโรงเรียนจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการจัดการศึกษาในปัจจุบันแล้วจะยังคงมีความจำเป็นต่อไปในอนาคตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางต่าง ๆ ในการศึกษาซึ่งการนิเทศ

นำมาซึ่งความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะในระดับโรงเรียนและผู้ใช้หลักสูตร (วัชราน เล่าเรียนดี, 2556, หน้า 12) ซึ่งจากสภาพปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย เนื่องจากการนิเทศภายในยังไม่มีคู่มือการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการสอนขาดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างถูกต้องและเป็นระบบ การจัดรูปแบบการสอนของครูยังไม่มีความหลากหลาย ทำให้ประสิทธิภาพของการศึกษายังไม่ดีพอ การนิเทศจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้กับครูผู้สอนได้มากในเรื่องของการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ครูเกิดความก้าวหน้าทางวิชา การที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูผู้สอนและที่สำคัญจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอีกด้วย ซึ่งจะเห็นได้ถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน แต่เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่พอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยสาเหตุที่ว่าการศึกษาความเอาใจใส่ในการติดตามการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ การประเมินผลของครูผู้สอนที่เกิดจากการนิเทศไม่ทั่วถึง รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนยังมีรูปแบบที่หลากหลาย หรือการนิเทศไม่เป็นระบบที่ถูกต้อง ทำให้คุณภาพทางการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องเกิดจากการร่วมมือ ความสามารถ ทักษะ และมีสมรรถนะที่ดีในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และร่วมมือกันวิเคราะห์ แก้ปัญหาต่าง ๆ หลังจากการนิเทศแล้วเสร็จ

การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ครูผู้สอนยังคงใช้รูปแบบการสอนในแบบเดิม ๆ ที่ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน อีกทั้งครูผู้สอนยังไม่เข้าใจในเรื่องของการนิเทศเนื่องจากความไม่ชัดเจน ไม่มีรูปแบบที่จะเป็นสื่อกลางให้กับครูผู้สอน (สมชาย จินตพันธ์, สัมภาษณ์) จากปัญหาดังกล่าว การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งครูผู้สอนจะมีความเข้าใจในเรื่องการนิเทศมากขึ้น มีแนวทางในการนิเทศที่ถูกต้องและเป็นระบบ และสิ่งสำคัญก็คือ ครูผู้สอนจะได้มีการเตรียมตัว วางแผน จัดลำดับขั้นตอนในการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักเรียนยิ่งขึ้น พร้อมรับการนิเทศที่ถูกต้อง ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่นั้นถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จสูงสุดอาจจะเป็นเทคนิควิธีการขั้นตอนกระบวนการหรือทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบให้สัมพันธ์กับแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีทางการศึกษาที่จำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาเรียนรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับผู้เรียนในชั้นเรียนของตนเอง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคศตวรรษที่ 21 จึงทำให้ครูต้องมีการจัดการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ที่จะต้องเน้นในเรื่องการฝึกให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาและหาคำตอบได้ด้วยตนเอง (ชัยธวัช อธิเกียรติ, 2558, หน้า 1) โดยการนิเทศจะเป็นส่วนช่วยในเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้นจากกระบวนการต่าง ๆ ดังนั้น คู่มือการนิเทศจึงมีความจำเป็นที่ผู้นิเทศ ครูสอน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการนิเทศที่ชัดเจนขึ้นและเพื่อแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในรูปแบบเดิม ๆ ที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญในการทำงานและเป็นพลเมืองที่ดีที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข (สุทธีวรรณ ตันติธรรณวงศ์, 2560, หน้า 2)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง เพื่อนำมาพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการนิเทศภายในให้เกิดขึ้นในทิศทางเดียวกัน ทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและเป็นแนวทางในการนำคู่มือการนิเทศภายในไปใช้ในโรงเรียนเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อทดลองใช้คู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

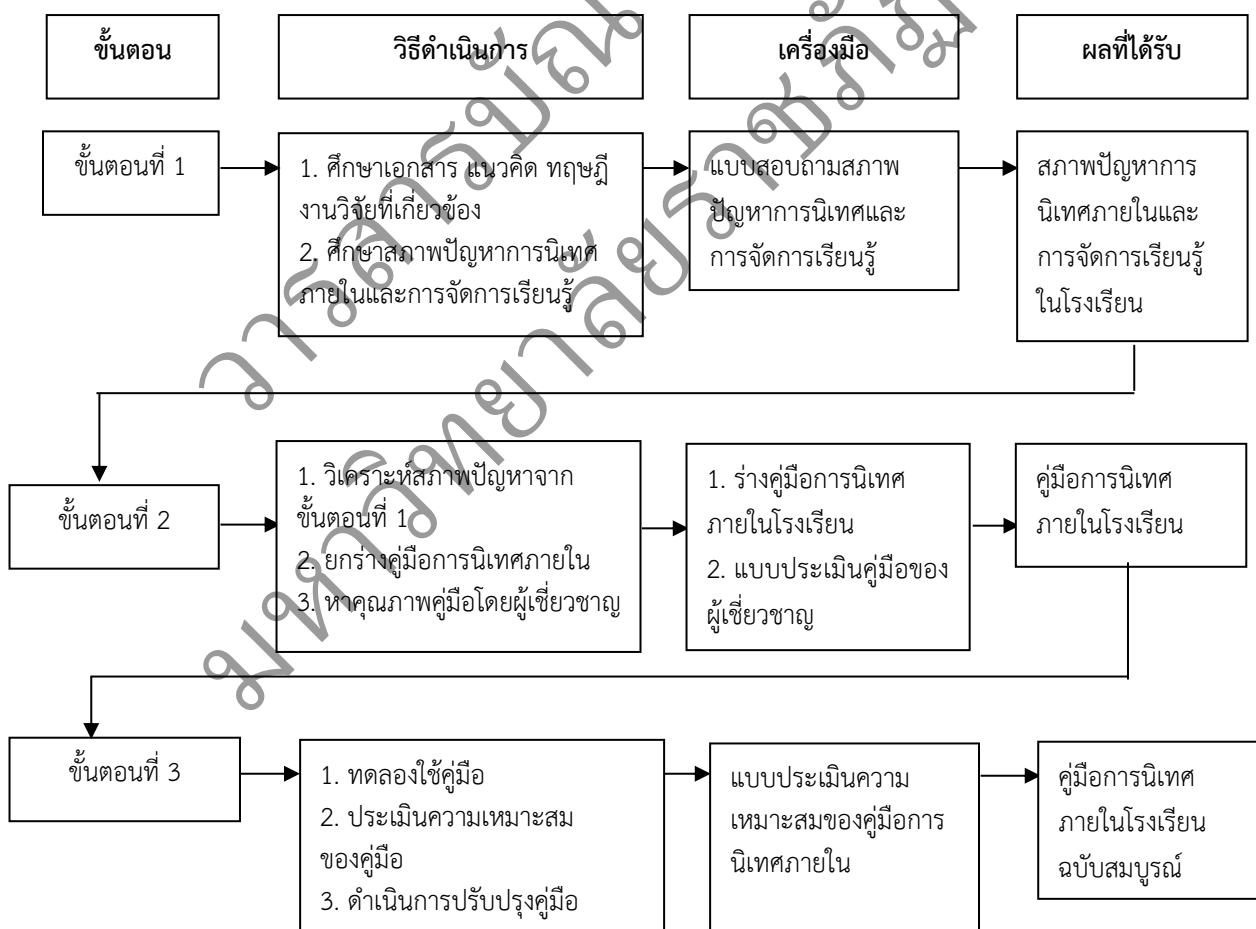
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนจาก (Adams and Dickey, 1956, p. 16), (Bloom, 1971, p. 116), (Good, 1973, p. 9), (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 226), (พัชรินทร์ ช่วยศิริ, 2554, หน้า 22), (วัชรมา เล่าเรียนดี, 2556, หน้า 12), (จุไรรัตน์ สุตรุ่ง, 2559, หน้า 35) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ (วิฑูรย์ ลิ้มประเสริฐ, 2556), (จารุวรรณ ภูระยา, 2558, หน้า 4), (เมธาวิณ ไพบูล, 2558, หน้า 17), (มณฑนา ทูลศิริ, 2558, หน้า 3), (อนุสร หงษ์ขุนทด, 2559), (วิทยา พัฒนเมธาดา, 2560, หน้า 2), (สุทธวิพรรณ ตันติโรจนวงศ์, 2560, หน้า 2), (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2560), (ประวีต เอรารวรรณ์, 2560) และการพัฒนาคู่มือจาก (Good, 1973, p. 349), (จิตรตรี บุญกรวย, 2555, หน้า 39), (วิจิต วงศ์สีลาภรณ์, 2555, หน้า 31), (พิชาพัชญ์ เครือสีหอินทร์, 2556, หน้า 11), (สมเกียรติ ศิลปะวิศาล, 2556, หน้า 47) มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 17 โรงเรียน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 17 คน ครูผู้สอน 188 คน รวมทั้งสิ้น 205 คน

1.1 ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน ครูผู้สอน จำนวน 117 คน รวมทั้งสิ้น 134 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

1.2 ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนละ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 17 คน ใช้ในการทดลองคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีโครงสร้างของเนื้อหาสอดคล้องกับการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของนิเทศภายในโรงเรียน

2.1.2 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่ถูกต้อง

2.1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญมาสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้แก่ 1) ด้านแนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ด้านกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ด้านเครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดค่าระดับสภาพปัญหาออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบ (Likert Type, 1961)

2.1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาและแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

2.1.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 1 คน ด้านภาษาไทย จำนวน 1 คน และ ด้านการวัดผลประเมิน จำนวน 1 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องและเหมาะสมของภาษา โดยการพิจารณาหาเลือกข้อคำถามพิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่า IOC (ปราณี หล้าเบญญะ, 2559) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถนำไปใช้ได้

2.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

2.1.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในหลังจากการทดลองใช้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

2.2.2 ศึกษาการสร้างแบบประเมินจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่ถูกต้อง

2.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยกำหนดค่าระดับสภาพปัญหาออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบ (Likert Type, 1961)

2.2.4 นำแบบประเมินที่สร้างเสร็จขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาและแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 1 คน ด้านภาษาไทย จำนวน 1 คน และ ด้านการวัดผลประเมิน จำนวน 1 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องและเหมาะสมของภาษา โดยการพิจารณาเลือกข้อคำถามพิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่า IOC (ปรานี หล้าเบญญะ, 2559) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถนำไปใช้ได้

2.2.6 จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการทดลองใช้คู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายท่าฉาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียน

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจความถูกต้อง เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

4.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

4.3 การแปลความหมายของคะแนน เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ (Likert Type, 1961)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

5.1.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีของ Cronbach

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ความถี่

5.2.2 ร้อยละ

5.2.3 ค่าเฉลี่ย

5.2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปรากฏผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า สภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

สภาพปัญหาการนิเทศภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน	3.43	0.59	ปานกลาง
2. ด้านกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	3.79	0.58	มาก
3. ด้านเครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน	3.36	0.47	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	3.35	0.58	ปานกลาง
รวม	3.48	0.61	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีระดับปัญหาการนิเทศสูงสุด รองลงมา คือ ด้านแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านเครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนมีระดับปัญหาลดต่ำสุด

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้กับนักเรียน	3.92	0.71	มาก
2. ครูจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21	3.50	0.61	ปานกลาง
3. ครูจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้กับนักเรียน	3.49	0.60	ปานกลาง
4. ครูจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) ให้กับนักเรียน	3.34	0.59	ปานกลาง
5. ครูจัดการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain Based Learning: BBL) ให้กับนักเรียน	3.24	0.58	ปานกลาง
6. ครูจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning: CBL) ให้กับนักเรียน	3.37	0.57	ปานกลาง
รวม	3.48	0.61	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้กับนักเรียนมีระดับปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ ครูจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้กับนักเรียน ครูจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning: CBL) ให้กับนักเรียน ครูจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) ให้กับนักเรียน ส่วนครูจัดการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain Based Learning: BBL) ให้กับนักเรียนมีระดับปัญหาลดต่ำสุด

3. ผลการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยพิจารณานำข้อมูลสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำเนื้อหาสาระตามที่ได้มีการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ผลการตรวจสอบคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เป็นผู้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ของเนื้อหาในคู่มือ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้องของคู่มือในทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าคู่มือมีความเหมาะสมและสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้

4. ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 หลังจากการทดลองใช้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านเนื้อหา	4.68	0.479	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ภาษา	4.74	0.462	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบ	4.93	0.385	มากที่สุด
4. รูปเล่ม	4.74	0.443	มากที่สุด
5. การจัดการในเนื้อหา	4.65	0.489	มากที่สุด
รวม	4.75	0.452	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้ภาษา รูปเล่ม ด้านเนื้อหา ส่วนด้านการจัดการในเนื้อหามีระดับความเหมาะสมต่ำสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีระดับปัญหาการนิเทศสูงสุด รองลงมา คือ ด้านแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านเครื่องมือการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนมีระดับปัญหาลดต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศภายในมีความสำคัญมากขึ้น สาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการศึกษา ทั้งในด้านจำนวนสถานศึกษา จำนวนบุคลากรทางการศึกษาที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น การทำงานที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องมีบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีการกำหนดชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่ชัดเจน ดังนั้น จึงต้องมีการอาศัยรูปแบบการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นวิธีการที่บุคลากรในสถานศึกษาคิดค้นเพื่อที่จะพัฒนาความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย อยู่ตรง และณรงค์ พิฒสาร (2557, หน้า 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทัศนกร โนทัย, 2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์ วิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายให้กับนักเรียนมีระดับปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ ครูจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้กับนักเรียน ครูจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning: CBL) ให้กับนักเรียน ครูจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) ให้กับนักเรียน ส่วนครูจัดการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain Based Learning: BBL) ให้กับนักเรียนมีระดับปัญหาลดต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนยังคงขาดการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้จากการศึกษา ค้นคว้า การอบรม ครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองแล้วนำความรู้ที่ได้มาจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ และสนใจการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (พิทักษ์ นิลนพคุณ, 2556, หน้า 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นการที่ครูผู้สอนดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ได้

3. ผลการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยพิจารณานำข้อมูลสภาพปัญหาการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำเนื้อหาสาระตามที่ได้มีการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ผลการตรวจสอบคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เป็นผู้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความสัมพันธ์ของ

ส่วนต่าง ๆ ของเนื้อหาในคู่มือ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้องของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่าย ทำฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของคู่มือ (IOC) พบว่า ความสอดคล้องของคู่มือในทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าคู่มือมีความเหมาะสมและสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Good, 1973, p. 349) กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูล หรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

4. ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในเครือข่ายทำฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 หลังจากการทดลองใช้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ ด้านการออกแบบมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้ภาษา รูปเล่ม ด้านเนื้อหา ส่วนด้านการจัดการในเนื้อหา มีระดับความเหมาะสมต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากคู่มือการนิเทศเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการนิเทศที่จะส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศภายในให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น สิ่งที่ใช้ในการตรวจสอบในการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศภายใน เพื่อผู้นิเทศได้ทราบถึงที่มาของปัญหา ความต้องการและการวางแผนปัญหาได้ถูกต้อง เครื่องมือเหล่านี้ ได้แก่ แบบสังเกตการสอน แบบบันทึกการเยี่ยมชั้นเรียน และแบบประเมินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรรณิการ์ วิมุตติการ, 2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บุญจันทร์ รุ่งฟ้า, 2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอดอนสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอดอนสัก โดยรวมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายที่สามารถนำมาปรับใช้ในสภาพปัจจุบันปัญหาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำผลการประเมินการนิเทศภายในมาเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการใช้ข้อมูลการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองในการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ได้มากที่สุด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบาย การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน การสร้างเครื่องมือในการนิเทศอย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดให้มีการติดตามผลการนิเทศภายในไปสู่การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนิเทศภายในสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมกันกำหนดแนวทางและกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน นำคู่มือการนิเทศภายในมาปรับใช้ในโรงเรียนตามความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อที่สามารถพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการนิเทศภายในกับการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้มีทักษะการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศภายในมีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ วิมุติการ. (2558). การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จันทร์ชัย อธิเกียรติ. (2558). การสอนแบบทันสมัยและเทคโนโลยีสอนแนวใหม่. เข้าถึงได้จาก <http://regis.skru.ac.th/RegisWeb/datafiledownload/25590714-15.pdf>. 10 พฤษภาคม 2562.
- จารุวรรณ ภูระยา. (2558). บทบาทครูในศตวรรษที่ 21. เข้าถึงได้จาก <https://rameemy.wordpress.com/2015/08/10/>. 10 พฤษภาคม 2562.
- ทัศนกร โนนัย. (2559). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญจันทร์ รุ่งฟ้า. (2558). การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในของโรงเรียนในอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปราณี หล้าเบญส. (2559). การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พิชาพัชญ์ เครือสีหอินทร์. (2556). การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนนานาชาติ เอส ซี แอล อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิทักษ์ นิลนพคุณ. (2556). ทฤษฎีการสอน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วันชัย อยู่ตรง และคณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2843-2854.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปบประมาณ 2557. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- หะมะสูติง มามะและคณะ. (2557). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนุสร หงษ์ขุนทด. (2559). วิธีการสอนตามแนวทาง CBL. เข้าถึงได้จาก <https://krukobblog.wordpress.com/2016/10/09/>. 10 พฤษภาคม 2562.
- อานภาพ เลขะกุล. (2559). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาหามะ ดือเร๊ะ. (2555). การบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อุษา คงทอง. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. พระศรีนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง.

สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

THE OPERATION OF AN EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT CENTER UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE SOUTHERN ANDAMAN PROVINCIAL CLUSTER

เต็มศิริ สองเมือง^{1,*} วิชัย นภาพงษ์² เกสรี ลัดเลีย³ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์²

Temsiri Songmueang^{1,*}, Wichai Napapong², Kessaree Ladlia³ and Ophat Kaosaiyaporn²

¹สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา 84000

²ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา 84000

³สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา 85000

¹Program in Educational Leadership and Innovation, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Songkla 84000, Thailand

²Department of Educational Technology, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Songkla 84000, Thailand

³Program in Early childhood Education Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Yala 85000, Thailand

*Corresponding author: Email: unsurana93@gmail.com

รับบทความ 12 มีนาคม 2563 แก้ไขบทความ 21 พฤษภาคม 2563 ตอบรับบทความ 2 มิถุนายน 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามตัวแปรขนาด ประเภท และสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ตัวแทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง ตรัง และสตูล จำนวน 243 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 487 คน ขอบเขตเนื้อหาภายใต้การประยุกต์ 2 หลักทฤษฎี คือ 1) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยค่า F-test หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดลองแบบ Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน 1) มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ การควบคุมกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ และ 2) สภาพการดำเนินงานตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2.1) การพัฒนาการเรียนรู้สู่ภาวะการเป็นผู้นำในองค์กร ผลการดำเนินงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ประกอบด้วย การสร้างและสานวิสัยทัศน์องค์กร ระบบการเรียนรู้ และการติดตามและการประเมินผลการทำงาน 2.2) การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร การทำงานเป็นทีม และการสร้างเครือข่ายการทำงาน และ 3) การเปรียบเทียบตัวแปรต่อสภาพการดำเนินงาน พบว่า 3.1) สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความแตกต่างกันตามตัวแปรขนาด และประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ($\text{sig} = .000$) และสภาพการดำเนินงานไม่มีความแตกต่างกันตามตัวแปรสังกัดที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สภาพการดำเนินงาน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this quantitative research were to: 1) examine the operational conditions of the strategic management of the early childhood development centers (ECDCs), 2) explore the operational conditions based on Learning Organization of the ECDCs, 3) compare the operational conditions of the ECDCs, classified by sizes, types, and clusters of the ECDCs. The samples were representatives of administrators of the Local Administrative Organizations (LAOs), directors of the education division of the LAOs, heads of the ECDCs, teachers, committee members of the LAOs in the Southern Andaman Provincial Cluster, including Phuket, Krabi, Phang Nga, Ranong, Trang and Satun, yielding a total of 243 centers and 487 informants. The content scope was based on two theoretical principles: 1) Strategic Management and 2) Learning Organization. The research instrument was a set of questionnaires with a five-point scale, which was divided into two parts. The first part was regarding general information of respondents, and the second part was a questionnaire about the operations of the ECDCs, with a reliability of 0.97. The statistics for data collection were mean and standard deviation, t-test, F-test (One-Way ANOVA), and Least Significant Difference (LSD).

The results revealed that the operational conditions included: 1) Strategic Management consisted of environmental analysis process, strategic formulation, strategic implementation, strategic control, strategic evaluation. The operational conditions as a whole were at a high level ($\bar{X} = 3.89$), and 2) Operational conditions based on Learning Organization included: (2.1) The development of learning being leaders in organizations consisted of creating and sustaining the organizational vision, learning system, and task monitoring and evaluation. The operational conditions as a whole were at a high level ($\bar{X} = 3.89$), (2.2) Team Learning consisted of knowledge transfer, storing and disseminating knowledge, team learning, teamwork, and creating a networking. The operational conditions as a whole were at a high level ($\bar{X} = 3.77$). The comparison of variables toward operational conditions revealed that: 3.1) the operational conditions were different in terms of sizes and types at the level of .05 ($\text{sig} = .000$), and the operational conditions showed no differences in terms of clusters at the level of .05.

Keywords: Operational Conditions, Early Childhood Development Centers, Local Administrative Organizations

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยถือเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนที่ยั่งยืนของโลก เด็กปฐมวัยเป็นช่วงอายุที่มีการพัฒนาทางสมองและการเรียนรู้ในอัตราที่สูงที่สุด การเติบโตและพัฒนาการของสมองคือรากฐานของการเรียนรู้ในวัยต่อมา เป้าหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ จากรายงานขององค์การยูเนสโก (2014) ระบุว่า ในหลายภูมิภาคของโลกยังมีช่องว่างการเข้าเรียนของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มร่ำรวยที่สุดกับกลุ่มยากจนที่สุดซึ่งมีความแตกต่างที่ชัดเจน โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 เป็นต้นมา พบว่า ภาคเอกชนรับผิดชอบในการจัดการดูแลการศึกษาปฐมวัยสูงถึง 33% และสูงถึง 71% ในกลุ่มรัฐอาหรับ ซึ่งค่าเล่าเรียนในโรงเรียนเอกชนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาปฐมวัย ทำให้เด็กจำนวนหนึ่งไม่สามารถเข้าสู่อการศึกษาได้เพราะความด้อยโอกาสอันเนื่องจากการมีรายได้ต่ำสำหรับประเทศไทย พบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับปฐมวัยได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย โดยเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2543 กับปี พ.ศ. 2553 พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 มีเพียงบางอำเภอเท่านั้นที่มีอัตราการเข้าเรียนในช่วงอายุ 4-5 ปี มากกว่าร้อยละ 90 ในขณะที่ใน พ.ศ. 2553 พบว่า แทบทุกอำเภอมีอัตราการเข้าเรียนสูงกว่าร้อยละ 95 ยกเว้นพื้นที่ตะเข็บชายแดนประเทศพม่า สำหรับการศึกษาในประเทศไทยแล้วไม่ได้มีปัญหาเรื่องโอกาสในการเข้าศึกษาเนื่องจากมีอัตราการเข้าศึกษาในระดับที่สูง (สำนักสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 22) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ตามมาตรา 16 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นและชุมชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจุบันจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งสิ้นจำนวน 19,181 แห่ง มีเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 889,432 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563, ระบบสารสนเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) จากบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา

ปฐมวัย ส่งผลให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในช่วงวัยที่สำคัญของเยาวชนในประเทศไทยมีอัตราที่สูง ดังนั้น ประเทศไทยจึงไม่มีปัญหาเรื่องโอกาสการเข้าถึงการศึกษาในระดับปฐมวัย แต่ไทยควรที่จะต้องให้ความสนใจกับเรื่องคุณภาพของการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 22)

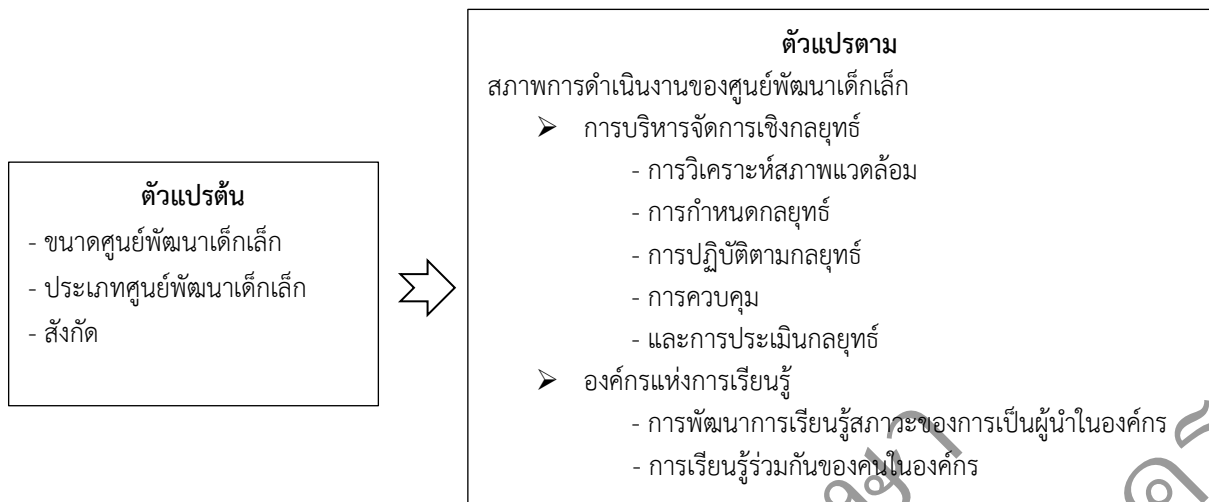
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผ่านมามีการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. 2559 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความเข้าใจด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่มีการวางนโยบายด้านการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งยังขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน ยังมีการแทรกแซงหรือการหาผลประโยชน์จากการศึกษา เช่นเดียวกับ ทานตะวัน ใจเอื้อ ชัยยนต์ เพาพาน และ ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน (2560) ได้นำเสนอผลการศึกษาไว้ว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งมีปัญหาด้านครูผู้สอน หลายองค์กรที่ยังใช้อัตราการจัดจ้างเหมาผู้ดูแลเด็ก หรือประสบปัญหาในการจัดประสบการณ์ ซึ่งยังพบว่ามีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนด้วยวิธีการเดิม ๆ ที่ไม่ได้มุ่งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ด้วยตัวเอง และยังไม่ได้จัดประสบการณ์ที่เสริมทักษะด้านการคิด หรือการส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นเลิศ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557, หน้า 10)

จากสภาพปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยนำแนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ดังเช่นที่ บุษกร เชื้อจินดา กานต์ (2556) ได้ให้นิยาม การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า คือ การดำเนินการโดยการกำหนดจุดหมายของหน่วยงานให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการวางแผนดำเนินการได้มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร จะเป็นแนวทางช่วยให้ผู้บริหารประเมินและตัดสินใจตามหน้าที่ในการกำหนดทิศทางของหน่วยงาน ซึ่งต้องมีขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์กร การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมประเมินผลการดำเนินงานที่ช่วยให้การบริหารงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในองค์การมีความสัมพันธ์กับการวางแผนกลยุทธ์ ดังเช่น ธงชัย ทองมา และธีรวัฒน์ จันทิก (2558, หน้า 597) ระบุว่า องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารจัดการองค์การในปัจจุบัน เป็นเครื่องมือหนึ่งเพื่อให้องค์การพร้อมต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้้องค์การต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยต้องพัฒนาองค์การให้มีความพร้อมในการเรียนรู้มากที่สุด นั่นคือการพัฒนาให้องค์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และ Marquardt (1996, p. 19) ซึ่งระบุว่าองค์การที่ทุกคนในองค์การจะต้องเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้อย่างมีพลังแล้วปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาให้ดีขึ้นเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ การจัดการกับความรู้ และการใช้ความรู้เพื่อความสำเร็จขององค์การ และองค์การนั้นจะต้องเสริมสร้างพลังให้กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์การ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามขนาด ประเภท สังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิธีเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ตรัง ภูเก็ต พังงา ระนอง และสตูล จำนวน 564 ศูนย์ (ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้อมูล ณ 1 ตุลาคม 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 811 คน จำนวน 234 ศูนย์ ซึ่งได้จากการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (Robert V.Krejcie and Eayrle W.Morgan, 1970, pp. 608-609) ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ด้วยการสุ่มเลือกจังหวัด ทั้ง 6 จังหวัด และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดโดยเปรียบเทียบสัดส่วนจากขนาดกลุ่มประชากร สุ่มเลือกอำเภอ จำนวน 18 อำเภอ ได้จากการเทียบร้อยละจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากร ที่ร้อยละ 41.49 และสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากอำเภอที่สุ่มในขั้นตอนแรก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถาม ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นที่ครอบคลุมประเด็นการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะทั่วไป

การตรวจสอบหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) การตรวจสอบให้ความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2) ประเมินความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาปฐมวัย การบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน แก้ไขตามคำแนะนำ

3) ทดลองแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)

วิธีรวบรวมข้อมูล

1) ขอบหนังสือจากภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล (เก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2562)

2) จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง 234 แห่ง ๆ ละ 3 ฉบับ โดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา และ 2) ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ประธานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 811 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 487 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. ค่าสถิติวิเคราะห์ Independent Samples t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของสภาพการดำเนินงาน จำแนกตามสังกัด

4. ค่าสถิติวิเคราะห์ One Way ANOVA F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของสภาพการดำเนินงาน จำแนกตามขนาดและประเภทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกรณีพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบกับวิธีการ LSD

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 487 ฉบับ เป็นข้อมูลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดกระบี่ จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 21.1 จังหวัดพังงา จำนวน 56 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 11.5 จังหวัดระนอง จำนวน 37 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตรัง จำนวน 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 25.5 และจังหวัดสตูล จำนวน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 26.3

เพศชาย จำนวน 123 คน เพศหญิง จำนวน 364 คน

อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 อายุ 30-40 ปี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อายุ 41-50 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9

วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ปริญญาตรี จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 ปริญญาโท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6

ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตำแหน่งนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 รองนายก อปท. จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ปลัด อปท. จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 รองปลัด อปท. จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ประธานกรรมการ ศพด. จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 หัวหน้า ศพด. จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 นักวิชาการศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ครู จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 หัวหน้าสำนักงานปลัด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

หน่วยงานต้นสังกัด สังกัดเทศบาล จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 สังกัด อบต. จำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 77.2

ประเภทของ ศพด. อปท. จัดตั้งเอง จำนวน 162 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.3 ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 211 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.3 ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา จำนวน 81 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.6 ถ่ายโอนจาก สปช. จำนวน 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.1

ขนาดของ ศพด. ขนาดเล็ก (เด็กไม่เกิน 50 คน) จำนวน 184 คน ร้อยละ 36.6 ขนาดกลาง (เด็ก 50-80 คน) จำนวน 178 คน ร้อยละ 36.6 ขนาดใหญ่ (เด็กมากกว่า 80 คน) จำนวน 125 คน ร้อยละ 25.7

ประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 84 คน ร้อยละ 17.2 ประสบการณ์ 5-10 ปี จำนวน 160 คน ร้อยละ 32.9 11-20 ปี จำนวน 174 คน ร้อยละ 35.7 21 ปีขึ้นไป จำนวน 69 คน ร้อยละ 14.2

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ดังรายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

คุณลักษณะขององค์กร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์	3.89	.48	มาก
1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.01	.57	มาก
1. ใช้ข้อมูลจากสภาพจริงเพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการกำหนดวิสัยทัศน์	4.05	0.68	มาก
2. แผนการปฏิบัติการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของทุกฝ่ายในองค์กร	3.98	0.68	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมออกความคิดเห็นในการจัดทำแผนปฏิบัติการของ ศพด.	4.12	0.70	มาก
4. ผู้บริหาร อปท. ต้นสังกัดมีการวางแผนกำหนดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับภารกิจขององค์กร	4.01	0.72	มาก
1.2 การกำหนดกลยุทธ์	4.01	.57	มาก
1. การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	3.97	0.75	มาก
2. ศพด. มีกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของคนในองค์กร	4.13	0.70	มาก
3. การพัฒนากลยุทธ์ในการแบ่งปันความรู้ทั่วทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่อง	3.88	0.74	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ระดับหน่วยงาน	4.00	0.74	มาก
5. ท่านมีวิสัยทัศน์ส่วนตนในการปฏิบัติงาน	4.08	0.72	มาก
1.3 การปฏิบัติตามกลยุทธ์	3.74	.55	มาก
1. การดำเนินงานกิจกรรมโครงการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการขององค์กร	4.11	0.61	มาก
2. การทำงานของท่านมีความคล่องตัว ลำดับชั้นการบริหารน้อย	3.68	0.73	มาก
3. ท่านมีความสามารถในการสื่อสาร การร่วมมือประสานหรือเสนอแนะในการเรียนรู้	3.75	0.75	มาก
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีผลงานหรือกิจกรรมเด่นที่สามรถดึงดูดให้หน่วยงานอื่น ๆ มาศึกษาหรือดูงาน	3.31	0.95	ปานกลาง
5. การสร้างความเข้าใจร่วมถึงภาระเบี่ยงข้อบังคับต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ข้อบังคับต่อการบริหารงานบุคคล ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน	3.84	0.72	มาก
6. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบชัดเจน เช่น มีการกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพ (KPI) ของงานที่ปฏิบัติ	3.77	0.75	มาก
1.4 การควบคุมกลยุทธ์	3.87	.60	มาก
1. การกำหนดผู้รับผิดชอบและผู้ติดตามการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์องค์กร	3.91	0.70	มาก
2. การกำกับ ติดตามผล การนำแผนกลยุทธ์ ไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านการประชุมเพื่อทบทวนเป้าหมาย	3.88	0.70	มาก
3. การสื่อสารผลการดำเนินงานไปยังกลุ่มเป้าหมายทุกระดับที่เกี่ยวข้อง	3.75	0.73	มาก
4. การกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.94	0.70	มาก
5. การปรับแผนกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม	3.89	0.73	มาก
1.5 การประเมินกลยุทธ์	3.85	0.52	มาก
1. การติดตามการดำเนินงานระหว่างการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ	4.00	0.63	มาก
2. การประเมินผลการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมโครงการ	4.01	0.69	มาก
3. การส่งเสริมการวิเคราะห์ปัญหา แนวทางแก้ไข การถ่ายทอดประสบการณ์ความสำเร็จในการดำเนินงาน	3.76	0.72	มาก
4. การตรวจสอบแนวโน้มภายนอกองค์กร ด้วยการพิจารณาสิ่งที่คนอื่นทำอยู่ แนวการปฏิบัติที่เป็นเลิศขององค์กรอื่น ๆ หรือจากงานวิจัยต่าง ๆ	3.63	0.75	มาก

สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) โดยแยกตามองค์ประกอบการดำเนินงานในขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) การกำหนดกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) การปฏิบัติตามกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) การควบคุมกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) การประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$)

ตาราง 2 สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้สถานะของการเป็นผู้นำในองค์กร

คุณลักษณะขององค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
2.1 การพัฒนาระบบการเรียนรู้สถานะของการเป็นผู้นำในองค์กร	3.89	0.52	มาก
2.1.1 สร้างและสานวิสัยทัศน์องค์กร	3.94	0.58	มาก
1) วิสัยทัศน์เป็นข้อความที่แสดงถึงความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	3.87	0.74	มาก
2) วิสัยทัศน์ขององค์กรมาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารท้องถิ่น พนักงาน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.96	0.73	มาก
3) ผู้บริหารสนับสนุนวิสัยทัศน์และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพื่อสามารถนำความรู้ที่นำมาพัฒนาในองค์กรได้	3.97	0.69	มาก
4) การร่วมเรียนรู้ การพัฒนา และร่วมการปฏิบัติงาน	4.00	0.66	มาก
5) ผู้บริหารสร้างและส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้พร้อม ๆ กับกระตุ้นให้มีการทดลอง และพิจารณาบทวนเกี่ยวกับความรู้ใหม่ ๆ	3.92	0.74	มาก
2.1.2 ระบบการเรียนรู้	3.90	.58	มาก
1) การสร้างระบบการถ่ายทอดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์จากหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ครูและบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.84	0.76	มาก
2) ผู้บริหารองค์กรมุ่งมั่นที่จะพัฒนาบุคลากร และให้อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ การพัฒนาและการปฏิบัติงาน	4.02	0.70	มาก
3) การสนับสนุนให้พนักงานเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.01	0.71	มาก
4) การแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การทำงานขององค์กรสู่ความเป็นเลิศ	4.08	0.69	มาก
5) การนำระบบข้อมูลสารสนเทศบนฐานคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมาอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ขององค์กร	3.91	0.76	มาก
6) ทุกคนสามารถเข้าถึงทางด่วนข้อมูลได้โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต	3.89	0.86	มาก
7) การนำโปรแกรมการเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการทำงาน	3.69	0.82	มาก
8) ท่านมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์ และสามารถถ่ายทอดความรู้ ไปยังบุคคลอื่นได้	3.78	0.82	มาก
2.1.3 การติดตามและการประเมินผลการทำงาน	3.82	0.59	มาก
1) ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการรับฟังผู้อื่น และให้ข้อมูลป้อนกลับ	3.97	0.69	มาก
2) การทบทวนเป้าหมายหรือปรับแผนการดำเนินงานในรอบปี	3.85	0.72	มาก
3) การสื่อสารโดยแจ้งผลการดำเนินงานไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.85	0.69	มาก
4) การตรวจสอบแนวโน้มภายนอกองค์กร ด้วยการพิจารณาสิ่งที่คนอื่นทำ	3.60	0.75	มาก

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการพัฒนาองค์กรโดยเน้น การพัฒนาระบบการเรียนรู้สถานะของการเป็นผู้นำในองค์กร พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) โดยมีองค์ประกอบของการสร้างและสาน วิสัยทัศน์องค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ระบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) การติดตามและการประเมินผลการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$)

ตาราง 3 สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร

คุณลักษณะขององค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
2.2 การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร	3.77	.55	มาก
2.2.1 การถ่ายทอดความรู้	3.83	.61	มาก
1) สร้างความเข้าใจร่วมในประเด็นต่าง ๆ เช่น เป้าหมายของ ศพด. ทิศทาง			
2) การพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน ก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่	3.95	0.70	มาก
3) บรรยากาศที่สนับสนุนและตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้	3.80	0.80	มาก
4) การให้บริการทางวิชาการของ ศพด. เช่น แบ่งปันความรู้ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน และให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก เป็นแหล่งศึกษาของชุมชน	3.64	0.88	มาก
5) ท่านได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม และการทดลองอย่างต่อเนื่อง	3.74	0.79	มาก
6) ท่านเป็นคนที่มีการแสวงหาความรู้ ปรับตัว เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.01	0.65	มาก
2.2.2 การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้	3.58	.68	มาก
1) มีระบบการจัดเก็บข้อมูลภายในและภายนอกที่พนักงานเข้าสู่ระบบได้โดยง่าย	3.63	0.78	มาก
2) มีความสามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน	3.66	0.77	มาก
3) การจัดทำโครงการสาธิต เพื่อทดสอบวิธีในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรม การเรียนรู้	3.39	0.91	ปานกลาง
4) การพัฒนาระบบและแฟ้มสะสมงาน	3.67	0.78	มาก
5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเผยแพร่องค์ความรู้ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์	3.58	0.87	มาก
2.2.3 การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร	3.68	.66	มาก
1) หัวหน้า ศพด. เป็นบุคคลหลักที่กระตุ้นให้คนในองค์กรเกิดการเรียนรู้ และปรับปรุง วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ	3.92	0.71	มาก
2) ทุกฝ่ายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะและมีการปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากการให้คำแนะนำหรือการประชุม	4.04	0.67	มาก
3) การสร้างสังคมเครือข่ายการเรียนรู้ หรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เช่น เปิดเวทีเสวนา หรือพูดคุยกลุ่มวิชาชีพ เป็นต้น	3.55	0.88	มาก
4) การออกแบบวิธีการการแบ่งปันความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร เช่น การสร้างเว็บไซต์ในการเผยแพร่ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.36	0.96	ปานกลาง
5) การรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวอย่างการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในหน่วยงานมาใช้เป็น แนวทางการปฏิบัติงาน	3.54	0.86	มาก
2.2.4 การทำงานเป็นทีม	3.81	.57	มาก
1) ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ กล่าวคือ พิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับปัญหาหรือ สถานการณ์อย่างรอบคอบ และนำความรู้ใหม่ที่ได้มาประยุกต์ใช้	3.68	0.73	มาก
2) ความผิดพลาดของการทำงานเป็นสิ่งที่ยอมรับได้	3.92	0.72	มาก
3) การให้รางวัลแก่บุคคลหรือทีมที่มีการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้อื่นได้เรียนรู้	3.51	0.90	มาก
4) การกระจายอำนาจจากผู้บริหาร และมอบอำนาจตามสัดส่วนหน้าที่รับผิดชอบ	3.87	0.68	มาก
5) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่และประชาชนร่วมคิดเห็นเพื่อการตัดสินใจ	3.92	0.75	มาก
6) มีความเป็นอิสระในการทำงาน และสามารถพัฒนาต่อยอดความคิดได้อย่างดี	3.97	0.69	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

คุณลักษณะขององค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
2.2.5 สร้างเครือข่ายการทำงาน	3.86	0.55	มาก
1) ผู้บริหารของ อบท. ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร โดยการจัดฝึกอบรม หรือการศึกษาดูงาน	3.93	0.82	มาก
2) การดำเนินงาน ได้รับความร่วมมือจากฝ่าย/กองอื่น ๆ ของ อบท. มาร่วมสนับสนุน และให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ	3.89	0.81	มาก
3) การแบ่งปันข้อมูลกับผู้ปกครอง คณะกรรมการ ศพด. และมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง คณะกรรมการ ศพด. เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.08	0.70	มาก
4) มีการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรอื่น ๆ หรือสถาบันการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.87	0.82	มาก
5) การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานของ ศพด. มีชุมชนหรือผู้ปกครองเข้าร่วมงาน โดยสมัครใจและสนับสนุนทั้งกำลัง งบประมาณ สิ่งของ	3.93	0.77	มาก
6) มีเครือข่ายในการเรียนรู้ทั้งจากชุมชน ผู้ปกครอง เอกชน องค์กรอื่น ๆ และหน่วยงานราชการอื่น ๆ	3.82	0.78	มาก
7) การจัดตั้งทีมปฏิบัติงานข้ามสายงาน เพื่อถ่ายโอนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน องค์กร แผนกและฝ่ายต่าง ๆ	3.44	0.88	ปานกลาง
8) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากรทุกรูปแบบ	3.91	0.74	มาก
รวม	3.84	0.49	มาก

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร ก็พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.77$) ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) การทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) สร้างเครือข่ายการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน

3.1 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งขนาดแบ่งเป็น ขนาดเล็ก (เด็กไม่เกิน 50 คน) ขนาดกลาง (เด็ก 50-80 คน) ขนาดใหญ่ (เด็กมากกว่า 80 คน) พบว่า

3.1.1 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการดำเนินงานตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามตัวแปรขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดเล็กมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ($\text{sig} = 0.000$) โดยมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม แตกต่างกันในระดับ .01 ($\text{sig} = 0.002$) การกำหนดกลยุทธ์ แตกต่างกันในระดับ .01 ($\text{sig} = 0.000$) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ แตกต่างกันในระดับ .01 ($\text{sig} = 0.000$) การประเมินกลยุทธ์ แตกต่างกันในระดับ .01 ($\text{sig} = 0.000$)

3.1.2 ระดับความคิดเห็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ($\text{sig} = .87$)

3.2 การเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามตัวแปรขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดเล็กมีความคิดเห็นที่แตกต่างกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดกลาง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดใหญ่ โดยมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ($\text{sig} = 0.000$) โดยมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การพัฒนาการเรียนรู้ของคนในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย การสร้างและสานวิสัยทัศน์องค์กร ระบบการเรียนรู้ การติดตามและการประเมินผลการทำงาน แตกต่างกันในระดับ .01 ($\text{sig} = 0.000$)

3.2.2 การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร การทำงานเป็นทีม สร้างเครือข่ายการทำงาน แตกต่างกันในระดับ .01 ($\text{sig} = 0.000$)

3.2.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานทั้งสองแนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามตัวแปรขนาดศูนย์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็กมีความคิดเห็นที่แตกต่างกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($\text{sig} = 0.000$) และ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลางไม่แตกต่างกับระดับความคิดเห็นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ ($\text{sig} = 0.504$)

3.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามตัวแปรประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งแบ่งประเภท 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง 2) รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน 3) ถ่ายโอนจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า

3.3.1 ด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และที่รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน ที่ระดับ 0.05 ($\text{sig} = 0.001$) และ พบว่า ระดับความคิดเห็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ถ่ายโอนจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่แตกต่างกัน และระดับความคิดเห็นระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติไม่แตกต่างกัน

3.3.2 ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและที่รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน ที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.001$) และที่รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน ที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.000$)

3.3.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานทั้งแนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามตัวแปรประเภทศูนย์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองมีความคิดเห็นที่แตกต่างกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.000$) และ พบว่าระดับความคิดเห็นต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งและที่รับถ่ายโอนจาก สปช. ไม่แตกต่างกันที่ระดับ 0.05 ($\text{sig} = 0.775$)

3.4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามตัวแปรสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งแยกเป็น 1) สังกัดเทศบาล 2) สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ไม่แตกต่างกัน และการดำเนินงานด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยการดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกว่ามีการดำเนินงานในระดับมากทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ การควบคุมกลยุทธ์ การประเมินกลยุทธ์ มีการดำเนินงานที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยะธิดา นาคะเกษียร (2557, หน้า 185) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตก พบว่า ผู้บริหารเทศบาลเมืองมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ สนับสนุนงบประมาณ และกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย การร่วมคิด ร่วมวางแผน และการศึกษาของ ฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากุล (2559, หน้า 99) และสุทธิ ผิวอ่อน (2559, หน้า 68) ให้ความสำคัญด้านการวางแผนกลยุทธ์ หากแต่ยังพบว่าในการดำเนินงานตามกลยุทธ์นั้นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ซึ่งยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น เพราะการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการสำคัญซึ่งจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริธนา นามมณี (2557, หน้า 115) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิภาพสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า ด้านการพัฒนาการเรียนรู้สภาวะของการเป็นผู้นำในองค์กร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นบุคคลหลักในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กระตุ้นให้คนในองค์กรเกิดการเรียนรู้ และปรับปรุงวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอจากผลการศึกษาค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ของบุคลากรทุกรูปแบบค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Marquardt (1996) ให้นิยามว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้คือองค์กรที่มีบรรยากาศในการเรียนรู้ของบุคลากรหรือกลุ่มคนเพื่อการพัฒนาสร้างพลังแห่งความรู้ก่อเกิดกระบวนการวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจในความผิดพลาดและความสำเร็จ สร้างความตระหนักในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาสถานะในการเรียนรู้ของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านของความสามารถในการสื่อสาร การร่วมมือกันหรือเสนอแนะในการเรียนรู้ขององค์กรค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็กและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูมีการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การทำงานขององค์กรสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับการศึกษาของ Muhammad Tariq (2019, p. 18) ที่พบว่า การแบ่งปันคือการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานของเขาช่วยให้พวกเขาทำสิ่งที่ดีขึ้นเร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากแต่ยังพบว่า สภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ยังขาดผลงาน หรือกิจกรรมเด่นที่สามารถดึงดูดให้หน่วยงานอื่น ๆ มาศึกษาหรือดูงานจากการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และการจัดทำโครงการสาธิต เพื่อทดสอบวิธีในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และการออกแบบวิธีการการแบ่งปันความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร เช่น การสร้างเว็บไซต์ในการเผยแพร่ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการจัดตั้งทีมปฏิบัติงานข้ามสายงาน เพื่อถ่ายโอนการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้แสดงให้เห็นได้ว่าการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องเพิ่มการพัฒนาด้านนวัตกรรม ผลงานที่คิดค้นขึ้นใหม่ และการทำกิจกรรมในระหว่างหน่วยงาน องค์กรหรือการทำงานกับเครือข่ายให้มากยิ่งขึ้นจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรชนก เพียรคำ (2559, หน้า 3089) ซึ่งระบุว่าการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมุ่งเน้นการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบภาคีเครือข่าย หรือการร่วมทำงานกับองค์กรอื่น ๆ เช่น การเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในจังหวัดหรือต่างจังหวัด เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. จากการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งพบว่ายังมีความแตกต่างในสภาพการดำเนินงานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดเล็กกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านของกระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการดำเนินงานตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดเล็กจำนวนเด็กไม่เกินห้าสิบคน จำนวนครู บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนไม่เกิน 3 คน จากสัดส่วนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอัตราส่วน 1 : 20 ส่งผลให้ผลการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากศูนย์ที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนผลการเปรียบเทียบด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล จากการศึกษาซึ่งพบว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีส่วนร่วม และให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง การกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานที่ชัดเจนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีการติดตามและการประเมินผลการทำงาน จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การสร้างนวัตกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะด้านการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.3 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร การถ่ายทอดความรู้ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ และส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่สาธารณะ

1.4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน ผู้ปกครอง เครือข่ายในการทำงานจะส่งเสริมศักยภาพของการจัดทำวิสัยทัศน์ นโยบายและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกระบวนการพัฒนาองค์กรพัฒนาบุคลากรด้วยแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะทำให้ทิศทางของการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการดำเนินงานตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ และให้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

2.2 การศึกษาแนวทางพัฒนาครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2563). ระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. เข้าถึงได้จาก <http://ccis.dla.go.th/public/DlaCcisInfo.do?sessionId=00B2EB5726AB30705EE88DC632B2074A>. 1 ตุลาคม 2561.
- ฉัตรกุล อี้อัพพัฒนากุล. (2559). การจัดการคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษายุคใหม่. วารสารบริหารการศึกษา มศว., 13(24), 99-106.
- เฉลิม ศรีผดุง และสมพร สมผดุง. (2548). เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการเชิงกลยุทธ์ในการรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-8. เข้าถึงได้จาก https://digitallib.stou.ac.th/bitstream/handle/6625047444/265/stou33442t1_8.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 15 ธันวาคม 2561.
- บุษกร สุขแสนและคณะ. (2557). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารบัณฑิตศึกษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 3(1), 27-46.
- ปิยะธิดา นาคเกษียร. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ : กรณีศึกษาพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตก. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 32(2), 181-189.
- ศศิธร ชันติธรากร จงกล คำมี และกฤษฎา บุตรปาละ. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดเลย. เลข: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศิริณนา นามมณี, อนุศักดิ์ เกตุสิริ และจินฉัตร ปะโคทัง. (2557). รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิภาพ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 9(2), 114-126.
- สฤทธิ ฝิวอ่อน. (2559). รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 17(1), 68-78.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2548). ระบบการบริหารจัดการองค์กรตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). รายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: เพลิน สตุติโอ.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทยของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สุดา เชิดเกียรติกุล. (2555). การพัฒนาโปรแกรมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการศึกษาลดข้อผิดพลาดสำหรับผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. เข้าถึงได้จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/37546>. 2 กุมภาพันธ์ 2562.
- อรชนก เพียรคำ. (2559). การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเหล่าดอกไม้ จังหวัดมหาสารคาม. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”
- Robert V.Krejcie and Eayle W.Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Michael J.Marquardt. มปป. การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. แปลจาก Building the learning Organization. โดย บดินทร์ วิจารณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ: ธนาเพลส.
- Muhammad Tariq. (2019). *Knowledge Sharing Behavior and Human Resource Management Department of Computer Science*, Minhaj University Lahore, Punjab, Pakistan (Online) Vol.9, No.10, 2019. <https://iiste.org/Journals/index.php/IKM/article/view/50247/51915>. 15 January 2019.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest)
ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี
(การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

DEVELOPMENT OF ONLINE LESSONS BY COMBINING THE CONCEPTS OF WEBQUEST
WITH FLIPPED CLASSROOM TO DEVELOP MUSICAL SKILLS (FLUTE PLAYING)
FOR MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

ภัทรจาริน บำรุงกุล^{1*}, ธนะวัฒน์ วรรณประภา² และ อาจนรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์²
Pattarajarin Bumrungkool^{1*}, Thanawat Wannaprapa² and Artnarong Manosuttirit²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program in Educational technology, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

²Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author: E-mail: nitatana@gmail.com

รับบทความ 13 เมษายน 2563 แก้ไขบทความ 12 กรกฎาคม 2563 ตอรับบทความ 22 กรกฎาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น 3) ศึกษาพัฒนาการทางทักษะดนตรี ผ่านบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดแหลมฉับ จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) บทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน 2) แบบประเมินคุณภาพบทเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรี 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) พัฒนาการทางทักษะดนตรีของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น มีความก้าวหน้าทางการเรียนสูงขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 49.73 (ร้อยละ 49.73) และ 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35

คำสำคัญ: บทเรียนแสงรู้บนเว็บ, ห้องเรียนกลับด้าน, ทักษะดนตรี

ABSTRACT

The purposes of this Research and Development were to; 1) develop online lessons by combining the concept of WebQuest with flipped classroom for developing music skills (flute playing) for Mathayomsuksa 2 students, 2) compare the students' learning achievement scores after the intervention, 3) examine the development of students' music skills after the intervention, and 4) investigate the student satisfaction toward with the developed lessons. The sample, obtained through cluster random sampling, consisted of 18 Mathayomsuksa 2 students from Watlaemchabang school. The research instruments included: 1) online lessons based on the concept of the WebQuest with flipped classroom, 2) an expert evaluation form, 3) an achievement test, 4) a form of music skill assessment, 5) a student satisfaction form.

The findings revealed that: 1) The developed online lessons achieved the mean score of 4.56 which was at a high level overall, 2) the post-intervention scores of student learning achievement were higher than those of before the intervention with a statistical significance of .01 level, 3) The students demonstrated progress in musical skills at a very good level overall with a mean score of 49.73 (49.73 percent), and 4) The student satisfaction toward the developed online lessons was at a high level overall with a mean score of 4.35.

Keywords: WebQuest, Flipped Classroom, Musical Skills

บทนำ

วิชาดนตรี เป็นสาระหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2562) เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอนในยุคของการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาจึงมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยมีการนำวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลายมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (วิภา ประชากุล และ ประสาท เนื่องเฉลิม, 2553)

ขลุ่ยเพียงออ เป็นเครื่องดนตรีที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่มีขนาดเล็กพกพาได้สะดวก หาชื้อได้ง่าย เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนในชั้นเรียนเป็นจำนวนมาก แต่การสอนดนตรีก็จะมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาในการเรียนที่จำกัด เพียง 1 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ และทักษะของนักเรียนแต่ละคนที่ไม่เท่ากัน จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนวิชาดนตรีที่ผ่านมา การฝึกทักษะดนตรีในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวอาจมีเวลาไม่เพียงพอ และครูไม่สามารถสอนนักเรียนได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งการขาดเรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนอาจเกิดความไม่เข้าใจ และทำให้ในชั้นเรียนเกิดความล่าช้าในการสอน เพราะครูต้องกลับมาทบทวนความรู้เดิมซ้ำ ๆ ให้กับนักเรียนที่ขาดเรียน และทำให้นักเรียนคนอื่นเกิดความเบื่อหน่ายในกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกทักษะดนตรีนั้นนักเรียนจะต้องใช้การทบทวนและการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ หากแต่การฝึกฝนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอและนักเรียนไม่สามารถจดจำในสิ่งที่ครูสอนได้ ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางทักษะดนตรีที่ล่าช้า จำเป็นต้องหาวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอนที่เน้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา โดยมีวิธีการจัดการเรียนการสอนหลายวิธีที่นำมาใช้ได้ ซึ่งวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับวิชาดนตรีคือการเรียนการสอนด้วยวิธีแบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งเป็นวิธีที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอนและผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Device) ทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการใช้อุปกรณ์อัจฉริยะของตนเองในการเรียนผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนและศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง และสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้ด้วยอุปกรณ์อัจฉริยะของตนเองผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ (อนุสร หงษ์สุนทด, 2558)

การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนการสอนแบบเดิมจากครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนหน้าชั้นเรียนมาเป็นนักเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้จากนอกห้องเรียนด้วยตนเองโดยผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ครูเป็นผู้จัดทำขึ้น จากนั้นครูจะนำสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้มาใช้ทำกิจกรรมในชั้นเรียน โดยครูมีหน้าที่คอยให้คำแนะนำและตั้งคำถามให้นักเรียนได้ร่วมกันแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (ชินสรา เมธภัทรศิริ, 2560) มีองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดยุทธวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ 2) การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด 3) การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย และ 4) การสาธิตและประยุกต์ใช้ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการการสอน และ 3) ขั้นตอนประเมินผลการเรียนรู้ (Bergman & Sams, 2012) โดยเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เกิดทักษะ และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

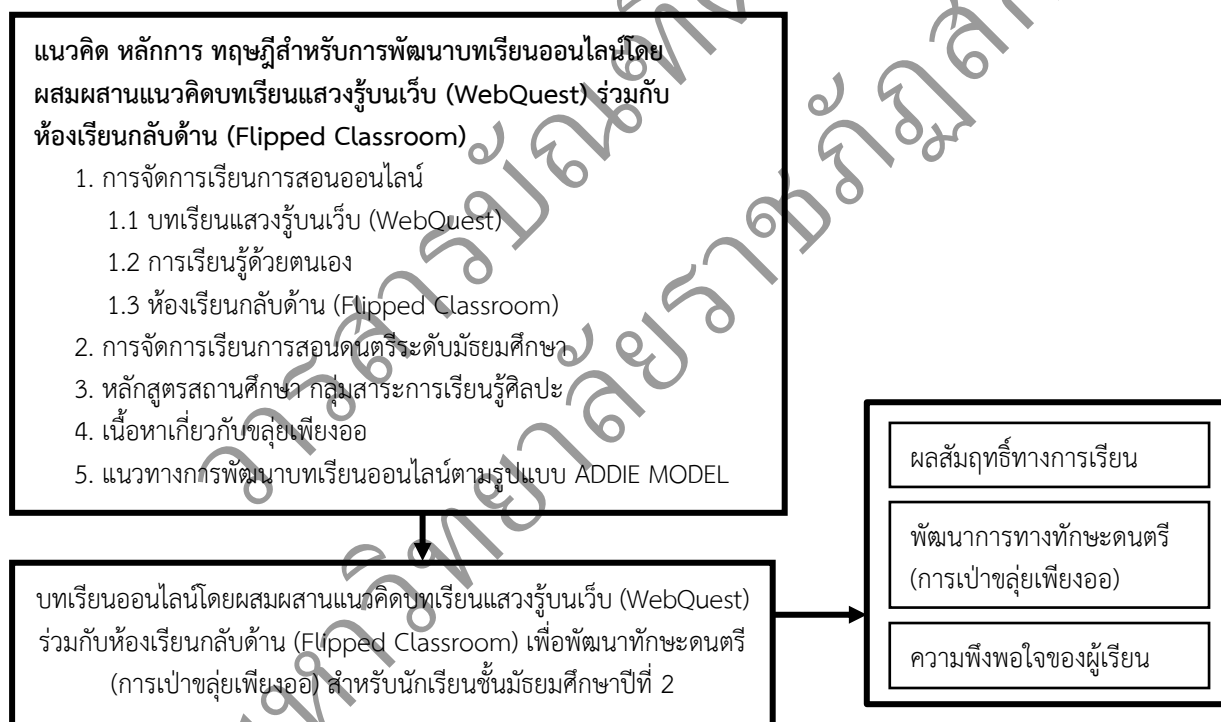
บทเรียนแสวงหาความรู้ (WebQuest) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนบนแหล่งต่าง ๆ ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เน้นการใช้สารสนเทศมากกว่าการแสวงหาสารสนเทศ สนับสนุนผู้เรียนในขั้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้จินตนาการและทักษะการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนจะต้องค้นพบคำตอบและสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ผ่านทางเว็บไซต์ ที่ครูผู้สอนเสนอแนะอย่างมีความหมาย ซึ่ง WebQuest ที่ดีจะต้องได้รับการออกแบบสำหรับผู้เรียนที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 6 ส่วน คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นภารกิจ 3) ขั้นกระบวนการ 4) ขั้นชี้แหล่งความรู้ 5) ขั้นประเมินผล และ 6) ขั้นสรุป (วสันต์ อดิศักดิ์, 2546)

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านโดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ โดยการพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest) ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ลดปัญหาการสอนซ้ำให้ผู้เข้าเรียน สามารถเรียนรู้และทบทวนบทเรียนบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และเป็นการนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) ผ่านบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดมโนรม โรงเรียนบริษัทไทยกลีกรสงเคราะห์ โรงเรียนวัดใหม่เนินพะยอม โรงเรียนวัดบ้านนา โรงเรียนวัดหนองคล้า โรงเรียนบ้านชากยายจีน และโรงเรียนวัดแหลมฉบัง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดแหลมฉับ จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. บทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. แบบประเมินคุณภาพบทเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรี
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. บทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบของ ADDIE MODEL มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของงานวิจัย ศึกษาเอกสารรายงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างบทเรียน ได้แก่ การเป่าขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น, หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, ปัญหาการเรียนการสอนและความต้องการของสื่อบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest), ลักษณะของบทเรียนแสงรู้บนเว็บ, และวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ออกแบบเนื้อหาโดยนำผลการวิเคราะห์มากำหนดการทำงานในทุกส่วนของบทเรียนแสงรู้บนเว็บ กำหนดเป็นบทเรียนย่อยขึ้นมา ซึ่งบทเรียนที่สร้างขึ้นจะเน้นในเรื่องของการพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของผู้เรียนและเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยออกแบบโครงสร้างของบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest) กำหนดเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ออกแบบแบบทดสอบ แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ วัสดุการสอนเป่าขลุ่ยเพียงออ และหน้าจอต่าง ๆ ด้วยการเขียน Storyboard และนำร่างออกแบบเสนอขอปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Development) ดำเนินการสร้างบทเรียนแสงรู้บนเว็บตาม storyboard ที่วางไว้ และนำบทเรียนพร้อมแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนแสงรู้บนเว็บที่ได้พัฒนาขึ้นไปนำเสนอขอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของบทเรียนแสงรู้บนเว็บ หลังจากนั้นนำบทเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบการใช้ (Try out) บทเรียนแสงรู้บนเว็บกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้ (Implementation) การทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run) เป็นการนำบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ เรื่อง การเป่าขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น ที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้นและได้ปรับปรุงจนได้คุณภาพถึงเกณฑ์แล้ว ไปใช้สอนจริงร่วมกับวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายจริง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดแหลมฉับ จำนวน 18 คน

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) นำผลในขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพบทเรียนที่ได้จากการนำบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์ข้อมูล แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การหาค่า t-test การประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรีโดยใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubric) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การประเมินคุณภาพบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญและประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. แบบประเมินคุณภาพบทเรียน เป็นแบบสอบถามตามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert นำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แบบประเมินสมบูรณ์ จึงให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ถึง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โดยสร้างเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่องการเป่าขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น จากนั้นนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อคำถาม โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความ

สอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป เลือกข้อสอบที่เป็นไปตามเกณฑ์ 15 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.743

4. แบบประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรี โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Rubric) ซึ่งจะใช้สำหรับประเมินทักษะการเป่าลู่เพียงออในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4-7 ประกอบด้วย การเป่ามือบน การเป่ามือล่าง การเป่าประสมมือบนและมือล่าง และการเป่าเพลง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อปฏิบัติการเป่าลู่เพียงออ และข้อปฏิบัติการเป่าลู่เพียงออกับเกณฑ์การให้คะแนนมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยในแต่ละข้อผ่านเกณฑ์อยู่ในช่วง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรีโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.811

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยในแต่ละข้อผ่านเกณฑ์อยู่ในช่วง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.824

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าลู่เพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดแหลมฉิม จำนวน 18 คน โดยทำการสอนในคาบเรียนวิชาดนตรี เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมตัวก่อนการเรียน ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการเรียนบทเรียนออนไลน์ โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน และให้นักเรียนลงทะเบียนเข้าสู่ระบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ใน Google Site พร้อมกับแจ้งให้นักเรียนได้ทราบถึงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนออนไลน์ ผ่าน Google Form เพื่อวัดความรู้ของนักเรียนก่อนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

2. ขั้นดำเนินการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน ให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้ตามองค์ประกอบของบทเรียนแสงรู้บนเว็บทั้ง 6 ส่วน ที่ครูเป็นผู้ออกแบบบทเรียน ประกอบด้วย 1) ส่วนนำ เพื่อชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการเรียนผ่านบทเรียนพร้อมทั้งบอกจุดประสงค์ในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทราบ 2) ภาระงาน เป็นข้อปัญหา หรือประเด็นที่นักเรียนต้องปฏิบัติและหาคำตอบ 3) กระบวนการ เพื่อให้นักเรียนทราบถึงลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติ 4) แหล่งข้อมูล ให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ในบทเรียน 5) ประเมินผล เป็นการวัดทักษะของนักเรียนจากเกณฑ์การประเมินที่ครูสร้างขึ้นและ 6) สรุป เป็นการสรุปความคิดรวบยอดที่นักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละหน่วย

3. ขั้นดำเนินการเรียนการสอนในชั้นเรียน เมื่อนักเรียนศึกษาบทเรียนแสงรู้บนเว็บในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จากนอกชั้นเรียนแล้ว จึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนออนไลน์ ผ่าน Google Form เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหน่วยที่ 1-3 ส่วนในหน่วยที่ 4-7 ทดสอบการเป่าลู่เพียงออ เพื่อประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรี หลังจากนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เรื่องการเป่าลู่เพียงออเบื้องต้น เรียบร้อยแล้ว จึงให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจออนไลน์ ผ่าน Google Form

4. นำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 ความตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรี และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

2.2 ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 ความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

2.4 ความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรี และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค

3. สถิติที่ใช้สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ได้แก่ ค่าที (t-test Dependent Samples)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเมินคุณภาพบทเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคการผลิตสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

3. ประเมินพัฒนาการทางทักษะดนตรีของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน โดยใช้เกณฑ์การประเมินทักษะทางดนตรี (Rubric) ดังตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์การประเมินทักษะทางดนตรี

รายการประเมิน		ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. การเป่ามือบน	บุคลิกท่าทางการนั่ง การจับ ชลุ่ยเพียงออ	นั่งพับเพียบหรือนั่ง บนเก้าอี้หลังตรง และจับชลุ่ยได้ ถูกต้องตามหลักการ เป่าชลุ่ยเพียงออ	นั่งพับเพียบหรือ นั่งบนเก้าอี้หลัง งอ และจับชลุ่ยได้ ถูกต้อง	นั่งพับเพียบหรือ นั่งบนเก้าอี้หลัง ตรงแต่จับชลุ่ย ไม่ถูกต้อง	ทำนั่งไม่ถูกต้อง และจับชลุ่ย ไม่ถูกต้อง
2. การเป่ามือล่าง					
3. การเป่าประสมมือบน และมือล่าง					
4. การเป่าเพลง					
	ความถูกต้อง ของเสียง	เป่าชลุ่ยตรงทุกเสียง ไม่เพี้ยน	เป่าชลุ่ยตรงเสียง มากกว่าครึ่งหนึ่ง ของแบบฝึก	เป่าชลุ่ยตรง เสียงครึ่งหนึ่ง ของแบบฝึก	เป่าชลุ่ยตรง เสียงน้อยกว่า ครึ่งหนึ่งของ แบบฝึก
	ความถูกต้อง ของตัวโน้ต	เป่าชลุ่ยถูกต้อง ทุกตัวโน้ต	เป่าชลุ่ยตัวโน้ต ถูกต้องมากกว่า ครึ่งหนึ่งของ แบบฝึก	เป่าชลุ่ยตัวโน้ต ถูกต้องครึ่งหนึ่ง ของแบบฝึก	เป่าชลุ่ยตัวโน้ต ถูกต้องน้อยกว่า ครึ่งหนึ่งของ แบบฝึก
	ความถูกต้อง ของจังหวะ	เป่าชลุ่ยถูกต้องตาม จังหวะและมีความ ต่อเนื่อง	เป่าชลุ่ยถูกต้อง ตามจังหวะ	เป่าชลุ่ยถูกต้อง ตามจังหวะ เล็กน้อย	เป่าชลุ่ย ไม่ถูกต้องตาม จังหวะ

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 49-64 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 33-48 หมายถึง ดี

คะแนน 17-32 หมายถึง พอใช้

คะแนน 1-16 หมายถึง ปรับปรุง

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าชลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งหน่วยการเรียนรู้ของบทเรียนออกเป็น 7 หน่วย

ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 ประวัติและความเป็นมาของขลุ่ยเพียงออ หน่วยที่ 2 ลักษณะและส่วนประกอบของขลุ่ยเพียงออ หน่วยที่ 3 ทำนองและการจับขลุ่ยเพียงออ หน่วยที่ 4 การฝึกเป่ามือบน หน่วยที่ 5 การฝึกเป่ามือล่าง หน่วยที่ 6 การฝึกเป่าประสมมือบนและมือล่าง หน่วยที่ 7 การฝึกเป่าเพลง ในหน่วยที่ 1 ถึงหน่วยที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎี ผู้วิจัยได้สร้างคลิปวิดีโอเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาแทนเอกสารประกอบการเรียน ส่วนหน่วยที่ 4 ถึงหน่วยที่ 7 เป็นเนื้อหาการฝึกทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออ ให้ผู้เรียนฝึกทักษะการเป่าที่บ้าน โดยการบ้านอัดคลิปวิดีโอส่งใน Google Drive เมื่อเข้ามาในชั้นเรียนให้นักเรียนเป่าให้ดูโดยใช้เพลงใหม่ไม่เหมือนกับการฝึกที่บ้าน มีหน่วยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยลักษณะของบทเรียนแสงรุ่งบนเว็บเน้นการให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาบทเรียน และทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านบนระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Google Site ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาบทเรียนได้ที่ <http://sites.google.com/view/thaiflute>.

ภาพประกอบ 2 บทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรุ่งบนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเนื้อหา	4.34	0.35	มาก
2. ด้านการออกแบบ	4.56	0.39	มากที่สุด
3. ด้านแบบฝึกทักษะ	4.42	0.15	มาก
4. ด้านคุณสมบัติของบทเรียนแสงรุ่งบนเว็บ	4.59	0.29	มากที่สุด
5. ด้านกิจกรรมการจัดบทเรียน	4.89	0.19	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.56	0.28	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการผลิตสื่อ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านตัวอักษร	4.54	0.47	มากที่สุด
2. ด้านภาพนิ่ง	4.09	0.83	มาก
3. ด้านวิดีโอ	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ด้านปฏิสัมพันธ์	4.11	0.58	มาก
5. ด้านการออกแบบ	4.00	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.61	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการผลิตสื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิด บทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

แบบทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	18	6.00	1.50	17	18.33**	.000**
หลังเรียน	18	12.50	1.04			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 6.00 และ 12.50 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบที พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาพัฒนาการทางทักษะดนตรีของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกณฑ์การประเมินทักษะทางดนตรี (Rubric) ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

ครั้งที่	N	หน่วยที่ 4 16 คะแนน	หน่วยที่ 5 16 คะแนน	หน่วยที่ 6 16 คะแนน	หน่วยที่ 7 16 คะแนน	รวม 64 คะแนน	แปลผล
ครั้งที่ 1	18	8.50	8.23	8.00	8.50	33.23 (ร้อยละ 33.23)	ดี
ครั้งที่ 2	18	12.23	12.73	12.12	12.67	49.73 (ร้อยละ 49.73)	ดีมาก

จากตาราง 5 พบว่า พัฒนาการทางทักษะดนตรีของนักเรียนในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีค่าเท่ากับ 33.23 อยู่ในระดับดี และ 49.73 อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ ซึ่งถือได้ว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางทักษะดนตรีสูงขึ้น

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest)	4.35	0.34	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)	4.35	0.35	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	0.35	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ ด้านบทเรียนแสงรู้บนเว็บ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การประเมินผลด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนการประเมินด้านเทคนิคการผลิตสื่อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ การออกแบบบทเรียนแสงรู้บนเว็บ (WebQuest) โดยใช้กรอบแนวคิดของ วสันต์

อดิศักดิ์ (2546) โดยกล่าวว่า บทเรียนแสงสว่างบนเว็บที่ีจะต้องได้รับการออกแบบสำหรับผู้เรียนที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 6 ส่วน คือ 1) ส่วนนำ (Introduction) 2) ภาระงาน (Task) 3) กระบวนการ (Process) 4) แหล่งข้อมูล (Resources) 5) ประเมินผล (Evaluation) และ 6) สรุป (Conclusion) นอกจากนี้ได้วิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาของรายวิชาเป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยยึดแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านตามกรอบแนวคิดของ Bergman and Sams (2012) เพื่อเป็นวิธีการสอนที่ครอบคลุมการใช้งานและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เพื่อยกระดับการเรียนรู้ในห้องเรียนต่าง ๆ ให้สามารถใช้เวลาได้มากขึ้น นอกจากนี้แล้วในขั้นตอนก่อนนำแบบประเมินคุณภาพบทเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา ผู้วิจัยได้นำบทเรียนที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังได้ทดสอบการใช้งานของบทเรียนก่อนนำไปทดลองจริง จึงทำให้บทเรียนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมแก่การนำไปใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ดกกลาง (2560) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งได้พัฒนาบทเรียนร่วมกับการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า ผลการประเมินสื่อการสอนของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ผลการประเมินสื่อการสอนของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลจากการที่ผู้เรียนกลุ่มทดลองได้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงสว่างบนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การออกแบบวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน จึงส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน การใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อการเรียนมีข้อได้เปรียบ คือ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา หากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจก็สามารถย้อนกลับมาดูซ้ำได้อีกครั้ง ส่งผลให้เมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนมีคะแนนสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพัฒน์ เก็มกาแมน (2558) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พัฒนาการทางทักษะดนตรีของผู้เรียน พบว่า ทักษะดนตรีจากคะแนนครั้งที่ 1 อยู่ในลำดับที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.23 (ร้อยละ 33.23) ทักษะทางดนตรีของนักเรียนในครั้งที่ 2 อยู่ในลำดับที่มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 49.73 (ร้อยละ 49.73) ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนจากบทเรียนสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ไม่มีทักษะพื้นฐานมาก่อน หรือผู้ที่ไม่เคยมีพื้นฐานทางทักษะดนตรี เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหาบทเรียนที่สามารถทบทวนเนื้อหาตามที่คุณเรียนต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ หากได้ทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะทำให้การกระทำนั้น ๆ ถูกต้องสมบูรณ์และมั่นคง อีกทั้งบทเรียนยังเป็นในรูปแบบออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ และเลือกเรียนได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินนารัตน์ ขยายวงศ์ (2558) ที่กล่าวว่า บทเรียนแสงสว่างบนเว็บเป็นการออกแบบบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างอิสระ มีกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนและเพื่อนได้ จึงให้ผู้เรียนให้เข้าไปมีบทบาทในบทเรียนทำให้ผู้เรียนสนใจ เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 36.27 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.27)

4. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงสว่างบนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ในการพัฒนาทักษะดนตรี (การเป่าขลุ่ยเพียงออ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในลำดับที่มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ที่ปรากฏผลเช่นนี้เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากบทเรียนได้อย่างอิสระโดยมีครูเป็นผู้แนะนำ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูผู้สอนและเพื่อนได้ จึงให้ผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียนแสงสว่างบนเว็บด้วยระบบการจัดการ Google Site ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและตอบสนองความต้องการในการเรียนการสอนบนเว็บได้ดี ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัลลลิต เอี่ยมอานวยสุข (2556) ที่พบว่า วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นวิธีการสอนที่มีบรรยากาศที่ต่างออกไปจากการเรียนที่มีครูผู้สอนหน้าชั้นเรียนเปลี่ยนไปเป็นครูมีหน้าเป็นผู้แนะนำและมีการเรียนโดยใช้เทคโนโลยี ซึ่งนักเรียนสมัยใหม่ชอบการเรียนรู้โดยใช้สื่อ ICT ที่ทำให้นักเรียนมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลราไพ ภัทรนนท์ (2553) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบทเรียนแสงสว่างบนเว็บเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนแสงสว่างบนเว็บเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาในบทเรียนควรมีความกระชับ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนควรมีความหลากหลาย และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

2.2 ควรมีการนำรูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านไปพัฒนาใช้กับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style) ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ โดยผสมผสานแนวคิดบทเรียนแสงรู้บนเว็บ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

2.4 ควรศึกษาการเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละลักษณะ

เอกสารอ้างอิง

- ชนิสรา เมธภัทรศิริ. (2560). ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) กับการสอนคณิตศาสตร์. *สสวท*, 46(209), 20-22.
- ชญานรช ขยายวงศ์. (2558). การพัฒนาบทเรียนแสงรู้บนเว็บที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องกฎหมายใกล้ตัวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 2(2), 80-89.
- นพวัฒน์ เก็มกาแมน. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นิตยา ดกกลาง. (2560). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นิลราไพ ภัทธนนท์. (2553). การพัฒนาบทเรียนแสงรู้บนเว็บเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 12(2), 95-110.
- ถวัลย์ลิลา เอี่ยมอานวยสุข. (2556). การสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่อง การเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้นที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วสันต์ อดิศักดิ์. (2546). WebQuest: การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบน World Wide Web. *วิทยบริการ*, 14(2), 52-61.
- วิณา ประชากุล และประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2553). รูปแบบการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. ชลบุรี: โรงเรียนวัดแหลมฉบัง.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). *ห้องเรียนกลับทางและห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <https://drive.google.com/file/d/0B-vwGdKHpn3WVGnZUUs2MWNjX1U/view>. 24 ธันวาคม 2561.
- อนุสร หงษ์ขุนทด. (2558). การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านผ่านสื่อ 3 แบบ ด้านทักษะดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ป.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bergman, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom*. Retrieved from <https://www.liceopalmeri.gov.it/wp-content/uploads/2016/11/Flip-Your-Classroom.pdf>. October 14th, 2018.
- Tucker, M. D. (2013). *Investigating the efficacy of a Flipped science classroom*. Master Thesis of Science, United States: Montana State University.

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

GUIDELINES FOR DEVELOPING SCHOOLS IN THE DIGITAL AGE UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 27

ชนินทร์ ศรีสง* และ ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ

Chanin Srisong* and Chayakan Ruangsuan

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

Program in Educational Management, Rajabhat Maha Sarakham University, Maha Sarakham Province, 44000

*Corresponding author: E-mail: 598210200114@rmu.ac.th

รับบทความ 20 พฤษภาคม 2563 แก้ไขบทความ 16 สิงหาคม 2563 ตอบรับบทความ 24 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นกระบวนการทำงานเพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมในการพัฒนาตัวผู้ศึกษายุคดิจิทัล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 336 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งประชากรเป็นอำเภอ จำนวน 20 อำเภอ แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 336 คน และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก 0.51-0.82 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอแบบวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในภาพรวม พบว่า ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล มีค่าความต้องการจำเป็นมาก รองลงมา คือ ด้านครูในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล และด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล ผู้เรียนควรพัฒนาความสามารถในการแสวงหาคำตอบและความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเองโดยใช้ดิจิทัลที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อน ด้านครูในยุคดิจิทัล ครูควรพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์ นวัตกรรมการเรียนรู้ และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล บุคลากรทางการศึกษาควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, สถานศึกษาในยุคดิจิทัล, การพัฒนาสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to assess the needs for school administration in the digital age, and to establish guidelines for developing schools in the digital age. The sample size included: 1) education personnel drawn by using the Krejci and Morgan table, and a stratified random sampling was employed by dividing the population into 20 districts. The sampling group was then randomly sampled to obtain a total sample size of 336 participants, and 2) Six experts in a field of school administration in the digital age. The research Instrument was a set of 5-level rating scale questionnaires with a validity coefficient ranged between 0.80 and 1.00, a discrimination ranged between 0.51 and 0.82 and a reliability of 0.96, and interview forms. Statistics for data collection were mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index. The data were analyzed using a computer program, and the descriptive analysis was employed to analyze the data drawn from the interviews.

The research findings were as follows: 1) The Modified Priority Needs Index (MPNI) of the needs for developing schools in the digital age overall was ranked in descending order from highest to lowest scores: learner in the digital age, teachers in the digital age, and technology and innovation in the digital age, respectively, and 2) The guidelines for developing schools in the digital age proposed that learners in the digital age should develop their ability for searching answers and new knowledge themselves using various digital tools and be able to share knowledge drawn with others. The teachers in the digital age should have paths for self-improvement to keep pace with changes of creative learning innovations and embrace moral and ethical values. In terms of technology and innovation in the digital age, school administrators should allocate a budget for developing effective Information Technology system. Regarding learning in the digital age, education personnel should implement learning management focusing on critical thinking and working with teamwork.

Keywords: School Administration, Schools in Digital Age, School Development

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบท เศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในอนาคตอันใกล้การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะศตวรรษที่ 21 ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล คือ ประเทศไทย 4.0 หมายถึง การพัฒนาประเทศไทยโดยนโยบายเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จึงพัฒนาได้โดยใช้ศักยภาพของมนุษย์เป็นตัวนำ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนด้วยปัญญาของมนุษย์ การที่จะให้มนุษย์เป็นผลผลิตที่ดีนั้นทุกคนต้องได้รับโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน สถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าเป็นประเทศไทย 4.0 และยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนไทย 4.0 ดังแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้คนไทยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ มีทักษะการทำงานที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน และขยายโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนไทย 4.0 จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นสภาพที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนของการปรับตัวของประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง หรือวิดีโอ ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทุกที่และตลอดเวลา ทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น โลกที่อินเทอร์เน็ตเป็นทุกสรรพสิ่ง (Internet of Things) อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้เรียน การเรียนรู้ ครู และเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2558)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีการวางแผนนโยบายพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับ นโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ติดตามการจัดการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาให้เด็กไทยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12

(พ.ศ. 2560-2564) ที่มีเป้าหมายให้คนไทยมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ความเป็นยุคดิจิทัลนี้จึงเปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างมากโดยสภาพดังกล่าวนำไปสู่โอกาสอย่างมหาศาล แต่ในทางตรงกันข้ามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้อีกมากมายด้วย ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้เรียน การเรียนรู้ ครู และเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรอบรู้ เข้าใจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อที่จะสามารถเลือกใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดความคุ้มค่า และเพียงพอต่อการใช้งาน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหาร และการจัดการสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษามีภาพลักษณ์ที่ดี ชุมชนยังให้ความสนใจสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสภาพการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ รวมถึงทางด้านการศึกษาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ภายใต้องค์ประกอบสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล 2) การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ครูในยุคดิจิทัล และ 4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 27 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข และวางแผนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 2,620 คน โดยแบ่งเป็นอำเภอ จำนวน 20 อำเภอ แล้วทำการสุ่มประชากรโดยใช้สัดส่วนเท่า ๆ กัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 336 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ เครจซี และมอร์แกน (ไพศาล วรคำ, 2559) แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็นอำเภอ จำนวน 20 อำเภอ แล้วทำการสุ่มประชากรโดยใช้สัดส่วนเท่า ๆ กัน เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 336 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	เกษตรวิสัย	4	138	18
2.	จตุรพักตรพิมาน	3	161	21
3.	จังหาร	2	41	5
4.	เซียงขวัญ	2	20	3
5.	ทุ่งเขาหลวง	1	21	3
6.	ธวัชบุรี	4	92	12
7.	ปทุมรัตน์	2	125	16
8.	พนมไพร	2	94	12
9.	โพธิ์ชัย	2	77	10
10.	โพนทราย	2	48	6
11.	โพนทอง	6	277	36
12.	เมยวดี	1	37	5
13.	เมืองร้อยเอ็ด	5	517	66
14.	เมืองสรวง	2	50	6
15.	ศรีสมเด็จ	2	104	13
16.	สุวรรณภูมิ	6	337	43
17.	เสลภูมิ	6	252	32
18.	หนองพอก	3	113	14
19.	หนองฮี	2	32	4
20.	อาจสามารถ	3	84	11
รวม		60	2620	336

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่จะทำการนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) เพื่อหาค่าคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยกำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามอีก 1 สัปดาห์นับจากวันที่ส่งแบบสอบถามให้แก่แต่ละโรงเรียน
5. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับกลับคืนมา จำนวน 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามแล้วกรอกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ (สูตรการวิเคราะห์) ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อใช้ในการแปลความหมาย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (modified priority needs index: PNI modified) (สุมิต ว่องวานิช, 2558)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารสถานศึกษาในระดับนโยบาย จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือแนะนำตัวจากต้นสังกัด เพื่อขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารสถานศึกษาในระดับนโยบาย จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 คน ที่ได้กำหนดไว้โดยขออนุญาตสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
3. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารสถานศึกษาในระดับนโยบาย จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน
4. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และนำเสนอโดยการเขียนบรรยายแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

1.1 สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า มีระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และ ด้านครูในยุคดิจิทัล ส่วนด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล	3.40	0.45	ปานกลาง
2. ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.63	0.47	มาก
3. ด้านครูในยุคดิจิทัล	3.62	0.48	มาก
4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.73	0.48	มาก
รวม	3.59	0.47	มาก

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ 2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย และ 3. ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	X	S.D.	
ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล			
1. ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ	3.20	0.40	ปานกลาง
2. ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์	3.80	0.41	มาก
3. ผู้เรียนมีเหตุผล คติวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง	3.00	0.46	ปานกลาง
4. ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์	3.40	0.49	ปานกลาง
5. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย	3.60	0.49	มาก
รวม	3.40	0.45	ปานกลาง

1.3 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2. ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ และ 3. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล			
1. ครูจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.60	0.49	มาก
2. ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ	3.72	0.45	มาก
3. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	3.84	0.45	มาก
4. ครูจัดการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงสภาพปัจจุบันแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.63	0.48	มาก
5. ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในก้าวทันความเปลี่ยนแปลง	3.55	0.50	มาก
6. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน	3.52	0.50	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
7. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ	3.66	0.47	มาก
8. ครูจัดการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพแก่ผู้เรียน	3.58	0.49	มาก
รวม	3.63	0.47	มาก

1.4 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน 2. ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3. ครูมีวิสัยทัศน์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านครูในยุคดิจิทัล			
1. ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.72	0.45	มาก
2. ครูสามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้	3.51	0.50	มาก
3. ครูมีวิสัยทัศน์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน	3.63	0.48	มาก
4. ครูชี้แนะข้อดี/ข้อเสียของเทคโนโลยีให้กับผู้เรียนและสังคม	3.55	0.50	มาก
5. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน	3.86	0.48	มาก
6. ครูพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ	3.52	0.50	มาก
7. ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี	3.60	0.49	มาก
รวม	3.62	0.48	มาก

1.5 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี 2. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และ 3. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล			
1. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา	3.76	0.43	มาก
2. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน	3.53	0.50	มาก
3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	3.91	0.52	มาก
รวม	3.73	0.48	มาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.1 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา พบว่า มีระดับมากที่สุด 3 ด้าน และ ระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล และด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพที่พึงประสงค์		แปลผล
	X	S.D.	
1. ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล	4.45	0.52	มาก
2. ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.74	0.89	มากที่สุด
3. ด้านครูในยุคดิจิทัล	4.62	0.53	มากที่สุด
4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.67	0.46	มากที่สุด
รวม	3.59	0.47	มากที่สุด

2.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ 2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย และ 3. ผู้เรียนมีเหตุผล คิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	X	S.D.	
ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล			
1. ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ	4.78	0.41	มากที่สุด
2. ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์	4.08	0.65	มาก
3. ผู้เรียนมีเหตุผล คิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง	4.47	0.51	มาก
4. ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์	4.33	0.48	มาก
5. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย	4.61	0.59	มากที่สุด
รวม	4.45	0.52	มาก

2.3 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน 2. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ และ 3. ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	X	S.D.	
ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล			
1. ครูจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.43	0.47	มาก
2. ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ	4.59	0.49	มากที่สุด
3. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.37	0.59	มาก
4. ครูจัดการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงสภาพปัจจุบันแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.30	0.46	มาก
5. ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในก้าวทันความเปลี่ยนแปลง	4.35	0.46	มาก
6. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน	4.74	0.43	มากที่สุด
7. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ	4.65	0.47	มากที่สุด
8. ครูจัดการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพแก่ผู้เรียน	4.45	0.49	มาก
รวม	4.74	0.59	มากที่สุด

2.4 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี 2. ครูพัฒนางานของตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และ 3. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	X	S.D.	
ด้านครูในยุคดิจิทัล			
1. ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ	4.57	0.49	มากที่สุด
2. ครูสามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้	4.62	0.48	มากที่สุด
3. ครูมีวิสัยทัศน์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน	4.48	0.54	มาก
4. ครูชี้แนะข้อดี/ข้อเสียของเทคโนโลยีให้กับผู้เรียนและสังคม	4.53	0.54	มากที่สุด
5. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน	4.65	0.47	มากที่สุด
6. ครูพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ	4.72	0.44	มากที่สุด
7. ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี	4.81	0.39	มากที่สุด
รวม	4.62	0.53	มากที่สุด

2.5 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พบว่า โดยรวมมีสภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน 2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และ 3. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	X	S.D.	
ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล			
1. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา	4.53	0.54	มากที่สุด
2. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน	4.85	0.36	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	4.63	0.48	มากที่สุด
รวม	4.67	0.46	มากที่สุด

3. สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

3.1 ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวม พบว่า มีค่า PNI = 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับ ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI = 0.32) รองลงมา คือ ด้านครูในยุคดิจิทัล (PNI = 0.27) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล (PNI = 0.25) และด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย		PNI	อันดับที่
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		
1. ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล	3.40	4.45	0.32	1
2. ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.63	4.74	0.23	4
3. ด้านครูในยุคดิจิทัล	3.62	4.62	0.27	2
4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.73	4.67	0.25	3
รวม	3.59	0.47	0.27	

3.2 ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยรวม มีค่า PNI = 0.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วย

ตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ (PNI = 0.50) 2. ผู้เรียนมีเหตุผล คัดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง (PNI = 0.49) และ 3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย (PNI = 0.28) ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย		PNI
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	
ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล			
1. ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ	3.20	4.78	0.50
2. ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้งานเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์	3.80	4.08	0.07
3. ผู้เรียนมีเหตุผล คัดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง	3.00	4.47	0.49
4. ผู้เรียนใช้งานสื่อเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์	3.40	4.33	0.27
5. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย	3.60	4.61	0.28
รวม	3.40	4.45	0.32

3.3 ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยรวม มีค่า PNI = 0.23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน (PNI = 0.35) 2. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ (PNI = 0.27) และ 3. ครูจัดการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพแก่ผู้เรียน (PNI = 0.24) ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย		PNI
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	
ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล			
1. ครูจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.60	4.43	0.22
2. ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ	3.72	4.59	0.23
3. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	3.84	4.37	0.14
4. ครูจัดการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียงสภาพปัจจุบันแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.63	4.30	0.18
5. ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในก้าวทันความเปลี่ยนแปลง	3.55	4.35	0.21
6. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน	3.52	4.74	0.35
7. ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความชำนาญจนเกิดเป็นทักษะแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ	3.66	4.65	0.27
8. ครูจัดการเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพแก่ผู้เรียน	3.58	4.45	0.24
รวม	3.63	4.74	0.23

3.4 ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล โดยรวม มีค่า PNI = 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ครูพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (PNI = 0.34) 2. ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี (PNI = 0.33) และ 3. ครูสามารถวิเคราะห์และสร้างสรรค์ นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ (PNI = 0.31) ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย		PNI
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	
ด้านครูในยุคดิจิทัล			
1. ครูสามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ	3.72	4.57	0.22
2. ครูสามารถวิเคราะห์และสร้างสรรค์ นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้	3.51	4.62	0.31
3. ครามีวิสัยทัศน์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน	3.63	4.48	0.23

ตาราง 15 (ต่อ)

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย		PNI
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	
4. ครูชี้แนะข้อดี/ข้อเสียของเทคโนโลยีให้กับผู้เรียนและสังคม	3.55	4.53	0.27
5. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน	3.86	4.65	0.20
6. ครูพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ	3.52	4.72	0.34
7. ครูเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี	3.60	4.81	0.33
รวม	3.62	4.62	0.27

3.5 ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยรวม มีค่า PNI = 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน (PNI = 0.37) 2. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (PNI = 0.20) และ 3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (PNI = 0.18) ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยรวม

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย		PNI
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	
ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยรวม			
1. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา	3.76	4.53	0.20
2. บริหารจัดการภายในสถานศึกษา จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน	3.53	4.85	0.37
3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	3.91	4.63	0.18
รวม	3.73	4.67	0.25

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

4.1 ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล ผู้เรียนต้องสามารถเรียนรู้หาคำตอบได้ด้วยตนเอง โดยการนำความรู้มาแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ มีเหตุผลและควรฝึกคิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย

4.2 ด้านครูในยุคดิจิทัล ครูต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอยู่เสมอ นำความรู้ที่ตนเองพัฒนามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูตามกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างสรรค์นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้

4.3 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

4.4 ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล บุคลากรทางการศึกษาควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีมให้เกิดภาวะผู้นำของผู้เรียน และให้เกิดความชำนาญจนเป็นทักษะสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพได้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า มีระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ด้านครูในยุคดิจิทัล และด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล สภาพที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา พบว่า มีระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และด้านครูในยุคดิจิทัล ส่วนด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในภาพรวม พบว่า มีค่า PNI = 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านครูในยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล และสุดท้าย คือ ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2.1 ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล แนวทางการพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล คือ ผู้เรียนควรต้องสามารถเรียนรู้หาคำตอบได้ด้วยตนเอง โดยการนำความรู้มาแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ มีเหตุผลและควรฝึกคิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย

2.2 ด้านครูในยุคดิจิทัล แนวทางในการพัฒนาครูในยุคดิจิทัล คือ ครูควรต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอยู่เสมอ เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างสรรค์นวัตกรรมมาใช้ในการประกอบการจัดการเรียนรู้

2.3 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล แนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล คือ ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

2.4 ด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล คือ บุคลากรทางการศึกษาควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม ให้เกิดความชำนาญจนเป็นทักษะและสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทางที่สร้างสรรค์ อีกทั้งครูมีการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการปฏิบัติจริงและมุ่งเน้นส่งเสริมการคิดแก่ผู้เรียนพร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลแก่ผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอจนเกิดความชำนาญ นอกจากนี้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษานำเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาโดยคำนึงถึงกฎหมาย และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องการนักเรียนที่สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยวิธีที่หลากหลายและนำมาแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ และใช้เทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ โดยครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความร่วมมือและการเป็นผู้นำของนักเรียน และครูมีจรรยาบรรณเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงครูควรพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางลักษณ ใจฉลาด และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะการบริหาร การจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการกระตุ้นให้ครูหาความรู้ด้วยตนเองและอบรมจากแหล่งเรียนรู้ หลากหลาย งบประมาณ ใช้งบประมาณสำเร็จรูป ใช้สื่อจากผลงานทางวิชาการมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้รับฟังความคิดเห็นนำมาวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา อย่างมีลำดับขั้นตอน ส่งเสริมให้ครูเกิดความร่วมมือพัฒนาตนเอง ดำเนินการหาวิธีการเรียนรู้ที่สามารถจดจำ คิดได้รวดเร็ว หาสื่อเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความรู้ในขบวนการแสวงหาความรู้ที่แท้จริง เห็นความจำเป็นใช้สื่อ บริโภค สื่อที่ถูกต้องและต้องวิเคราะห์สื่ออย่างเข้าใจ ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมงานในศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับ งานวิจัยของ นันทิรัตน์ พิระพันธุ์, อธิพันธ์ สุวทันพรกุล และแจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การกำหนดกรอบสมรรถนะและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า สมรรถนะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารร่วมกับวิธีวิทยาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงและมีความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชวุฒิ ญญาวิโร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลัก สัปปริยธรรม ๗ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปริยธรรม ๗ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปริยธรรม ๗ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พิจารณาจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า ผู้เรียนในยุคดิจิทัลต้องมีความสามารถในการแสวงหาคำตอบและความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยใช้ดิจิทัลที่สามารถค้นหาคำตอบได้หลากหลายช่องทางรวดเร็ว และสามารถนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อน และครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้เกิดเป็นฐานความรู้จนเกิดเป็นทักษะ สอดคล้องกับแนวคิดของ Prensky, M. (2012) กล่าวว่าผู้เรียนในยุคดิจิทัลเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีที่มีความสามารถในการค้นหาคำตอบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมทั้งนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ และครูเป็นผู้คอยชี้แนะสอดคล้องกับแนวคิดของ Jukes and Others. (2010) ได้นำเสนอลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลเป็นผู้เรียนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากสื่อได้หลายช่องทางและรวดเร็ว สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลาโดยใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนในยุคดิจิทัลควรสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ครูในยุคดิจิทัลควรที่จะต้องพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ ใจฉลาด และคณะ. (2558). การศึกษาสภาพและต้องการพัฒนาสมรรถนะการบริหาร การจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารครูศิลป์*, 2(1), 35-46.
- นันทธีรัตน์ พิระพันธ์, อธิพันธ์ สุวทันพรกุล และแจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์ (2561). การกำหนดกรอบสมรรถนะและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 745-762.
- พระราชูธ ปญญาธิโร. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- Jukes, I., Mc Cain, T., & Crockett, L. (2010). *Understanding the digital generation: teaching and learning in the new digital landscape*. Melbourne: Hawker Brownlow Education.
- Prensky, M. (2012). *Education Technology for School Leaders*. California: United States of America.

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

DEVELOPMENT OF INDICATORS OF PERSONNEL ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 23

ศราวุธ สายตา^{1,*} พรเทพ เสถียรนพเก้า² และ วาโร เฟ่งสวัสดิ์²

Sarawut Saita^{1,*}, Pornthep Steannoppakao² and Waro Phengsawat²

¹สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

¹Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

²Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: Email: Sarawut_saita@hotmail.com

รับบทความ 24 พฤษภาคม 2563 แก้ไขบทความ 18 สิงหาคม 2563 ตอบรับบทความ 9 กันยายน 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.35-0.78 ความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย และ 116 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การวางแผนอัตราค่าจ้าง จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง จำนวน 25 ตัวบ่งชี้ 3) การพัฒนาบุคลากร จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ 5) วินัยและการรักษาวินัย จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และ 6) การออกจากราชการ จำนวน 23 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เท่ากับ 100.97 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 102 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.51 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 ดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 560.26 และน้ำหนักองค์ประกอบของทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ มีค่าระหว่าง 0.40-0.77 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, การบริหารงานบุคคล, โรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to develop indicators of personnel administration in secondary schools and examine the consistency of the structure model of personnel administration indicators in secondary schools with the empirical data. The research was divided into two phases: Phase 1- Development of indicators of personnel administration in secondary schools through an analysis of document and related research, and Phase 2-Validation of the structural model of indicators of personnel administration in secondary schools through Confirmatory Factor Analysis (CFA).

The data were collected from a sample of 400 administrators and teachers from secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 23 in the academic year 2019, selected through stratified random sampling. The research instrument was a set of 5-point scale questionnaires with a content validity between 0.60 and 1.00, the discriminative power between 0.36 and 0.78 and a reliability of 0.98. The statistics for analyzing the confirmed components was completed by using statistical software packages.

The results were as follows:

1. The indicators of personnel administration consisted of six key components with 25 subcomponents, and 116 indicators, including 20 indicators in workforce planning, 25 indicators in recruitment and appointment, 11 indicators in human resource development, 18 indicators in performance evaluation, 19 indicators in discipline and maintenance of discipline, and 23 indicators in retirement.

2. The structural model of indicators of personnel administration in secondary school had a consistency with the empirical data which could be observed from the statistical values as follows: Chi-square = 100.97, degree of freedom (df) = 102, $p = 0.51$, goodness-of-fit index (GFI) = 0.98, adjusted goodness-of-fit index (AGFI) = 0.94, root mean square error of approximation (RMSEA) = 0.000, Critical N (CN) = 560.26, factor loading of 116 indicators = 0.40-0.77, with the statistical significance of 0.01 level.

Keywords: Indicators, Personnel Administration, Secondary Schools

บทนำ

การบริหารงานบุคคล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรไปข้างหน้าเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องมีการบริหารงานบุคคลเพื่อขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศ งานบุคคลเป็นงานสนับสนุนที่สำคัญในสถานศึกษา มีจุดประสงค์หลักของงานคือ การสรรหาบุคลากร การส่งเสริมพัฒนาสร้างขวัญกำลังใจและการรักษาระเบียบวินัย สิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของบุคลากร เช่น จัดการปฐมนิเทศให้บุคลากรเพื่อให้ทราบภาระงานเมื่อเริ่มเข้าสู่องค์กร จัดทำเอกสารแนะนำทางปฏิบัติงาน จัดการนิเทศภายในเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบจัดการประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรจัดระบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 44)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข และในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะเป็น “นิติบุคคล” เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง คล่องตัว และสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 1) การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักการของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติงาน โดยโรงเรียนสามารถบริหารจัดการตนเองบนฐานข้อมูล และลักษณะพื้นฐานของโรงเรียนเอง (สุวิมล สุริยะ, 2556, หน้า 2)

การบริหารงานบุคคลเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลไว้ คือ การวางแผนอัตรากำลัง การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลาทุกประเภท

การประเมินผลการปฏิบัติงาน การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ การออกจากราชการ การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 29) และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดขอบข่าย/ภารกิจในการดำเนินการด้านบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาตามระบบการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 83-90)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 46 แห่ง โดยเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 4 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 11 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 15 แห่ง และสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 10 แห่ง นักเรียนจำนวน 41,823 คน ครู จำนวน 2,286 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23, 2562, ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562) การที่มีโรงเรียนและครูจำนวนมากทำให้ปัญหาในการบริหารงานบุคคลไม่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ดังเช่น ประจักษ์ เกตุสุวรรณ (2552, หน้า 2) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ในภาพรวมสภาพการปฏิบัติในการบริหารงานบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากโดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง และด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ตามลำดับ 2) ในภาพรวมปัญหาการปฏิบัติการบริหารงานบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับน้อย โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 4 ด้าน คือ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ ตามลำดับ สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 (2560, หน้า 14) ได้ทำการสำรวจการปฏิบัติในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย 5) การออกจากราชการ ตามลำดับ โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคล ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะมีขอบข่ายของหน้าที่รับผิดชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้โรงเรียนถือเป็นแนวปฏิบัติในสถานศึกษา แต่เนื่องมาจากปัญหาบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จึงทำให้การบริหารงานบุคคลไม่ครอบคลุมตามขอบข่าย

จากเหตุผลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมัศึกษามีการปฏิบัติงานตามขอบข่ายการบริหารงานบุคคล ซึ่งขอบข่ายการบริหารงานบุคคลดังกล่าวนี้ยังไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน จึงเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนั้น ควรมีการกำหนดตัวบ่งชี้ขอบข่ายการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจนและสอดคล้องในทางปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารงานบุคคลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 อย่างมีคุณภาพ โดยข้อมูลที่ไดจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง ต่อผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาและการประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ต่อไป

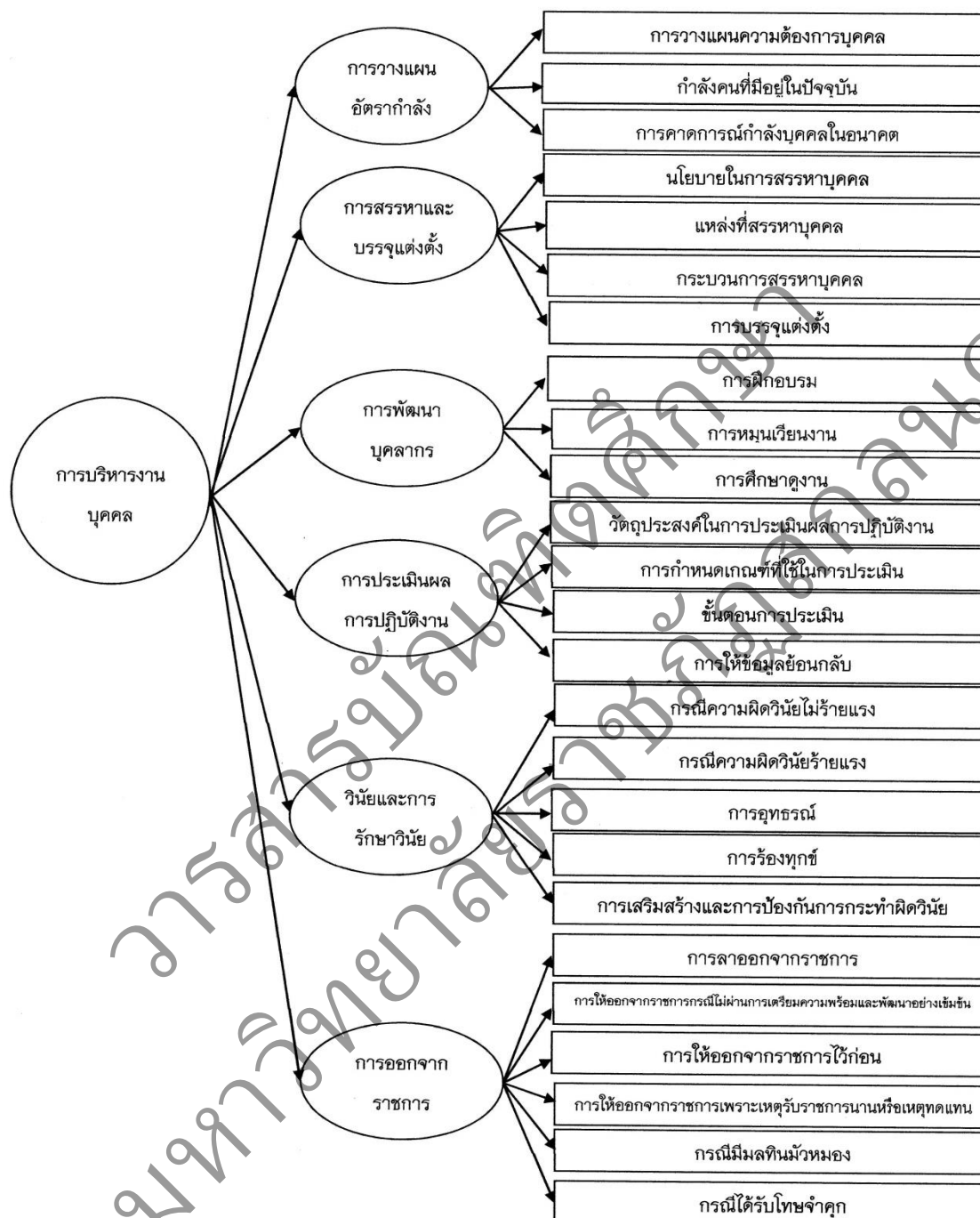
ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบความคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยเพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework) โดยแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 25 องค์ประกอบ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคล

การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยทำการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคล

1.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการงานบุคคลเชิงสมมติฐาน ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์สร้างตัวบ่งชี้เชิงสมมติฐานตามกรอบแนวคิดของการวิจัยการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ระยะที่ 2 ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างการบริหารงานบุคคลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,286 คน จาก 46 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2562, หน้า 3)

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2562 ใช้เกณฑ์อัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 10 : 1 ตามแนวคิดของ Gold (1980 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548) ซึ่งมีจำนวน 31 พารามิเตอร์ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 310 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามใน 6 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำแนกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) เกี่ยวกับสภาพของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale

2.2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากกรอบแนวคิดการวิจัยมาร่างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ความครอบคลุมขององค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ ภาษา ความเรียบร้อยและนำเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

2.2.2.2 นำร่างแบบสอบถามที่แก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือ (สุวิมล ติรภานันท์, 2550, หน้า 194) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence/IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อคัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป

2.2.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้เนื้อหาที่มุ่งวัด มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.2.2.4 นำร่างแบบสอบถามที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่อยู่ในระดับเหมาะสม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ในขั้นตอนต่อไป

2.2.2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพ โดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม (r) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของงานวิจัยนี้ อยู่ระหว่าง 0.35-0.78 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2.3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามพร้อมส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยสอดซองจดหมายติดแสตมป์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 3 สัปดาห์โดยทางไปรษณีย์ จนได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2.3.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

2.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.4.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 ค่าไค-สแควร์ (chi-square statistics)

2.5.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-fit Index: GFI)

2.5.3 ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-fit Index: AGFI)

2.5.4 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.20 เป็นเพศชาย จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตำแหน่ง พบว่า พนักงานราชการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 ครูอัตราจ้าง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 ครูผู้ช่วย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ครู จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 ผู้บริหาร จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 รองลงมา ปริญญาโท จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 และปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 และน้อยที่สุด คือ มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b (SE)	สัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์ คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาด เคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
อันดับแรก				
MRP	0.43**	0.68	0.62	0.09
MCA	0.42**(0.02)	0.75	0.80	0.06
PFM	0.43**(0.02)	0.70	0.60	0.08
RPL	0.47**	0.73	0.30	0.08
RSC	0.43**(0.02)	0.73	0.62	0.07
RPC	0.44**(0.02)	0.71	0.50	0.08
APM	0.36**(0.02)	0.57	0.56	0.10
TNG	0.45**	0.73	0.76	0.07
TNN	0.49**(0.02)	0.80	0.69	0.06
STT	0.41**(0.03)	0.46	0.32	0.20

ตาราง 1 (ต่อ)

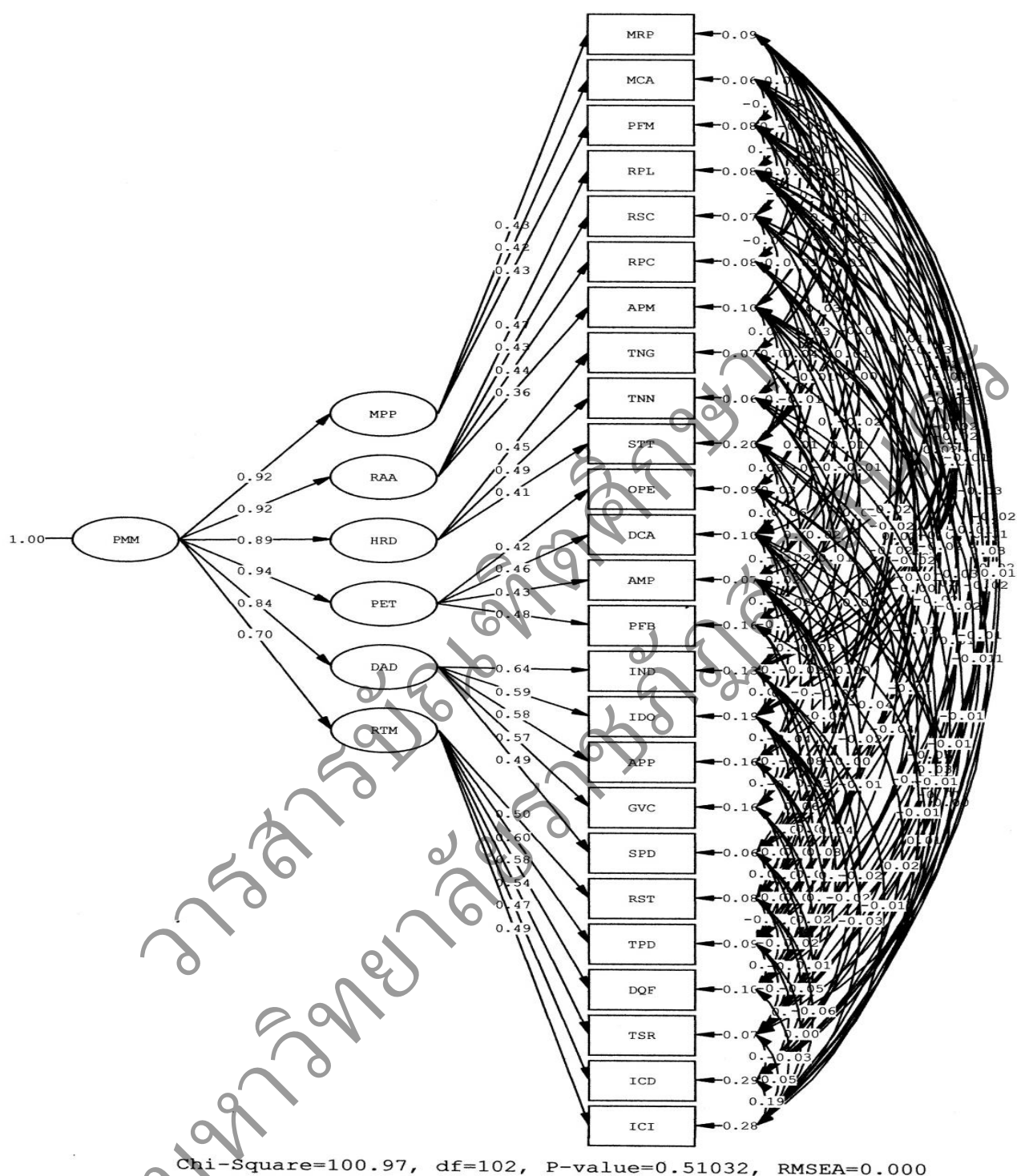
ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b (SE)	สัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์ คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาด เคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
OPE	0.42**	0.65	0.78	0.09
DCA	0.46**(0.02)	0.69	0.07	0.10
AMP	0.43**(0.02)	0.71	0.76	0.07
PFB	0.48**(0.03)	0.59	0.39	0.16
IND	0.64**	0.76	0.68	0.13
IDO	0.59**(0.03)	0.64	0.11	0.19
APP	0.58**(0.03)	0.67	-0.01	0.16
GVC	0.57**(0.03)	0.67	0.37	0.16
SPD	0.49**(0.03)	0.80	0.78	0.06
RST	0.50**	0.76	1.01	0.08
TPD	0.60**(0.04)	0.80	0.21	0.09
DQF	0.58**(0.04)	0.77	0.13	0.10
TSR	0.54**(0.04)	0.80	0.77	0.07
ICD	0.47**(0.04)	0.43	-0.15	0.29
ICI	0.49**(0.05)	0.46	-0.02	0.28
อันดับสอง				
MPP	0.92**(0.05)	0.85	-	-
RAA	0.92**(0.05)	0.85	-	-
HRD	0.89**(0.05)	0.80	-	-
PET	0.94**(0.05)	0.88	-	-
DAD	0.84**(0.05)	0.70	-	-
RTM	0.70**(0.05)	0.49	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

Chi-Square = 100.97 df = 102 P-value = 0.51032 GFI = 0.98

AGFI = 0.94 RMSEA = 0.000 ** ($p < .01$)

จากตาราง 1 สามารถสร้างโมเดลโครงสร้างการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลการการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

จากตาราง 1 และภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาจาก ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 100.97 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 102 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.51032 ไม่มีนัยสำคัญ

จากตาราง 1 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขององค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบหลักมีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.70-0.94 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อย คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (PET) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 การวางแผนอัตรากำลัง (MPP) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.92 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง (RAA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.92 การพัฒนาบุคลากร (HRD) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 วินัยและการรักษาวินัย (DAD) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 และการออกจากราชการ (RTM) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70 ตามลำดับ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยทั้ง 25 องค์ประกอบย่อยมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.31-0.77 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ซึ่งได้ผลการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

1. การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย 116 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลัง จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง จำนวน 25 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาบุคลากร จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ การประเมินผลการปฏิบัติงาน จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ วินัยและการรักษาวินัย จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และการออกจากราชการ จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบหลัก ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การคาดการณ์กำลังบุคคลในอนาคต การวางแผนความต้องการกำลังคน และกำลังคนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ซึ่งมี จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 องค์ประกอบหลัก ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ กระบวนการสรรหาบุคคล การบรรจุแต่งตั้ง แหล่งที่สรรหาบุคคล และนโยบายในการสรรหาบุคคล เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ซึ่งมี จำนวน 25 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 องค์ประกอบหลัก ด้านการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การศึกษาดูงาน การหมุนเวียนงาน และการฝึกอบรม เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมี จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 องค์ประกอบหลัก ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ วัตถุประสงค์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการประเมิน การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมี จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 องค์ประกอบหลัก ด้านวินัยและการรักษาวินัย มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำความผิดวินัย กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง การอุทธรณ์การร้องทุกข์ และกรณีความผิดวินัยร้ายแรง เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านวินัยและการรักษาวินัย ซึ่งมี จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 องค์ประกอบหลัก ด้านการออกจากราชการ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้ออกจากราชการกรณีไม่ผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มข้น การลาออกจากราชการ การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน การให้ออกจากราชการไว้วางใจ กรณีมีมลทินมัวหมอง และกรณีได้รับโทษจำคุก เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการออกจากราชการ ซึ่งมี จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 100.97 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 102 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 0.98 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 และค่าดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 560.26 (Chi-square = 100.97, df = 102, ค่า P = 0.51, ค่า GFI = 0.98,

ค่า AGFI = 0.94, ค่า RMSEA = 0.000, CN = 560.26) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ พบว่า มีค่าระหว่าง 0.31-0.77 จึงสรุปว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมถึงผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยได้ดำเนินการนำข้อมูลมาร่างตัวบ่งชี้ สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ถึงผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยทุกตัวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แล้วผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารและครูเพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถามโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.98 จึงถือว่า ตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บารวี เจริญยศ (2555) สุเทพ ปาลสาร (2555) และ จารุกพร บุญส่ง (2556) ที่พัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนดังกล่าวจนได้ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ นางลักณ์ วิรัชชัย, ศจิมาศ ณ วิเชียร และพิสมัย อร์ทัย (2551, หน้า 27-31) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงาน

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) วินัยและการรักษาวินัย และ 6) การออกจากราชการ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก จึงประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน (PET) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 การวางแผนอัตรากำลัง (MPP) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.92 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง (RAA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.92 การพัฒนาบุคลากร (HRD) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 วินัยและการรักษาวินัย (DAD) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 และการออกจากราชการ (RTM) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินผลการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อบุคลากร ซึ่งสามารถทราบผลการปฏิบัติงานของตนเอง จุดบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้นกว่าเดิม สำหรับผู้บังคับบัญชาทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของบุคลากรเป็นข้อมูลในการพัฒนาและนำผลไปกำหนดคำตอบแทนให้เกิดความยุติธรรม

2.2 ตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 116 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้ ที่พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading)

เกิน 0.30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า เป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบย่อยที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในส่วนของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) (สุกมาส อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญญานูวัฒน์, 2551) มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีข้ออภิปรายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตามลำดับในแต่ละองค์ประกอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวม โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำไปกำหนดตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบาย สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัว ของการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงถึงการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดตัวบ่งชี้การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ ดังนี้

1.2.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การวางแผนความต้องการบุคคล 2) กำลังคนที่มียุอยู่ในปัจจุบัน 3) การคาดการณ์กำลังบุคคลในอนาคต

1.2.2 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) นโยบายในการสรรหาบุคคล 2) แหล่งที่สรรหาบุคคล 3) กระบวนการสรรหาบุคคล 4) การบรรจุแต่งตั้ง

1.2.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การฝึกอบรม 2) การหมุนเวียนงาน 3) การศึกษาดูงาน

1.2.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน 3) ขั้นตอนการประเมิน 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ

1.2.5 ด้านวินัยและการรักษาวินัย ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง 2) กรณีความผิดวินัยร้ายแรง 3) การอุทธรณ์ 4) การร้องทุกข์ 5) การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย

1.2.6 ด้านการออกจากราชการ ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การลาออกจากราชการ 2) การให้ออกจากราชการกรณีไม่ผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม 3) การให้ออกจากราชการไว้ก่อน 4) การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน 5) กรณีมีมลทินมัวหมอง 6) กรณีได้รับโทษจำคุก

1.3 กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นกรอบในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ด้านการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาตามขนาดของโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษาชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรนำตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วติดตามผล โดยอาจใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นต้น

2.3 จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การบริหารงานบุคคลโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ด้านการออกจากราชการมีเหมาะสมน้อยมาก จึงควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกจากราชการของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. (เล่มที่ 124). ตอนที่ 24 ก หน้า 29 (16 พฤษภาคม).
- จารุภัทร บุญส่ง. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประจักษ์ เกตุสุวรรณ. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปารวี เจริญยศ. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *สถิติชวนใช้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, ศจีมาศ ณ วิเชียร และพิสมัย อรทัย. (2551). *การวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษา สพม.เขต 23 ระยะ 5 ปี 2560-2564*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2560). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.
- สุเทพ ปาลสาร. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญญานูวัฒน์. (2551). *สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพฯ: มีสชั่นมีเดีย.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2550). *การใช้สถิติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล สุริยะ. (2556). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

DEVELOPMENT OF TRAINING CURRICULUM ON INSTRUCTIONAL LEADERSHIP FOR TEACHERS IN SCHOOLS
UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

อิสระ ชอนบุรี* วาโร เฟ่งสวัสดิ์ และ อภิสิต สมศรีสุข

Isara Chonburi*, Waro Phengsawat and Apisit Somsrisuk

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: Email: isara@esdc.go.th

รับบทความ 26 พฤษภาคม 2563 แก้ไขบทความ 21 กรกฎาคม 2563 ตอบรับบทความ 26 กรกฎาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 2) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนนาพระชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.30-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.72 และค่าความเชื่อมั่น 0.88 และแบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบวิลค็อกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมของหลักสูตร และการวัดและประเมินผลหลักสูตร 2) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู พบว่า (2.1) ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2.2) ทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีคะแนนเฉลี่ย 69.17 จากคะแนนเต็ม 76 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 (2.3) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู, ทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop the training curriculum on instructional leadership for teachers, 2) to examine the efficiency of the developed training curriculum. The research process was divided into two phases: Phase 1-Development of a training curriculum on instructional leadership for teachers; Phase 2- Determining the efficiency of the developed training curriculum. The sample consisted of 12 teachers in Choomchon Naphrachai School under Nakhon Panom Primary Educational Service Area Office 2, selected through purposive sampling. The instrument of research included a training curriculum on instructional leadership, a multiple-choice test with the difficulty between 0.30 and 0.80, a discriminative power between 0.21 and 0.72, and a reliability of 0.88, and a teacher satisfaction questionnaire toward the developed training curriculum. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, and the Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank test. The statistical package program was employed for data analysis.

The results were as follows: 1) The training curriculum on instructional leadership for teachers consisted four components: objectives, contents, activities, and measurement and evaluation. 2) The efficiency of the training curriculum on instructional leadership for teachers revealed that (2.1) Teachers' knowledge and understanding about instructional leadership after the training was higher than those of before with the statistical significance of 0.5 level, (2.2) Teachers' instructional leadership skills after the training achieved the mean score of 69.17 out of 76 points, equivalent to 91 percent, which was higher than the specified criteria of 70 percent, and (2.3) The teacher satisfaction toward the developed curriculum was at the highest level.

Keywords: Training Curriculum Development, Instructional Leadership of Teachers, Instructional Leadership skills

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของประเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องมีการทบทวนวาระของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, หน้า 34)

ในด้านปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตามยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดให้ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ รวมถึงการเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, หน้า 37-39) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 8-10)

เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับให้บรรลุผลตามกรอบและแนวทางที่กำหนดไว้ ทุกภาคส่วนจึงต้องให้ความสำคัญและกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จึงได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังมีความมุ่งหมายให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553ก, หน้า 8-10)

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงได้เกิดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาครู ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและครูผู้เรียน นั่นคือ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและดำเนินการประเมินสมรรถนะครู ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน โดยสมรรถนะหลักประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2)

จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้ครูผู้สอนต้องมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนี้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยตรง ในการบริหารจัดการชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based management) ซึ่งล้วนแต่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริการโรงเรียนมากยิ่งขึ้น (ชนิษฐา ชัยประโคน, 2556, หน้า 27-28) สอดคล้องกับ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 42) ที่กล่าวว่า ในห้องเรียนครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและเป็นผู้บริหาร เช่น การบริหารจัดการชั้นเรียนของครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่ และเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management) นอกเหนือจากภาวะผู้นำ สิ่งที่ครูควรมีเพื่อใช้ควบคู่กับภาวะผู้นำ คือภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นบทบาทที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ เน้นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จึงควรเน้นการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการกระจายวิสัยทัศน์ไปสู่บุคลากรอื่น ๆ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร มุ่งเน้นวิสัยทัศน์สู่การปรับปรุงการเรียนการสอน โดยส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ Halverson, R. (2001 อ้างถึงใน อิทธิร สุธีธร และคณะ, 2559, หน้า 3) กล่าวว่า หัวใจของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียนจากวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมสู่วัฒนธรรมสากล โดยใช้สารสนเทศเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ทั้งการประเมินตนเอง การออกแบบหลักสูตร การพัฒนาสื่ออาชีพ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยใช้การทำทฤษฎีและกระบวนการทัศน์ใหม่ มีการกำกับ ควบคุม เพื่อมุ่งสัมฤทธิ์ผลให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างใกล้ชิด ผู้นำทางวิชาการแนวใหม่จะรู้ความต้องการของนักเรียน สามารถสร้างโรงเรียนและปรับปรุงระบบโรงเรียน เน้นการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ สามารถทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสังคม เส้นทางสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครู ควรมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดที่ครูพึงมี คือ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิชาการให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย จัดการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำทฤษฎี ฝึกให้นักเรียนได้ใช้ทักษะต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาอย่างรอบด้าน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ อันจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ดังนี้

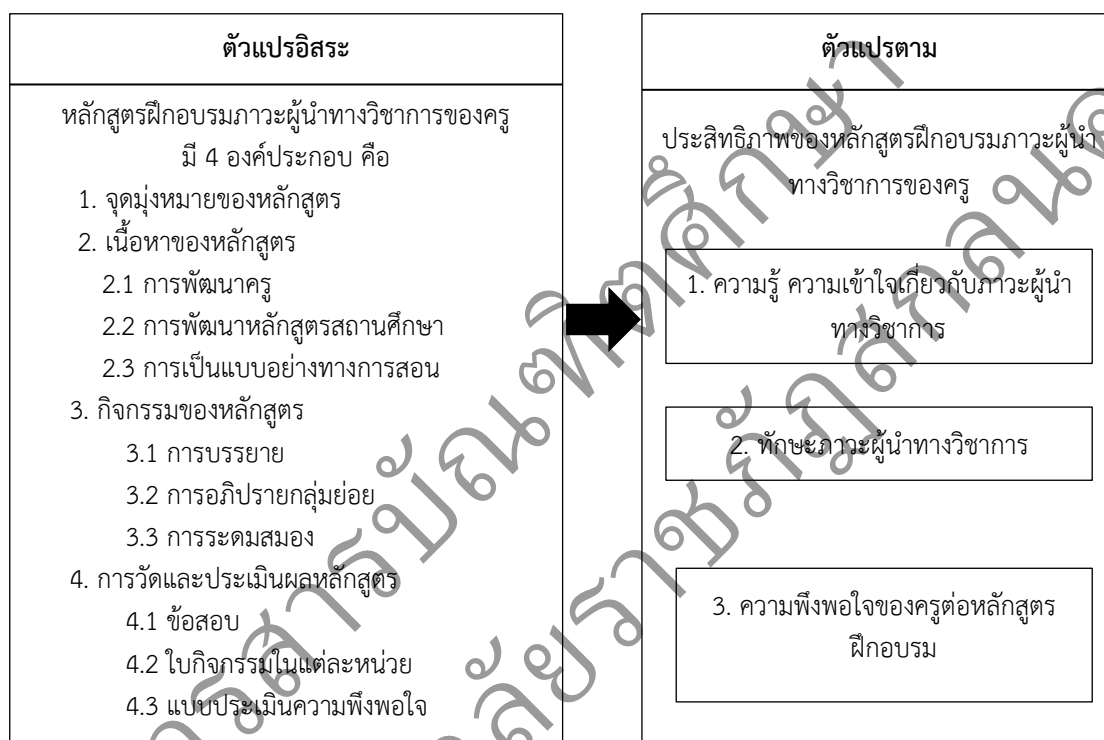
2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

2.2 เพื่อศึกษาทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ โดยจำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการในการฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จำนวน 1 ฉบับ โดยศึกษาแนวทางการสร้างแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบโครงสร้าง และประเด็นในการสัมภาษณ์ ความต้องการในการฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผู้วิจัยได้แบ่งการยกร่างออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม และการยกร่างคู่มือการดำเนินการฝึกอบรม โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของครู และนำผลการสัมภาษณ์ความต้องการในการฝึกอบรม มาสรุปเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งพบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการเป็นแบบอย่างทางการสอน ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือดำเนินการฝึกอบรม ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดยการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยง (Reliability) และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ระยะที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนชุมชนนาพระชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือดำเนินการฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ขั้นตอน 2 ศึกษาการใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในประเด็น ดังนี้ (1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม (2) ประเมินทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูหลังการฝึกอบรม (3) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หาคุณภาพโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การฝึกอบรม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลอง จำนวน 30 คน พบว่า ข้อสอบมีความยากอยู่ระหว่าง 0.30-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.72 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบวิลค็อกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งเป็นแบบ rubric score ประเมินจากคะแนนในใบงานจากทุกหน่วยการเรียนรู้ ตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู แล้วนำคะแนนที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จากคะแนนเต็ม 76 คะแนน ซึ่งผู้เข้าฝึกอบรมจะต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่า 53 คะแนน จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (3) แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการ (2) เนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาครู หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2 การเป็นแบบอย่างทางการสอน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เวลาในการฝึกอบรมทั้งหมด 9 ชั่วโมง (3) กิจกรรมของหลักสูตร เป็นการปฏิบัติงานฝึกอบรมตามโครงสร้างเนื้อหาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมการก่อนการฝึกอบรม ระยะนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และระยะหลังการฝึกอบรม (4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม ซึ่งครอบคลุมในด้านความรู้ ความเข้าใจภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการครู สำหรับคู่มือดำเนินการฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย (1) หลักการของหลักสูตร (2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (3) บทบาทของวิทยากร (4) กิจกรรมการฝึกอบรม (5) ตารางการฝึกอบรม (6) สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม และ (7) แนวการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ส่วนที่ 2 โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเป็นแบบอย่างทางการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และส่วนที่ 3 ภาคผนวก เป็นส่วนที่รวบรวมเครื่องมือในการฝึกอบรม

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงได้ดังตาราง

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูก่อนและหลังการฝึกอบรม

คะแนนการทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	z	sig
ก่อนฝึกอบรม	12	30	15.83	4.39	3.07*	0.000
หลังฝึกอบรม	12	30	23.83	2.73		

2.2 ผลการประเมินทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านเกณฑ์ตามที่หลักสูตรกำหนด คือ ร้อยละ 70 โดยได้คะแนนเฉลี่ย 69.17 จากคะแนนเต็ม 76 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91 แสดงได้ดังตาราง

ตาราง 2 ผลการประเมินทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จำนวน 12 คน

เลขที่	คะแนนที่ได้ (คะแนนเต็ม 76 คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ	ผลการประเมินเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
1	68	89.47	ผ่าน
2	73	96.05	ผ่าน
3	74	97.37	ผ่าน
4	65	85.53	ผ่าน
5	71	93.42	ผ่าน
6	66	86.84	ผ่าน
7	61	80.26	ผ่าน
8	67	88.16	ผ่าน
9	69	90.79	ผ่าน
10	73	96.05	ผ่าน
11	70	92.11	ผ่าน
12	73	96.05	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	69.17	91.00	ผ่าน

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกองค์ประกอบ ยกเว้นด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

องค์ประกอบด้านความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม	n = 12		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม	4.63	0.34	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม	4.62	0.32	มากที่สุด
3. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม	4.43	0.38	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.52	0.36	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.55	0.29	มากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า จากการนำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมของหลักสูตรและ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทำให้ได้ 4 องค์ประกอบนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ รุจิร ภูสาระ (2551, หน้า 8-9); บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553, หน้า 15); ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 5-8); ฆนัท ธาตุทอง (2551); จันทร์จรรย์ เกตุมาโร (2555, หน้า 21) และ Tabla (1962, p. 89) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ อันประกอบด้วย 1) จุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย 2) สารความรู้ประสบการณ์ 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผลและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรญา วัชรเสงัก (2559, หน้า 143-144) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กระบวนการฝึกอบรม และ 4) การวัดและประเมินผล ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ เกศริน มนูญผล (2544, หน้า 46-47); สมกิจ กิจยรรยง และ อรรถชัย ณ ตะกั่วทุ่ง (2550, หน้า 20-21); Dessler (1999, pp. 128-135); ชูชัย สมธิโก (2551, หน้า 19-23) โดยสรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม จึงทำให้หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังได้นำเทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลายจากแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ และอรรถัย มูลคำ (2550, หน้า 14); เพ็ชร ฐปะวิเชตร (2554, หน้า 86-101) มาประยุกต์ใช้ คือ เทคนิคการฝึกอบรมโดยมีวิทยากรเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การบรรยาย โดยใช้สื่อและสื่อดิจิทัลประกอบการสาธิต และเทคนิคการฝึกอบรมโดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดมสมอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ จากการใช้กระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรมหลาย ๆ เทคนิคประกอบกัน ทำให้สามารถกระตุ้นความสนใจและทำให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรฐา จรวงษ์ (2556, หน้า 45-46) กล่าวว่า การใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสม สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะและทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตามวัตถุประสงค์ สถานการณ์และปัจจัยอื่น ๆ ของโครงการฝึกอบรมนั้น

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ปรากฏ ดังนี้

2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการพัฒนาครู การเป็นแบบอย่างทางการสอนและด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีกระบวนการฝึกอบรมอย่างชัดเจน มุ่งให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่เน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ มีการสะท้อนและอภิปรายและสรุปความคิดรวบยอด โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นวิทยากรร่วมกับวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ ที่สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ กงเดิม (2554, หน้า 272-277) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการสอนคิดวิเคราะห์สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติในการสอนคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ บัณฑิตย (2558, หน้า 265-266) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูปฐมวัย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ย 69.17 คะแนนจากคะแนนเต็ม 76 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.00 แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในด้านการพัฒนาครู การเป็นแบบอย่างทางการสอนและด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีกระบวนการฝึกอบรมอย่างชัดเจน มุ่งให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่เน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ มีการสะท้อนและอภิปราย และสรุปความคิดรวบยอดสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรางทอง ตรีพงษ์ (2550, หน้า 79-80) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการระบบการควบคุมภายในของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ และทักษะกระบวนการปฏิบัติงานการจัดการระบบการควบคุมภายใน ของสถานศึกษาหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ บัณฑิตย์ (2558, หน้า 265-266) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยมีผลการประเมินการปฏิบัติการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ อนุชิต จันทศิลา (2559, หน้า 275-284) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียน การสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า สมรรถนะด้านทักษะของครูหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมากและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2.3 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในทุกด้าน ทั้งด้านเนื้อหาการฝึกอบรม ด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม และด้านการวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนการสร้างโดยผ่านการพิจารณาจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนนำมาใช้ ซึ่งจะพบว่าหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เนื้อหาสาระและการเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม ระยะเวลา และสถานที่ในการฝึกอบรม รวมทั้งความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของวิทยากรที่สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการฝึกอบรม ได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ โดยมีวิทยากรให้คำแนะนำและช่วยเหลือตลอดการฝึกอบรม เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับวิทยากร มีการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการวัดผลและประเมินผลครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ทำให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามเนื้อหาของหลักสูตรเป็นอย่างดี จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชิต จันทศิลา (2559, หน้า 275-284) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการให้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ บัณฑิตย์ (2558, หน้า 265-266) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจหลักสูตรฝึกอบรมครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการอบรม เพื่อพัฒนาครูให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการ อันจะเกิดประโยชน์ต่อระบบการศึกษาต่อไป

1.2 ในระดับสถานศึกษาควรมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อาจมีการขยายเวลาในการฝึกอบรมให้มากขึ้น และจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง

1.3 ควรมีการนิเทศติดตามผลจากการฝึกอบรม เพื่อประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามที่เหมาะสม ได้แก่ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในด้านการพัฒนานักเรียนและด้านการมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเคราะห์ได้จากงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการ
- 2.2 ควรขยายกลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูให้มากขึ้น
- 2.3 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในรูปแบบอื่น เช่น การอบรมผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม

เอกสารอ้างอิง

- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ พิธีเปิดการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้ได้รับรางวัล “ครูดีในดวงใจ”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- เกศริน มนูญผล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์. กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชนิษฐา ชัยประโคน. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวก ในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชนัท ธาตุทอง. (2550). เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จันทร์จารี เกตุมาโร. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างภาวะผู้นำ. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรัฐา จรวงษ์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เรื่อง กลยุทธ์การสอนทักษะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วิพริทธิ์.
- ชูชัย สมธิไกร. (2551). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรธร สุธีธร และคณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยุคใหม่. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 13(24), 54-61.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรางทอง ตรีพงษ์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดวางระบบควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร. (2554). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ: ดวงกมล พับลิชชิ่ง.
- รุจิรี ภูสาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- สมกิจ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). เทคนิคการจัดฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมใจ กองเดิม. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สรญา วัชรสังกาต. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553ก) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2553ข). คู่มือประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

- สุภาภรณ์ บัณฑิตย์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). 19 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อนุชิต จันทศิลา. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Dessler, G. (1999). *Management: fundamentals modern principles and practice*. (4th ed). Reston, VA: Reston.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: theory and practice*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION COMPETENCIES OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

นราธิป โชคชัยสุนทร* วาโร เฟ่งสวัสดิ์ และ เอกลักษณ์ เพียสา

Naratip Chokchayasuntorn*, Waro Phengsawat and Akkaluck Pheasa

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: mangnaratip04@gmail.com

รับบทความ 1 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 18 กรกฎาคม 2563 ตอรับบทความ 26 กรกฎาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 5) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จำนวน 353 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 150 คน และครู จำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21-0.93 และค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านความคิดสร้างสรรค์ (x_4) ด้านวิสัยทัศน์ (x_1) และด้านการสื่อสาร (x_2) มีอำนาจพยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 71.90 สามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y' = 0.583 + 0.364 X_4 + 0.338 X_1 + 0.168 X_2$ และสามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'y = 0.373 Z_4 + 0.338 Z_1 + 0.175 Z_2$
4. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้เสนอแนวทางในการพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญไว้ด้วยแล้ว

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, สมรรถนะ, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to examine the level of leadership of school administrators, 2) to explore the level of academic administration competencies of school administrators, 3) to determine the relationship between leadership of administrators and academic administration competencies of school administrators, 4) to identify a predictive power of leadership of administrators affecting academic administration competencies of

school administrators, and 5) to establish the guidelines for improving leadership of administrators affecting academic administration competencies of school administrators under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1. The sample, obtained through a cluster random sampling, consisted of 150 school administrators and 203 teachers, yielding a total of 353 participants. The instrument for data collection was a set of 5-point scale questionnaires with a validity between 0.60 and 1.00, a discrimination ranged between 0.21 and 0.93, and a reliability of 0.97. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient of Pearson, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows:

1. The leadership of school administrators and the academic administration competencies of school administrators were at a high level as a whole and in each aspect.
2. The relationship between the leadership of administrators and the academic administration competencies of school administrators positively correlated at a statistical significance of .01 level.
3. The leadership of school administrators consisted of creativity (X_4), Vision (X_1), communication (X_2), which were able to predict the academic administration competencies of school administrators at a statistical significance of 0.01 level, with a predictive power of 71.90 percent. The equation could be summarized in raw scores as follows: $Y' = 0.583 + 0.364 X_4 + 0.338 X_1 + 0.168 X_2$ and the predictive equation standardized score was $Z'y = 0.373 Z_4 + 0.338 Z_1 + 0.175 Z_2$
4. The guidelines for developing leadership of administrators affecting academic administration competencies of school administrators consisted of three aspects: vision, communication, and creativity, which were proposed based on the experts' reviews.

Keywords: Leadership, Leadership of Administrators, Competence, Academic Administration

บทนำ

ในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นผู้นำ ผู้นำ คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำนั้นเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาการทำงานกับคนในสถานศึกษา เป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เป็นการใช้นุยุตสัมพันธ์ การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสร้างบรรยากาศต่อองค์กร เพื่อช่วยในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาสถานศึกษา และนำไปสู่เป้าหมาย จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถ ที่มีภาวะผู้นำ หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำแล้วจะส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ทั้งด้านชื่อเสียง ค่านิยมและผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลข้อมูลข่าวสารสามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว (จรูญ แก้วเอียน, 2557, หน้า 94) ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการบริหารงาน และขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารที่จะนำภาวะผู้นำมาใช้ในการบริหารงานและให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาและพัฒนากิจการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้นเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 2) ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร ดังนั้น เมื่องานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่นในการดำเนินงาน

เนื่องด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ได้ดำเนินการตามบทบาท ภารกิจ หน้าที่และวิสัยทัศน์ โดยมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามนโยบาย แต่ยังมีปัญหาในการอบการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ ประสิทธิภาพการดำเนินการยังไม่เป็น

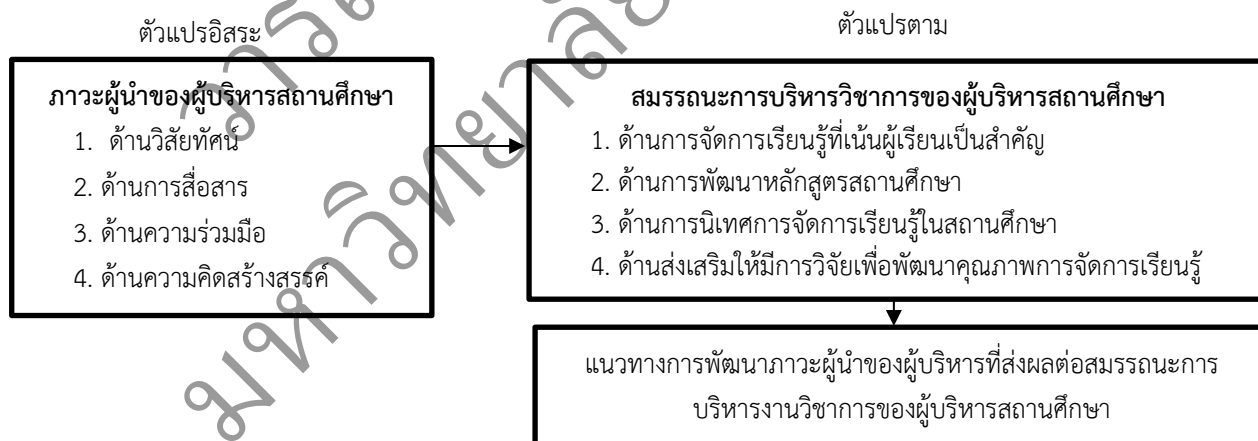
ตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ในปีการศึกษา 2561 ได้คะแนนเฉลี่ยเขต 38.08 พบว่า คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 และจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ในปีการศึกษา 2561 ได้คะแนนเฉลี่ย 42.43 พบว่า คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงปัญหาการขาดสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่สามารถบริหารจัดการปฏิบัติการการศึกษา (ทินกร ประเสริฐหัตถ์, 2553, หน้า 2)

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนที่บริหารงานด้านวิชาการไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ สาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดสมรรถนะในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อนำผลของการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
5. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 249 คน ครู 2,554 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,803 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 353 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (วาร์โรว์, 2551, หน้า 191) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 150 คน และครู จำนวน 153 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 แบบสอบถามสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รายข้อระหว่าง 0.60-1.00 ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตั้งแต่ 0.38-0.90 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 0.21-0.93 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 353 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืน จำนวน 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค
3. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าทางสถิติ ดังนี้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.43$) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.34$) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.33$) และด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.25$)
2. ระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.33$) และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.841 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($r = 0.816$) ด้านการสื่อสาร ($r = 0.789$) ด้านความร่วมมือ ($r = 0.772$) และด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r = 0.819$)
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 3 ตัวดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ 0.848 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 71.90 แสดงว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดสร้างสรรค์ พยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.719 หรือ ร้อยละ 71.90 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) 0.717 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) 0.327 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = 0.583 + 0.364 X_4 + 0.338 X_1 + 0.168 X_2$ และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'y = 0.373 Z_4 + 0.338 Z_1 + 0.175 Z_2$

5. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีจำนวน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลและแรงจูงใจในการผลักดันบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ ให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคตของตนเองผ่านวิสัยทัศน์สถานศึกษา โดยการกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น มีความซื่อสัตย์และเกิดความศรัทธาพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเต็มความสามารถ มีการถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์ โดยผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารอย่างถูกต้อง ทั้งด้านการพูด การฟัง และการแสดงออก มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับนิรมล พันศรี (2558, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่บริหารกิจกรรมทุกอย่างภายในสถานศึกษา ทั้งการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ และเน้นการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และมีความเข้าใจหลักการและแนวทางการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลเพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการได้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสามารถจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน พร้อมเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ขั้นตอน และบทบาทในการบริหารหลักสูตร เป็นผู้ดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ จัดหาส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามศักยภาพสูงสุด คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ มีการติดตาม ประเมินผลการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน และส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศที่ได้รับไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมในด้านอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สามารถวางระบบกระตุ้นกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล พันศรี (2558, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ระดับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ สว่างสาส์ (2559, บทคัดย่อ) กล่าวว่า สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.841 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารงาน และเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาและมีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตั้งเป้าหมาย พร้อมแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ปรับปรุงงาน พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขต อำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 4 ตัวแปร พบว่า มี 3 ตัวแปรย่อย ที่สามารถพยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านวิสัยทัศน์ (X_1) ด้านการสื่อสาร (X_2) และด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_4) โดยค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้ภาวะผู้นำภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 3 ตัวดังกล่าว เป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ 0.848 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 71.90 แสดงว่า ภาวะผู้นำภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดสร้างสรรค์ พยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.719 หรือ ร้อยละ 71.90 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) 0.717 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) 0.327 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = 0.583 + 0.364 X_4 + 0.338 X_1 + 0.168 X_2$ และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'y = 0.373 Z_4 + 0.338 Z_1 + 0.175 Z_2$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่มีภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อสร้างอนาคต เป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถเกิดขึ้นได้จริง เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและมีภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์โดยผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการประมวลข้อมูลผ่านทักษะการคิด เพื่อนำมาแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในแนวทางและวิธีใหม่ ๆ อย่างหลากหลายไม่มีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล พันศรี (2558, หน้า 98-100) กล่าวว่า แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 4 ตัว คือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันทำนายสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 66.7 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.817 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีที่สุด คือ ภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ในการพัฒนาผู้บริหารควรได้รับการฝึกอบรมและส่งเสริมเกี่ยวกับภาวะผู้นำในด้านดังกล่าว เพื่อส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดสร้างสรรค์ ควรจะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการ นำไปใช้เพื่อวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการรวมไปถึงการบริหารงานในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- จตุณี แก้วเย็น. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ทินกร ประเสริฐหล้า. (2553). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิรมล พันศรี. (2558). *แบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- วโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศศิวิมล สุขทนารักษ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวรรณา สว่างสาละ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอสว่างวีรวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

DEVELOPMENT OF MATHEMATICAL SKILL EXERCISES ON PROBABILITY USING COOPERATIVE LEARNING
TAI TECHNIQUE AND KWDL TECHNIQUE FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

ทิวพร แก้วคำสอน

Tiwaporn Kaewkumsorn

โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110

Buakhao school, Kuchinarai district, Kalasin 46110, Thailand

*Corresponding author: E-mail: sakultiwaporn@gmail.com

รับบทความ 5 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 3 สิงหาคม 2563 ตอรับบทความ 17 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผล ของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 40 คน โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น จำนวน 6 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 16 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.73 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{cc}) เท่ากับ 0.91 และ 4) แบบวัดความพึงพอใจ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.70 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.05/78.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6109 หรือคิดเป็นร้อยละ 61.09 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์, การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI, เทคนิค KWDL

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine the efficiency of the mathematical skill exercises on probability using cooperative learning TAI technique and KWDL technique for Mathayomsuksa 3 students to meet the efficiency criteria set of 75/75, 2) investigate the effectiveness index of the developed mathematical skill exercises, 3) compare the student learning achievement before and after the intervention, and 4) explore the student satisfaction toward learning through the developed mathematical skill exercises. The sample consisted of 40 Mathayomsuksa 3 students studying in the second semester of the academic year 2019 of Buakhao school, Kuchinarai district, Kalasin province, obtained through a cluster random sampling. The research instruments were : 1) Six sets of the mathematical skill exercises, 2) 16 lesson plans, 3) a 30-item achievement test with a discriminative power (B) ranging from 0.23 to 0.73 and a reliability (r_{cc}) of 0.91, and 4) a 20-item satisfaction test with a 5- point scale, a discriminative power (r_{xy}) ranging from 0.36 to 0.70 and a reliability (α) of 0.89. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The findings were as follow: 1) The developed mathematical skill exercises had an efficiency of 80.05/78.67 which was higher than the criteria set of 75/75, 2) The effectiveness index of the mathematical skill exercises was 0.6109 or 61.09 percent, 3) The students' learning achievement after the intervention was higher than that of before the intervention at the .01 level of significance, and 4) The student satisfaction toward the mathematical skill exercises as a whole was at the highest level.

Keywords: Mathematical Skill Exercises, Cooperative learning TAI technique, KWDL Technique

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคนและช่วยให้คนประสบความสำเร็จในชีวิต โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4) ในส่วนของสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์นั้น เป็นสาระที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (สิริพร ทิพย์คง, 2556, หน้า 3)

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ได้กำหนดสาระหลักที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนไว้ 6 สาระดังนี้ จำนวนและการดำเนินการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ แต่จากสภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า การเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ระดับต่ำ ซึ่งจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัวขาว พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.27 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาจะเห็นได้ว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำซึ่งคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 เมื่อจำแนกคะแนนออกเป็นรายสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น มาตรฐาน ค 5.2 ได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 41.84 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ: องค์การมหาชน, 2561, หน้า 3) ซึ่งเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าเกณฑ์เป็นอย่างมากและต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนบัวขาวที่ตั้งไว้ และจากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระตามมาตรฐาน ค 5.2 เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการหาความน่าจะเป็นของเหตุการณ์จากการทดลองสุ่มที่ผลมีโอกาสดังขึ้นเท่า ๆ กัน และใช้ความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งตรงกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานในเรื่อง ความน่าจะเป็น นอกจากนี้ยัง พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยรวมในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัวขาว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รหัสวิชา ค 23102 มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 2.43 คิดเป็นร้อยละ 60.75 เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 (โรงเรียนบัวขาว, 2561, หน้า 16) เมื่อพิจารณาเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนค่อนข้างต่ำ พบว่า เป็นเนื้อหาเรื่อง ความน่าจะเป็น ซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญ จึงจำเป็นต้องเร่งด่วนที่จะต้องแก้ไข

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยี่งที่ครูผู้สอนต้องหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลาย ใช้หลักการบูรณาการ หลักการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หลักการเรียนรู้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ใช้สื่อการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอนเข้ามาช่วยให้กระบวนการสอนเกิดประสิทธิภาพ (ทิศนา ขมมณี, 2554, หน้า 119-123) สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551, หน้า 8) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริงโดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้วิธีสอนหรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าหาวิธีการที่จะแก้ปัญหา พัฒนา การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค KWDL เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ร่วมกับการเรียนการสอนด้านเนื้อหา ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ร่วมกันเรียนรู้เป็นกลุ่มร่วมกับการใช้เทคนิค KWDL ในการฝึกทักษะการทำโจทย์ต่าง ๆ และการแก้ปัญหาโจทย์ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าทำ และกระตือรือร้นที่จะแก้โจทย์ปัญหาใหม่ ๆ เกิดการพัฒนาทางความคิดและสติปัญญา รู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างเป็น

ระบบ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553, หน้า 96-97) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากการฝึกทักษะ เป็นการเสริมบทเรียนหรือหนังสือเรียนหรือคำสอนของครูผู้สอน ทำให้เกิดความแม่นยำในเรื่องที่ต้องการฝึก เสริมสร้างลักษณะผู้เรียนให้คิดเป็น มีความรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การสอนของครูผู้สอนและผลการเรียนของผู้เรียนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ เพื่อให้สามารถใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นั่นคือ การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ซึ่งมีหลากหลายเทคนิคที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในเนื้อหาคณิตศาสตร์

การใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค KWDL เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาทั้งสื่อที่มีความเหมาะสม คือ แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ใช้ฝึกให้นักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามขั้นตอนของเทคนิค KWDL ในเนื้อหาเรื่อง ความน่าจะเป็น ซึ่งน่าจะส่งผลทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค KWDL แล้วประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ โสภิตา โตโสภณ (2556, หน้า 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL มีประสิทธิภาพ 84.88/82.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ได้มีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค KWDL แล้วประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ นัฐนิภา ประทุมชาติ (2560, หน้า 101) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง เศษส่วนและการประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วนและการประยุกต์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง เศษส่วนและการประยุกต์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

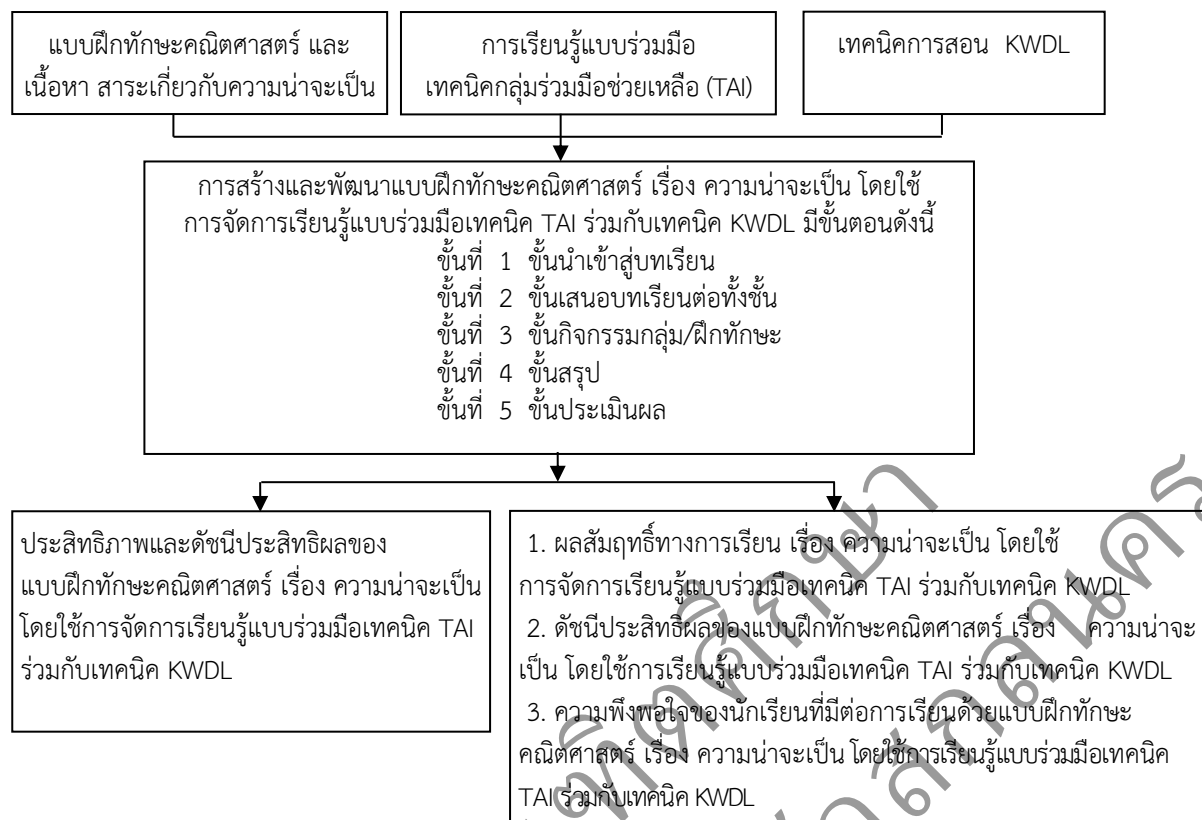
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI และเทคนิคการสอน KWDL ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะคณิตศาสตร์ด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้เรียนรู้ตามเทคนิค KWDL ด้วยการอ่าน การคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหา ร่วมกันแก้โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 436 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบัวขาว สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากทุกห้องเรียนมีความสามารถของนักเรียนในจำนวนที่เท่า ๆ กัน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ชนิด ประกอบด้วย

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ชุด มีค่าประสิทธิภาพจากการทดลองแบบภาคสนามเท่ากับ 75.33/75.26
2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 16 ชั่วโมง โดยมีค่าเฉลี่ยคุณภาพเท่ากับ 4.60 ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.73 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{cc}) เท่ากับ 0.91

4. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.70 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามแบบแผนการทดลองชนิด One Group Pretest-Posttest Design (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2556, หน้า 122) โดยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 16 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ปฐมนิเทศให้นักเรียนเข้าใจถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วจึงดำเนินการสอน

2. นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที หลังจากนั้นนำกระดาษคำตอบของนักเรียนทุกคนมาตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนไว้

3. ดำเนินการทดลองใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL เสร็จสิ้นจนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที หลังจากนั้นนำกระดาษคำตอบของนักเรียนทุกคนมาตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนไว้

5. นักเรียนวัดความพึงพอใจของตนเองหลังจากที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL โดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที หลังจากนั้นนำแบบวัดความพึงพอใจที่นักเรียนประเมินตนเองบันทึกคะแนนไว้

6. นำข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ตามเกณฑ์ 75/75 ได้จากการนำคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะ/กระบวนการสังเกตพฤติกรรมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียนของนักเรียนทุกคน โดยใช้อัตราส่วน 25:25:50 ตามสูตร E_1 และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ยและร้อยละตามสูตร E_2

6.2 วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ได้จากการนำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนมาหาค่าความก้าวหน้าเป็นร้อยละ โดยใช้สูตร E.I.

6.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Dependent Samples

6.4 วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Dependent Samples

4. การหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลได้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.05/78.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้
2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6109 หรือคิดเป็นร้อยละ 61.09
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.05/78.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ได้ผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบตามวิธีการที่เหมาะสม ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน แล้วกำหนดรูปแบบ หลักในการสร้างองค์ประกอบและขั้นตอนในการสร้าง ลงมือสร้าง มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ (สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2550, หน้า 67-68) อีกทั้งยังได้ผ่านการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลอง (Try out) เพื่อหาค่าประสิทธิภาพด้วยการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง แบบกลุ่มเล็ก และทดลองแบบภาคสนาม (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2545, หน้า 129-130) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI (Teams Assisted Individualization) เป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากเป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เป็นผู้ปฏิบัติ ด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มมีการร่วมมือกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมมือกันเรียนรู้ ร่วมกันคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุ ผลสำเร็จตามเป้าหมาย เกิดผลดีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน การมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน การใช้ทักษะระหว่างบุคคล ทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่ม (ทศนา แฉมมณี, 2554, หน้า 99-101; อ้างอิงจาก Johnson and Johnson, 1994, pp. 31-37) และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนดังกล่าว ยังได้นำเอาการเรียนรู้เทคนิค KWDL ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา พัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ นำมาประกอบการเรียนรู้คณิตศาสตร์รวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ชอว์และคณะ (Shaw et al., 1997, p. 482) ได้นำเทคนิค KWDL มาใช้สอนในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันมาผสมผสานในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเหมาะสม นำไปใช้ในการพัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เพราะสาเหตุที่นักเรียนส่วนใหญ่แก้โจทย์ปัญหาไม่ได้นั้น เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจคำและภาษาในโจทย์ อ่านโจทย์แล้วไม่ทราบว่าจะใช้วิธีใดคำนวณ และยังขาดยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา จึงจำเป็นต้องสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการตีความหรือเข้าใจภาษาโจทย์เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันนิดา เทียนเจษฎา (2556, หน้า 139) ได้วิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.09/81.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ นิตยา ภูสำเภา (2557, หน้า 105) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWDL และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWDL และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.17/85.07 และ 83.38/81.48 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 0.6109 หรือคิดเป็นร้อยละ 61.09 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐาน ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนการสอนดังกล่าวถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ผ่านการหาคุณภาพจนมีประสิทธิภาพใช้เป็นสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2550, หน้า 102-103) ที่กล่าวถึงค่าดัชนีประสิทธิผลว่า เป็นค่าที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากความรู้เดิมที่มีพื้นฐานอยู่แล้ว หลังจากที่ได้เรียนรู้จากสื่อหรือนวัตกรรมหรือแผนการจัดการเรียนรู้นั้น นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง จันทราตันติพิงสานุรักษ์ (2543, หน้า 45-46) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างสมาชิก เป็นการส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษา ค้นคว้าของ พิสมัย พงกระโทก (2556, หน้า 107) ได้วิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง อสมการ ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง อสมการ ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 0.5655 แสดงว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 56.55 สอดคล้องกับ ทศนีย์ กลางสวัสดิ์ (2556, หน้า 109) ได้วิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7197 แสดงว่า หลังเรียนนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.79 และสอดคล้องกับ นัฐนิภา ประทุมชาติ (2560, หน้า 101) ได้วิจัยการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง เศษส่วนและการประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง เศษส่วนและการประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 0.6912 แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 69.12

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เป็นสื่อนวัตกรรมที่มีความเหมาะสม มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เราความสนใจผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่เรียนมากขึ้น นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่มสมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันศึกษาเรียนรู้ รับผิดชอบงานกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่มเป็นสำคัญ ประกอบกับการนำเอาเทคนิค KWDL มาผสมผสานในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เป็นการสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการตีความหรือเข้าใจภาษาโจทย์ ทำให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ง่ายขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 395) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิ อ่อนสะอาด (2556, หน้า 69) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) กับการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) เรื่อง การวัด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ มานัตติ ดวงจันทร์ (2554, หน้า 114) ได้วิจัยผลการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล เสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์คะแนนที่ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนทำแบบฝึกหัด ทำให้นักเรียนได้ร่วมกันวางแผน ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นกลุ่ม ได้ลงมือปฏิบัติการทำงานเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน สรุปผลงานอย่างเป็นระบบ ได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานโดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดความรู้สึกรักชอบและพอใจ สอดคล้องกับ ทฤษฎีของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959, p. 113) ที่กล่าวว่าการทำงานที่บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ มีทัศนคติต่องานใน

ทางบวกเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความชอบหรือพอใจจนส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา โตโสภณ (2556, หน้า 87) ได้วิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ สมฤดี แวไวทอง (2561, หน้า 126) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการ และเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้พร้อมก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

1.2 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการแนะนำ ชี้แจงวิธีการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL บทบาทของนักเรียน และบทบาทในการทำงานกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและมีความพร้อมในการเรียนรู้แต่ละครั้งอย่างละเอียด

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นกิจกรรมกลุ่มและฝึกทักษะ ครูควรให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้แสดงออกในการนำเสนอผลงานสลับหมุนเวียนกันไปจนครบทุกคน และกระตุ้นให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยเหลือแนะนำเพื่อนในกลุ่มอย่างจริงจังเพื่อผลสำเร็จของกลุ่ม

1.4 การเสริมแรงด้วยถ้อยคำกล่าวชมเชย การให้รางวัล การให้คะแนน มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนควรมีการเสริมแรงนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นแรงจูงใจ สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ในเนื้อหาอื่น ๆ หรือในระดับอื่น ๆ ที่มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้

2.2 ควรมีการวิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL เพื่อศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการทำงานกลุ่ม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ความคงทนในการเรียนรู้ เจตคติต่อการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์ตา ต้นติพพานุรักษ์. (2543). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Cooperative Learning. *วารสารวิชาการ*, 3(12), 36-55.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2545). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 503801 คอมพิวเตอร์และการฝึกอบรม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทัศนีย์ กลางสวัสดิ์. (2556). ผลการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทศนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัฐธินา ประทุมชาติ. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง เศษส่วนและการประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา ภูสำเภา. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWDL และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2550). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ปวีร์ อ่อนสะอาด. (2556). การศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล (TAI) กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสมัย พงกระโทก. (2556). ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง อสมการ ที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มานิตี ดวงจันทร์. (2554). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล เสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- โรงเรียนบัวขาว. (2561). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบัวขาว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561. กทม.: โรงเรียนบัวขาว.
- วันนิดา เทียนเจษฎา. (2556). ผลการใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สมฤดี แว่วไทสง. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิริพร ทิพย์คง. (2556). จำนวนและการดำเนินการ. วารสารคณิตศาสตร์, 58(656-658), 3-11.
- สุคนธ์ สีนุพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค ฟรีดิง.
- สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). การพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- โสภิตา โตโสภณ. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Herzberg, Frederick. (1959). *The motivation to work*. (2nd ed). New York: Wiley.
- Shaw, Jean M and others. (1997). Cooperative Problem Solving: Using K-W-D-L as an Organizational Technique. *Teaching Children Mathematic*, 3(9), 482-486.

อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

INFLUENCE OF GOOD GOVERNANCE ON ADMINISTRATION EFFECTIVENESS BASED ON STRATEGY OF
SAKON NAKHON PROVINCIAL OFFICE OF BUDDHISM

รัศมี แสนเสน*, สันยาสรณ์ สวัสดิ์ไธสง และ ละมัย ร่มเย็น

Rasamee Saensen*, Sanyasorn Swasthaisong and Lamai Romyen

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Program in Department of Public Administration, Faculty of Management Science

Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: Email: tuktuk_rasame@hotmail.com

รับบทความ 9 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 6 สิงหาคม 2563 ตอบรับบทความ 17 สิงหาคม 2563 เผยแพรบทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ และ 4) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 293 รูป โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามานะ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ รวมถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.791-0.974 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์แปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) และประสิทธิผลการบริหารงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ประสิทธิผลการบริหารงานแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านนิกาย และด้านพรรษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักส่งอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน โดยหลักความคุ้มค่ามีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานสูงที่สุด (Beta = 0.223) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม (Beta = 0.205) และหลักความรับผิดชอบ (Beta = 0.196) ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงาน ได้ร้อยละ 57.70 2) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงาน คือ การอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนาและสนองงานกิจการคณะสงฆ์ การพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการทำนุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติ และศาสนสถาน

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, ประสิทธิภาพ, การบริหารงานตามยุทธศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of the study were 1) to examine a level of the good governance and the effectiveness of administration based on strategy of Sakon Nakhon Provincial Office of Buddhism, 2) to compare the effectiveness of administration, classified by personal factors, 3) to determine the influence of good governance on the effectiveness of administration, and 4) Guidelines for improving the effectiveness of administration of Sakon Nakhon Provincial Office of Buddhism. A sample consisted of 293 authoritative monks and ten key informants in Sakon Nakhon Province, selected through Taro Yamane's formula and stratified sampling. The instruments were a set of questionnaires with a reliability between 0.791 and 0.974, and the interview forms. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, (One-Way ANOVA analysis, and multiple regression analysis.

The results revealed that: 1) Good governance was at a high level ($\bar{X} = 4.48$) and the effectiveness of administration overall was at a high level at ($\bar{X} = 4.42$). The effectiveness of administration classified by personal factors

in terms of Nikaya and length of services were at a statistical significance of 0.05 level. The six principles of good governance had an influence on effectiveness with the main value of the highest prediction coefficient (Beta = 0.223), followed by the rule of law (Beta = 0.205), and the responsibility (Beta = 0.196). All independent variables were able to predict the effectiveness of administration by 57.70 percent. 2) The guidelines for developing administration covered the patronage and protection of Buddhism, performing to serve the Buddhist Sangha affairs, the development of Buddhist monks' education, religious successor, and the development and maintenance of Buddhist temples, and the religious artifacts and places.

Keywords: Good Governance, Effectiveness, Administration Based on Strategy

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐซึ่งได้มีการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายเพื่อให้ระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและการยุบหน่วยงานที่ไม่จำเป็น มีการกระจายภารกิจให้แก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก การตอบสนองความต้องการของประชาชนและได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นการผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2547, หน้า 10) สถานการณ์ทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการบริหารงานของภาครัฐ ก่อเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ทางด้านการสร้างการบริหารจัดการภาครัฐยังขาดความยืดหยุ่น และข้าราชการยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม และวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง อาจจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในระดับโครงสร้าง ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่สำคัญ ภาครัฐยังขาดกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองเพื่อให้มีประสิทธิภาพและคล่องตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายนอกและด้านบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน รวมถึงไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบภาครัฐในปัจจุบัน จึงส่งผลให้การดำเนินงานในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของภาครัฐยังมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรมอย่างแท้จริง ทำให้การบริหารจัดการไม่สามารถตอบสนองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตฉ้อฉลในการปฏิบัติราชการได้ และประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารสถานการณ์บ้านเมือง รวมถึงไม่รู้ระบบการปฏิบัติงานของราชการเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการทุจริต มีการประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ภาครัฐเกิดความสูญเสีย ทั้งในแง่ภาพลักษณ์ งบประมาณ รายได้ นำส่งรัฐ และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตภายในหน่วยงานภาครัฐเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552, หน้า 4) จากประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการสร้างหลักธรรมาภิบาลขึ้นมา มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยจะมุ่งเน้นยึดให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีวิธีการทำงานเพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมัยใหม่ ซึ่งกำหนดให้ส่วนภาครัฐปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย หลักการ 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (วันเพ็ญ พานพิกุล, 2552, หน้า 144-149)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้กำหนดพันธกิจการดำเนินงาน ดังนี้ คือ 1. เสริมสร้างให้ทางสถาบันและกิจการทางพระพุทธศาสนามีความมั่นคงยั่งยืน 2. สนับสนุนส่งเสริมและจัดการการศึกษาสงฆ์ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาให้มีความรู้ คู่คุณธรรม 3. จัดการศึกษาสงฆ์เพื่อผลิต และพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมเผยแผ่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง 4. ดำเนินการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาโลกและ 5. พัฒนาการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติให้เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมเพื่อให้อาณาประชาราษฎร์สามารถบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจประกอบกับรัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ในด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ส่งเสริมให้มีการ

นำระบบพิทักษ์คุณธรรมมาใช้ในการบริหารบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ใช้มาตรการทางกฎหมาย ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมและการมีจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการ และมีความซื่อสัตย์สุจริตควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกระดับอย่างเคร่งครัด รวมทั้งปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายเพื่อครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ อย่างไรก็ตามสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่ในระดับจังหวัด ตามการแบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานตามพันธกิจ การสนองตอบต่อการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและการเป็นไปเพื่อสนองงานคณะสงฆ์ ให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริม การบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561) ซึ่งตรงตามประกาศเจตจำนงสุจริตในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกาศ เมื่อวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ประกาศ “เจตจำนงสุจริต” ในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทุกคน ทุกระดับได้สำนึกตระหนัก และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในอันที่จะสร้างและแสดงถึงความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด ความปลอดจากการทุจริตในการปฏิบัติงานความมีวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรและการมีคุณธรรมในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการบริหารที่สำคัญแห่งความสำเร็จนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำความขัดแย้ง และสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งทำให้การบริหารงานตอบสนองความต้องการของประชาชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร เพื่อให้ทราบวาทธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับใด ประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่ และธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสกลนครให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

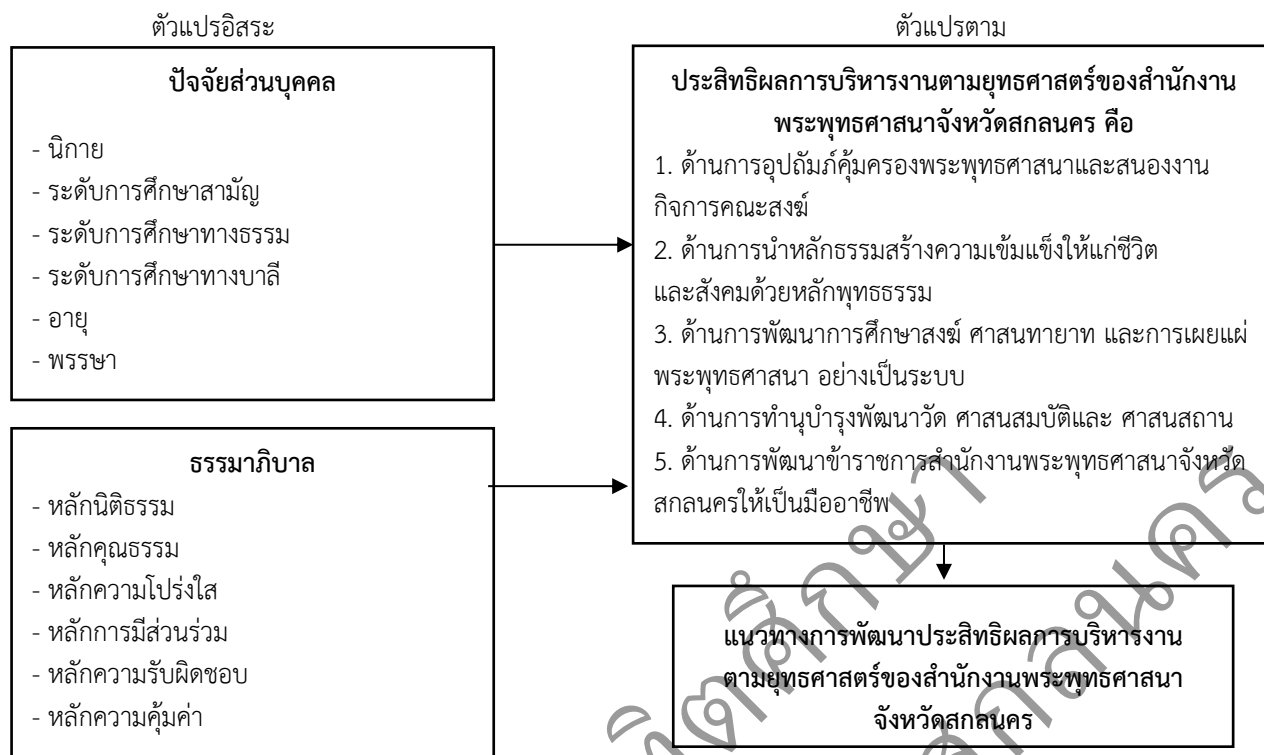
ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกรอบแนวคิดตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 (วันเพ็ญ พานพิกุล, 2552, หน้า 144-149) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 หลัก คือ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า และยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร 5 ด้าน คือ 1. ด้านการอุปถัมภ์ค้ำครองพระพุทธศาสนาและสนองงานกิจการคณะสงฆ์ 2. ด้านการนำหลักธรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม 3. ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างเป็นระบบ 4. ด้านการทูลบำรุงพัฒนาวัดศาสนสมบัติและศาสนสถาน 5. ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย
3. ทาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาโดยการนำความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถามของตัวแปรแต่ละตัวแปร หลังจากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกเฉพาะค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ข้อได้ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตัดออก

3.2 โดยวิธีการทดลองใช้เครื่องมือการหาค่าอำนาจจำแนก ผู้วิจัยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อในแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ มีค่าระหว่าง 0.65-0.90 และนำข้อคำถามที่ทดลองใช้กับพระสงฆ์จำนวน 30 รูป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาคำนวนหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าระหว่าง 0.791-0.974

4. นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ผลและแปลค่าทางสถิติ

6. นำผลจากการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนา

7. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโดยใช้ค่าเฉลี่ยของด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์ และด้านการทํานุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน

8. สรุปผลและเผยแพร่ต่อสาธารณะชนต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 1,084 รูป

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 293 รูป การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 127) การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยสามารถกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรโดยวิธีการสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional stratified Random Sampling) ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนในแต่ละช่วงชั้นต่อจำนวนประชากรทั้งหมด จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 18 อำเภอ ตามการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสำหรับสอบถาม เกี่ยวกับอิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร โดยเป็นเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 รายละเอียดของแบบสอบถามในแต่ละตอนมี ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นิกาย ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาแบบแผนกรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี อายุ พรรษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิธิธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนาและสนองงานกิจการคณะสงฆ์ 2. ด้านการนำหลักธรรมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม 3. ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ 4. ด้านการทํานุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน และ 5. ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นปลายเปิด (Open-ended Form)

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ขอหนังสือรับรอง และแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร ทั้ง 2 นิกาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปประสานงานด้วยตนเอง

2. นำหนังสือรับรอง และแนะนำตัวผู้วิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พร้อมแบบสอบถามไปขอความเมตตาจากเจ้าคณะอำเภอแต่ละอำเภอเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจ้งกำหนดเวลาเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่วางแผนไว้

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดจากเจ้าคณะอำเภอ ที่ได้รับการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาดำเนินการต่อตามขั้นตอนของการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย 1. ค่าความถี่ (Frequency) 2. ค่าร้อยละ (Percentage) 3. ค่าเฉลี่ย (Mean) 4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) 2. ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของเพียร์สัน (Pearson) 3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย t-test (Independent Sample), F-test (One Way ANOVA), การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient), การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรตาม เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และหาอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด โดยการวิเคราะห์

ตัวแปรแบบรวม (Enter) และพิจารณาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม นิกาย ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาแบบแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี อายุ และพรรษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. นิกาย		
- มหานิกาย	195	66.60
- ธรรมยุต	98	33.40
2. ระดับการศึกษาสามัญ		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	189	64.50
- ปริญญาตรี	101	34.50
- สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.00
3. ระดับการศึกษาแผนกธรรม		
- นักธรรมตรี	25	8.50
- นักธรรมโท	40	13.70
- นักธรรมเอก	228	77.80
4. ระดับการศึกษาแผนกบาลี		
- ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	271	92.49
- ป.ธ. 1-3	13	4.44
- ป.ธ. 4-6	6	2.05
- ป.ธ. 7-9	3	1.02
5. อายุ		
- อายุ 20-30 ปี	15	5.10
- อายุ 31-40 ปี	39	13.30
- อายุ 41-50 ปี	115	39.20
- อายุ 51-60 ปี	79	27.00
- อายุ 61 ปี ขึ้นไป	45	15.40
6. พรรษา		
- 5-10 พรรษา	37	12.60
- 11-15 พรรษา	60	20.50
- 16-20 พรรษา	97	33.10
- 21 พรรษา ขึ้นไป	99	33.80
รวม	293	100

จากตาราง 1 พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นมหานิกาย จำนวน 195 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.60 มีการศึกษาสามัญในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 189 รูป คิดเป็นร้อยละ 64.50 มีการศึกษาแผนกธรรมในระดับนักธรรมเอก จำนวน 228 รูป คิดเป็นร้อยละ 77.80 ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน 271 รูป คิดเป็นร้อยละ 92.50 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 115 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.20 มีพรรษา 21 พรรษา ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.80

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

หลักที่	ธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	หลักนิติธรรม	4.51	0.34	มากที่สุด
2	หลักคุณธรรม	4.38	0.31	มาก
3	หลักความโปร่งใส	4.45	0.31	มาก
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.61	0.43	มากที่สุด
5	หลักความรับผิดชอบ	4.62	0.19	มากที่สุด
6	หลักความคุ้มค่า	4.31	0.36	มาก
โดยรวม		4.48	0.17	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.61$) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.51$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.45$) หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.38$) และหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.31$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

ด้านที่	ประสิทธิผลการบริหารงาน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์	4.39	0.31	มาก
2	การนำหลักธรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม	4.48	0.28	มาก
3	ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ	4.36	0.24	มาก
4	ด้านการทำนุบำรุงพัฒนา วัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน	4.40	0.29	มาก
5	ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ	4.46	0.29	มาก
โดยรวม		4.42	0.19	มาก

จากตาราง 3 ประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การนำหลักธรรมสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชีวิตและสังคมด้วยหลักพุทธธรรม ($\bar{X} = 4.48$) ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.46$) และด้านการทำนุบำรุงพัฒนา วัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

4. ประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านนิกาย และด้านพรรษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านระดับการศึกษาสามัญ ด้านระดับการศึกษาแผนกธรรม ด้านการศึกษาแผนกบาลี และด้านอายุ

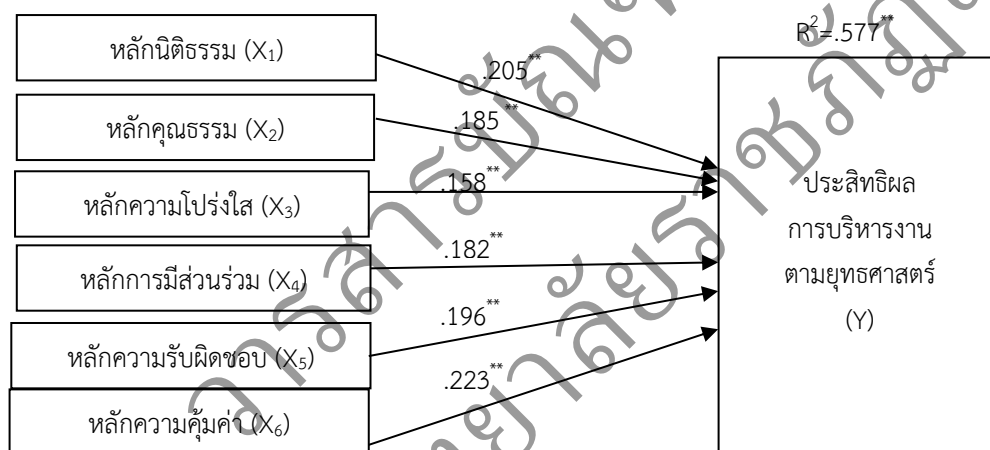
5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ดังตาราง 4

ตาราง 4 อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	Sig.	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
หลักนิติธรรม (X_1)	.115	.035	.205	3.257	.001**	.115	.035
หลักคุณธรรม (X_2)	.110	.038	.185	2.895	.004**	.110	.038
หลักความโปร่งใส (X_3)	.117	.040	.158	2.902	.004**	.117	.040
หลักการมีส่วนร่วม (X_4)	.074	.021	.182	3.441	.001**	.074	.021
หลักความรับผิดชอบ (X_5)	.141	.038	.196	3.688	.000**	.141	.038
หลักความคุ้มค่า (X_6)	.117	.028	.223	4.239	.000**	.117	.028

Adjusted $R^2 = .577$, Sig=.000, F-Value=23.810

จากตาราง 4 พบว่า ธรรมาภิบาล (ตัวแปรอิสระ) ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหลักความคุ้มค่ามีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานสูงที่สุด ($\beta = 0.223$) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ($\beta = 0.205$) หลักความรับผิดชอบ ($\beta = 0.196$) หลักคุณธรรม ($\beta = 0.185$) หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.182$) และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์น้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ($\beta = 0.158$) โดยองค์ประกอบของธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักสามารถร่วมกันพยากรณ์อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 57.7 (Adjusted $R^2 = .577$) ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) เนื่องจากค่า VIF (Variance Inflation Factor) ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance เข้าใกล้ 1

ภาพประกอบ 2 ภาพสรุปการทดสอบอิทธิพลของธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

6. แนวการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์ พบว่า ควรส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ และการปฏิบัติงานของพระวินยธิการ ตลอดจนพัฒนาความรู้ด้านบทบาทหน้าที่และกฎหมายต่าง ๆ ให้กับเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์และพระสังฆาธิการตามวัตถุประสงค์ของมหาเถรสมาคมและกฎหมายของอาณาจักร ช่วยเหลือด้านกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองสงฆ์ สร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ให้มีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองสงฆ์ เพื่อช่วยเหลือเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์

6.2 ด้านการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ ศาสนทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ พบว่า ควรส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ สนับสนุนให้มีการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา เน้นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เสริมสร้างคนดีตามหลักพุทธธรรมตามแนวทาง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ตลอดจนการ

สนับสนุนการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามอริยาถัยและตลอดชีวิต และพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางพระพุทธศาสนาพร้อมทั้งสนับสนุนสวัสดิการให้แก่บุคลากรทางพระพุทธศาสนา

6.3 ด้านการดำเนินงานบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถาน ควรพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางแหล่งการเรียนรู้ มีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และเป็นแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาวัดให้เป็นลานวัด ลานใจ ลานกีฬา สนับสนุนวัดประชารัฐให้เป็นศูนย์พัฒนาจิตใจของคนในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด และราชการ (บวร) รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนเงินอุดหนุนต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาวัดและทำนุบำรุงศาสนสถานตลอดจนการช่วยเหลือสงเคราะห์วัดที่ประสบวินาศภัย และภัยธรรมชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดถูกต้องและทันกำหนดเวลา ตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสำคัญกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ที่เป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย คุณศิริพิทักษ์ (2553) ได้ศึกษา เรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาลสายปฏิบัติต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติยาธรรม สวัสดิ์ไธสง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในประเทศไทยโดยใช้กระบวนการของการบริหารจัดการที่ดี ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการที่ดีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 หลัก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักความคุ้มค่า หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักองค์การแห่งการเรียนรู้ หลักการบริหารจัดการ และหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการนำหลักธรรมสร้างเสริมเข้มแข็งให้แก่ชีวิต และสังคมด้วยหลักพุทธธรรม ด้านการพัฒนาข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้เป็นมืออาชีพ และด้านการทำนุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติและศาสนสถานที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครให้ความรู้แก่พุทธศาสนิกชน เกี่ยวกับศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต บุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ให้บริการด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาวัดสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด และราชการ (บวร) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สติธัย แสงแพง (2560) ทำวิจัยเรื่องประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการป้องกันและบรรเทาภัย และด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครจะแปรตามปัจจัยบุคคลของพระสังฆาธิการ ด้านนิกาย และพรรษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านระดับการศึกษาสามัญ ด้านระดับการศึกษาแผนกธรรม ด้านการศึกษาแผนกบาลี และด้านอายุไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจอม จารุณโณ (หงษ์ทอง), (2557) ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานของ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ที่พบว่าอิทธิพลธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ได้ส่งอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐาน = .577 โดยหลักความคุ้มค่ามีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = 0.223$) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ($\beta = .205$) หลักความรับผิดชอบ ($\beta = .196$) หลักคุณธรรม ($\beta = 0.185$) หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.182$) และน้อยที่สุดคือหลักความโปร่งใส ($\beta = 0.158$) ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชัย อุดมกิจมงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดสกลนครพบว่า ปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัย 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด รองลงมาคือด้าน หลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส และด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ หรือตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรประสิทธิผลการบริหารงานได้ร้อยละ 88.00

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครควรส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้น 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยการลดขั้นตอนการดำเนินงานไม่ให้ยุ่งยาก ซับซ้อน ลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและมีระบบการประสานงานที่สะดวกและรวดเร็ว 2) ด้านหลักคุณธรรม โดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการยึดถือความยุติธรรมและเสมอภาค เผยแผ่ความรู้เรื่อง กฎ ระเบียบของหน่วยงานให้แก่พระสงฆ์และพระภิกษุและผู้บริหาร ปฏิบัติหน้าที่โดยมีจริยธรรมและจรรยาบรรณ 3) ด้านหลักความโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาตามที่กฎหมายกำหนดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงมีระบบการจัดการข้อร้องเรียนที่ชัดเจน

1.2 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครควรเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาศึกษาสงฆ์ ศาสนาทายาท และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาบุคลากรผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาใหม่ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา 2) ด้านการอุปถัมภ์คุ้มครองพระพุทธศาสนา และสนองงานกิจการคณะสงฆ์ โดยการส่งเสริม สนับสนุนการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ มีระบบการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์เกี่ยวกับพระสงฆ์ 3) ด้านการทํานุบำรุงพัฒนาวัด ศาสนสมบัติ และศาสนสถาน โดยการส่งเสริมให้วัดเป็นวัดท่องเที่ยว วัดส่งเสริมสุขภาพ สอนสมุนไพรภายในวัด ช่วยเหลือวัดที่ประสบวินาศภัยและภัยธรรมชาติ ส่งเสริม สนับสนุนและอุปถัมภ์การจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัด รวมถึงการส่งเสริมพัฒนาวัดให้มีความพร้อมในการดำเนินงานด้านการปฏิบัติธรรม

1.3 ในการเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร ควรมีก掖ุทธ์การบริหารงานคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายที่เสมอภาคและเท่าเทียมกับคณะสงฆ์มหานิกาย โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์ที่มีพรรษาตั้งแต่ 21 พรรษาขึ้นไป

1.4 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนครนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน มาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารตามยุทธศาสตร์ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากหลักความคุ้มค่าเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกการบริหารธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

2.3 การใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่สูงขึ้น เช่น การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก การวิเคราะห์เส้นทาง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2561). อิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลใน จังหวัดสกลนคร. *รวมสาร*, 16(2), 493-494.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 1601502 วิธีการทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระจอม จารุณโณ (หงส์ทอง). (2557). *ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสมัย ศุภศิริพิทักษ์. (2553). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัด สกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วันเพ็ญ พานพิกุล. (2552). *การบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สลิตย์ แพงแพง. (2560). *ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2547). *การศึกษาระบบทศน์ และคุณลักษณะของข้าราชการไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและศูนย์บริการวิชาการแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *เจตจำนงสุจริต*. เข้าถึงได้จาก http://www.oic.go.th/INFOCENTER52/ifunc_paging.asp. 30 พฤศจิกายน 2561.
- สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2554). *การบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในประเทศไทยโดยใช้ กระบวนการของการบริหารจัดการที่ดี*. ดุษฎีนิพนธ์ ร.บ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Likert, Rensis. 1967. "The Method of Constructing and Attitude Scale", *Reading in Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row Publication.

วัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผล

การดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต

ORGANIZATIONAL CULTURE AND ETHICAL LEADERSHIP AFFECTING THE OPERATIONAL EFFECTIVENESS OF A PROTOTYPE VILLAGE ON CORRUPTION PREVENTION

สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง พิศดาร แสนชาติ* และ ชชาติชัย อุดมกิจมงคล

Sanyasorn Swasthaisong, Pissadarn Saenchart* and Chardchai Udomkijmongkol

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Program in Public Administration, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author: E-mail: pisdpc7@gmail.com

รับบทความ 13 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 17 สิงหาคม 2563 ตอรับบทความ 30 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 3 หมู่บ้าน โดยใช้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น จำนวน 300 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.895-0.970 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อเท่ากับ 0.456-0.864 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เส้นทางเพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตามโดยผ่านตัวแปรคั่นกลาง ผลการวิจัย พบว่า วัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตได้ร้อยละ 51.40 และ 61.70 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยัง พบว่า วัฒนธรรมองค์การส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการดำเนินงานด้านการป้องกันการทุจริตผ่านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 42.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์การ, ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, การป้องกันการทุจริต

Abstract

The quantitative research aimed to examine the influence of organizational culture and ethical leadership on the operational effectiveness of the prototype villages on corruption prevention, both direct and indirect influences. The sample group was 300 residents of three prototype villages for corruption prevention in the Upper Northeastern Region 2, selected by a stratified sampling. The research instrument was a set of 5-point scale questionnaires with a reliability value between .895 and .970, and the discriminant power of items equal to .456-.864. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the hypothesis testing, the researchers employed a multiple regression analysis and path analysis to determine the influence of independent variables on the dependent variables through the interstitial variables.

The research found that organizational culture and ethical leadership affected the operational effectiveness of the corruption prevention prototype villages of 51.40 percent, and 61.70 respectively with a statistical significance of .01 level. In addition, the organizational culture indirectly affected the effectiveness of corruption prevention performance through ethical leadership by 42.40 percent, which was statistically significant at the .01 level.

Keywords: Organizational Culture, Ethical Leadership, Corruption Prevention

บทนำ

ปัญหาการคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ อย่างเช่น องค์กรการสหประชาชาติ ธนาคารโลก และภาคประชาชนที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง จากผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละปีพ่อค้าและนักธุรกิจกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ต้องสูญเสียเงินให้กับ การคอร์รัปชันเป็นจำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้สามารถอำนวยความสะดวกแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ (จารุวรรณ สุขุมลพพงษ์, 2556)

สำหรับประเทศไทยปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นปัญหาสำคัญมีมายาวนานและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง ทำให้ประเทศสูญเสียโอกาสในหลาย ๆ ด้าน ทั้งก่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคม ประสิทธิภาพของหน่วยงานลดลง ประชาชนขาดความไว้วางใจรัฐบาล เกิดความสูญเสียเปล่าในการใช้ทรัพยากรของประเทศ ขาดการจูงใจในการลงทุนจากภาคเอกชน ต่างประเทศ ขาดเสถียรภาพทางการเมือง และเกิดข้อจำกัดจากการนำนโยบายไปใช้เนื่องจาก การทุจริตของข้าราชการ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลชุดต่าง ๆ ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดให้ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติ แต่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่เป็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้น (มูลนิธิต่อต้านการทุจริต, 2562, หน้า 62) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International-TI) เผยแพร่ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐทั่วโลก (Corruption Perception Index-CPI) ประจำปี 2019/2562 นับเป็นครั้งที่ 25 ผลปรากฏว่าประเทศไทยได้ 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ, 2562)

ทั้งนี้ หมู่บ้านเป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทความสำคัญมากที่สุดในการปฏิรูปประเทศ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต รวมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย การฝึกกำลังคนไทยในการป้องกันและต่อการการทุจริตโดยใช้คนในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมจริยธรรม ความโปร่งใส และรักษาผลประโยชน์สาธารณะ เป็นพลังที่สำคัญผลักดันให้คนทุจริตได้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคมไทย นอกจากนี้หมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตหรือที่เรียกกันว่า “หมู่บ้านซื่อสะอาด” เป็นสังคมพลเมืองซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของประชาชนโดยมีจิตสำนึกร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาสังคม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหรือสังคมที่ประชาชนในระดับต่าง ๆ มีการฝึกกำลังรวมตัวกันอย่างแข็งแกร่งเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางเลือกสาธารณะที่มีผลกระทบต่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นและประเทศโดยรวม สร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต เฝาระวังและยับยั้งการทุจริต โดยใช้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเพื่อเกิดหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่าประสิทธิผลดังกล่าวเกิดจากปัจจัยการรับรู้วัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหรือไม่ทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม และนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริตในระดับหมู่บ้าน หน่วยงานภาครัฐ และประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของวัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของวัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของการรับรู้วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ผ่านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

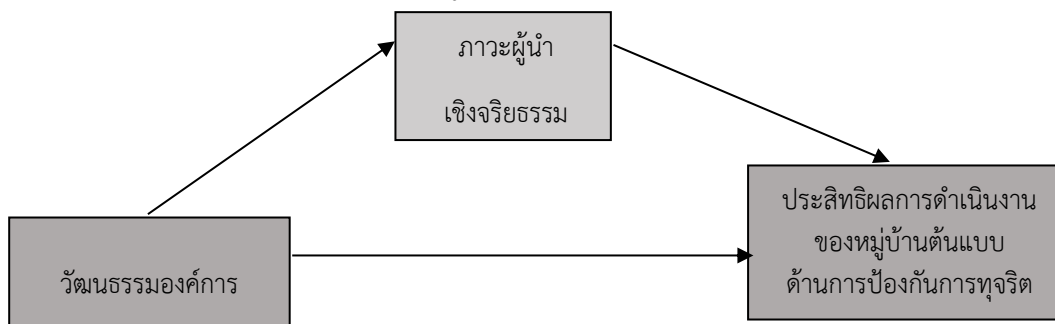
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาประสิทธิผลของการเป็นประเด็นที่นักทฤษฎีองค์การให้ความสำคัญเพราะเป็นแก่นของแนวคิดที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์การในด้านต่าง ๆ อีกจำนวนมาก เช่น โครงสร้างองค์การ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ ประสิทธิภาพองค์การ คือ ความสามารถขององค์การที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทำให้เกิดผลผลิตที่บรรลุเป้าหมายขององค์การและสามารถคงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง การทำให้เป้าหมายขององค์การในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความเป็นไปได้ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ผู้บริหารสูงสุดจะต้องบรรลุถึง (พงษ์เทพ จันทสุวรรณ, 2553, หน้า 136) ทุกองค์การไม่ว่าจะมีขนาด ประเภท หรือสถานที่ตั้งอย่างไรล้วนต้องการความเจริญก้าวหน้า ความอยู่รอด การปรับตัว การรักษาสภาพและไม่ต้องต้องการความขัดแย้งในการทำงาน เหล่านี้เป็นประสิทธิผลองค์การทั้งสิ้น แต่ละกรณีต้องอาศัยการบริหารและการจัดการที่เหมาะสม (Steers, 1977, p. 55) การที่องค์การจะมีประสิทธิผลนั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะส่วนบุคคลของคนในองค์การ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ตัวแบบการปฏิบัติการขององค์การ ความยืดหยุ่นขององค์การ และความผูกพันต่อองค์การ (Schien, 1985 อ้างถึงใน Schermerhorn และคณะ, 2005) สอดคล้องกับ (Steers, 1977, p. 8) ที่ได้เสนอปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การ ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านนโยบายบริหารและการปฏิบัติ หากองค์การสามารถกำหนดปัจจัยทั้ง 4 ประการให้เกิดผลได้จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดการประเมินหมู่บ้านป้องกันการทุจริต ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านการบริหารจัดการภายในโครงการ 2) มิติด้านการมีส่วนร่วม และ 3) มิติด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน/นวัตกรรม หมู่บ้านสะอาด ของประเทศไทย (2561) ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์การ ผู้วิจัยพบตัวแปรที่สำคัญคือวัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วัฒนธรรมองค์การเป็นระบบของการมีส่วนร่วมของการกระทำ (action) ค่านิยม (values) และความเชื่อ (beliefs) ที่พัฒนาขึ้นภายในองค์การและชี้นำหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกภายในองค์การ (Schien, 1985 อ้างถึงใน Schermerhorn และคณะ, 2005) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตามแนวคิดของ Charles B. Hendy (1997) เจ้าของทฤษฎีแบบแผนวัฒนธรรมที่เหมาะสม ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมองค์การออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) วัฒนธรรมสโมสร 2) วัฒนธรรมเน้นบทบาท 3) วัฒนธรรมเน้นงาน 4) วัฒนธรรมเน้นตัวตน ซึ่งมีนักวิจัยจำนวนมากศึกษาในเชิงความสัมพันธ์กับตัวแปรประสิทธิผลองค์การ เช่น Swasthaisong S. (2019a) Swasthaisong S. (2019b)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (ethical leadership) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่และมีนักวิชาการหลายท่านมองว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ควรค่าแก่การเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลโดยเฉพาะบุคคลที่เป็นผู้นำองค์กร และยังเป็นคุณสมบัติที่ผู้นำภายในองค์การควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมและช่วยส่งเสริมให้บุคคลในองค์การทำงานกันเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ ของผู้นำที่แสดงออกถึงค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของตนเองอย่างมีอุดมการณ์เพื่อส่วนรวม และกล้าหาญที่จะยึดมั่นต่อค่านิยมหลักเหล่านั้นในการให้บริการที่ดีต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรและสังคมส่วนรวมเป็นหลัก อีกทั้งยังสามารถจูงใจให้ผู้ตามมองไกลไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือส่วนรวมรวมแทน ซึ่งถือว่าเป็นการยกระดับคุณธรรมของผู้ตามให้สูงขึ้นด้วย ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามแนวคิดของ Northouse (2013, pp. 430-437) ที่กล่าวถึงพื้นฐานของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 5 องค์ประกอบ คือ 1) การให้ความเคารพผู้อื่น (respect) 2) การเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น (service) 3) การให้ความยุติธรรม (justice) 4) ความซื่อสัตย์สุจริต (honesty) และ 5) การสร้างชุมชน (community) มีผลการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการทำงานต่าง ๆ เช่น สุธาสินี แม้นญาติ (2554) โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น POLICE MAJOR SORNTHAS AEMLAOR (2014) ที่พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยมสร้างสรรค์ ของข้าราชการตำรวจนครบาล ($r = 0.621$) พิชัย ไสวจิตสตากุล (2557) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนายกเทศมนตรีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.391$) ทักษิณ นิชมสุข (2560) พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนายกเทศมนตรีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพขององค์การ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต รายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) บ้านบึงโนโน ตำบลโคกลี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร 2) บ้านนาถ่อนเหนือ อำเภอรอดุพนม จังหวัดนครพนม และ 3) บ้านภู ตำบลบ้านเป้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ทั้งนี้ใช้ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 300 คน ตามแนวคิดของ Hair et. al (2010) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ ตามแนวคิดของ Charles B. Handy (1991) ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของ Northouse (2003) ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลการดำเนินงาน ตามกรอบแนวคิดการประเมินหมู่บ้านป้องกันการทุจริต (หมู่บ้านซอสสะอาด) ของประเทศไทย (2561)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้วัฒนธรรมองค์การเท่ากับ 0.895 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เท่ากับ 0.929 และแบบสอบถามประสิทธิผลการดำเนินงาน เท่ากับ 0.970 และการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.456-0.864

3. วิธีรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการลงพื้นที่กับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 หมู่บ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และโปรแกรม Jamovi เวอร์ชัน 1.0.7 (The Jamovi project. (2019)) สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณอย่างง่ายชนิด Enter การวิเคราะห์เส้นทางเพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระคือวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อตัวแปรตามคือประสิทธิผลการดำเนินงาน โดยผ่านตัวแปรคั่นกลางคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 300 คน มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย 1) บ้านภู อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร 2) บ้านนาถ่อนเหนือ อำเภอรอดุพนม จังหวัดนครพนม และ 3) บ้านบึงโนโน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 70.00 มีอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.30 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 49.00 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 49.70

2. ผลการวิเคราะห์ระดับวัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พบผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ระดับวัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในภาพรวม และรายด้าน

วัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และประสิทธิผลการดำเนินงาน		$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	อันดับที่
วัฒนธรรมองค์การ					
1.	วัฒนธรรมสโมสร	4.04	.671	มาก	2
2.	วัฒนธรรมเน้นบทบาท	3.99	.750	มาก	3
3.	วัฒนธรรมเน้นงาน	4.20	.594	มาก	1
4.	วัฒนธรรมเน้นตัวตน	3.47	.809	ปานกลาง	4
รวม		3.92	.546	มาก	
ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม					
1.	การให้ความเคารพผู้อื่น	4.18	.708	มาก	2
2.	การบริการผู้อื่น	4.29	1.018	มาก	1
3.	การแสดงความยุติธรรม	4.04	.721	มาก	3
4.	การยืนหยัดถึงความซื่อสัตย์	4.29	.732	มาก	1
5.	การสร้างชุมชน	4.29	.691	มาก	1
รวม		4.27	.674	มาก	
ประสิทธิผลการดำเนินงาน					
1.	ด้านการบริหารจัดการภายในโครงการ	3.99	0.638	มาก	3
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	4.03	0.6388	มาก	2
3.	ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน/นวัตกรรม	4.04	0.686	มาก	1
ภาพรวม		4.02	0.610	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า วัฒนธรรมองค์การของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ วัฒนธรรมเน้นงาน ($\bar{X} = 4.20$) วัฒนธรรมสโมสร ($\bar{X} = 4.04$) วัฒนธรรมเน้นบทบาท ($\bar{X} = 3.99$) วัฒนธรรมเน้นตัวตน ($\bar{X} = 3.47$) ตามลำดับ

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การยืนหยัดถึงความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.29$) การสร้างชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) การบริการผู้อื่น ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ การให้ความเคารพผู้อื่น ($\bar{X} = 4.18$) การแสดงความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน/นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.03$) และด้านการบริหารจัดการภายในโครงการ ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของวัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ดังนี้

ในเบื้องต้นจะพิจารณาถึงภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ของตัวแปรอิสระว่ามีความสัมพันธ์ภายในสูงกว่าเกณฑ์หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ ค่า VIF และค่า Tolerance ซึ่ง พบว่า ตัวแปรอิสระมีค่า VIF ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance เข้าใกล้ 1 (อุทัยวรรณ สายพัฒนา และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2547) นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation: r) ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.127-0.686 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม คือไม่เกิน 0.75 ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ของวัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ดังตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	β	t	P	Multicollinearity	
						Tolerance	VIF
constant	0.998	0.182		5.471	0.000		
- วัฒนธรรมสโมสร (OC ₁)	0.491	0.056	0.540	8.778	0.000	0.385	2.594
- วัฒนธรรมเน้นบทบาท (OC ₂)	0.159	0.050	0.195	3.192	0.002	0.391	2.559
- วัฒนธรรมเน้นงาน (OC ₃)	0.156	0.047	0.151	3.336	0.001	0.708	1.413
- วัฒนธรรมเน้นตัวตน (OC ₄)	-.071	0.032	-.095	-2.247	0.025	0.818	1.222
R^2 .564, $F=97.794$, Sig. .000. $df=4$							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หมายเหตุ: ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EF)

จากตาราง 2 พบว่า ตัวแปรอิสระ คือ วัฒนธรรมองค์การทั้ง 4 ตัวแปรย่อย สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตได้ร้อยละ 56.40 ($R^2 = 0.564$) และตัวแปรอิสระ คือ วัฒนธรรมองค์การทั้ง 4 ตัวแปรย่อยส่งอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 97.794$, $P < .01$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อย พบว่า มีวัฒนธรรมองค์การเพียง 3 ตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อตัวแปรตาม ได้แก่ วัฒนธรรมสโมสร (OC₁) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตมากที่สุดอยู่ 0.540 ส่วน ($\beta = 0.540$) รองลงมา คือ วัฒนธรรมเน้นบทบาท (OC₂) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.195 ส่วน ($\beta = 0.195$) วัฒนธรรมเน้นงาน (OC₃) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.151 ส่วน ($\beta = 0.151$) ตามลำดับ สำหรับตัวแปรวัฒนธรรมเน้นตัวตน (OC₄) พบว่า ส่งผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ -0.095 ส่วน ($\beta = -.095$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	β	t	P	Multicollinearity	
						Tolerance	VIF
constant	0.939	0.144		6.504	0.000		
- การให้ความเคารพผู้อื่น (EL ₁)	0.227	0.061	0.264	3.757	0.000	0.260	3.852
- การบริการผู้อื่น (EL ₂)	0.002	0.026	0.003	0.070	0.944	0.683	1.464
- การแสดงความยุติธรรม (EL ₃)	0.291	0.064	0.344	4.570	0.000	0.226	4.416
- การยืนหยัดถึงความซื่อสัตย์ (EL ₄)	0.065	0.059	0.078	1.107	0.269	0.259	3.858
- การสร้างชุมชน (EL ₅)	0.142	0.067	0.161	2.122	0.035	0.222	4.503

R^2 0.617, $F = 97.462$, Sig. 0.000, $df = 5$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หมายเหตุ: ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EF)

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรอิสระคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง 5 ตัวแปรย่อย สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตได้ร้อยละ 61.70 ($R^2 = 0.617$) และตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง 5 ตัวแปรย่อยส่งอิทธิพลต่อตัวแปรตามคือประสิทธิภาพการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ($F = 97.462, P < 0.01$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง 5 ตัวแปรย่อย พบว่า การแสดงความยุติธรรม (EL_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตมากที่สุดอยู่ 0.344 ส่วน ($\beta = 0.344$) รองลงมา คือ การให้ความเคารพผู้อื่น (EL_1) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.264 ส่วน ($\beta = 0.264$) การสร้างชุมชน (EL_5) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.161 ส่วน ($\beta = 0.161$) การยืนหยัดถึงความซื่อสัตย์ (EL_4) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.078 ส่วน ($\beta = 0.078$) และการบริการผู้อื่น (EL_2) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.003 ส่วน ($\beta = 0.003$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตผ่านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) โดยใช้โปรแกรม Jamovi เวอร์ชัน 1.71 เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตผ่านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตผ่านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

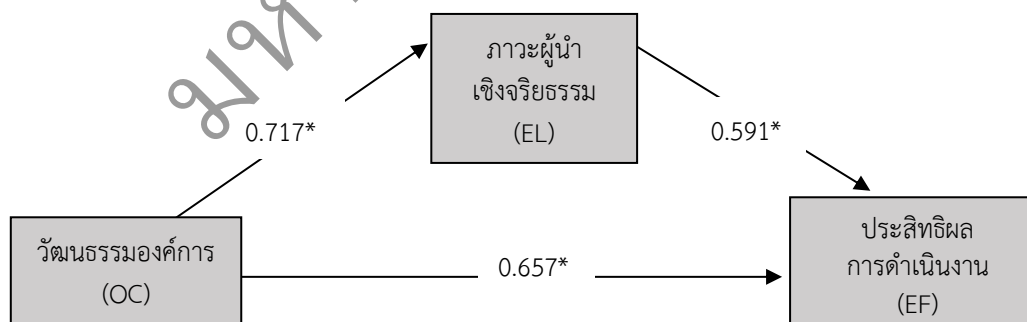
ชนิดของอิทธิพล	ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	β	Z	P
อิทธิพลทางอ้อม	$OC \Rightarrow EL \Rightarrow EF$	0.474	0.049	0.424	9.55	< .001
ส่วนประกอบภายใน	$OC \Rightarrow EL$	0.865	0.048	0.717	17.83	< .001
	$EL \Rightarrow EF$	0.548	0.048	0.591	11.30	< .001
อิทธิพลทางตรง	$OC \Rightarrow EF$	0.261	0.058	0.233	4.46	< .001
อิทธิพลรวม	$OC \Rightarrow EF$	0.734	0.048	0.657	15.08	< .001

หมายเหตุ : EF หมายถึง ประสิทธิผลการดำเนินงาน

OC หมายถึง วัฒนธรรมองค์การ

EL หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรอิสระคือวัฒนธรรมองค์การ (OC) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต (EF) ผ่านตัวแปรคั่นกลางคือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (EL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 และส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.424 ส่วน ($\beta = 0.424$) เมื่อพิจารณาส่วนประกอบภายใน พบว่า ตัวแปรวัฒนธรรมองค์การ (OC) ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (EL) อยู่ 0.717 ส่วน ($\beta = 0.717$) ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (EL) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.591 ส่วน ($\beta = 0.591$) และตัวแปรวัฒนธรรมองค์การ (OC) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ 0.657 ส่วน ($\beta = 0.657$) อธิบายความว่า วัฒนธรรมองค์การ (OC) ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้ทั้งทางตรง (Direct effect) ($\beta = .657$) และทางอ้อม (Indirect effect) ผ่านตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ($\beta = 0.424$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยอมรับสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ผ่านภาวะผู้นำของผู้นำเชิงจริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่ายอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 4 สมมติฐาน ซึ่งนำไปสู่การอภิปรายผลได้ ดังนี้ สมมติฐานที่ 1 วัฒนธรรมองค์การ (OC) ซึ่งประกอบด้วย วัฒนธรรมสโมสร (OC₁) วัฒนธรรมเน้นบทบาท (OC₂) วัฒนธรรมเน้นงาน (OC₃) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ได้ร้อยละ 56.40 ยกเว้น วัฒนธรรมเน้นตัวตน (OC₄) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน และสมมติฐานที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (EL) ซึ่งประกอบด้วย การให้ความเคารพผู้อื่น (EL₁) การบริการผู้อื่น (EL₂) การแสดงความยุติธรรม (EL₃) การยืนหยัดถึงความซื่อสัตย์ (EL₄) การสร้างชุมชน (EL₅) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต และร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตอยู่ได้ร้อยละ 61.70 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน ทั้งนี้ตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่มีภาวะผู้นำมักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในกระตุ้นใจให้บุคคลอื่นเชื่อถือยอมรับ ทำให้เกิดความพยายามและความสามารถที่สูงขึ้นเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยเฉพาะเป้าหมายของการมีภาวะผู้นำที่สำคัญ คือ การทำให้บุคคลอื่นหรือฝ่ายต่าง ๆ เห็นความสำคัญของงาน ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจในการช่วยป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ประกอบด้วย การให้ความเคารพผู้อื่น การบริการผู้อื่น การแสดงถึงความเที่ยงธรรม การยืนหยัดในความซื่อสัตย์ และการสร้างสรรค์ความเป็นทีมงาน รวมถึงการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีศีลธรรม มีความยุติธรรมในระดับสูง สร้างสรรค์บรรยากาศในการทำงานของคนอย่างมีความสุขทั้งระดับชุมชน สังคม และประเทศชาติ นอกจากนี้ผู้นำยังสามารถสร้างความแตกต่างในความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ความผูกพันของพนักงานต่อผู้บังคับบัญชา และมีความสัมพันธ์สูงกับความพึงพอใจในการทำงาน ความตั้งใจไม่ลาออก และพฤติกรรมเอื้อประโยชน์ต่อสังคม (prosocial) ของพนักงาน และความสัมพันธ์สูงกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน Bass และ Bass (2008 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) ผลการวิจัยเช่นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sanyasorn S. (2019a) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัย พบว่า ตัวแปรมีอิทธิพลต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (ค่าเบต้า เท่ากับ 0.275**) และภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ค่าเบต้า เท่ากับ 0.267**) และ Sanyasorn S. (2019b) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ตัวแปรวัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสกลนคร ค่าเบต้า เท่ากับ 0.732**, 0.704** และ 0.440** ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาสินี แม้นญาติ (2554) ที่ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า เมืองคัพประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 11 องค์ประกอบ คือ ความผูกพันต่อองค์การความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่การเสริมพลังอำนาจความรับผิดชอบ การสะท้อนคิด วิสัยทัศน์ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ การยึดหลักคุณธรรมและความดีและการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และงานวิจัยของ ชูติมา รักษาบางแหลม (2559) ที่ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและประเด็นปัญหาจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล ผู้วิจัย พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย การประสานประโยชน์สุข การสร้างศรัทธา การยืนหยัดอยู่บนความเป็นจริง การกล้าเผชิญปัญหาในการบริหารงานที่หลากหลายและซับซ้อนอย่างมืออาชีพ และการสร้างสรรค์พลังทีมงาน

สำหรับสมมติฐานที่ 3 และสมมติฐานที่ 4 วัฒนธรรมองค์การ (OC) ส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผล การดำเนินงานของหมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต (EF) ($\beta = 0.233^{**}$, ($P < .01$) และยังส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (EL) ด้วย ผลการวิจัยในครั้งนี้พบผลที่ยอมรับสมมติฐานเช่นเดียวกัน ($\beta = 0.424^{**}$, ($P < .01$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัฒนธรรมองค์การเป็นแบบแผนของค่านิยมและความเชื่อร่วมที่กำหนดความหมาย ในเชิงสถาบันให้กับสมาชิกองค์การ และเสนอหลักเกณฑ์ทางพฤติกรรมขององค์การ (Devid, S., 1984) และนอกจากนี้วัฒนธรรมองค์การยังเป็นแบบแผนของพัฒนาการที่สะท้อนอยู่ในระบบของความรู้ทางสังคม อุดมการณ์ คุณค่า กฎที่ยึดปฏิบัติและแบบแผนประจำวัน มีส่วนในการกำหนดรูปแบบของลักษณะองค์การ รูปแบบของการจัดการ และเกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตองค์การทั้งสองฝั่ง ได้แก่ ชีวิตในฝั่งขององค์การ (organization side) และชีวิตในฝั่งของสมาชิกองค์การ (individual life) เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนในองค์การซึ่งมีลักษณะเฉพาะ มีแบบแผนแตกต่างกัน และมีความหมายที่สะท้อนถึงความเป็นจริงทางสังคมในองค์การหนึ่ง (Morgan, Greth, 1986) ผลการวิจัยเช่นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ Sanyasorn S. (2019a) ที่พบว่า ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ วัฒนธรรมองค์การ (ค่าเบต้าเท่ากับ 0.275) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของสาธารณะ การเมืองในองค์การ และทัศนคติต่อความโปร่งใส ซึ่งมีค่าเบต้าเท่ากับ 0.267, 0.210, 0.051, และ 0.051 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางอ้อม คือ การมีส่วนร่วมของสาธารณะ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้เกี่ยวกับความโปร่งใสในการดำเนินงาน และ Sanyasorn S. (2019b) ที่พบว่า ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสกลนคร คือ ความรู้เกี่ยวกับความโปร่งใส และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเบต้าเท่ากับ 0.440**, 0.170** ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางอ้อม คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และความรู้เกี่ยวกับความโปร่งใสในการดำเนินงาน ซึ่งมีค่าเบต้าเท่ากับ 0.998**, 0.073** ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาสินี แม้นัญญิต (2554) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมี 4 ปัจจัย คือ วัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรมสถานการณื บรรยากาศองค์การทางจริยธรรมและคุณลักษณะค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสถานการณ์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรมปัจจัยบรรยากาศองค์การทางจริยธรรมและปัจจัยคุณลักษณะ 2) อิทธิพลทางอ้อม 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยคุณลักษณะที่ส่งผ่านปัจจัยบรรยากาศองค์การทางจริยธรรมและปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรมปัจจัยสถานการณ์ที่ส่งผ่านปัจจัยบรรยากาศองค์การทางจริยธรรมและปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรมและปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรมที่ส่งผ่านปัจจัยบรรยากาศองค์การทางจริยธรรม 3) อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสถานการณ์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่เน้นจริยธรรมปัจจัยบรรยากาศองค์การทางจริยธรรมและปัจจัยคุณลักษณะ ผลการวิจัยเช่นนี้อธิบายได้ว่าวัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญสำหรับนักบริหารที่ทำงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลเพราะเป็นการแสดงถึงคุณค่าและความเชื่อถือของทุก ๆ คนในองค์การ ดังคำกล่าวคลาสสิกของ Perter F. Drucker (2002) ประมาจารย์ของโลกด้านการบริหารจัดการว่า “culture eats strategy for breakfast” และสอดคล้องแนวคิดของ BuBrin (2005) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การมีพลังหลายอย่างที่เป็นตัวสร้างวัฒนธรรมองค์การ อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยสำคัญและมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแบบแผนของพฤติกรรมและรูปแบบวิถีชีวิตขององค์การแต่ละแห่ง และเป็นกลไกควบคุมองค์การโดยกำหนดมาตรฐานความประพฤติของสมาชิกองค์การและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการหมู่บ้านหรือชุมชน ควรร่วมมือกันกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ หรือมาตรการด้านการป้องกัน การทุจริตในระดับตำบล ชุมชน หรือหมู่บ้าน รวมทั้งระดับเยาวชน โดยประการแรกควรมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการพัฒนาที่ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้นำหมู่บ้านรวมถึงประชาชนด้วย ประการต่อมา คือ วัฒนธรรมการทำงานของหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อฝึกกำลังสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต เฝ้ารวังและยับยั้งการทุจริต โดยใช้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาจนเกิดเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่เข้มแข็ง และเป็นต้นแบบของหมู่บ้านที่ไม่คดโกงในทุกระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ระดับองค์การ และระดับสังคม และทุกรูปแบบให้กระจายไปทั่วทุกพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการกล่อมเกลาสังคมเพื่อปลูกจิตสำนึก เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมให้กับประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชน ให้เป็นสังคมที่ไม่ยอมทนต่อการทุจริต และดำเนินการในเชิงรุกโดยการเสริมสร้างบทบาทหน้าที่ในการเฝ้ารวังและการสร้างเครือข่ายป้องกันและต่อต้านการทุจริต

1.2 หมู่บ้านต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 3 แห่งควรควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในประเด็นต่าง ๆ คือ การจัดประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง เกณฑ์หรือแนวปฏิบัติในการใช้จ่ายเงิน รายงานการเงินเสนอต่อที่ประชุม การติดตามประเมินผลรายโครงการ ครอบคลุมโครงการ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโครงการผ่านสื่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ระบบและกลไกการติดตาม ประเมิน ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ถอดบทเรียนและขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้นำหมู่บ้านและวัฒนธรรมองค์การที่เข้มแข็งและเหมาะสมสำหรับประชาชนเพื่อใช้สำหรับการป้องกันการทุจริตที่แม่นยำและยั่งยืน และเป็นต้นแบบสำหรับพื้นที่อื่นในการนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งนี้อาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ควบคู่กับการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และวัฒนธรรมองค์การ และตัวแปรอื่น ๆ

2.2 การศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันการทุจริตในระดับหมู่บ้าน เช่น การขัดเกลาทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน ความรู้ความเข้าใจของประชาชน ความไว้วางใจ ทศนคติต่อการป้องกันการทุจริต และผลกระทบจากการดำเนินการด้านการป้องกันการทุจริตของหมู่บ้าน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). ผลการวิจัยเรื่อง แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. (2559). วัฒนธรรมองค์กร : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยและปัจจัยกำหนดความสำเร็จทางวัฒนธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุติมา รักษ์บางแหลม. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและประเด็นปัญหาจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทัชเชษฐ์ นิยมสุข. (2560). ภาวะผู้นำทางจริยธรรมของนายกเทศมนตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 10(1), 215-228.
- พงษ์เทพ จันทสุวรรณ. (2553). ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร : ตัวแบบสมการโครงสร้าง. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชัย ไสวจิตตสกุล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนายกเทศมนตรีกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลนาป่าอำเภอมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูลนิธิต่อต้านการทุจริต. (2562). เอกสารประกอบการประชุมคณะทำงานประเมินหมู่บ้านสะอาด ประจำปีงบประมาณ 2561. นนทบุรี: มูลนิธิต่อต้านการทุจริต.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาสินี แม้นญาติ. (2554). โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โสง. (2018). Enhancing the Operational Transparency of Higher Education Institutes in Sakon Nakhon, Thailand. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 12(ฉบับพิเศษ), 41-52.
- องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ. (2562). ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐทั่วโลก (Corruption Perception Index-CPI) ประจำปี 2019/2562. เข้าถึงได้จาก www.bbc.com/thai/Thailand. 23 มกราคม 2563.
- อุทัยวรรณ สายพัฒนา และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2547). Collinearity. วารสารปาริชาติ, 17(1), 55-62.
- Perter F. Drucker. (2002). *Managing in the Next Society*. Oxford: Butterworth Heinemann.
- DuBrin, A. J. (2005). *Fundamentals of Organizational Behavior*. (3rd ed). Canada: South-Western.
- Charles B. Handy. (1991). *Good of Management*. (3rd ed.) Great Britain: business Book.
- Davis, S. (1984). *Managing Corporate Culture*. Cambridge, MA: Ballinger.
- Fox, J., & Weisberg, S. (2018). *Car: Companion to Applied Regression*. [R package]. Retrieved from <https://cran.r-project.org/package=car>. May 23th, 2020.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. & Andersen, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. (7th ed) New Jersey: Pearson Education, Inc
- Kerdpituk, C. & Jermstittiprasert, K. (2020). The influence of organizational culture, Employee commitment and organization citizen behavior or the HRM practice: Mediating role of perceived organization support. *Systematic Reviews in phrases*, 11(1), 407-415.
- Chienwattanasook, K. & Jermstittiprasert, K. (2019). Effect of technology capabilities on sustainable performance of pharmaceutical firms in Thailand with moderating role of organizational culture. *Systematic Reviews in Phrases*, 10(2), 188-197.
- Morgan, G. (1986). *Images of Organization*. California: Sage Publications.

- Northouse, Peter G. (2003). *Leadership Theory and Practice*. (3rd ed.). Western. Michigan University: SAGE Publications.
- Police Major Sornthas Aemlaor. (2014). *Psychological Characteristics, Ethical Leadership and Organizational Climate in Relation to Core-value-based Work Behaviors of the Metropolitan Police*. the Degree of Master of Business Administration Faculty of Commerce and Accountancy Thammasart University.
- R Core Team (2018). *R: A Language and environment for statistical computing*. Retrieved from <https://cran.r-project.org/>. May 23th, 2020.
- Steers. (1977). *Antecedents and outcome of organizational commitment*. administrative science quarterly.
- Sriyakul, T. & Jernsittiprasert, K. (2020). *Disastrous impact of corruption, political instability an expropriation risk on quality of education: Evidence from Asian Countries*. Journal of Security and Sustainability Issues. 9(J), 228-239.
- Swasthaisong S. (2019a). An Assessment Survey of Integrity and Transparency in Local Government Organization. *International Journal of Crime, Law and Social Issues*, 6(1), 90-98.
- _____. (2019b). Integrated Causal Factors for and Guidance on the Enhancement of Transparency in Local Administrative Organizations in Northeastern Thailand. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*. Vol. 8, No. 2, in December 2019.
- The jamovi project. (2019). *Jamovi*. (Version 1.0) [Computer Software]. Retrieved from <https://www.jamovi.org>. January 19th, 2020.

คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

SERVICE QUALITY OF THE REGISTRATION OFFICE, SI SONGKHRAM DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

สิทธิกร สมบูรณ์พร้อม* สามารถ อัยกร และ ชาตชัย อุดมกิจมงคล

Sitthikorn Somboonprom*, Samart Aiyakorn and Chardchai Udomkitmongkol

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Program in Public Administration, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: jikko_somboonprom@hotmail.com

รับบทความ 13 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 3 สิงหาคม 2563 ตอรับบทความ 24 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้ใช้บริการสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.784 และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการให้ความมั่นใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการ และด้านภาพลักษณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) 2) คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยเดือน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประเภทการรับบริการ ภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ควรกำกับดูแล และกำกับให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาพร้อมที่จะให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ควรจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้มารับบริการ ให้มีความพร้อมกับการให้บริการและเพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ที่เหมาะสมกับการให้บริการ และตรวจสอบกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการให้บริการให้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, สำนักงานทะเบียน

ABSTRACT

The purposes of this research included the following: 1) to investigate the service quality of Si Songkhram Registration Office, Nakhon Phanom Province, 2) to compare the service users' opinions on the service quality provided by Si Songkhram Registration Office, classified by personal characteristics, and 3) to examine the guidelines for improving the service quality of Si Songkhram Registration Office, Nakhon Phanom Province. The samples consisted of 400 service users at the Registration Office, Si Songkhram District, Nakhon Phanom Province. The instrument employed for data collection was a set of questionnaires. Statistics for data analysis were frequency, percentage, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA. The findings revealed that: 1) The service quality as a whole, was at the high level ($\bar{X} = 4.48$). 2) the service users' opinions on the service quality, classified by gender, age, educational background, occupation, and monthly income, showed no difference overall. In terms of the types of the received services, the service quality, as a whole was different at a .05 level of significance. 3) The guidelines for developing the service quality were proposed as follows: The Chief District Officer and Assistant

Chief District Officer should monitor and supervise staff to provide advice and solve the problems for service receivers attentively and equally. The preparation of technology, devices, and equipment, and other facilities and services should be ready and adequate for service receivers. The environment and atmosphere should be clean and suitable for the services. The service processes and work procedure should be checked and evaluated in terms of bestowing better, quick and convenient services.

Keywords: Service Quality, Registration Office

บทนำ

การจัดบริการสาธารณะในประเทศไทยเกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เริ่มมีความชัดเจนขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยมีการจัดตั้งกระทรวงต่าง ๆ ขึ้นมาและมีหลายกระทรวงที่ทำหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุขหรือกระทรวงกลาโหม เป็นต้น ซึ่งวิธีการจัดทำบริการสาธารณะของไทยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการจัดทำในระบบราชการ คือส่วนราชการทั้งหลายมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะและผูกขาดการจัดทำบริการสาธารณะไว้แต่เพียงผู้เดียว รัฐมีภารกิจที่ต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์แห่งมหาชนหรือประโยชน์สาธารณะเพื่อตอบสนองการเสียภาษีอากรของประชาชน ซึ่งต้องตอบสนองความต้องการส่วนรวมโดยให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและเท่าเทียมกัน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2552, หน้า 52) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจและการเมือง เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความอยู่รอดประเทศไทย จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งนี้ระบบราชการและระบบข้าราชการ จึงต้องปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสนี้ดังกล่าวให้ทันทั่วถึง โดยเฉพาะข้าราชการเป็นผู้ที่ได้รับการคาดหวังในการปฏิบัติงาน ในการให้บริการประชาชนอย่างมีอาชีพ มีมโนสุจริต ตามแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นผู้ขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ รวมถึงเป็นที่พึ่งและไว้วางใจ ได้รับความเชื่อถือจากสังคมและประชาชน

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงภายในแบบพลเรือน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการบริการ ประชาชน งานบริการประชาชนที่สำคัญด้านหนึ่งของอำเภอ คือ การบริการทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน อาทิ งานทะเบียนราษฎร ได้แก่ การรับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การออกบ้านเลขที่ การแก้ไขรายการบุคคล งานบัตรประจำตัวประชาชน ได้แก่ การขอมีบัตรครั้งแรก การขอมีบัตรใหม่ การมีบัตรหมดอายุ การมีบัตรหาย การขอเปลี่ยนบัตร การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล การมีเปลี่ยนที่อยู่ งานทะเบียนครอบครัว ได้แก่ การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่า การจดทะเบียนรับรองบุตร การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม การจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว และงานทะเบียนทั่วไป ได้แก่ ทะเบียนชื่อบุคคล ทะเบียนพินัยกรรม เป็นต้น สำนักทะเบียนอำเภอมีนายอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนอำเภอ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอ ในอำเภอหนึ่ง ๆ จะมีสำนักทะเบียนอำเภอหนึ่งแห่ง มีหน้าที่ให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร งานทะเบียนชื่อบุคคล งานทะเบียนครอบครัว งานบัตรประจำตัวประชาชน ถือว่าสำนักทะเบียนอำเภอเป็นศูนย์รวมในการบริการประชาชนในเขตอำเภอเพราะเป็นส่วนราชการที่ออกเอกสารราชการยืนยัน กำหนดสถานะแห่งการเป็นพลเมืองของประเทศ ฉะนั้น ประชาชนในเขตอำเภอต้องมาใช้บริการจากทางราชการผ่านสำนักทะเบียนอำเภอถือเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติเพื่อรักษาสิทธิของตนเองไว้ โดยสำนักทะเบียนอำเภอมีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ ยกเว้น ในเขตท้องถิ่น โดยให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสำนักทะเบียนอำเภอ ย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนในเขตอำเภออย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตวิทยา ทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านการเมืองการปกครอง ทางด้านการศึกษา ผลกระทบทั้งหลายเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อส่วนราชการในภาพรวม บางแห่งจะเป็นในเชิงบวก บางแห่งจะเป็นในเชิงลบ ขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ แม้จะมีระเบียบกฎหมาย ควบคุมให้มีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกแห่งจะมีมาตรฐานที่ดีทั้งหมด ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหลาย ๆ อย่างรวมถึงพฤติกรรมบุคคลเป็นสำคัญ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2552, หน้า 78) การให้บริการประชาชนในระบบราชการถือเป็นกลไกของรัฐที่นำมาปฏิบัติโดยการแปรมาจากนโยบายที่ฝ่ายบริหารระดับสูงได้กำหนดไปสู่ประชาชน การบริการประชาชนเป็นภารกิจหลักของข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยยึดหลักที่ว่า ประชาชนทุกคนพึงได้รับการบริการขั้นพื้นฐานจาก

ภาครัฐโดยเท่าเทียม เสมอภาคและทั่วถึง สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครองตลอดจนสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง ทำให้ประชาชนมีความต้องการการบริการของภาครัฐและเอกชนที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง “งานทะเบียนราษฎร” ถือเป็นงานที่ต้องบริการประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมีหน่วยงานรัฐ คือ สำนักงานทะเบียนอำเภอเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ด้วยวิวัฒนาการทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (นิตา โหมวงศ์ประเสริฐ, 2556, หน้า 1)

สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กรอบภารกิจและหน้าที่ของที่ทำกรปกครองอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยมีนายอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ ตามมาตรา 8(4) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ภารกิจที่รับผิดชอบในการให้บริการเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร ยกเว้นในเขตท้องถื่น งานทะเบียนครอบครัว งานทะเบียนชื่อบุคคล งานทะเบียนพินัยกรรม และงานบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น โดยให้บริการครอบคลุม 9 ตำบล 109 หมู่บ้าน ตลอดเวลาที่ผ่านมานี้ สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม มีการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการเพื่อให้การบริการประชาชนทุก ๆ ด้านมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงตามวัตถุประสงค์ ด้วยการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ กฎหมาย ให้เหมาะสมทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน และได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนตามแนวทางการพัฒนาระบบราชการมาโดยตลอด ทั้งนี้ในการให้บริการสิ่งหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ การบริการที่อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อันเป็นหัวใจสำคัญที่ประชาชนผู้รับบริการจะสัมผัสได้โดยตรงจากการรับบริการของโดยสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้ให้บริการประชาชนตามพันธกิจและนโยบายกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมาโดยตลอด แต่จากการที่ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม พบว่า ปัญหาความล่าช้าของการให้บริการ เช่น การไม่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน เจ้าหน้าที่บางคนขาดความรู้ ความสามารถ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ และขาดความกระตือรือร้น ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องขจัดปัญหา และเงื่อนไขเหล่านี้ให้หมดไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการเป็นการสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชน (สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม, 2562)

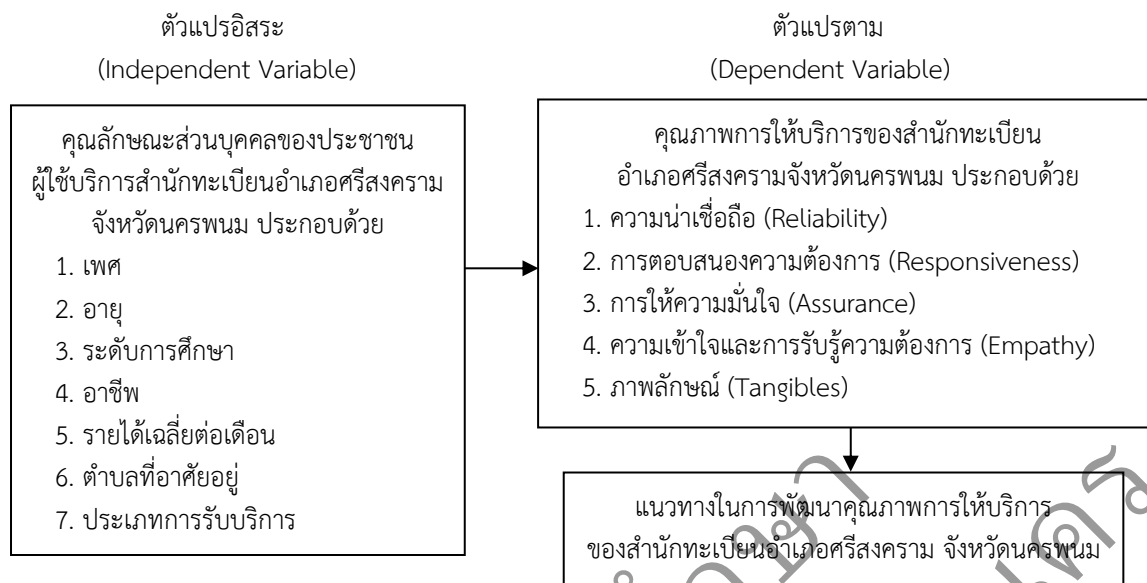
จากภูมิหลังและความเป็นมาที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เพื่อนำไปประมวลผล วิเคราะห์ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายตามภารกิจ พัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แนวคิด รูปแบบ บทบาทที่เหมาะสมในการให้บริการของสำนักงานทะเบียน เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับ สอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการอย่างแท้จริง และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนทางด้านการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน และเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจสูงสุด พร้อมทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานงานบริการ ให้มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของ ประชาชนได้มากยิ่งขึ้นด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ คุณภาพของการบริการที่รับรู้ (Perceived Service Quality) จากการศึกษาของ Parasuraman และคณะ (1990, p. 21 อ้างถึงใจ อธิกริตติ นวรัตน์ ณ อยุธยา, 2547, หน้า 183-186 และ Kotler and Keller, 2009, pp. 400-401) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครองอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน พ.ศ. 2563 จำนวน 400 คน จึงใช้วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยของ Naresh K. Malhotra (2006) กรณี Problem Solving Research

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ลักษณะแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นนำมาหาความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาพรวมทั้งหมด เท่ากับ 0.796

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงนายอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจาก ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่มาใช้บริการสำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครองอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 400 คน

2. ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม

4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การหาคุณภาพของเครื่องมือ ใช้สถิติเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้ค่าดัชนี IOC (Index of Item-objective congruence) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. การวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการ ใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้สถิติดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่อย่างไรตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กรณีที่ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม และใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test)

5. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน เมื่อได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มประเด็นนำเสนอเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม

ด้านที่	คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
1	ความน่าเชื่อถือ (Reliability)	4.52	0.52	มากที่สุด	1
2	การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness)	4.49	0.51	มาก	3
3	การให้ความมั่นใจ (Assurance)	4.51	0.47	มากที่สุด	1
4	ความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการ (Empathy)	4.47	0.54	มาก	4
5	ภาพลักษณ์ (Tangibles)	4.42	0.59	มาก	5
ภาพรวม		4.48	0.39	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ($\bar{X} = 4.52$) มีคุณภาพการบริการในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการให้ความมั่นใจ (Assurance) ($\bar{X} = 4.51$) มีคุณภาพการบริการในระดับมากที่สุด การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ($\bar{X} = 4.49$) มีคุณภาพการบริการในระดับมาก ความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการ

ต้องการ (Empathy) ($\bar{X} = 4.47$) มีคุณภาพการบริการในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาพลักษณ์ (Tangibles) ($\bar{X} = 4.42$) มีคุณภาพการบริการในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตาราง 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนมแตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ข้อสมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ	ปฏิเสธ
2. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ	ปฏิเสธ
3. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา	ปฏิเสธ
4. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ	ปฏิเสธ
5. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ปฏิเสธ
6. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านประเภทการรับบริการ	ยอมรับ

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนผู้ใช้บริการสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 จำนวน 400 คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธทุกสมมติฐาน

แต่เมื่อจำแนกตาม ประเภทการรับบริการ พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มารับบริการการขอเลขหมายประจำบ้าน และถ่ายบัตรประชาชน มีความเห็นต่อคุณภาพการบริการ สูงที่สุด และประชาชนที่มารับบริการการแก้ไขรายการทะเบียน มีความเห็นต่อคุณภาพการบริการ ต่ำที่สุด

3. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ควรกำกับดูแล และกำกับให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาพร้อมที่จะให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ควรจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้มารับบริการ ให้มีความพร้อมกับการให้บริการและเพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ที่เหมาะสมกับการให้บริการ และตรวจสอบกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการให้บริการให้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) มีคุณภาพการบริการในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการให้ความมั่นใจ (Assurance) มีคุณภาพการบริการในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านภาพลักษณ์ (Tangibles) มีคุณภาพการบริการในระดับมากที่สุดผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม มีขั้นตอนในการให้บริการมีความชัดเจนมีความสะดวกรวดเร็ว มีการจัดลำดับก่อนหลังของผู้มารับบริการ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการ

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กระบวนการบริการมีประสิทธิภาพ ในการจัดการระบบการบริการที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัว และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพอย่างไรก็ตาม ควรหาวิธีการในการลดขั้นตอนในการให้บริการ เช่น การรวมศูนย์การให้บริการ (one stop service) ลดการเป็นทางการในการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการให้บริการได้ง่ายขึ้น หากงานใดที่มีผู้ใช้บริการต่อวันในจำนวนมาก ๆ ก็มีการจัดเจ้าหน้าที่มาแนะนำขั้นตอนการให้บริการ มาแจ้งรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม มีการให้บริการที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน มีความชัดเจน และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเอง ทำงานเป็นระบบระเบียบและถูกต้องตามขั้นตอน ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิภา ตั้งฐันฐาน (2555) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการงานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลงิ้วลาด จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่องานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลงิ้วลาด จังหวัดสุโขทัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และนิดา โฆวงศ์ประเสริฐ (2556) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎรกรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี การศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎรกรณีศึกษา: ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชิตา ทับศรี (2559) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ของประชาชนผู้ให้บริการ เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม ขนาศักดิ์ (2561) ศึกษาระดับและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ พบว่า ผู้รับบริการที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่างกัน และรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชิตา ทับศรี (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม มีการบริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนใด ๆ ก็ตามอีกทั้ง ประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่ต่างก็มีความต้องการให้ได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ เมื่อมารับบริการแล้วสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่มารับบริการ จึงอาจทำให้คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตาม ประเภทการรับบริการ พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มารับบริการการขอเลขหมายประจำบ้าน และถ่ายบัตรประชาชน มีความเห็นต่อคุณภาพการบริการ สูงที่สุด และประชาชนที่มารับบริการการแก้ไขรายการทะเบียน มีความเห็นต่อคุณภาพการบริการ ต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการให้บริการการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ได้แก่ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน สติบัตร มรณบัตร และใบแจ้งการย้ายที่อยู่ อาจจะมีขั้นตอนที่มากกว่า ยุ่งยากกว่า และใช้เวลานานกว่า ประเภทของการรับบริการอื่น ๆ ของสำนักทะเบียนอำเภอ เช่น การขอเลขหมายประจำบ้าน และถ่ายบัตรประชาชน จึงทำให้ประชาชนที่มาขอรับบริการ การแก้ไขรายการทะเบียน มีความเห็นต่อคุณภาพการบริการ ต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ในด้านภาพลักษณ์ (Tangibles) เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม ควรจัดหาอุปกรณ์การให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพียงพอ แก่ผู้มารับบริการ

1.2 สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการในด้านความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการ โดยควรกำกับให้เจ้าหน้าที่เข้าใจความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการ เอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาแนะนำให้แก่ผู้มารับบริการ ให้เกียรติผู้มารับบริการเห็นว่าผู้มารับบริการคือคนสำคัญ

1.3 สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ควรพัฒนาคุณภาพการให้บริการประเภทการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ได้แก่ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน สูติบัตร มรณบัตร และใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เนื่องจากเป็นประเภทการให้บริการที่ประชาชนผู้มาใช้บริการมีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการต่ำที่สุด โดยควรมีการลดขั้นตอนการบริการต่าง ๆ เพื่อให้การให้บริการเร็วขึ้นกว่าเดิม และควรจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่งานทะเบียนและงานรังวัด ให้เพียงพอกับปริมาณงาน

1.4 สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ควรจัดเจ้าหน้าที่เพื่อตอบข้อซักถามให้แก่ผู้มารับบริการ โดยเฉพาะ เพื่อให้ประชาชนที่มารับบริการได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้อง และยังเป็น การช่วยเหลือประชาชนที่อาจไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการให้บริการของสำนักทะเบียน อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง และควรทำการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อที่จะได้ทราบ คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนในอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดนครพนม

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการต่อการรับบริการในสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในการให้บริการแก่ประชาชนเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนางานด้านบริการ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เช่น การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำของนายอำเภอและปลัดอำเภอ

2.4 ควรศึกษาเชิงคุณภาพทั้งจากตัวเจ้าหน้าที่เองและจากผู้ใช้บริการเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้การบริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนพึงพอใจมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2552). *คู่มือการบริการประชาชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ธีรภักดิ์ นวรัตน์ ณ อยู่ธยา. (2552). *การตลาดบริการ: แนวคิดและกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิดา ไหมวงศ์ประเสริฐ. (2556). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎรกรณีศึกษา : ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- นุชิตา ทับศรี. (2559). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักทะเบียน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรวิภา ตั้งฐิณฐาน. (2555). *ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการงานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย*. รายงานการวิจัย. สุโขทัย: เทศบาลตำบลกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย.
- สุธรรม ขนาคักดี. (2561). ผลการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2559. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 37(4), 192-203.
- สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. (2562). *ข้อมูลพื้นฐานอำเภอสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม*. นครพนม: สำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม.
- Kotler, P. (2009). *Marketing management* (The Millennium Edition). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P. (1994). *Marketing management Analysis, Planning, Implementation and Control* (8th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Malhotra Naresh K, Mark Peterson (2006). *Basic Marketing Research: A Decision-Making. Approach*. New Jersey: Prentice Hall.
- Parasuraman and et. Al. (1990). *Delivering Service Quality: Planning customer Perceptions and Expectation*. New York: Fress.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิด การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY PACKAGES ON LOCAL WISDOM IN SOCIAL STUDIES USING CREATIVITY-BASED LEARNING FOR PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

ณัฏก บุตวงศ์*, ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ และ สาวิตรี เถาว์โท

Thanadkit Bootwong*, Bhumbhong Jomhongbhibhat and Savitree Thaoto

สาขาวิชาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000
Program in Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Ubon Ratchathani 34000, Thailand

*Corresponding author: Email: thanadkit.bg61@ubru.ac.th

รับบทความ 14 มิถุนายน 2563 แก้ไขบทความ 1 สิงหาคม 2563 ตอบรับบทความ 7 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80, 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านปากข้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จำนวน 6 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.87/81.07 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80, 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 3) ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.08)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop the learning activity packages on local wisdom in social studies using creativity-based learning for Prathomsuksa 5 students based on the 80/80 efficiency criteria, 2) compare the students' learning achievement and creativity before and after the intervention, and 3) examine the student satisfaction toward learning through the developed learning activity packages. The sample was 14 Prathomsuksa 5 students of Banpakow School, Ubon Ratchathani under the Primary Educational Service Area Office 5, studying in the second semester of the academic year, 2019. The research tools consisted of six learning activity packages based on creativity-based learning, a 4 multiple-choice learning achievement test with 30 items, a creativity assessment form, and a satisfaction questionnaire. The statistics employed in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings of the research were as follows: 1) The developed learning activity had an efficiency of 81.87 /81.07, which was based on the 80/80 efficiency criteria, 2) The students' achievement after the intervention was

statistically higher than that of before the intervention at the 0.01 level of significance, 3) The students' creativity after the intervention was statistically higher than that of before the intervention at the .01 level of significance, and 4) The students' satisfaction after the intervention was at the highest level ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.08).

Keywords: Learning Activity Packages, Creativity-Based Learning

บทนำ

ในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะ คุณภาพคนที่ยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อยไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ทำให้ปัญหาการขาดแคลนปริมาณกำลังแรงงานในภาวะที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ฉะนั้น หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) จึงได้มีการยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม มุ่งพัฒนาค้นหาช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 4-8) และเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ ก็คือการศึกษาที่เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1)

วิชาสังคมศึกษา เป็นการบูรณาการประสบการณ์และความรู้ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ หรือการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี การศึกษาต้องทำให้เด็กไทยคิดเป็น โดยคิดได้ทั้งแบบคิดวิเคราะห์ คิดเชิงโครงสร้าง คิดรวบยอด คิดสร้างสรรค์ และคิดเพื่อสังคม สามารถร่วมกันทำงานเป็นทีม เพราะฉะนั้น รูปแบบการเรียนการสอนจึงมีการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกฝนกระบวนการคิด กระบวนการประชาธิปไตย รวมทั้งฝึกฝนคุณธรรมและจริยธรรม เป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะหลาย ๆ ด้าน ทั้งทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา อีกทั้งยังเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงพลโลก ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา หรือที่ในปัจจุบันเรียกว่า สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องเป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ ความคิด และความสามารถต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก แต่การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมายังมีปัญหา กล่าวคือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่สอนแบบบรรยายเนื้อหาตามหนังสือ ขาดเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ทำให้เด็กนักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือฝึกแก้ปัญหาในห้องเรียน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพราะเบื่อหน่ายต้องท่องจำทั้งในเนื้อหาวิชาที่หลากหลายหมวดสาขา และเนื้อหาสาระ

บางอย่างก็ไม่ได้นำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ทางแก้คือ ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบ เทคนิค วิธีการเรียนการสอนใหม่ ให้ทันกับยุคสมัย และจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการพัฒนาทั้งความคิด ความถนัด ความสนใจของแต่ละคน ครูต้องสอนวิธีแสวงหาความรู้มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ เน้นผู้เรียนมากกว่าเน้นเนื้อหาวิชา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นทักษะสำคัญของบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21 (วิภาพรร พินลา, 2560, หน้า 14)

จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่การสอน สัมภาษณ์ผู้เรียนและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ และศึกษาข้อมูลผลการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา จากแบบรายงานผลการเรียนประจำปี พบว่านักเรียนไม่ชอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพราะรู้สึกเบื่อหน่ายกับการที่ต้องจดจำเนื้อหาที่เยอะ กว้าง และมีความหลากหลาย ไม่รู้จะนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร ไม่เห็นความสำคัญจำเป็นในการเรียน นักเรียนขาดการมีส่วนร่วม ไม่มีโอกาสได้แสดงในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจออกมาอย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาในบางสาระที่ต่ำ อีกทั้งในชุมชนสถานศึกษาที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนมีสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจหลายอย่างที่จะนำเข้ามาเป็นประเด็นการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมายังไม่มีการนำสิ่งเหล่านี้เข้ามาสู่การจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้ขาดการเชื่อมโยงตัวผู้เรียนกับชุมชนท้องถิ่นที่เป็นวิถีชีวิตของพวกเขา ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนที่มีภูมิปัญญาที่มีคุณค่าเป็นเอกลักษณ์ แต่ขาดผู้อนุรักษ์สืบทอด และพัฒนาเพิ่มมูลค่าเป็นสินค้าที่ช่วยสร้างรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไปได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา พบว่า การเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วยแก้ปัญหานักเรียนเบื่อหน่ายและไม่สนใจการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ โดยการจัดการเรียนรู้จะเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้สามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน ปฏิบัติคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และแนวการจัดการเรียนรู้ที่ต่อยอดจากกระบวนการเรียนรู้ข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการเชื่อมโยงตัวผู้เรียนกับชุมชนท้องถิ่น และเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จะเป็โลกยุคปัญญาประดิษฐ์ คือ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่ง วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์ (2558, หน้า 33-34) ได้อธิบายการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน หรือ CBL ว่าผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บรรยายเนื้อหาต่าง ๆ อย่างละเอียด มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นความอยากรู้ เปิดโอกาสให้ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล แยกแยะและนำมาสร้างเป็นความรู้ การสอนมักจะทำเมื่อมีคำถามเป็นการสอนแบบรายคนหรือรายกลุ่มมากกว่าการสอนรวม ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ใช้เกมให้มีส่วนในการเรียนรู้ในห้องเรียน แบ่งกลุ่มทำโครงงาน ให้นำเสนอผลงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ใช้การวัดผลที่เป็นการวัดผลด้านต่าง ๆ ออกมาตามเป้าหมายที่ได้ออกแบบไว้ มีเวลาให้เด็กค้นคว้ามาก ๆ คุยมก ๆ นำเสนอมาก ๆ ใช้เวลาในการสอนให้น้อยลง สนับสนุนให้คิดใช้เรื่องที่เด็กสนใจเป็นเนื้อหา และให้ความสำคัญกับการให้กำลังใจ

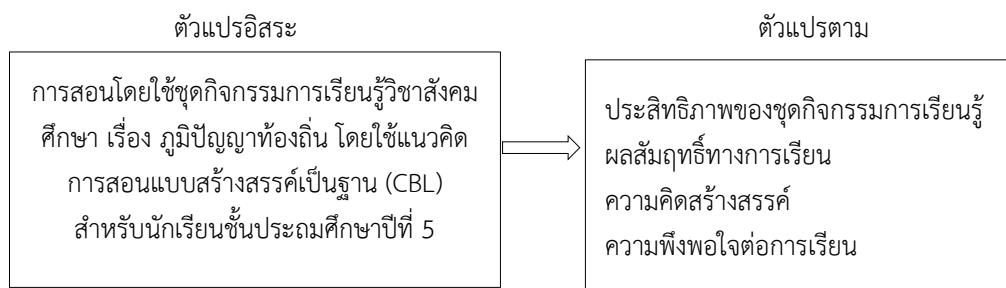
จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจแนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มาพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้ศึกษาทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปาก้าว เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่ต้องมีความรู้พื้นฐานวิชาสังคมศึกษา มีทักษะพื้นฐานด้านการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา และการคิดสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในบริบทการเรียนรู้อื่นในระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการปรับวิธีการสอน แก้ปัญหาความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาสังคมศึกษา และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนสมบูรณ์และกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 14 โรงเรียน 14 ห้อง รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 188 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปากแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ซึ่งทุกห้องเรียนมีการจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จำนวน 6 ชุด ค่าประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญอยู่ระหว่าง 4.40 ถึง 5 และค่าประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ที่ 4.61 เหมาะสมในระดับ มากที่สุด
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ค่าความยากง่ายรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 0.73 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.733
3. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ค่าความยากง่ายของแบบประเมินอยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 0.89 ค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินอยู่ระหว่าง 0.47 ถึง 0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.895
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อคำถาม

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง โดยใช้เวลาในการสอนจำนวน 12 ชั่วโมง ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง ประเมินความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน 10 นาที รวมใช้เวลา 16 ชั่วโมง 10 นาที โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ไปทดสอบก่อน (Pre-test) 1 วัน ก่อนสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปากแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 14 คน
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการชี้แจงจุดประสงค์ของเนื้อหาให้นักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 ของดีบ้านเรา	เวลาสอน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 2 เครื่องจักรสานจากไม้ไผ่	เวลาสอน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 3 ผ้าเป็ญทอมือ	เวลาสอน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 4 การทอเสื่อกก	เวลาสอน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 5 กระติบข้าว	เวลาสอน 2 ชั่วโมง
ชุดที่ 6 อนุรักษ์เผยแพร่	เวลาสอน 2 ชั่วโมง

3. ดำเนินการสอนและให้นักเรียนทำกิจกรรมตามขั้นตอนของการใช้ชุดกิจกรรมในแต่ละชุด ตรวจสอบให้คะแนนบันทึกผลไว้ แล้วแจ้งให้นักเรียนทราบทุกครั้ง

4. ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประเมินความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ (Post-test) ตรวจสอบให้คะแนนแล้วบันทึกผลไว้

5. ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

6. นำคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนมา วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

7. นำคะแนนจากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิด การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการนำผลคะแนนของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำ กิจกรรมทุกชุด จำนวน 6 ชุด รวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย คำนวณค่าเฉลี่ย เทียบกับคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด จำนวน 14 คน แล้วหาค่าเฉลี่ย คำนวณค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ 80/80 ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533, หน้า 459) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการ ทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ดังต่อไปนี้ ในกรณีที่ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีตัวแปรที่ ควบคุมไม่ได้ เช่น สภาพห้องเรียน ความพร้อมของผู้เรียน บทบาทและความชำนาญในการใช้ชุดกิจกรรมของครู เป็นต้น อาจอนุโลมให้ มีระดับผิดพลาดให้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ประมาณ 10-15 เปอร์เซ็นต์ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่สร้างอาจกำหนดไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1.1 สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าเกิน 2.5 เปอร์เซ็นต์ ขึ้นไป

1.2 เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเท่ากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้แต่ไม่เกิน 2.5 เปอร์เซ็นต์

1.3 ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5 เปอร์เซ็นต์ ถือว่ายังมีประสิทธิภาพ

ที่ยอมรับได้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ในการทำแบบทดสอบและแบบประเมินก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการทดสอบค่า t กรณีข้อมูลไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด 2535, หน้า 109)

3. วิเคราะห์ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ระดับความพึงพอใจในการเรียนรู้ของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนก 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.51-5.00	คะแนน มากที่สุด
3.51-4.50	คะแนน มาก
2.51-3.50	คะแนน ปานกลาง
1.51-2.50	คะแนน น้อย
1.00-1.50	คะแนน น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยมีวิธีการ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 การหาค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 การหาค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
 - 2.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty)
 - 2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
 - 2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
 - 2.5 การหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มไม่อิสระต่อกัน (dependent Samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.87/81.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.08)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.87/81.07 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการศึกษา ได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการผลิต มีการตรวจสอบและปรับปรุง มีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งทำให้ได้ภาพรวมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบที่วางไว้ โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ออกแบบการจัดการเรียนรู้และกำหนดวิธีการวัดประเมินผล โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และการวัดการประเมินผล ดำเนินการทดลองกับกลุ่มประชากรการทดลองแบบเดี่ยวแบบกลุ่มย่อย เพื่อหาข้อบกพร่อง หรือความผิดพลาดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนสมบูรณ์และโนนพรสวรรค์ แล้วปรับปรุงข้อบกพร่อง นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหา สาระสำคัญ มาตรฐานและตัวชี้วัดนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำไปใช้ทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปากกาว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 คน นำข้อมูลจากการทดลองจริงไปหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ พบว่า มีประสิทธิภาพ 81.87/81.07 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร เลิศนรงค์ (2559, หน้า 100) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.62/81.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, หน้า 117) ที่ได้สรุปคุณค่าของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอนสามารถช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดีให้เข้าใจชัดเจนและง่ายขึ้น ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและสังคม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความรู้รับผิดชอบตนเองและสังคม ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอนเพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่สามารถหยิบมาใช้ได้ทันที ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอนชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือมีความคับข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอนเนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครูแม้ครูจะพูดหรือสอนไม่เก่ง ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เพราะว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามกระบวนการและขั้นตอนที่ผู้วิจัยสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน และได้แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมออกเป็นขั้น ๆ อย่างเป็นระบบ ตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ผ่านการทดลอง แก้ไข ปรับปรุง ตรวจสอบ ให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน จนได้ประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ อีกทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนยังได้ร่วมกันศึกษาค้นคว้า จัดให้มีการอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนตามที่ วิริยะ ฤชวิทยพันธุ์ (2558, หน้า 33-34) ได้ออกแบบไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นความสนใจ โดยในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้มีการใช้สื่อรูปภาพและคลิปวิดีโอให้นักเรียนได้ดูแล้วถามตอบแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงสู่สิ่งที่มีในชุดชนรอบตัวของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ตั้งประเด็นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนรอบตัวของนักเรียนเป็นกลุ่มตามประเด็นที่นักเรียนแต่ละคนสนใจ

ขั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าและคิด โดยมีการออกแบบกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นกลุ่มตามประเด็นที่ได้เลือกศึกษาตามรูปแบบที่สนใจ โดยครูทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อสงสัย และเป็นที่ปรึกษาในการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอ โดยได้มีการให้นักเรียนออกแบบการนำเสนอตามความถนัดและความสนใจของตัวนักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งกำหนดกรอบกว้างๆ ที่เน้นความสร้างสรรค์ แปลกใหม่ และน่าสนใจ

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล โดยออกแบบให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมในการประเมินร่วมกับครู มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ประเมินผลงาน และให้ข้อมูลในการปรับปรุง เพิ่มเติมองค์ความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ที่เป็นระบบกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระ ตอบสนองความสนใจของนักเรียน ที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นไปในทางที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมณี ลาปะ (2560, หน้า 725) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนร้อยละ 83.33 มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 73.75 ขึ้นไป มงคล เรืองนรงค์ (2558, หน้า 141) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน นักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.50 สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระบบการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์เป็นฐานในกระบวนการเรียน CEE 2205 (ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก) ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการประเมินระหว่างเรียนและการสอบวัดผลปลายภาคเรียนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสอบผ่าน 72 คน คิดเป็น

ร้อยละ 100 ไพโลต แก้วดก (2560, หน้า 206) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน: การวิจัยผสานวิธี ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ชลธิชา นานา (2560, หน้า 83) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม โดยได้มีการออกแบบการทำกิจกรรมตามแนวความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์เรนซ์ (1962, p. 16) ที่ได้ให้คำนิยามของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดผลิตหรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเกิดจากการรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ แล้วรวบรวมความคิดเป็นสมมติฐานและรายงานผลที่ได้รับจากค้นพบ โดยตัวอย่างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ เช่น กิจกรรมการวาดภาพ (Picture Construction) โดยให้นักเรียนต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ ให้มีความแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น และน่าสนใจที่สุด พร้อมทั้งชื่อภาพที่วาด ให้แปลกใหม่ที่สุด เวลา 10 นาที เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการออกแบบการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบชัดเจนในแต่ละกิจกรรมและมีเกณฑ์ในการวัดและประเมินที่สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้กับนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นผลในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกษมณี ลวปะ (2560, หน้า 725) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนร้อยละ 79.17 มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานในกระบวนการเรียนวิชา CEE 2205 (ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก) ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง-ดีมาก อัมพร เลิศณรงค์ (2559, หน้า 100) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง การเขียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เบญญา โชคชัยพรักษ์ (2560, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based Learning) วิชาโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจ เท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.08 ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานนั้น เป็นกิจกรรมที่เอื้อให้นักเรียนได้เรียนรู้และค้นพบความรู้จากการทำกิจกรรม ทั้งนี้ เป็นเพราะการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความเหมาะสมทั้งทางด้านการสร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระ เป็นไปตามความสนใจของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม เน้นความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น อีกทั้งยังคำนึงถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะต้องได้รับเมื่อผ่านการเรียนรู้ ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานในกระบวนการเรียนวิชา CEE 2205 (ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก) ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุดทุกด้าน และการประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มของนักศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติกิจกรรมครบทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง-ดี (3.51 ถึง 4.50) ชลธิชา นานา (2560, หน้า 83) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ศิริกาญจน์ จงสิริวัฒน์ (2560, หน้า 150) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกกิจกรรม เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.65$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ โดยสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหา สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามความเหมาะสม เช่น จัดทำสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมและการวัดผลประเมินผลที่ผู้สอนจัดทำเพิ่มเติม

1.2 ผู้สอนควรทำการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้และเตรียมตัวมาล่วงหน้าอย่างดี เพื่อไม่ให้กิจกรรมการเรียนการสอนเกิดการติดขัด ควรจัดเตรียมสื่อหรืออุปกรณ์ในการสอนก่อนทำการสอนอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ

1.3 ผลที่ได้จากการประเมินการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการนำไปปรับจุดบกพร่องในตัวนักเรียน และผู้สอนต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน

1.4 ควรมีการเพิ่มเติมสถานการณ์ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น เพราะสถานการณ์ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาจะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจ เพิ่มความท้าทาย ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้รอบด้านให้กับนักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ หรือ 1 ภาคเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือในรายวิชาอื่น ๆ

2.3 ควรมีการวิจัยโดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาหรือระดับชั้นอื่น ๆ

2.4 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปัญหาท้องถิ่น

เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เกษมะณี ลาปะ. (2560). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2533). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2537). การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 ถึง 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชลธิชา นานา. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.

เบญญา โชคชัยพรรักษ์. (2560). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-base Learning) วิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไพลิน แก้วดก. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน: การวิจัยผานวธิ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มงคล เรืองณรงค์. (2558). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วิภาพรรณ พินลา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *ปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 30(1), 13-34.
- อัมพร เลิศณรงค์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity- based Learning (CBL). *นวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 33-34.
- ศิริกาญจน์ จงศิริวัฒน์. (2560). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ลำพูน: โรงเรียนบ้านห้วยต้มชัยยะวงศาอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2560). กระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานในกระบวนการวิชา CEE2205 (ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก). กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Torrance, E. P. (1962). *Guiding creative talent*. NJ: Prentice-Hall.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

THE EFFECT OF PROBLEM-BASED LEARNING MANAGEMENT ON MATHEMATICS PROBLEM SOLVING ABILITY AND LEARNING ACHIEVEMENT FOR MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS.

กองแก้ว คำภีบาล* และ อุดม จำรัสพันธุ์

Kongkaeo Kamphibal* and Udom Chamraspun

สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000.

Program in Curriculum and Instruction, Graduate School of Udon Thani Rajabhat University,

Udon Thani 41000, Thailand

*Corresponding author: Email: kaeo01tar@gmail.com

รับบทความ 20 กรกฎาคม 2563 แก้ไขบทความ 28 สิงหาคม 2563 ตอบรับบทความ 31 สิงหาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เลือกโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANCOVA) และการทดสอบที (One-sample t-test)

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 35.88 และ 35.26 ตามลำดับ ส่วนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.07 และ 70.06 ตามลำดับ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 45.14 และ 44.36 ตามลำดับ ส่วนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.36 และ 68.63 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ปรากฏว่าหลังเรียนนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine and compare the ability to solve mathematics problems and learning achievement of the students who learned through the problem-based learning management and the students who learned through the conventional learning management, to compare the effects after the implementation of the problem-based learning management with a criterion of 75 percent. The sample groups consisted of Mathayomsuksa 2 students, selected by cluster random sampling. The research instruments were the problem-based learning and conventional learning lesson plans, the ability to solve mathematics problems test with a reliability of 0.89, and the mathematics learning achievement test with a reliability of 0.90. The data was analyzed by means, standard deviation, percentage, One-way MANCOVA and One-sample t-test.

The results of the research showed that the students learning by using problem-based learning and the students learning by using conventional learning improved the ability to solve mathematics problems before the intervention at a mean score of 35.88 percent and 35.26 percent respectively, while the mean score after the

intervention increased 80.07 percent and 70.06 percent respectively. The students' mean scores of mathematics learning achievement were 45.14 percent and 44.36 percent respectively, while the average scores increased by 80.36 percent and 68.63 percent respectively. When testing the differences between the groups, students who learned through problem-based learning management had higher ability of mathematics problems solving and mathematics learning achievement than students who learned through conventional learning management. The ability of math problems solving and mathematics learning achievement of students were above the threshold of 75 percent.

Keywords: Problem-Based Learning Management, Mathematics Problem Solving, Mathematics Learning Achievement

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานของการศึกษาวิชาอื่น ๆ ในหลายสาขาวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เป็นวิชาที่พัฒนาทางด้านความคิดของมนุษย์ให้มีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยี วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นทักษะซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบครอบ ทั้งยังช่วยในการคาดการณ์ ตัดสินใจ วางแผนแก้ปัญหา สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเป็นความสามารถในการทำ ความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560, หน้า 14) ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องใช้ทักษะในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและเพื่อให้มนุษย์สามารถที่จะปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียน การสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันมุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่ จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้ง จะประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับ ประชาคมโลกได้ ดังนั้น ความสามารถในการแก้ปัญหาจำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน โดยการบูรณาการเข้ากับกิจกรรม การเรียนการสอนในเรื่องของการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาหรือโจทย์ปัญหาที่กำหนด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560, หน้า 2)

นอกจากนี้เป้าหมายทางด้านผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จ โดยดูจากการประเมินการ ทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่วิชาคณิตศาสตร์ในปี การศึกษา 2558 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.85 ปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 23.67 และปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 22.57 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 3 ปีการศึกษา เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ย ตามสาระการเรียนรู้ พบว่า สาระการเรียนรู้ทุกสาระมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 3 ปี และจากการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่ปีการศึกษา 2560 พบว่า มีผลการ เรียนวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 48.69 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด คือ ร้อยละ 50 จากสาเหตุที่กล่าวมา พบว่า นักเรียนขาด ทักษะการคิดโดยเฉพาะการคิดแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแก้ปัญหาเป็นทักษะขั้นสูง ผู้เรียนต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ทางคณิตศาสตร์ และในการเรียนการสอนของ ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย การจดจำสูตร กฎ ทฤษฎีบท ทำตามตัวอย่าง สามารถพิสูจน์หรือแก้ปัญหาโจทย์ในหนังสือเรียนและทำข้อสอบได้ ยังเป็นการเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการ โดยไม่คำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทำให้นักเรียนที่เกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน เมื่อต้องเรียนเรื่องใหม่จะยิ่งประสบปัญหามากขึ้น เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเดิมที่เป็นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง และจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ในที่สุด จากปัญหาด้านการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นวิธี หนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และสารภาพพัฒนาตนเองได้

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ใช้ปัญหา เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะการคิด ผู้เรียนได้ใช้ความรู้พื้นฐานมาอธิบายและทำความเข้าใจกับปัญหาหรือ

สถานการณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้จำเนื้อหาความรู้ได้ง่ายและนานขึ้น ผู้เรียนจะเห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่อง ความเกี่ยวข้องระหว่างวิชาต่าง ๆ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีลักษณะที่สำคัญ คือ 1) มีสถานการณ์เป็นปัญหาที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 2) ปัญหาควรเป็นปัญหาที่พบได้ในชีวิตประจำวันหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง 3) ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) แสวงหาความรู้และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และ 4) เป็นการบูรณาการความรู้ บูรณาการทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความรู้และคำตอบที่กระจ่างชัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2-3) และในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะทำให้ นักเรียนได้เรียนโดยการปฏิบัติตามแนวคิดของ บรูเนอร์ กล่าวคือ การรับรู้ของมนุษย์เป็นสิ่งที่เลือกหรือสิ่งที่รับรู้ที่เกิดขึ้นกับความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ การเรียนจะเกิดจากการค้นพบ ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนจะเกิดเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบ และนอกจากนี้เป็นการเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้ความสำคัญของกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ และให้แนวคิดว่ามนุษย์เรียนและคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ได้ 3 ระดับ คือ 1) ระดับที่มีประสบการณ์ตรงกับสัมผัส (Enactive Stage) 2) ระดับของการใช้ภาพเป็นสื่อในการมองเห็น (Iconic Stage) และ 3) ระดับการสร้างความสัมพันธ์และใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Stage) (อัมพร ม้าคนอง, 2546, หน้า 2) ลักษณะสำคัญเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการศึกษาต่อและสามารถนำทักษะเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหา มีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์และมีทักษะการให้เหตุผล และการจัดการเรียนการสอนตามแนวความคิดของบรูเนอร์จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ ความรู้ที่ได้จะเกิดจากความเข้าใจ จนนำไปสู่กระบวนการต่าง ๆ ได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวความคิดของบรูเนอร์จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและนักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองมากยิ่งขึ้น

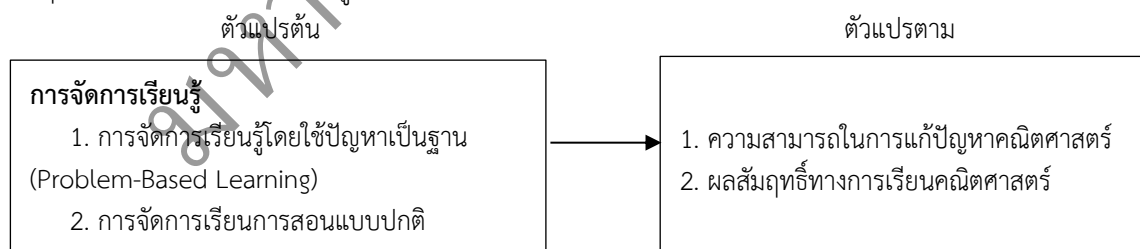
จากปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติหรือไม่ อย่างไร และทำให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ถึงร้อยละ 75 หรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้ตัวแปรต้นซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ 2 วิธี คือ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2) การจัดการเรียนรู้แบบปกติ ที่มีผลต่อตัวแปรตาม 2 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการจัดการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 284 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 37 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 39 คน ผู้วิจัยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม และเลือกห้องเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก

2) การเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรม เริ่มต้นโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และแสวงหาความรู้จนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวันได้ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ซึ่งประกอบด้วย 6 แผนการเรียนรู้ รวมเวลาทั้งสิ้น 18 คาบ โดยจัดการเรียนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 7 ขั้นตอน ได้แก่

1) การกำหนดปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหาคำถามที่นักเรียนอยากเรียนรู้อย่างมีความสนใจที่จะหาคำตอบ

2) การวิเคราะห์และทำความเข้าใจปัญหา นักเรียนทำความเข้าใจปัญหาที่อยากเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องอธิบายสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาได้ กำหนดสิ่งที่ผู้เรียนรู้ในสถานการณ์และสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้

3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย ใช้ความรู้เดิมและความรู้ใหม่มาใช้ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมซึ่งขั้นที่เป็นตัวแทนในเชิงกระทำ (Enactive representation) ของบรูเนอร์ ผู้เรียนมีการลงมือกระทำด้วยตัว (Learning by doing) และลงมือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบจากวัตถุที่ผู้เรียนได้รับ

4) การสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงไร

5) การฝึกทักษะ เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องฝึกการแก้ปัญหาโดยการทำแบบฝึกทักษะ ผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำแบบฝึกหัดและฝึกความชำนาญในการแก้ปัญหา

6) การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ สรุปและตรวจสอบว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่ ความรู้ที่ได้มาสามารถตอบคำถามหรือปัญหาที่กำหนดให้ได้เพียงพอหรือไม่ และทุกคนช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหา

7) การประเมินผล ครูผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ประเมินผลงาน ชิ้นงานและกระบวนการทำงานของผู้เรียน

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะสอนด้วยการอธิบายและยกตัวอย่างประกอบเมื่อเสร็จสิ้นการสอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ทำแบบฝึกทักษะในหนังสือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 6 แผนการเรียนรู้ รวมเวลาทั้งสิ้น 18 คาบ โดยมีการจัดการเรียนการสอนเป็น 4 ขั้น คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน 3) ขั้นสรุป และ 4) ขั้นประเมิน ซึ่งแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ชี้ให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญของเนื้อหาที่จะต้องเรียน รวมทั้งเป็นการทบทวนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะเรียนในลำดับต่อไป

2) ขั้นสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ การบรรยาย หรือมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารด้วยตนเอง นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติในชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย

3) ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา โดยสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่เรียน และผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม

4) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องอะไรบ้าง อย่างไร มากน้อยเพียงใดและการนำไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ได้อย่างไร

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ เป็นการวัดความชำนาญในการใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร มีความสามารถในการตั้งคำถาม จากปัญหาหรือสถานการณ์ เลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และวิธีการที่จะนำมาแก้ปัญหามีประสิทธิภาพความสามารถประยุกต์ความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันโดยวัดจากองค์ประกอบของการแก้ปัญหา 4 ด้าน คือ

- 1) การวิเคราะห์ทำความเข้าใจ
- 2) การวางแผนแก้ปัญหา
- 3) ดำเนินการแก้ปัญหา
- 4) การตรวจสอบคำตอบ

*แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.39-0.64 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.47-0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ โดยถ้าเลือกตัวเลือกที่ถูกต้องได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกตัวเลือกที่ผิดได้ 0 คะแนน ซึ่งในการวัดผลสัมฤทธิ์จะวัด 4 ระดับ ดังนี้

- 1) ความรู้ความจำด้านการคำนวณ (Computation)
- 2) ความเข้าใจ (Comprehension)
- 3) การนำไปใช้ (Application)
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis)

*แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.30-0.67 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-0.73 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบแผนการทดลองกึ่งการทดลอง (Quasi-Equivalent Control Group Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนเรียน ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในคาบที่ 1 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในคาบที่ 2 ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในคาบที่ 1 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในคาบที่ 1 แล้วบันทึกคะแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และสอนกลุ่มควบคุมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติในเนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร จำนวน 6 แผนการเรียนรู้เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 18 คาบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังเรียน ผู้วิจัยได้ทดสอบหลังเรียนโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในคาบที่ 2 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในคาบที่ 1 ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในคาบที่ 1 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในคาบที่ 2 แล้วทำการบันทึกคะแนนเป็นคะแนนหลังเรียน

4. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANCOVA) และการทดสอบ-ที แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One-sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1.1 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.2 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

จากการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์พื้นฐานไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังเรียนนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมซึ่งเริ่มจากการใช้ปัญหาเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาความรู้จนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, หน้า 137) ได้กล่าวว่าใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่ปัญหานั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาความรู้ เพื่อค้นพบคำตอบหรือเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดของปัญหานั้นด้วยตนเอง และนอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังเปิดโอกาสให้นักเรียนเผชิญสถานการณ์ด้วยตนเอง และเลือกวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทร สันธพานนท์ (2558, หน้า 58) ได้กล่าวว่าผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถใช้ทักษะกระบวนการที่นำไปสู่การแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามความสามารถ ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ปัญหาและสรุปองค์ความรู้ร่วมกันหลังจากที่ได้ฝึกการแก้ปัญหาด้วยการทำแบบฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการแก้ปัญหามากขึ้น และสามารถที่จะสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองจนเกิดทักษะการแก้ปัญหาในที่สุด และแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2557, หน้า 87) กล่าวถึงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในปัญหานั้น รวมทั้งผู้เรียนได้เกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Gallagher (1997, p. 332) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียน ผู้เรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้าหรือค้นหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหามารวมกันเข้าด้วยกัน ปัญหาที่ผู้เรียนประสบอยู่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง

ชีวิตประจำวันและมีความสัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะมากกว่าความรู้ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้ตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถา ประสาร (2559) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถในการคิดเพื่อเรียนรู้เนื้อหา ความรู้ ข้อมูลองค์ความรู้หลักที่สำคัญ ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้หลากหลายสาขาวิชาอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการบูรณาการความรู้เดิมที่มีอยู่และแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ตลอดจนการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤนาท จันกล้า (2559) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาเอกคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ วิไล โพธิ์ชื่น (2555) ได้พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดี

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์พื้นฐานไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังเรียนนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อนำเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการแก้ปัญหา ฝึกการคิดวิเคราะห์จากปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนเป็นผู้นำตนเองในการเรียนรู้ และมีการศึกษาค้นคว้าตามแผนที่กำหนดไว้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จนเกิดความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับ White (1996, p. 21) ได้มีแนวคิดสนับสนุนว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นการเรียนที่นำเอาสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโลกแห่งความจริง ปัญหานั้นมีความซับซ้อนมาเป็นตัวกระตุ้นในการอธิบาย ทำความเข้าใจ หรือศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปแก้ปัญหาที่นั้น ๆ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และสอดคล้องกับแนวคิดของ Greenwald (2000, pp. 28-32) ได้กล่าวว่าการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และยังคงรักษารูปแบบของการเรียนในชั้นเรียน และกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เพราะผู้เรียนเป็นผู้เลือกปัญหา วิธีการแก้ปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานของความสนใจของผู้เรียน และ Barell (1998, p.7) ได้ให้แนวคิดสนับสนุนว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นกระบวนการของการสำรวจเพื่อที่จะตอบคำถามในสิ่งที่อยากรู้อยากเห็นข้อสงสัย และความไม่แน่ใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ ปัญหาที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้จะเป็นปัญหาที่ไม่ชัดเจน มีความยากหรือมีข้อสงสัยมาก มีแนวทางธรรมชาติในชีวิตจริงที่มีความซับซ้อน ในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายและนอกจากนี้การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนยังประเมินได้จากแบบฝึกทักษะที่เกิดจากการหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเลือกวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาจากบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นเนื่องจากนักเรียนต้องแสวงหาความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของ บรูเนอร์ ทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ พรณี ชูทัย เจนจิต (2550, หน้า 197-198) ได้กล่าวสนับสนุนการพัฒนาการด้านความคิดของเด็กขึ้นอยู่กับสิ่งที่ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน มี 3 ชั้น คือ 1) ชั้นที่เป็นตัวแทนในเชิงกระทำ (Enactive representation) กระบวนการกำหนดความหมายให้กับเหตุการณ์หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ โดยอาศัยการกระทำเป็นหลัก (Learning by doing) เรียนรู้ด้วยการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง 2) ชั้นที่เป็นตัวแทนเชิงรูปภาพที่ปรากฏให้เห็น (Iconic representation) หมายถึง กระบวนการคิดหรือตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการใช้ภาพเป็นหลัก และ 3) ชั้นที่เป็นตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic representation) หมายถึง กระบวนการที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ของตนให้คนอื่นทราบโดยใช้ภาษาที่เป็นถ้อยคำเป็นหลัก จากการที่ผู้วิจัยได้นำชั้นที่เป็นตัวแทนในเชิงกระทำ (Enactive representation) นั้นทำให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือค้นหาความรู้เพื่อที่นำความรู้ที่ได้มาแก้ปัญหาที่ได้รับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา ปิยะวรการ (2559) ที่ได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และหาประสิทธิภาพ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมประสงค์ วังหอม (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มี
ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างก่อน
เรียนและหลังเรียน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ นวมอุ่น (2557) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ
จัดการเรียนรู้แบบปกติ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น
หลักมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Elshafei (2007) ได้ศึกษาเพื่อ
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติในวิชาพีชคณิต
2 รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐแอตแลนตา จำนวน 15 ห้องเรียน รวมนักเรียน 342 คน
โดยได้แบ่งนักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 7 ห้อง นักเรียนที่เรียนแบบปกติ 8 ห้อง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่โดยการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ
ซึ่งนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มกัน
ในการแก้ปัญหาและสามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ ผุสดี กลุ่มมวงษ์ (2558) ได้
ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลต่อทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการแก้ปัญหา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความน่าจะเป็น เพื่อศึกษาความสามารถต่อทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการแก้ปัญหา
ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการ
แก้ปัญหาลงหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่มาจากผลการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

- 1.1 ครูผู้สอนควรนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในเนื้อหาวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการ
แก้ปัญหา เช่น ความน่าจะเป็น โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้น เป็นต้น
- 1.2 ครูผู้สอนควรนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในเนื้อหาวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนมีการลงมือ
ปฏิบัติด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น ภาคตัดกรวย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะประเด็นที่ควรจะนำไปศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

- 2.1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนบางส่วนได้มีการร่วมวางแผนในการแก้ปัญหา และ
มีการปรึกษาหารือร่วมกัน จึงควรนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปพัฒนาการทำงานเป็นทีม ในเรื่องความน่าจะเป็น
- 2.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ในขั้นตอนการศึกษาค้นคว้านักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ
ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบ มีความรู้ ความเข้าใจ จึงควรนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
ไปศึกษาความคงทนของความรู้ที่นักเรียนได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา สำนักมาตรฐานและพัฒนาการเรียนรู้ กลุ่มส่งเสริมวัดกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- จริยา กองคำ. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะที่เน้นกลวิธี STAR ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ทศนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤนาท จันทกล้า. (2559). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาเอกคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปนัดดา ปิยะวรารกร. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลิมิตและความต่อเนื่องของฟังก์ชันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประริชาติ ลิทธิสาร. (2558). การเปรียบเทียบความเข้าใจในคณิตศาสตร์เชิงพีชคณิต และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิคผังกราฟิกกับการเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ผุสดี กล่อมวงษ์. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรณี ชูทัย เจนจิต. (2550). จิตวิทยาการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ดันอ้อแถมมี.
- มณฑนา พรหมรักษ์. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการแก้ปัญหาที่เน้นกระบวนการกำกับทางปัญญาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีไล โพธิ์ชื่น. (2555). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สมประสงค์ วัจหอม. (2558). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุนันท์ สิ้นพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุธารัตน์ นวมอุ่น. (2557). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อรธิดา ประสาร. (2559). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 30(2), 24-26.
- อัมพร ม้าคอง. (2546). คณิตศาสตร์: การสอนและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barell, J. (1998). *PBL an Inquiry Approach*. Illinois: Skylight Training and Publishing Inc.
- Elshafei, D. L. (2007). *A comparison of problem-based and traditional learning in algebra II*. Retrieved from <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>. June 16th, 2019.
- Gallagher, S. A. (1997). Problem - Based Learning: Where did it come from, What does it do, and Where is it going?. *Journal for the Education of the Gifted*, 20(4), 332-362.
- Greenwald, N. L. (2000). Learning from Problem. *The Science Teacher*, 67(4), 28-32.
- White, H. B. (1996). Dan tries problem-based learning: A case study. Retrieved from <http://www.udel.edu/pbl/dancease3.html>. Retrieved, June 2^{ed}, 2013.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต O-NET เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

THE EFFECTS ON LEARNING ACTIVITY MANAGEMENT TO CONQUER THE O-NET ON THE TOPIC OF SET
USING VARIETIES OF TEACHING METHODS FOR MATHAYOMSUKSA 6 STUDENT

อัญญาณี สุมน¹ สมคิด อินเทพ^{2*} และอรรณพ แก้วขาว²

Unyanee Sumon¹, Somkid Intep^{2,*} and Annop Kaewkhao²

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program Mathematics Education, Faculty of Science, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

²Department of Mathematics, Faculty of Science, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

*Corresponding author: E-mail: intep@buu.ac.th

รับบทความ 15 สิงหาคม 2563 แก้ไขบทความ 24 กันยายน 2563 ตีพิมพ์บทความ 27 ตุลาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา และ 2) ศึกษาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนพระแสงวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย จำนวน 7 แผน แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre O-NET) แบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซต ของนักเรียน เท่ากับ 14.33 คะแนน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) คะแนนความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน เท่ากับ 20.31 คะแนน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET), เซต

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to examine the students' learning achievement after learning through the learning management to conquer the O-NET on the topic of Set using varieties of teaching methods for Mathayomsuksa students of Phasang Wittaya School, and 2) to explore the mathematical concepts after the intervention. The sample was 36 students in Mathayomsuksa 6 who studied in the first semester of the academic year 2019 at Phasang Wittaya School, Surat Thani Province. Research instruments were seven lesson plans on Pre-O-NET on the topic of Set, a Pre-O-NET learning achievement test, and a mathematical concept test. The data were analysed using mean, standard deviation and t-test. The results were: 1) the students' learning achievement was 14.33 (total score of 20), which was higher than the 50-percentage criterion with a statistical significance of 0.05 level, and 2) the students' mathematical concept score was 20.31 (total score of 30) which was higher than the 50-percentage criterion with a statistical significance of 0.05 level.

Keywords: Learning activity to Conquer the O-NET, Set

บทนำ

O-NET (Ordinary National Educational Test) คือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 51 มาตรฐานการเรียนรู้ ครอบคลุม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ โดยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียน นำผลการทดสอบไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2560, หน้า 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำผลการทดสอบ (O-NET) มาใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การทดสอบสอบ (O-NET) จึงมีความสำคัญต่อการเรียนมากขึ้น จากผลการทดสอบสองปีที่ผ่านมาการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อนำผลการสอบมาทบทวนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนได้คะแนนไม่ถึงครึ่งของคะแนนเต็ม โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าครึ่งอยู่มาก สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่มีคุณภาพอยู่ในระดับที่น่าพอใจ (ัญญา เรืองแก้ว, 2550, หน้า 78) ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาคณิตศาสตร์ ย้อนหลัง 5 ปี (ปีการศึกษา 2556 ถึง 2560) มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเป็น 20.48, 21.74, 26.59, 24.88 และ 24.51 คะแนนตามลำดับ (โรงเรียนพระแสงวิทยา, 2561, หน้า 15-16)

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในรายวิชาคณิตศาสตร์ย้อนหลัง 5 ปี (ปีการศึกษา 2556 ถึง 2560) มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนเป็น 20.43, 20.48, 25.54, 23.63 และ 20.01 ตามลำดับ เห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนา คือ มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง มาตรฐาน ค 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหา มาตรฐาน ค 4.1 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชัน มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจน แปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา (โรงเรียนพระแสงวิทยา, 2561, หน้า 7-8) ทั้งนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนพระแสงวิทยาได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยการเลือกมาตรฐานที่ต้องเร่งพัฒนาพิจารณาจากข้อมูลจากฝ่ายบริหารวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นและเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาอื่น ๆ จึงได้ข้อสรุปมาตรฐานที่ต้องเร่งพัฒนา คือ มาตรฐาน ค 4.1 และ มาตรฐาน ค 4.2 โดยมาตรฐาน ค 4.1 เร่งพัฒนาตัวชี้วัดที่ 1. มีความคิดรวบยอดในเรื่องเซตและการดำเนินการของเซต และมาตรฐาน ค 4.2 เร่งพัฒนาตัวชี้วัดที่ 1. เขียนแผนภาพเวนน์-ออยเลอร์ แสดงเซตและนำไปใช้แก้ปัญหา ซึ่งตรงกับเนื้อหาเรื่อง เซต และจากการสอบถามครูผู้สอนที่สอนในเนื้อหา เรื่อง เซต พบว่า นักเรียนจะประสบปัญหาความไม่เข้าใจในการใช้ศัพท์สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ไม่สามารถเขียนแผนภาพเวนน์-ออยเลอร์ได้อย่างถูกต้อง ไม่สามารถหาจำนวนสมาชิกของเซตจำกัดได้ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหา เรื่อง เซต ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ คือ วิชาคณิตศาสตร์เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมจะต้องใช้สัญลักษณ์ ตัวแปร ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ได้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ไม่สามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ที่ยั่งยืนได้ กล่าวคือ นักเรียนมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์คลาดเคลื่อน จึงส่งผลให้นักเรียนทำข้อสอบไม่ทันตามเวลาที่กำหนด อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู เน้นวิธีการสอนแบบบรรยาย สอนเฉพาะขั้นตอนการคำนวณเพื่อให้ นักเรียนหาคำตอบได้ หรือสอนให้นักเรียนท่องจำมากกว่าเน้นทำความเข้าใจ ทำให้นักเรียนไม่สามารถคิดได้ จะเห็นได้ว่าการสอนของครูนั้นส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

ดังนั้น หากต้องการให้ผลการทดสอบ (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของโรงเรียนพระแสงวิทยา เพิ่มขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องอาศัยกระบวนการที่ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะการเรียนรู้ที่สร้างความคิดรวบยอดจะทำให้มีการจัดระเบียบข้อมูลในสมองไว้อย่างเรียบร้อย เมื่อปะทะกับสิ่งเร้าใหม่ก็สามารถจำแนก แยกแยะ จัดหมวดหมู่ และเชื่อมโยงกับความคิดเดิมที่มีอยู่ได้ง่าย เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ระดับความจำบนพื้นฐานของการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดก็จะพัฒนาถึงระดับความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าได้อย่างรวดเร็ว (นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์, 2545, หน้า 45) และหากนักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียนได้ ก็เสมือนการรู้ทางลัดสำหรับการแก้ปัญหาวิชานั้น ๆ โดยแท้ เพราะเมื่อพบปัญหาใหม่ในทำนองนั้นเข้าอีกก็ไม่ต้องเสียเวลาในการศึกษาค้นคว้าใหม่ ช่วยให้เข้าใจสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องนั้นได้

ง่ายและชัดเจนขึ้น ช่วยเสริมสร้างความคิดให้เป็นคนมีเหตุผล ความคิดรวบยอดทำให้เกิดการเรียนรู้จริง ซึ่งจากการรู้แจ้งเห็นจริงนี้ จะทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ (ชวาล แพทย์กุล, 2552, หน้า 130)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับความสามารถ ความรู้ ความสนใจของผู้เรียนและผู้สอน วิธีสอนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน โดยส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยึดตัวครู หลักสูตร เนื้อหาวิชา และการวัดผลเป็นหลัก เน้นการสอนแบบครูเป็นผู้บรรยาย ทำให้ผู้เรียนไม่ได้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง เป็นเหตุให้นักเรียนขาดความสามารถในการคิดรวบยอด และการสร้างความรู้ด้วยตนเองจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบหลายประการ จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเลือกวิธีสอนตามความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ ควรนำเทคนิคต่าง ๆ มากระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลาที่กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน เป็นวิธีที่มั่นใจว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอนนั้น เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เรียน (ชาตรี เกิดธรรม, 2547, หน้า 32) ผู้สอนไม่ควรยึดวิธีการสอนที่ตนถนัดเพียงวิธีเดียว ควรพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมตามหลักการดังกล่าวข้างต้น หรืออาจใช้วิธีผสมผสานหลายวิธีเข้าด้วยกันในการสอนแต่เนื้อหา เช่น เริ่มต้นบทเรียนด้วยการบรรยาย และในการสอนครั้งต่อไปด้วยการสอนโดยวิธีแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมหรือวิธีการสอนอื่น ๆ เป็นต้น (สุรชาติ วงศ์สุวรรณ, 2542, หน้า 12) เนื่องจากเนื้อหา เรื่อง เซต ประกอบด้วยหัวข้อย่อย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเซต ชนิดของเซต เอกภพสัมพัทธ์ สับเซต เพาเวอร์เซต แผนภาพเวนน์-ออยเลอร์ การดำเนินการบนเซต และโดยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเซต จะเห็นว่าเนื้อหาย่อยมีหลากหลาย วิธีการสอนเนื้อหาย่อยแต่ละเรื่องอาจไม่เหมาะต่อการวิธีการสอนเพียงแบบเดียว

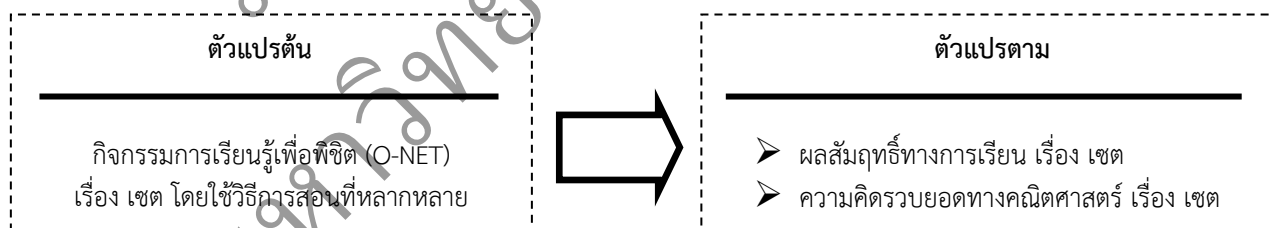
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต O-NET เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา เพื่อเป็นการแก้ปัญหานักเรียนที่เกิดขึ้นดังกล่าวและเป็นการเตรียมการล่วงหน้าอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพในการเพิ่มคะแนน O-NET วิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนพระแสงวิทยา ปีการศึกษา 2561 ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดรวบยอด และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา
2. ศึกษาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนพระแสงวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมี 2 ห้องเรียน แต่ละห้องเรียนมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนพระแสงวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาประมวลความรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พุทธศักราช 2557 (ปรับปรุง 2558) ออกเป็น 7 เรื่อง ได้แก่

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเซต
2. ชนิดของเซต
3. เอกภพสัมพัทธ์ สับเซต เพาเวอร์เซต
4. แผนภาพเวนน-ออยเลอร์
5. การดำเนินการบนเซต
6. จำนวนสมาชิก
7. โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเซต

1.4 ตัวแปรที่ศึกษา

1.4.1 ตัวแปรต้น

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยวิธีการสอนที่หลากหลาย

1.4.2 ตัวแปรตาม

1.4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซต

1.4.2.2 ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต

1.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 คาบ คาบละ 60 นาที ได้แก่ ทดลอง 10 คาบ ทดสอบหลังเรียน 2 คาบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต จำนวน 7 แผน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ประกอบดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงรายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เวลา	เนื้อหา	วิธีการการสอน
1	1 คาบ	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเซต	แบบอุปนัย
2	1 คาบ	ชนิดของเซต	แบบค้นพบ
3	1 คาบ	เอกภพสัมพัทธ์ สับเซต เพาเวอร์เซต	แบบใช้คำถาม
4	1 คาบ	แผนภาพเวนน-ออยเลอร์	แบบผสม
5	2 คาบ	การดำเนินการบนเซต	แบบใช้คำถาม
6	2 คาบ	จำนวนสมาชิก	แบบสาธิต
7	2 คาบ	โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเซต	แบบสาธิต

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Pre O-NET) เรื่อง เซต เป็นข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.3 แบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน

10 ข้อ

3. สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพระแสงวิทยา พุทธศักราช 2557 (ปรับปรุง 2558) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด สำหรับเนื้อหา เรื่อง เซต ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เทคนิค การวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และการสร้างความคิดรวบยอด และศึกษาโครงสร้างข้อสอบ (O-NET) และข้อสอบย้อนหลัง 5 ปี เรื่อง เซต

3.2 กำหนดขอบข่ายเนื้อหาและเวลาเรียน

3.3 กำหนดตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพระแสงวิทยา พุทธศักราช 2557 (ปรับปรุง 2558) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3.4 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามโครงสร้างที่กำหนดไว้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้คำและเนื้อหาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

3.5 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต จำนวน 7 แผน การประเมินระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.16) 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Pre O-NET) เรื่อง เซต มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80-1.00 3) แบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80-1.00

3.6 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผ่านการเรียน เรื่อง เซต มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.6.1 แผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต จำนวน 7 แผน หลังจากทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมทั้งด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านระยะ เวลา และการวัดและประเมินผล

3.6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Pre O-NET) เรื่อง เซต จำนวน 40 ข้อ หลังจากทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และค่าความเชื่อมั่น แล้วคัดเลือกตามเกณฑ์ ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.28-0.56 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson เท่ากับ 0.73

3.6.3 แบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต จำนวน 20 ข้อ หลังจากทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และค่าความเชื่อมั่น แล้วคัดเลือกตามเกณฑ์ ได้ข้อสอบจำนวน 10 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.22-0.57 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.44 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.79

3.7 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

4. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยมีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 7 แผนการเรียนรู้รวม 10 คาบ คาบละ 60 นาที

4.3 หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จ ผู้วิจัยทำการนัดหมายนักเรียนเพื่อทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Pre O-NET) เรื่อง เซต จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 คาบ เวลา 60 นาที และทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 1 คาบ เวลา 60 นาที

4.4 ตรวจให้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ Pre O-NET เรื่อง เซต และแบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต

4.5 นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบทั้งสอง ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (อนุวัติ คูณแก้ว, 2559, หน้า 233)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ย

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

5.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (อนวัติ คุณแก้ว, 2559, หน้า 241)

$$\text{สูตร} \quad S.D. = \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x_i คือ ข้อมูลลำดับที่ i

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ย

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

5.3 การทดสอบค่าที (One sample t-test) (วนิดา พงษ์ศักดิ์ชาติ, 2560, หน้า 27)

$$\text{สูตร} \quad t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{S.D. / n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ย

S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา ภายหลังได้รับ การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังได้รับการสอนโดยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 50

n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	μ_0	t	p - value
36	20	14.33	2.72	10	9.58 *	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา ภายหลังได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ภายหลังได้รับการสอนโดยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 50

n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	μ_0	t	p - value
36	30	20.31	3.84	15	8.29*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา และ 2) ศึกษาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนพระแสงวิทยา อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 36 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายจำนวน 7 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre O-NET) เป็นข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ จำนวน 10 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการวิจัยสรุปได้โดยย่อดังนี้ ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ (Pre O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง และเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre O-NET) เรื่อง เซต และแบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต แล้วตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ นำผลที่ได้จากแบบทดสอบทั้งสองมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซต หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละเนื้อหา ทั้งวิธีการสอนแบบอุปนัย แบบค้นพบ แบบใช้คำถาม แบบผสม และแบบสาธิต อีกทั้งตรงต่อความสามารถของผู้เรียนและผู้สอน มีการกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียน ไม่ยึดวิธีการสอนเพียงวิธีเดียว ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย บรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียด นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย เรื่อง เซต สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ ดุเหว่า (2554) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณและการหารเศษส่วน โดยใช้วิธีการอุปนัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 51.92 และหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.69 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่โรงเรียนกำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา กลับเป็นสุข (2561) ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ระบบสมการ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสอนแนะให้รู้คิดร่วมกับการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ 60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร ศรีบุญ (2548) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนภายหลังการได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรม WALK RALLY คณิตศาสตร์ด้วยการสอนแบบค้นพบ เรื่องลำดับเลขคณิตและลำดับเรขาคณิต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่าสูงกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนรวมทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. คะแนนความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระแสงวิทยา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละวิธีการสอนอาศัยกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการจัดระเบียบข้อมูลสามารถจำแนก แยกแยะ จัดหมวดหมู่ เชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือความรู้ใหม่ จนสามารถพัฒนาเกิดเป็นความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และส่งผลให้คะแนนความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต เฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ไชยศรี (2559) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตรรกศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การสอนแบบอุปนัย นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนและมีนักเรียนจำนวนร้อยละ 66.67 นักเรียนทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบอุปนัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเพราะรูปแบบการสอนแบบอุปนัยเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นพบกฎเกณฑ์หรือหลักการที่สำคัญต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ชัดเจน และสามารถจดจำได้ยาวนานเกิดเป็นความคิดรวบยอด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร ทะสังคินทร์ (2556) ผลวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบสามารถพัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ โดยนักเรียนได้ฝึกทักษะและใช้ความคิดในการทำกิจกรรมและสามารถสรุปความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง จนทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาและอธิบายเหตุผลของคำตอบในการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบได้เป็นอย่างดี โดยมีนักเรียนที่ได้คะแนนความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนและมีนักเรียนจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมด ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ครูผู้สอนควรเตรียมการสอนตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ล่วงหน้า และควรศึกษาเกี่ยวกับการประเมินเพื่อให้สามารถวางแผนในการจัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ปรับใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในเนื้อหาคณิตศาสตร์บทเรียนอื่น ๆ

2.2 นำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายไปศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 นำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิชิต (O-NET) เรื่อง เซต โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปปรับใช้กับนักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ และเก็บข้อมูลการศึกษาทั้งในด้านครู นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา กลัปเป็นสุข. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ระบบ สมการ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสอนแนะให้รู้คิดร่วมกับการใช้คำถาม. *วารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม*, 6(2), 283-296.
- ชาตรี เกิดธรรม. (2547). *เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชวาล แพรัตกุล. (2552). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัญญา เรืองแก้ว. (2550). การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) สำคัญอย่างไร. *วารสารวิชาการ*, 10(4), 78-79.
- นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์. (2545). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- โรงเรียนพระแสงวิทยา. (2561). รายงานผลการดำเนินงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน O-NET ปีการศึกษา 2560. สุราษฎร์ธานี: กลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนพระแสงวิทยา.
- วนิดา พงษ์ศักดิ์ชาติ. (2560). สถิติสำหรับงานวิจัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณพร ทสสังคินทร์. (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสร้างผังกราฟิกในรายวิชาแคลคูลัส 1 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ ดูเหว่า. (2554). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการคูณและการหารเศษส่วน โดยใช้วิธีการอุปนัย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). คู่มือการจัดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สุรชาติ วงศ์สุวรรณ. (2542). *การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- ศิริพร ไชยศรี. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบอุปนัยเพื่อสร้างความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทพา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริพร ศรีบุญ. (2548). ผลการใช้ชุดกิจกรรม WALK RALLY คณิตศาสตร์ด้วยวิธีสอนแบบค้นพบ เรื่องลำดับเลขคณิตและลำดับเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2559). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร
 โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

A STUDY OF LEARNING OUTCOMES OF MATHAYOMSUKSA 6 STUDENTS ON LEARNING AREA OF SCIENCE,
 BIOLOGY COURSE, ECOLOGY UNIT BY USING ACTIVITY PACKAGES IN THE INQUIRY PROCESS (5E) METHOD
 IN PRINCESS CHULABHORN SCIENCE HIGH SCHOOL MUKDAHAN

อารภณทิพย์ ศรีประเสริฐ* เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม วรณกร ศรีรอด และ ประสิทธิ์ นิมจินดา
 Arphonthip Sriprasit*, Charoenwit Somphongtham, Wannakorn Srirod and Prasit Nimjinda
 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000
 Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ratchthani University,
 Ubon Ratchthani 34000, Thailand
 *Corresponding author: Email: s.arphonthip@pccm.ac.th

รับบทความ 16 สิงหาคม 2563 แก้ไขบทความ 28 กันยายน 2563 ตอบรับบทความ 27 ตุลาคม 2563 เผยแพร่บทความ เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ความมีวินัย และความพึงพอใจในการเรียน 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม แบบประเมินความมีวินัยและแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนทักษะการทำงานกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนความมีวินัยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้
5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
6. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียน นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผลการเรียนรู้, กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

ABSTRACT

The purposes of the research were: 1) to investigate the learning outcomes of Mathayomsuksa 6 students on a learning area of science, a Biology course from Ecology Unit, using activity packages based on the inquiry process (5E) method at Princess Chulabhorn Science High School Mukdahan, namely learning achievement, science process skills, group work skills, discipline, and satisfaction toward learning, 2) to compare the students' learning achievement of Mathayomsuksa 6 before and after the intervention. A total of 24 Mathayomsuksa 6 students, who were studying in the second semester of academic year 2019 at Princess Chulabhorn Science High School Mukdahan, were selected by cluster random sampling using a class unit selection for one classroom. The research instruments included the learning plans, seven of the activity packages based on 5E inquiry learning, an achievement test, an assessment test of science process skills, an assessment form of group work skills, and an assessment form of discipline, and attitude evaluation forms. The data analysis was done through percentage, mean, standard deviation, t-test.

The results revealed that:

1. The learning achievement of students using the activity packages based on the Inquiry process (5E) method was higher than the criteria of 60 percent.
2. The students who learnt through the activity packages based on the inquiry process (5E) method improved science process skills, at rate higher than the criteria of 60 percent.
3. The students who learnt through the activity packages based on the inquiry process (5E) method gained group process skills, at rate higher than the criteria of 60 percent.
4. The students who learnt through the activity packages based on the inquiry process (5E) had discipline, at rate higher than the criteria of 60 percent.
5. The students' attitude toward learning through the activity packages based on the inquiry process (5E) method as a whole was at high level.
6. The learning achievement of Mathayomsuksa 6 students after the intervention was higher than that of before the intervention at a statistical significance of .05 level.

Keywords: Learning Outcomes, Science Learning Area, 5E Method

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก เป็นโลกแห่งการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและไร้พรมแดน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่าง ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนผลผลิตต่าง ๆ เพื่อใช้อำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมาก ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลก ธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น และนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ มีคุณธรรม จึงจำเป็นที่จะต้องจัดหลักสูตรแกนกลางที่มีการลำดับความยากง่ายของเนื้อหาสาระในแต่ละระดับชั้น การเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จะต้องสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษา คือ ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องสาระความรู้ ให้มีการบูรณาการความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังต้องจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน

ผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระดับประเทศและผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนวิทยา มุกดาหาร ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ตรงตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาชีววิทยาลด โดยเฉพาะในส่วนของการเรียนเรื่องนิเวศวิทยา ซึ่งดูได้จากผลการเรียนของนักเรียนย้อนหลัง 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า เนื้อหาในหน่วยนี้เป็นเนื้อหาที่นักเรียนได้คะแนนที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับเนื้อหาในหน่วยอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหานี้เป็นเนื้อหาที่ยากจะเข้าใจ มีความซับซ้อน และมีภาษาทางวิชาการซึ่งอาจทำให้นักเรียนสับสนได้ง่าย ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ได้มีการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย นักเรียนจึงอาจเกิดความเบื่อหน่าย มีความสนใจในการเรียนลดลง

จากปัญหาดังกล่าวในข้างต้น การนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาช่วยในการเรียนการสอน จะสามารถช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนได้ เมื่อพิจารณาถึงนวัตกรรมวิธีการสอน พบว่า การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีจุดเด่น คือ นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ที่ได้ศึกษาด้วยตนเอง จึงมีความอยากรู้อยู่ตลอดเวลา มีโอกาสได้ฝึกความคิดและฝึกการกระทำทำให้ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีสืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้ความรู้คงทนและถาวรโดยการเรียนรู้ได้ กล่าวคือทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ทำให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนสามารถเรียนรู้โน้ตและหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้เร็วขึ้น เป็นผู้มีความคิดที่ดีต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำศักดิ์ พิษณุรัตน์ (2551, หน้า 94) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ และงานวิจัยของ ยุพา กุมภาว์ (2550, หน้า 53) ได้ศึกษา เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่ง พบว่า ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ส่วนนวัตกรรมที่เป็นสื่อ พบว่า ชุดกิจกรรม มีจุดเด่น คือ ช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกปฏิบัติ และแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา วงศ์ราษฎร์ (2561, หน้า 97) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง หน่วยและการเปลี่ยนหน่วย โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพะเยาพิทยาคม พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และนิรันดร์ นิลพงษ์ (2555, หน้า 67) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5E เรื่องเครื่องกล พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดกิจกรรมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ผู้วิจัยจึงสนใจนำเอาชุดกิจกรรมมาใช้ในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ถือว่าเป็นชุดกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เพราะเป็นชุดกิจกรรมที่น่าสนใจหลาย ๆ อย่างมาผสมกันอย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เราความสนใจ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนและนักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและพัฒนาฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หากนำนวัตกรรมวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับนวัตกรรมสื่อชุดกิจกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนสูงขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนวิทยา มุกดาหาร ปีการศึกษา 2562 โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนวิทยา มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทำงานกลุ่ม ความมีวินัย และความพึงพอใจในการเรียน
2. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนวิทยา มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนวิทยา มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านทักษะทำงานกลุ่ม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

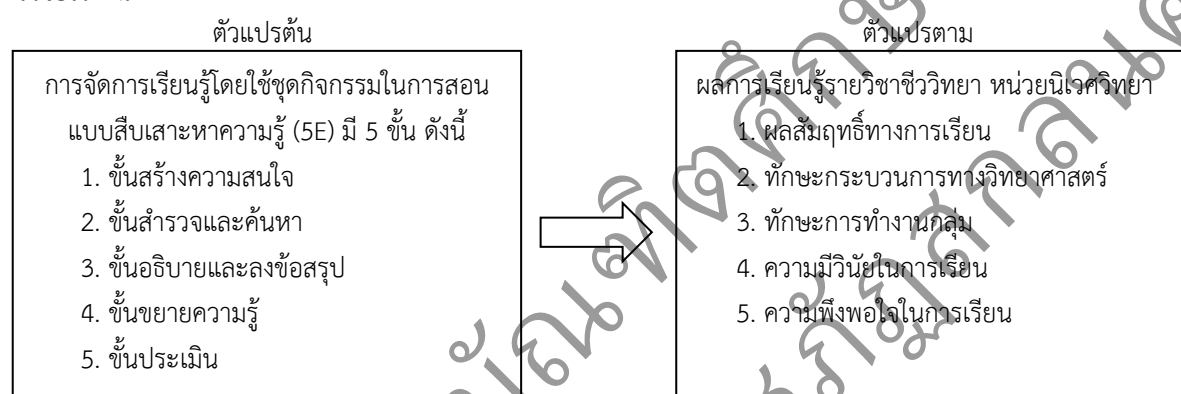
4. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านความมีวินัย เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย 3.51

6. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการวางแผนออกแบบการวิจัย และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภททดลอง (Experimental Research) โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยมีกระบวนการก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร จำนวน 144 คน จากห้องเรียนทั้งหมด 6 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร จำนวน 24 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยนิเวศวิทยา จำนวน 7 แผน รวม 14 คาบ (คาบละ 50 นาที) ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับ 5 คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความสอดคล้อง และมีความเป็นไปได้มาก

2. ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยนิเวศวิทยา จำนวน 7 ชุด โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นตอนที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นตอนที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับ 5 คือ ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความสอดคล้อง และมีความเป็นไปได้มาก

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.79 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.50-0.90 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

4. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดกระทำ และสื่อความหมายข้อมูล และทักษะการตีความและลงข้อสรุป แบบอัตนัย จำนวน 16 ข้อ ใช้ทดสอบหลังเรียน ผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ 5 คือแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความสอดคล้องและมีความเป็นไปได้มาก

5. แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยแบ่งพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การร่วมคิดร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน ผลงานกลุ่ม ผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ 5 คือ แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่มมีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความสอดคล้องและมีความเป็นไปได้มาก

6. แบบประเมินความมีวินัยในการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยแบ่งพฤติกรรมความมีวินัย ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การเข้าเรียน การส่งงานและการแต่งกาย ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับ 5 คือ แบบประเมินความมีวินัยในการเรียนมีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความสอดคล้องและมีความเป็นไปได้มาก

7. แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วย นิเวศวิทยา จำนวน 1 ฉบับ 5 ด้าน จำนวน 17 ข้อ ผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับ 5 คือ แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนมีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความสอดคล้องและมีความเป็นไปได้มาก

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการนำชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ (Try out) แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. แนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรม และบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน

3. ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยนิเวศวิทยา จำนวน 40 ข้อ

4. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วย นิเวศวิทยา และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านทักษะการทำงานกลุ่ม และความมีวินัยในการเรียนตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทุกแผน

5. ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม วัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และวัดความพึงพอใจในการเรียนหลังเรียน กับกลุ่มตัวอย่าง

6. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบประเมินการทำงานกลุ่ม แบบประเมินความมีวินัย และแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 149) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 163)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร (สมโภชน์ อเนกสุข, 2559, หน้า 108)

2.2 หาค่าความยาก (p) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2549, หน้า 199)

2.3 หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2549, หน้า 199)

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (Cronbach, 1984, p. 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent sample เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อทดสอบสมมติฐาน (สมโภชน์ อเนกสุข, 2559, หน้า 120)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนทักษะการทำงานกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนความมีวินัยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ความมีวินัยและความพึงพอใจในการเรียน

ผลการเรียนรู้	ค่าสถิติ		ความหมาย
	นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60	$\bar{X}$	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	100	31.83	อยู่ในระดับสูง
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	100	40.16	อยู่ในระดับสูง
ทักษะทำงานกลุ่ม	100	61.83	อยู่ในระดับสูง
ความมีวินัย	100	61.54	อยู่ในระดับสูง
ความพึงพอใจในการเรียน	100	4.74	มากที่สุด

จากตาราง 1 แสดงว่า ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทำงานกลุ่ม ความมีวินัยและความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

ผลการเรียนรู้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อนเรียน (n = 24)		หลังเรียน (n = 24)					
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	t	P
	19.54	2.24	31.91	3.84	12.37	4.13	14.65*	0.000

*P < 0.05

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการศึกษา พบว่า ก่อนเรียนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง เมื่อทดสอบแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลข้างต้น แสดงว่าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถนำไปพัฒนาในการจัดกระบวนการสอนในรายวิชาชีววิทยาได้ และทำให้ผลการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขมมณี (2560, หน้า 249-250) และ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559, หน้า 343-347) อธิบายว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ที่ผู้เรียนยังไม่เคยรู้มาก่อน ผู้เรียนนั้นต้องเป็นผู้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ความคิดหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่พบเห็น จึงทำให้ผู้เรียนสามารถสืบเสาะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองเกิดความใฝ่รู้ และมีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น

2. ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในระดับสูงเมื่อทดสอบแล้ว พบว่า สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีการทดสอบด้านทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดทำและสื่อความหมายข้อมูล และทักษะการตีความและลงข้อสรุป เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นเพราะว่าในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา เช่น ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการจัดทำและสื่อความหมายข้อมูล และทักษะการตีความและลงข้อสรุป ให้เกิดความเชี่ยวชาญและพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือสร้างชิ้นงานที่มีประโยชน์ต่อไป จึงทำให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์

3. ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม พบว่า ในภาพรวมของนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในระดับสูง เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มอยู่ในระดับสูง เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 7 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเพราะว่าในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มการทำงานร่วมกันในทุก ๆ ครั้งทีสอน จึงทำให้นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มมีการแสดงความคิดเห็น มีการร่วมคิดร่วมวางแผน มีความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ผลงานของกลุ่มออกมาสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังเกิดจากความมั่นใจในความสามารถของตนเองและความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในขั้นสำรวจและค้นหา ซึ่งเป็นการให้นักเรียนมีความร่วมมือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการร่วมงานกับผู้อื่น และในขั้นการทำงานกลุ่ม นักเรียนได้เสนอความคิดเห็นของตนเองแก่ผู้อื่น จึงเป็นโอกาสที่จะได้ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน จากการที่นักเรียนได้ฝึกการร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มจึงส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

4. ด้านความมีวินัย พบว่า ในภาพรวมนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแผน พบว่า ทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 7 แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเพราะครูผู้สอนได้ย้ำเตือนเรื่องการเข้าเรียน การส่งงาน และการแต่งกาย ในทุกครั้งที่มีการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีวินัย ดังนั้นจึงส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในการเรียนอยู่ในระดับสูง

5. ด้านความพึงพอใจในการเรียน พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะการเรียนหน่วยนิเวศวิทยา เนื้อหาไม่ยาก เข้าใจง่าย เหมาะสมและน่าสนใจ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา

นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม การมอบหมายงานเหมาะสม เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม บรรยายภาคในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา มีความน่าสนใจและหลากหลาย การประเมินผลชัดเจน เป็นธรรมและนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นและชีวิตประจำวันได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อาศัยกระบวนการต่าง ๆ ในการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้การสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก จะเห็นว่าผลการสอนด้านความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ดังกล่าว เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก จะเห็นว่าผลการสอนด้านความพึงพอใจในการเรียนผ่านเกณฑ์ดังกล่าว เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ซึ่งเป็นไปตามหลักจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และเป็นจริง

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การทำงานกลุ่ม ความมีวินัยและความพึงพอใจในการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้

6. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ (t-test) แบบ (Dependent sample) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัดเจน

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างชัดเจน มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นระบบ มีลำดับต่อเนื่อง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความสำคัญและน่าสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้และสามารถสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคน โดยมีการศึกษาใบความรู้ประกอบรูปภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การทำใบกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ การสังเกต การทำงานร่วมกัน เรียนรู้วิธีการทำงาน การคิดอย่างมีเหตุผล และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากกรวิจัย พบว่า การใช้วิธีการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยนิเวศวิทยาเป็นสิ่งที่ดี กล่าวคือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ได้ฝึกคิด ฝึกค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จะมีผลทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนอย่างแท้จริง และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ความมีวินัย และความพึงพอใจในการเรียนสูงขึ้นและยังส่งผลให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถทำงานเป็นกลุ่มมีวินัยในการเรียน ทำงานเสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด และมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การที่ครูมีวิธีการสอนที่น่าสนใจและสามารถให้ความรู้แก่นักเรียนได้นั้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสามารถตามที่ครูคาดหวังในกิจกรรมที่จัดขึ้น จึงควรนำวิธีการสอนดังกล่าวไปสอนให้กับนักเรียนต่อไป

1.2 ในการนำวิธีการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ไปใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนนั้น ครูจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านตัวผู้สอน การนำวิธีการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ไปใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนนั้น ครูจะต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจในสิ่งต่อไปนี้

(1) ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรมีการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ให้เข้าใจและนำมาใช้ให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนให้มากที่สุด การศึกษาแผนการจัดการเรียนการสอนทุกขั้นตอนให้เข้าใจเป็นอย่างดีแล้วจึงนำไปใช้ จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและไม่เสียเวลาในการจัดการเรียนการสอน และอีกประการหนึ่ง

ในแผนการจัดการเรียนรู้หนึ่ง ๆ อาจมีเนื้อหาที่ซับซ้อน ครูผู้สอนอาจยืดหยุ่นเวลาหรือแบ่งเนื้อหาใช้สอนคาบต่อไป ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ควรมีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระยะในแต่ละคาบที่ทำการเรียนการสอน ควรเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับตัวชี้วัดของสถานศึกษาและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

(2) นวัตกรรม ซึ่งนวัตกรรมในการวิจัยในครั้งนี้ คือ วิธีการการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ครูผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจและถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการ เนื้อหา จุดประสงค์ และรูปแบบการใช้ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติของผู้เรียนในการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรคัดเลือกวิธีการสอนและสื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน เหมาะสมกับเนื้อหา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ความมีวินัย และความพึงพอใจในการเรียนสูงขึ้น

(3) ศึกษาแบบประเมิน ซึ่งครูผู้สอนควรมีการสร้างแบบประเมินที่สามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายให้มากที่สุด ผู้สอนควรมีการศึกษาแบบประเมินแต่ละชนิดให้เข้าใจและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) ด้านตัวนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตน ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นเพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ดังนี้

(1) ขี้แจงเกี่ยวกับหลักการและวิธีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ว่ามีหลักการและวิธีการอย่างไรในการปฏิบัติ ตลอดจนขั้นตอนข้อตกลงต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิดความสับสนและเสียเวลา ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนเอง

(2) นักเรียนมีความพร้อมในด้านร่างกายและจิตใจ เช่น มีอารมณ์มั่นคง มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ความมีวินัย และความพึงพอใจในการเรียนสูงขึ้น

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ถือว่าดี คือ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง สิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ ในส่วนของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ ข้นสรุป ในขั้นตอนนี้ยังไม่ชัดเจน ยังไม่มั่นใจว่าจะสรุปอะไร ซึ่งสิ่งที่ต้องสรุปเป็นหลักใหญ่ ๆ คือ สาระสำคัญในการเรียนรู้คืออะไร และการย่ำเตือนเรื่องการทำงานกลุ่ม และความมีวินัย

1.4 กิจกรรมมีค่อนข้างมาก ทำให้เวลาที่กำหนดไว้ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ วิธีแก้ คือ ในส่วนกิจกรรมกลุ่ม ให้นักเรียนทำในห้องให้เสร็จ ส่วนกิจกรรมที่ต้องทำเป็นรายบุคคลให้นักเรียนนำกลับไปทำเป็นการบ้านได้ เช่น กิจกรรมที่ 4 ในชุดกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนสรุปความคิด และกิจกรรมที่ 9 ในชุดกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้เป็นข้อมูลแบบกราฟิกดีไซด์ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลา

1.5 ผู้บริหารควรให้การส่งเสริม และสนับสนุนครูในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดกำลังใจ และเกิดความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการเรียนการสอนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยนิเวศวิทยา โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) เพราะการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ได้ขยายรูปแบบการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้จาก 5 ขั้น (5E) เป็น 7 ขั้น (7E) และการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ไม่ได้เน้นการถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาผลการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา หน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ โดยใช้ชุดกิจกรรมในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เอกสารอ้างอิง

คำศักดิ์ พิทยานุรัตน์. (2551). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนรูปแบบ

สืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิรัชยา วงศ์ราษฎร์. (2561). ผลสัมฤทธิ์จากการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง หน่วยและการเปลี่ยนหน่วย โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะ

หาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพะเยาพิทยาคม. รายงานการวิจัยในชั้นเรียน,

โรงเรียนพะเยาพิทยาคม.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตพอร์เตอร์พอยท์ จำกัด.
- ทศนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญปิซิโนสอาร์แอนด์ดี.
- นิกรณ นิลพงษ์. (2555). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5E เรื่อง เครื่องกล*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ยุพา กุมภาร์. (2550). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสืบเสาะหาความรู้*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2549). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สมโภชน์ อเนกสุข. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essential of psychology testing*. New York: Harper.

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความ

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับบทความของวารสารบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน (Duties of Authors)

1. ต้นฉบับบทความที่นำเสนอเพื่อพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน
2. บทความที่นำเสนอควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้นโดยผู้เขียนมิได้เกิดจากการแอบอ้าง นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน
3. ผู้เขียนต้องจัดทำต้นฉบับตามข้อกำหนดของกองบรรณาธิการวารสาร
4. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้เขียนยินยอมให้กองบรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการกำหนด
6. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ได้มีมติให้ผู้เขียนผลงานปรับปรุงแก้ไขผลงานขอให้ผู้เขียนผลงานปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งผลงานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้กองบรรณาธิการวารสารโดยส่งเข้าระบบ ThaiJo2 ภายใน 10 วันนับจากวันที่ได้รับผลข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขจะเลื่อนบทความของท่านไปตีพิมพ์ในฉบับอื่นซึ่งจะล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม
7. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) พิจารณาไม่สามารถให้ตีพิมพ์ได้ ท่านจะไม่ได้รับค่าตีพิมพ์คืนในทุกกรณี

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. การเตรียมต้นฉบับรูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง
 - พิมพ์บนกระดาษขาว A4 หน้าเดียว ตั้งค่าน้ำกระดาษ
 - บน 1 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว
 - ซ้าย 0.8 นิ้ว ขวา 0.8 นิ้ว
 - ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 โดยนับรวม รูป ตาราง และเอกสารอ้างอิง
 - ใช้ขนาดอักษร ขนาด 18pt, 16pt และ 14pt แบบอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK
2. บทความที่จะตีพิมพ์ลงวารสารบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1 ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องมีย่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่
 - 2.2 ชื่อผู้พิมพ์ (ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ในกรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ด้วย)
 - 2.3 บทคัดย่อ ต้องมีต้นฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยไว้อย่างครบถ้วน มีวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา สรุปผลการศึกษา และหรือข้อเสนอแนะ ไม่แบ่งเป็นข้อ มีความยาวไม่เกิน 150-250 คำ ระบุคำสำคัญ (ถ้ามี) ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในการเขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควรมีเนื้อหาตรงกัน
 - 2.4 บทนำ (ภูมิหลัง) กล่าวถึงความสำคัญและเหตุผลที่ทำการวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.5 ความมุ่งหมายของการวิจัย ระบุความมุ่งหมายของการวิจัยเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับ ความสำคัญ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย (มีภาพประกอบ) กรอบของการวิจัยในด้านเนื้อหาสาระซึ่งประกอบด้วย ตัวแปร และการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.7 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

- ประชากร กลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือ (ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก เป็นต้น)
- วิธีรวบรวมข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.8 สรุปผลการวิจัย เป็นการเสนอผลหรือสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วย ตาราง กราฟ ภาพ หรือแผนภูมิประกอบการอธิบาย

2.9 อภิปรายผลการวิจัย เป็นการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบเพื่อให้ ผู้อ่าน เห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้าน ทฤษฎีที่มีอยู่เดิมรวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ ประโยชน์และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัยในอนาคต

2.10 ข้อเสนอแนะ (ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ครั้งต่อไป)

2.11 เอกสารอ้างอิง (รูปแบบ Publication Manual of the American Psychological Association (APA) และต้องเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความเท่านั้น โดยจัดเรียงตามตัวอักษรผู้แต่ง)

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การอ้างอิงในเนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุรายการ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และหน้าที่อ้างอิงใน เครื่องหมายวงเล็บแทรกอยู่ในเนื้อหาในตำแหน่งที่เหมาะสม ได้แก่ ค่อนต้น หรือ ตอนท้ายของเนื้อหา หากการ การเขียนอ้างอิงมากกว่าหนึ่งบรรทัดในบรรทัดที่สองให้ย่อหน้าเจ็ดตัวอักษรก่อนการเขียนอ้างอิงที่เหลือได้

1. การลงรายการชื่อผู้แต่งหรือผู้รับผิดชอบ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว ถ้าเป็นชาวไทยใช้ชื่อและนามสกุล ระหว่างชื่อและนามสกุลเว้นระยะ 1 ตัวอักษร ถ้าเป็นชาวต่างประเทศใช้เฉพาะนามสกุล

กรณีย่อหน้าข้อความ

สิปปนนท์ เกตุทัต (2539, หน้า 91)

Parker (1991, p. 38)

กรณีอยู่หลังข้อความ

(สิปปนนท์ เกตุทัต, 2539, หน้า 91)

(Parker, 1991, p. 38)

1.2 ผู้แต่ง 2 คน ลงรายการทั้ง 2 คน

กรณีย่อหน้าข้อความ

เสกสรร ประเสริฐกุล และจิระนันท์ พิตรปรีชา (2533, หน้า 24)

Brockner & Guare (1994, pp. 35-36)

กรณีอยู่หลังข้อความ

(เสกสรร ประเสริฐกุล และจิระนันท์ พิตรปรีชา, 2533, หน้า 24)

(Brockner & Guare, 1994, pp. 35-36)

การอ้างอิงท้ายบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

* หนังสือ

ภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (พิมพ์ครั้งที่) /สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์) /ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:
/////////สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. Thousand California: Sage.

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์) /ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์).
/////////สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. (2nd ed.)
Thousand California: Sage.

*วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)/หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

จาวรรณ นานัน. (2556). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3), 729-746.

*วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ ชื่อย่อหลักสูตร./สถานที่พิมพ์:/ชื่อสถาบันการศึกษา.

อมรรัตน์ อุปพงษ์. (2560). *ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

*สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา (ถ้ามี)/เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.

วีรพงษ์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2555). *การบริหารคุณภาพห้ององค์กร*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.rnd.kku.ac.th/usr/work/radio/QAT/tsld047.html>. 6 พฤษภาคม 2560.

McCarthy, D. S. (2001). *A teaching experiment using problem-based learning at the elementary level to develop decimal concepts*. Available from www.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp.html. June 22th, 2019.

ตัวอย่างการลงรายการส่วนของชื่อเรื่อง ผู้แต่ง และสังกัดของผู้พิมพ์

1. ในกรณีที่ ผู้พิมพ์ และประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผู้แต่งร่วม) อยู่สังกัดหน่วยงานเดียวกัน

การต่อสู้ทางวาทกรรมระหว่างรัฐกับท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการความขัดแย้ง
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

DISCURSIVE STRUGGLES BETWEEN STATE AND LOCAL OF CONFLICT MANAGEMENT
IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCE

อัสวีรี ลาปีอี¹ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และ รศ.ดร.สุธี ประศาสน์เศรษฐ์

Aussiri Lapie¹ Dr.Preecha Piamphongsant and Assoc. Prof. Dr.Suthy Prasartset

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Program in Political Economy and Governance, Faculty of political Science and Law, Burapha University,
Chon Buri 20131, Thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์:.....

2. ในกรณีที่ ผู้พิมพ์ และประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผู้แต่งร่วม) อยู่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สะเต็มศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ทักษะการทำงานในศตวรรษที่ 21

STEM EDUCATION FOR LEARNING MANAGEMENT TO WORK SKILLS IN THE 21ST CENTURY TRAINING

ดร.ธารทิพย์ ขวณา¹ และ ดร.ขวัญชัย ขวณา²

Dr.Tharthip Khwana¹ and Dr.Khwanchai Khwana²

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง 52000

²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000

¹Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Institute of Physical Education lampang,
Lampang 52000, Thailand

²Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University,
Kamphaeng Phet 62000, thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์:.....

การศึกษาค้นคว้าทางคณิตศาสตร์ และความเครียด เรื่อง จำนวนจริง ด้วยวิธีห้องเรียนกลับด้าน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

A STUDY ON MATHEMATICAL ACHIEVEMENT AND STRESS IN LEARNING REAL NUMBERS USING FLIPPED
CLASSROOM METHOD FOR MATTAYOM SUEKSA 4 STUDENTS

อากรณ์ พุทธิรักษ์^{1*} ดร.รัชนิกร ชลไชยะ² ดร.วริน วิพิตมากุล³ และ ดร.จุฑาพร เนียมวงษ์³

Arkorn Putaraksa¹, Dr.Ratchanikorn Chonchaiya², Dr.Warin Vipismakul³ and Dr.Jutaporn Neamvonk³

¹สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร 10300

³ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program Mathematics Education, Faculty of Science, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

²Program Mathematics Education, Faculty of Education, Suansunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

³Department of Mathematics, Faculty of Science, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์:.....

รูปแบบการเขียนต้นฉบับบทความในการลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อเรื่องภาษาไทย.....ขนาด 18pt ตัวหนา.....

Titleตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 14pt ตัวหนา.....

ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย)..... ประธาน กรรมการบริหารวิทยานิพนธ์ หรือผู้แต่งร่วม² (ถ้ามี)
 ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาอังกฤษ)..... ประธาน กรรมการบริหารวิทยานิพนธ์ หรือผู้แต่งร่วม² (ถ้ามี)
¹สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาไทย)
²สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาไทย)
¹สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาอังกฤษ)
²สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาอังกฤษ)
 *Corresponding author: E-mail:..... เบอร์โทรศัพท์.....

ขนาด 14pt
ตัวปกติ

เฉพาะเจ้าหน้าที่รับผิดชอบวารสาร

วันที่รับบทความ....., วันที่แก้ไขบทความ....., วันที่ตอบรับบทความ....., วันที่เผยแพร่.....

บทคัดย่อ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

.....(ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา).....

คำสำคัญ:

ABSTRACT (ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

.....(ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

Keyword (ถ้ามีหลายคำให้เติม s):

บทนำ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

.....(ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

ความมุ่งหมายของการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

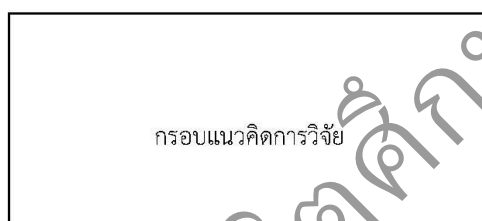
.....

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

วิธีรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

สรุปผลการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

ข้อเสนอแนะ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

เอกสารอ้างอิง (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

* หนังสือภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

* หนังสือภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

* วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)/หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

* วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ (ชื่อย่อหลักสูตร) สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา,

* สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา(ถ้ามี)/เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.

*การลงรายการอ้างอิงให้รวมประเภทแหล่งอ้างอิงแล้วลงรายการของผู้แต่งโดยเรียงตามตัวพยัญชนะไทย